uriliter. p populo nro. et p urbib; di nri.
Dns aut qd in oculis suo e bonu faciat
prexit ioab. et p q cu eo erat qt syrii
ad plium. et fugauit eos. porro filii a
mon uidentes qd fugisset syri. npi q fu
gerunt abyscu fratrem eius. et ingressi sunt
uitatem. Reuersus q est ioab in urlim.
uidens aut syrus. qd cecidisset coram israel
misit nuntios. et adduxit syrii q erat trans
flumen. sophach aut princeps milicie
adadezer erat dux eorum. Qd cu nuntia
tum esset dd. congregauit uniuersum israel. et
transiuit iordanem. uenitq; in eos. et di
rexit exadiuso aciem illis qt pugnan
tibus. Fugit aut syrus israel. et interfecit
dd de syris. vii. ay. curruum. et. xl. ay. p
editum. et sophach principem exercitus.
uidentes aut seruii adadezer se a israel
et sunt victi. tnsfugerunt ad dd. et seruie
runt ei. Solutq; syria ultra auxiliu
p bere filios amon. Factu est aut p anni
culu. eo tpi q solent reges ad bella p
cedere congregauit ioab exercitum. et robur
milicie. et uastauit terram filioru amon
prexit q et obsedit rabath. porro dd
manebat in urlim. qu ioab percussit ra
bath. et destruxit eam. Tulitq; dd co
ronam melchom de capite ei. et inuenit
in ea auri pondo talentu. et p eo sunt lapides
gemas. fecitq; sibi inde diadema. ay
nubias q; ubis plurimas tulit. populum a q
erat in ea. eduxit et fecit sub eos tribulos
et tribulas et ferrata carpinis transire. ita
ut dilacerentur. et obterentur. Sic fecit dd
cunctis urbib; filioru amon. et reuersus
est cu omi populo suo in urlim. Post h uenit e
bellu in gazer. adhuc philisteos iterq
percussit sobochai husathites. ipsai de
gue raphaim. et humiliauit eos. Aliud
q; bellum gestum est adhuc philisteos
in q percussit adeodatus filius saltus lec
mites goliath getheum. cui hasta
ligni erat qsi liciatorium tex
sz et aliud bellum accidit in g
fuit homo longissimus. hns dig
.i. simul. xx. iii. q et ipse de raphaim nat
ui pe gigantis. hic blasphemauit israel
et percussit eu ionathan filius samaa fratris
dd. hi sunt filii raphaim in geth q ceciderunt
in manu dd. et seruorum eius.

XXI

Conspirauit aut satan qt israel. et
incitauit dd. ad ioab. et ad principes
populi. Ite et numerate israel. a bersabee usq;
ad dan. et afferte mihi numerum eorum. Res
pondit q ioab. augeat dns populum suum
centuplum qmodo sit. Nonne dne mi rex os
serui tui sunt. Qre hoc uult dns meus qd
in pcatum reputet israel. sz sermo re
gis magis pualuit. Egressus q est ioab
et cunctus exercitus israel. et reuersus e
urlim. Dedit q dd numerum eorum. qs q erat
et uniuersus est omis mis israel. ay. mi
lia. et. c. ay. uiroru educentiu gladiu
de iuda aut. ccc. lxxx. ay. bellatoru.
sam leui. et beniamin no numerauit. eo
qd iuxta execratiem regis impiu. displi
cuit a dno qd iusta erat. et percussit
israel. Dixit q dd ad dnm. peccauiniimic
ut hoc facerem. Obsecro. auferte qe
tatem serui tui. qa insipienter egi. Et
locutus est dns ad gad uidentem dd dicens
vade et loqre ad dd. et dic ei. Hec
dicit dns. tuam t optionem do. unum
qd uoluis eligere. ut faciam t. Cu q
uenisset gad ad dd dixit ei. Hec dicit
dd. Eligere qd uoluis. aut tbi annos
pestilentiam. aut tbi mensibus fugere te
hostes tuos. et gladium eorum ipse

20m qalm

9869

XVI

Jacob van Maerlant, Der naturen Bloeme, met vele andere natuurk. gedichten. Instrumento H. S. op perg. met miniaturen. fol. oude band met sloten.

Gecollationeerd in de uitgave der Naturen Bloeme van Eelco Verwijs, en aldaar aangewezen door de letter A.

EV

			Kalmaent heeft xxxi dagthe
			De mane xxx dagthe
iii	A		Jacob dach
	b	vi	
xi	c	v	
	d	iiii	Sinte veriliten dach
xiv	e	iii	
viii	f	ii	dertiendach
	g	Gou	
xvi	A	viii	
v	b	vii	
	c	vi	
xiii	d	v	
ii	e	iiii	
	f	iii	
x	g	ii	van sporkelle
	A	Idus	
xviii	b	xiv	
vii	c	xviii	Sinte anthonis dach
	d	xvii	
xv	e	xvi	
iii	f	xv	Sinte fabianus dach
	g	xiiii	Sinte agnieten dach
xii	A	xiii	Sinte vincents dach
i	b	xii	
	c	xi	
ix	d	x	Sinte panwels dach
	e	ix	
xvii	f	viii	Sinte Vhans dach
vi	g	vii	
	A	vi	Sinte valeris dach
xiiii	b	v	
iii	c	iiii	

Hier verbiet laten vp de vi wile

Hier verbiet laten vp dere wile

Jacob Dach van veilt
dertien Dach sh dan hebbe lilt
halleuden anthonis fabi
vincentes paulus van mit valei

			Spœkelle heuet ·xxvm dashe de mane ·xxvi· dashe
	d	iii	Sinte brideu dach
xi	c	ii	Onser vrouwen lichtmesse
xix	f	i	Sinte blasius dach
viii	g	sonn	hier verbiet laten op die viii wile
	A	viii	Sinte agharen dach
xvi	b	vii	Sinte amants dach
v	c	vi	
	d	v	
xiii	e	iii	Sinte anberts dach
ii	f	ii	
	g	i	
x	A	sdus	
	b	xvii	
xviii	c	xvi	van maerte
vii	d	xv	
	e	xiii	
xv	f	xiii	
iii	g	xii	
	A	xi	Sinte sulicius
xii	b	x	
i	c	ix	
	d	viii	Sinteri pieter
ix	e	vii	
	f	vi	Sinte mathus
xvii	g	v	
vi	A	iii	hierverbiet laten vp die xii wile
	b	ii	
xiiii	c	i	

Bu Lichte blasius acht
Spœkel auber vbcht te haut
kalenden maerts dan milien laen
pieter mathus moeter staen

Kp maerte heeft · xxxi · dasthe
de mane · xxx · dasthe

m	d		hier verbiet laten op die derde wile
	c	vi	
xi	f	v	
	g	iiii	
xix	A	iii	
viii	b	ii	Suite victorius dach
	c	slow	
xvi	d	viii	
v	e	vii	
	f	vi	
xiii	g	v	
ii	A	iiii	Suite gregorius dach
	b	iii	
x	c	ii	Euen macht
	d	idus	
xviii	e	xvii	
vii	f	xvi	
	g	xv	
xv	A	xiiii	
iii	b	xiii	
	c	xii	Suite benedictus dach
xii	d	xi	
i	e	x	adaem was hier ghemaect
	f	ix	
ix	g	viii	Onser vronuwen dach
	A	vii	
xvii	b	vi	
vi	c	v	hier verbiet laten op die.v. wile
	d	iiii	
xiii	e	iii	
iii	f	ii	

Ie half maerte dat so valt
Ie echt daer so es euen nacht
Ie sonne echt d'eest vp gaet
Ik te alle ghelmaent dat vstaet
Ut ne doet si ghene tijt vande jare
Ou tote desen tiden dare

Ju maerte suite victorium
Daer na sal gregorius sijn
Na ghetruud ende benedictus
maerte dach hebdi aldus

April heeft xxx dashe
De mane xxix dashe

	g		
xi	A	iiii	
	b	iii	
xix	c	ii	Sinte ambrosius dach
viii	d	Sonn	
xvi	e	viii	
v	f	vii	
	g	vi	
xiii	A	v	Sinte marie eschre dach
ii	b	iiii	hier verbiet laten vp de eerste wi
	c	iii	
x	d	ii	
	e	Idus	
xviii	f	xviii	van meye
vii	g	xvii	
	A	xvi	
xv	b	xv	
iiii	c	xiiii	Sinte vrsinaren dach
	d	xiii	
xii	e	xii	hier vbiet latē vp de ix. wile
i	f	xi	
	g	x	
ix	A	ix	Sinte Yonis dach
	b	viii	
xvii	c	vii	Sinte martins dach
vi	d	vi	
	e	v	
xiiii	f	iiii	
iii	g	iii	
	A	ii	

Ju sporkelle ambrosius is
Zen marie volcht dis
Kalcuscentev vrsinaer bi liste
Yonis martins eweinbeliste

		Kyrie heuet · xxxi · dashe
		De mane · xxx · dashe
xi	b	philips ende sinte iacobs dach
	c vi	
xix	d v	Der helishev cruceu dach ·d·
viii	e iii	
	f ii	Sinte ylarius dach
xvi	g i	Sinte lans dach
v	A sonn	
	b viii	
xii	c vii	
ii	d vi	
	e v	
x	f iii	
	g ii	
xviii	A i	
vii	b sdus	
	c xvii	van wedenacende
xv	d xvi	Sinte potentiaue dach
iii	e xv	
	f xiii	
xii	g xiii	
i	A xii	
	b xi	
ix	c x	
	d ix	
xvii	e viii	Sinte vrbacus dach · hier vbiet lace op de · x · wile
vi	f vii	
	g vi	
xiii	A v	Sinte gerueins dach
ii	b iii	
	c ii	
xi	d i	

philips ende: Iul ian
d'na macharius volcht seruaes an
la brandane pontiane
sdest vrbaen volgt gerueniane

Thersmacht heuet · xxx · dasche
De mane · xxix · dasche

	c		
xix	f	iii	
viii	g	ii	Sinte marcels dach
xvi	A	i	
v	b	sloi	
	c	viii	Sinte godewalen dach
xiii	d	vii	
ii	e	vi	
	f	v	
x	g	iii	
	A	ii	hier vbiet laten op de vi wile
xviii	b	i	
vii	c	sdus	
	d	xviii	van hoymacnde den lanxste dach
xv	e	xvii	
iii	f	xvi	
	g	xv	
xii	A	xiiii	
i	b	xiii	
	c	xii	
ix	d	xi	
	e	x	
xvii	f	ix	videlic
vi	g	viii	Sinte sans iusse
	A	vii	
xiii	b	vi	
ii	c	v	Sinte niclaes dach
	d	iii	videlic
xi	e	ii	Sinte pieter en s. paulwels dach
	f	i	De bedenkenesse Sinte paulwels
	e		

Thersmacht marcels dach
Godelwell men dan tellen mach
halaut hier we me lieter
Sent sans dach dan niclaes pieter

Hoymaent heeft · xxvi · dashe
De mane · xxv · dashe

xix	g		
viii	A	vi	
	b	v	Sinte maes dach
xvi	c	iii	Sinte martim
v	d	ii	
	e	i	
xvii	f	sloi	Hier gaen die hout dashen in
ii	g	viii	
	A	vii	
x	b	vi	Sinte amelbervshen dach
	c	v	
xviii	d	iii	
vii	e	ii	hier vbiet laten vp de x · wile S mart
	f	i	
xv	g	sdus	
iii	A	xvii	van oeste
	b	xvi	
xii	c	xv	Sinte arnouts dach
i	d	xiii	
	e	xiii	Sinte margriete dach
ix	f	xii	
	g	xi	Sinte mar mas hir vbiet laten · op die and wile
xvii	A	x	
vi	b	ix	Sinte kerstinen dach videlie
	c	viii	Sinte sacobs dach
xiii	d	vii	Sinte annen dach
iii	e	vi	De · vii · slapers dach
	f	v	
xi	g	iii	
xii	A	iii	
	b	ii	

Hoymaent maes martim maes
houdashe · amelbershe is daer
kallen amout marsriet
herst sacob slapers wolden na

			Vestmacnt heuet · xxxi · dashe
			De mane xxx · dashe
vm	c		S pieters dach quadrate · i · ij
xvi	d	iiii	
v	e	iii	Sinte stephaens dach
	f	ii	
xiii	g	i	
ii	A	vm	
	b	vii	Sinte donaes dach
x	c	vi	
	d	v	vigelie van spelmaende
xviii	e	iiii	Sinte lauwrens
vii	f	iii	ij
	g	ii	hier gaen vut die houtdashe
xv	A	i	
iiii	b	xiij	vigelie
	c	xviii	Onser vrouwen dach
xii	d	xvii	
i	e	xvi	
	f	xv	
ix	g	xiiii	
	A	xiii	
xvii	b	xii	
vi	c	xi	
	d	x	vigelie
xiiii	e	ix	Sinte bielmeus dach
iii	f	viii	hier vbiet laten op die ant wile
	g	vii	
xi	A	vi	
xiij	b	v	
	c	iiii	Sinte iaus dach
viii	d	iii	
	e	ii	

pieter streiken in osthest stact donact
dan lauwens daer stact
sta maria outdashe enden
sta bielmeus luldi jan vendey

			Spelmaent · heeft · xxx · dasche
			de mane · xxix dasche
xvi	f		Sinte Gillis
v	g	iiii	
	A	iii	hier vbiet laten op de dende wile
xiii	b	ii	
ii	c	sloi	Sinte bertins dach
	d	viii	
x	e	vii	
	f	vi	Duser vrouwen dach
xviii	g	v	
vii	A	iiii	
	b	iii	
xv	c	ii	
iii	d	sdus	
	e	xviii	der heiligh cruicen dach
xii	f	xviii	
i	g	xvi	Sincu nacht
	A	xv	Sinte · lambrecht
ix	b	xiiii	
	c	xiii	
xvii	d	xii	visiche · hier vbiet laten op de iij · vb
vi	e	xi	Sinte matheus dach
	f	x	
xiii	g	ix	
iii	A	viii	
	b	vii	
xi	c	vi	
xix	d	v	
i	e	iiii	
viii	f	iii	Sinte michiels dach
	g	ii	

Vielis spelmaent bertim sheeft
ayaria dach dan heeft
cruce nacht lambr dit wel muel
ayache? apostele dan telle michiel

Demacent van bamisse heuet xxvi d
Die mane xxx dashe

xvi	A		
v	b	vi	
xiii	c	v	hier verbiet laten vp die v wile
ii	d	iii	Sinte appollinaers
	e	iii	
x	f	ii	
	g	sloi	
xviii	A	viii	
vii	b	vii	Sinte demis dach
	c	vi	
xv	d	v	
iii	e	iii	
	f	iii	Sinte adriacus dach
xii	g	ii	
i	A	idus	
	b	xvii	Sinte gallen
ix	c	xvi	
	d	xv	Sinte lucas dach
xvii	e	xiii	
vi	f	xii	
	g	xii	d' xi mashelen dach
xiii	A	xi	hier verbiet laten vp die ix wil
iii	b	x	
	c	ix	
xi	d	viii	Sinte crispins dach
xix	e	vii	
	f	vi	vistelie
viii	g	v	Sinte simoen Iude
	A	iii	
xvi	b	iii	
v	c	ii	Sinte quintins dach - vistelie

Bamisse apol moete staen
Demis dacinia adriaen
Gallen lucas dach mit elfduisin
Crispin dan symoen mit quintin

			De macnt van alle heilige messe · xxx · dagh · De mane · xxix dagh
	d		alle heilighen dach
xiii	e	iii	alle zielen dach
ii	f	iii	
	g	ii	
x	A	Noi	hier vbiet laten op de · viii · wile
	b	viii	
xviii	c	vii	Sinte ledenacrts dach
vii	d	vi	
	e	v	
xv	f	iii	
iii	g	ii	Sinte martins dach
	A	i	Sinte brixis dach
xii	b	sdus	van slachmaende
i	c	xviii	
	d	xvii	
ix	e	xvi	
	f	xv	
xvii	g	xiii	
vi	A	xiii	Sinte hilcbeite dach
	b	xii	
xiiii	c	xi	
ii	d	x	Sinte eelien dach
	e	ix	Sinte clements dach
xi	f	viii	Sinte katerinen dach
xix	g	vii	
	A	vi	
viii	b	v	
	c	iii	hier vbiet laten op de · iii · wile
xvi	d	ii	vistic
v	e	i	Sinte andries

al hylych dagh set ic
ledenacrt mit martim bric
Clement halende slachmaent hilcbeite dan
Clement katerine met an

			Slachmaent heuet xi dashe
			De mane xxx dashe
	f		Sinte loys dach
xiiii	g	iiii	
	A	iii	
x	b	ii	Sinte barberen dach
	c	sloū	
xviii	d	viii	Sinte niclaes dach
vii	e	vii	hier vbiet laten op dezelte wile
	f	vi	Onser vrouwen dach
xv	g	v	
iiii	A	iiii	
	b	iii	
xii	c	ii	
i	d	ydus	Sinte lucien dach
	e	xix	Sinte michalis dach
ix	f	xviii	
	g	xvii	
xvii	A	xvi	Sinte victors dach
vi	b	xv	
	c	xiiii	
xiiii	d	xiii	visselie
iii	e	xii	Sinte thomaes dach
	f	xi	hier vbiet laten op die vi wile
xi	g	x	
xix	A	ix	visselie
	b	viii	kerstdach
viii	c	vii	Sinte steph aens dach
	d	vi	Sinte Jans dach
xvi	e	v	alle kinder dach
v	f	iiii	Sinte thomaes van cantelbythe
	g	iii	
xiii	A	ii	Sinte silvester

loy slachmaent barbar claes dus
ayaren volshet dus
michalis victor hebben thomaes wil
Dan kerstr ian kint thomaes sil

Dan hier vortwaert
So is ons ghecopenbart
Vele dinghe mde kalendier
Sv wil ic v wort lesen hier
Du versen eu in wate rune
Ele ghelet vp sinen lune
Dn dat ghint te bet outhoude zult
En nicht daer in sim verdult
Ander dme sal ic v lesghen wc
Ende wghen v allen hce
Ertrike ende thurmament
Dn ghelikepen al omtrent
Ende die sonne ende mane
Hoe datli pleghen te ghane
En die vij planeten mede
Die ok heuet sine sede
Dme complexie sine natuur
Want dat sedghet ons die strikture
Dat elke creature die leuet
Dme natuur van bone heuet
Al vanden vij planeten
Hi sulkle horen hoe si heten
Aerch hoe it v sal beghinnen
Stact wel so mogedi winnen
Want suldi lesen vort
Er ghi vstact een wort
Dan dat ghi sult hier hore
Pine is dan al vloren
It ne slacht andren worde niet
Want ele wort datmen hier siet
Octmen kenne eu vstaen
Er men vort sal lesen gaen
Ic cracht van astronomie it sal
En van natuure v seghen al
Daer dat behort ten kalendier
Wil ic v voren seghen saer

Dvilten die quatertempe were

Ic leert di wiltuns niet vghesten
Die eerste es wonsdach alle stunt
Aden ghuten vasten anout
Ander na pinxten leit
Es wonsdaghes dats te wheit
En terden tee ic v ghewach
Sivonsdaghes na des crutes dach
Ic spelmaent altoes heuet
Ute lucie dach ghenet
Ic vierde wonsdach d'na
It wil ic datmen wel vsta
Dat witen wonsdach neuen
Ic daer na cort altreuen

Dvilten die vigilien leren
Want hier dme sin te here
Aesche dach ende assencio
Ende pinxter dach also
Ente iaus dach all men maket
Wnen d'men onder waket
Pieters dach ende s. pauwels dach da
Ic volghet cortlike der an
Na sinte lauwerens
Xii. daghe bet ghens
Aden oest es maren feeste
Van alden iare dan die meeste
Na die ewangeliste
S. matheus die vele wiste
Ente symoens dach eu sint lude
Ale die sanctinen luden
Alle heghen dach eu s. andries
Ende kerst dach des en twinelt niets
Vigilien hebben dese alle
Es oec dat sakke dat ghenalle
Ic dach thinaendaghes na desen
Solmen des seker wesen
Datmen des saterdaghes vaste sal
Vweten die vigilien al
Ic te paves ghemeenlike

D oct vasten in al entrike
ay aer sede il in menich lant
D atsi nasten haben sant

4 De wille weten dien aueut
hore na mi ic doet hem beheut
S int andries dach bestic
D ic nacste sonne dach dat is die
a ster of voren vant vstaen
D die aueut in sal gaen
E heualt die dach oec s. andries
E sonnen daghes ne elvifelt niet dies
D ic aduent sal d'ghaen in
S uchont dit vasto in dine sin

D e weten wille lopeliaer
Outhoude dit eude hore hir naer
a lluen int caruatio
l u vieren inach deleu so
D at essen si so ist elvaren
l opel iaer dats in vier iaren
w aut tellien iiii. iaren es
l opeliaer ghelocht nu des

6 Tviltu die weten van harlanout
Weten tote grote vastelanout
D ese woude outhout dan
D ic hier uv sullen volgen an
E le wort dicht van euc iaer
E nde deerste wort dat ghi vint daer
w al dweinen in caruacio
S n allen herlien steet also
V an dane telle dan eu belich
. ay . cc . ende . lxx . iij .
E nde nem eunnier ele vort

D ysim wort daeut we behort
E elle alle die lettren diet in heuet
a lso menich alst di gheuet
E nsthen herlanout eu dit vre gaet
D ie bellosen tint dit wel vstaet
V ort sim weten alles due
E ote grote nastelanout lie
E nde ele wort dat in o. d'ent
D oet oul tlopeliaer beheut
D ie eerste letter in ele wort
E s loudach letter dat iaer vort
E n also diep alli in .a. bc. staet
E nde also menighe letter hier voe gaet
a lso menighe dach ten weken tel
S o hebdi daghe eu weke wel
E n vandien loudaghe aft waet
D ie daghe telle dan ter vaet
E n daer getal niet vord mach
D e vnut die herldach
E n all het es stricliaer
S o sim elvee loudach letter daer
D e loudach letter d'gheuet
D eerste letter die andre sulbe heut
ay tet deler minc dan oec die daghe
S aest a b c alle slaghe
W an harldach men dan vort
S n deerste letter in tleluc wort
V ort mo ghedi niet were meer
D mane loep eu horen heer
E le wort d'voren staet
E ne hoeft letter die mane dor gaet
V ysen tot . xix ane
D at gaet dus weet oec die mane
S och and' vroestep eu vele
W ectmen bi deleu woude wele
D ie van hemhout ghestaet
D ul nu hier openbaet
E ter vers ne vant nie sin
W ant een wort brenct alghader in

Ultra gule · fremit · edilo · truxatrar · arduo · gluto · effert
lucpaus · vliaw gos · frater · eorum
ducu · breues · apros · grunbus ·
ueiu · data · callis · velus · agiu · fluit
extra diuesa · cubabo · astra · gra
uaus · fugit · edio · crepans · bouus
arte · gukeiu · fear tocentr · auxus
brao · gielle · flemt · euc · distiu · bo
ues · angulla · gruces fico · daciam
altra · beas · angrudu · fores · cit
dextra · cibio · austrica laus flat
sdastiu · caput · beat · alteela · gelo ·
expelli · detus · cum · vliagiu · grauc
fiat · ervans · diu · beat · adulans
gry · flietiu · ouaus · clam · bontas
algeudu · fit extra digua clebandu ·
algeus · gry · fugitat · edeo · cauc
blandus · amans · gio · effert · dos
ma · germans · liarus · gry · falk coy

Ue vinceu pacsthe dies wil hi viuer
weet hoc ceu bedhunc moet
S oet m marte nonas sunc
D na waer die maur es prime
V iertu uacht telle d na
D ie uacste sondach dat vsta
E s pacsthdach cu m stricchdaer
D at sceb ie v al ouer waer
S o sallmen tellen xv · dashe
D it eu es gheene sashe
B henallet oec die aherste dach
D er relienn ghe vp den sondach
D an sallen dien sondach haeste
S eunen dure wint naesten
D na vub welzen cu tibec
B s primxer dach unn no mec

Quaulis ghi weet uv die mane
hoc hout si is van dien outkane
W ildise also weten al
h oc hout si tander iaer welen sal
v p delen seluen dach hier
S ouder te sieue nuten kalendier
xi · dashe weter toe dan
T ander iaer hebdise dan
A lso uemich · xi · all ghi
D toe weet dat sebric di
h aer houthede also memich iaer
h ebdi vp dien dach daer
ai dat mocti vstaen
a lit bouen · xxx · sal gaen
xxx · men wech werpen sal
E nde outhouden dat and getal

Uiltu ter mane outheden
vanden iaren die sim leden
W eten op cuisthe tut
D outheat dier ghi selier lut
D oeter · xix · dashe toe
a ll ie v wshe hw end hoc
B hi hebt dan die outhede
D ie si tlander iaers tier stede
h adde end also dicken all ghi
xix · weet daer bi
V an also menisthe iaer hebdi
D ie houthede ghelouets mi
V an dien iaer die sim leden
B echte tote ter steden
ai dat emmer wel vstaet
a lit bouen · xxx · iaren gaet
xxx · sallmen laten gaen
E nde dat ander d bouen amenae
D onc tiit mullivs eucn dach
B en is niet dicken dat lette mach

Uiltu weten in dim gedachte
hoc menisthe wile alle nachte

Dienuanc sthynt haer houthede
Saten tellen dan ter stede
Indien datsi is nut wassen
Dic warf so vele salmen ter tasse
Dan so salmen dat getal
Eelen in vinc al
Also menighe alst henet an
Also menighe wile lichte si dan
Ende also menighe ee als dacr
Ner die v tonnen naer
Also menich point sthynter see
Ner die wilen daer toe
Ende v pouute altoes sim
Ne wile nut maenschynn
Alle ghi dit michet vand manc
Ende si hus in haren wanc
So suldi hare houthede
Ay ichen te hans d mede
Ende van xxx is inn
Suldi merken in ulven sin
Dicwarf also vele dan
Suldur mede doen an
Ende deelen in v voit
Al ghi nut wassen hebt gehort
Dus moghedi weten alle nachte
Onder sien in v ghedachte
Waer ghi sint ouer al
Hoe lanc die manc stemen sal
Exemple wil ic v bestrenen
Hier van delen bedden ghenen
Dunuis sis vnt dashe hout
Doe oet d toe dreuout
So hebdi xxxij dan
Dic vi v hebben an
Dat sim vi wilen daer
Dic ij dure ouer sint naer

Een aluc wile lutel inn
Alle v leende bynne si in
Dunuis si heuet xx dashe an
So is si nut vichen dan
Hier vp stact v wel te siene
Van xxx ghebreeter tiene
Een x doet in warf toe
So vele alle v leende hoe
Dan so hebdi xl dashe
Dact si vichen alle clashe

12 Alle die manc nut sinden stact
Die see dan vlocien gact
Ende alle si es oest of west
Der hebbe ghi dan mene mest
Wee warf ellier dashelire
Henalt dit in eendrio
Hect wassen alle dashe dinghe
Ay etter manc sonderlinghe
In alle die wacke dinghe wanen
In dat vichen vander manen
Ay en mach in hoost dwrwonde ontfac
Nut wassen der manc hande slaen
Want nut wassen die herlen dreuc
Ende nut wanen si weder preuten

Alons so es hemelrike
Ghestepen eude al erdrike
Eude alghader firmament
Als ic v hier doe bekent
Van dien ·vii· planeten
Wil ic v nu wen weten

Haer loop es onder firmament
Alsic v hier dve beheut
Also die sonne eerste mane
Dese beteheuen elc na ommen wane
Ander v altre male
Ic eu beheut men met also wale
Eu si dat astronome dwet
Si hemelse dier af sim vivet
Ende ic salse nomen alle
Sa dieu dat elc sine stade valle
Vandesen vij. sunne twee
Bouen der manen min no mee
Deu bouen den andere ghesel
Ende elc gheuet puper crafte twet
In eerdrike dats saturnus
Ende daer bouen loopt venus
Dats amour sterre in duutsche wort
Si comt na der sonne vort
Somwile heet si soe
Naer ic seg v hoe
Dats lucht drabher dese vij namen
Se heuet si gheene tint ic samen
Want alle sanous west op gaet
Ende si vor die sonne staet
Dan heet si vesperus met latin
Dat wil die amour sterre sin
Bouen deser vij planeten
Ic hebbe v ghescreuen hoe si heten
So loopt die sonne die es so clare
Dat si vclaert haerentare
Ende bouen desen vij so hoghe es
Dat haer arbel ghescoot in des
xij warf also groot si
Alse der manen dat seg ic di
Dic haren loop in xxx dasghe doet
Also malien vroet
Also die maue andie sonne ontfaet
Wel xxx dasghe si d'ua gaet
Soo wilc meer sonwile min

Dit merke elc wel in sine sin
Eer si ter sonneu weder comen can
Ende andev wf ourfaeu dan
Waer si loopt mit firmament

Binne xxvij dasgheu al outrent
Ende viij wileu mede
Waer die sonne in so hoghe stede
Loopt bouen al eerdrike
Si loopt onme seherlike

In xx dasgheu firmament
Ende lev al outrent
Also ons wsghet tkalendier
Vi wileu comen ouer hier
Ende om dat daer ne heuet met
Al ceus beghinsel allmen siet
Ende ceu iaer bi dasghe beginnt
Ander bi nachte allmen wel kunt
So sim die vi wileu comen
Nsghen dat iij iaer tsame comen
xxiij wileu heuet men daer
Dats ceu dach ic seg v waer
Dus heuet dat iaer eneu dach meer
Dan ic v seide vort eer
Den dach sermen after dan
Datmeus met het sonde san
Darsanout sint iaul unsse valle
Dat sonde woudren ons allen
Alm iij jaren
Ende xxviij te waren
Dinne heet dat vierde iaer
Opeliaer ic seg v waer
Ende het es tellien iij jaren
Opeliaer want dan gheharen
Die sonne comt ter certer stede
Er het eskent dan al mede

Eums ende marcurius
lopen occ ommc aldus
ay utter sommen dien seluen ghanc
E uen cort ende euen lanc

Bouen ter sonne loopt maers
E out wil ic v maken haers
S i loopt ommc thimament
l u·ii·iaren al outrent

Bouen maers Iupiter gaet
B firmament onne dat vstaet
l u·xii·iaren ende daer
B ouen loopt saturnus naer
l u·xxx·iaren thimament
S aturnus al outrent

Verstaet dit ganselike wel
W at it meene cimet el
E lken d'planeten ganc
l s hi cort of es hi lanc
l st van westen oestwaert
D at andie mane wel openbt
W ant all si hemet outraen
S anons sien wise west dan staen
S anders anouts noch oest west an
S anders anouts wet oest wt dan
h ier vi machmen vstaen
D ach oest wt willen gaen
a lso doen die ander selle
D it of sesghe dese selle
ay dat snelle firmament
D at van oestwaert ten westen trent
D ese met hem ter sonne
E ker daghes ene wart ommc
S ochtan haren ganc si gaen
a lsie v sal doen vstaen
ay ichet dat hier een wiel trent
D ·vii·vlieghen drupen outrent

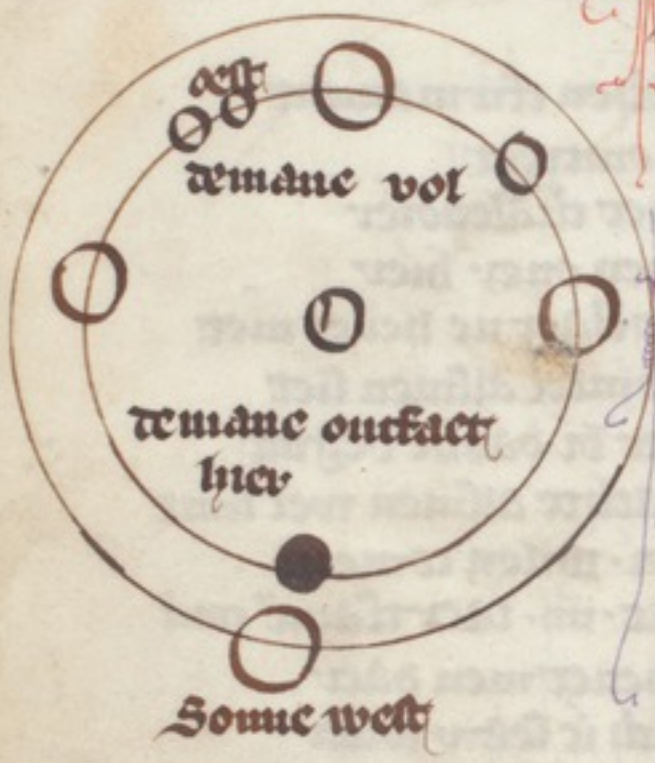

Dic vlieghen crupen oest waert
Ende tiwiel gaet met sinelix vaert
Een westen waert ende tirc so omme
Dic vij vlieghen teir somme
Sochtan sulli daer ieghen gaen
Alsdus doe ic v verstaen
Dat die planeten ende thiermanent
Een ieghen dander rent
En hadt god niet gheenocht
Ene hantwile dat vermoet
Ende die werelt niet geduren
Want thiermanent in corter vren
Ende dichten te seer gaen
Een ware dat sint alle weder staen
Sochtan sulli thiermanent
Heghouden met ten rent
Ner anderlins enen gaet
In C-jaren dat vstaet
Die gaet vmmet ene dach in
Lettel meer of luttel min

Aldien ghanc van dien planeten
Ich v ghedaen weten
Sv wil ic haer hoechede
Hier nv leeren mede
Ve hoghe li lim van ertrike
Al ic v leghen seker hike
Ende d'na hoe groot ele es
Die waerheit sulti weten des
Alse prolomeus ei affirmaert
In haren boeken den vstaen
Dat vi redenen proenen wel
Die fine waerheit ende met el
Bider dicke van eidrike
Proeuen sint al seker like
Ymme sal ic d'ane leghen
Ter ritt in rime can geleghen

Al wil v beghinnen an die mane

a ist si naest pleshet te shane
E erdrike so is der tusschen dan
C. ay. ende. ix. ay. milen an
E nde. xxxvii. milen der toe
E ñ s dus lopet daer swe
D ar tusschen hore ende erdrike
T eu naesten dus vele is sekerlike

Ivaer die mane ten vorste es
ay arcurus es teu naesten des
C. ay. milen ende dusentich
E nde. d. daer toe sich
E nde. xlii. milen mede
ay ar curus is d'ter naester stede
D hi ter hoghester stede stact
V emus daer ter nederster stact
E nde dus vele esser toe
a ll sic v sal seggen hoe
V. C. ay. milen ter stede
E nde. xlii. ay. mede
E n. det. milen ende vuftich
a lons vele ist uv lich
T usschen erdrike ende vemus
D si teu naesten comt dus
W aer dat si teu hoechste stact
D ie sonne d'teu naesten stact
D us uele comt int getal
a ll sic v uv seggen sal
xxxvi. C. dusentich
ay ulen ende daer toe sich
. xl. dusent milen mede
D er sommen heestu dan die hoechede
D ie tusschen ertrike stact
E nde d'ons die sonne teu naeste stact
D die sonne teu vorste es waer
ay aer hi is teu naesten d'
V stact wel mine leere
D us verre ist min no meere
xxxix. C. ay. ayle eñ d'toe lech

·lxv·mulen an
ay aers hoechede hebstu dan
a lli naest der andren gaet
ay aer alli alle hoghest staet
Jupiter comt ten naesten daer
D er eerde ne comt hi niet naer
D an isser toe alle wilen
W wee hondt wars·ay·mulen
E ii·lxxxvm C·dusentich
ay ulen ende daer toe lech
·xlvii·ay·mulen an
S o heuestu die hoecheit dan
T usschen der erden ende Jupiter
W daer hi is noch niet verre
D comt ten naesten saturnus
D wellker hoecheit is aldus
·ccc·waers·C·dusentich
ay ulen ende d'toe lech
·lxviii·ay·mulen an
E nde·xvi·ay·mulen dan
E nde·C·ende vijftich
D its saturnus hoecheit sich
a lli naest erdrike gaet
ay aer alli ten hoechsten staet
S o comt hi ant firmament
D die sterren staen omtrent
I vultu die hoecheit weten des
D at wten firmamente es
D die sterren al in staen
S v hort it sed v saen
·Dc·wers houdert·ay·
ay ulen ende daer toe lech
·liij·C·mulen an
E nde·lvii·ay·dan
E nde d'toe mulen·v·houdert
I c wane v die al dader wondert
D it is hoe hoghe is van erdrike
T ot den sterren scherpelike
ay eer noch dan weghet rghetal

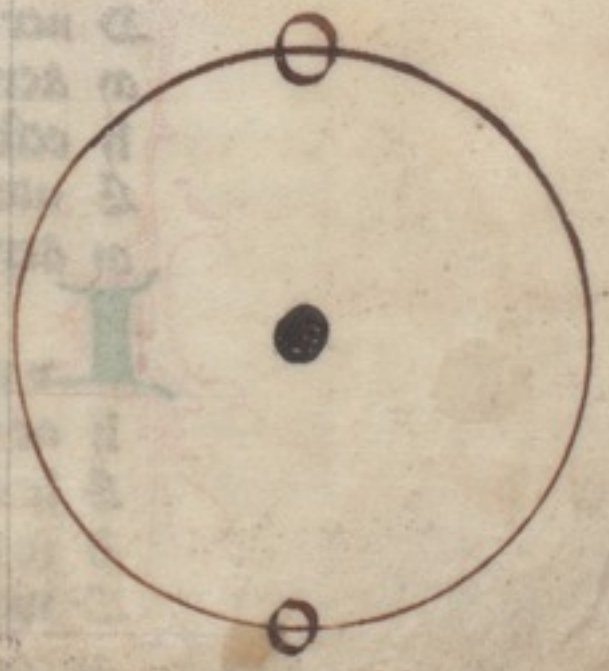

Ich ic v ghescrit hiev al

Nv wil ic v voert cont mallien dan
Hoe uele eue mile heuet an
Een stirde dats voere vine
Ende van manne ende van wine
Wee dusent stirden dats die mise
Van gruten voeten alle wise
Wie voete ist dat ic meene
Iemen nv viut ne gheene
Aer die wise nacht astronome
Es niet aldus ghelouers nine
Van sii hout iiij. ay. cubicus
Ende eens iaers marmen ald
Van dien ellebosche wier haut
So ist cubitus gheuam
Ende hi houdet een alf voet
Al im die lettre vstaen doet
Een philosoph hiet rabanus
Hi sent dat xy. voete hout cubitt
Soe die arke also mat
Cc. cubitus was lanc dat wat
Ende l. cubitus wiit
Ende xxx. hoghe des selt hiet
Ende xxv.
Aer een gheinet nv sich
Al dus setten gute clerken
Aer al in haren werke
Aer ele lantskaps wet
Hecht ander gheinet nv gelet
Ende milen na haer sede
Aer al eens is die sarde

Nv wil ic v den weten
Hoe ghwot sinn die vij planete
Ic ieghe entrike
Die sonne is sekerlike
Wat ende lxvi
Aer dan al entrike es

Du mycke van ertrike al ghecheel
Ten eshen cij yyy deel
A lso groot die maue es
Dwonde pyrolomense tes
S v deelt ertrike echt
Y n xxij ay verht
Ay ercurius is meer met
D an enich deel dat ghi daer siet

xxxvij werf seherlike
E s meerr venus dan ertrike

A nderhalf ertrike al ghecheel
E s maers groot ende rachtendeel

I upiter es xcv werf
Ay eerr dan al erdrike heef

xij werf aldus
S o es oec meerr saturnus

E nde elke grote sterre es
I nt firmament sint ghesker des
E werf meerr dan
A l ertrike heuet ay

E dan dien minsten sterren elke
D ienen beheme can die welke
xviij werf si meerr es
D an ertrike sint sker des
E nde en is sterre ne ghecene
D ati nemmer il so clene
V iel si sine sonde al bedecken
E ndie ende ouer strecken
A strolen ende pyrolomeus
S eggheen in horen boeken dus
E nde het es te pryeuen goet
D ie van astronomien es vroet

Sv moshedi sesshen ds ne shcene
Sterren sine sinu clene
Hoe mocht si so swot welen dan
Ende mense met meere shelic en hã
Hier twe ses ic andworde soet

Want men weet ouer waer
Hushe een ant firmament d'
Ict hi sim oshe neder sinken
Hem soude erdrike drinken
Ict also swot all' sclape es
Van er nacldru sint seli des

Dit is de mane
de sterren mit
ten sterren
ar trilie

Dort wilt dat v'staen
Datmen sulc tuc sict vp sae
Smorghens indie dasheraet
Sterren mit staeren dat v'staet
Dat vandien planete is ne shcene
Och sterre swot no clene
Die mit firmament staen
Beneden d'mane si alle saen
Want dat is nv hort hier
En il el met dan een vier
En lucht is outstelren d'
Ende hanghet ens buet claer
Outrint vander naturen
Dat het lanshe moet sedure
Die sterr die der ned' wt streket
Dats die wacheit dier toe turket
Dat seghet aristoteles
.v. manier van desen es
Darnamen sim cometen
En voet doet im weten
Ile ene in enich lant schint
Dat lant wort shepint
Van er plashen van drien
Oet hem emmi dan shelien
Ceuste es sterste shemeene
Van ouden ionc swot ok clene

Dauter houdh' en tande mere
Anslacht van ouvrede
Van lantlheren onderlinshe
Ict dit sim die-ni-dinshe
D'waert dese sterren staen
Al dese plashe sek' saen
Aer aristoteles seit
Dat ic houde ouer waerheit
Dat indie somersche dasheraet
Die comete noortwaert staet
Ende es ene lucht claer
Die hanshet ende vlammet d'
Ende betekent tempeest
En v'wint inden somer meest

Dort v dinct dat sterren sieten
En sterren shelent valle liete
En sim greechte sterre met
Iemer also siete siet
Het es die lucht die outstelle es
Ic sal v wet malren des

Eersen siet men oet dienvile
Indie lucht ouer ene mile
Die blixem comt v' lucht
En menighen menshe doet si vrucht
Dat wil ic v wet malren
Van alsader desen salren

Die lucht is vorvoets vier
Al ic v toshe hier
Dort sec een naueghers sat
Ouven vinsh' steit in dat
Hi sullet d'in vinden heet
En v'tonstelrene shereet
Dan doet elne shcene dinc
Dan die wint die d'in shinc
Die bedruct wort metten
En met ne mocht vre vlien

Bu vlyt wort selue dan
Ts afterst come vier an

A n stael ende an dien steen
ay ach men dit sien al m een
A slmen stael an dien steen slaet
D atter tsier dan vte baet
D at vier wint niet vte stale
S ich vten steene dat niet wale
ay aer die lucht die tusschen hem tswee
A lso is al m een
B ute die tswee lyde dinghe
A lso horen sonderlinghe
D ie lucht moet ontstekke dan
W ant si met ghewien en can
S emmermee outstake die lucht
ay ochte si ghecrighen vlucht

A lsus in die lucht men siet
H ersen ende en es el niet
D an lucht die wint claer
A lso hersen hinghe d'
E n si alle vielen neder
S onne daer sonne wed'
D ypaerde vp grane heb si geualle
D ie lude wonder der of callen
W alme ende braut groot
E nde die lucht lyde wot
D it heeftmen in die lucht gesien
E nde and' wonder oec ghesien

Uvaer of dit wint al
Ic v hier nu segge sal
A lse comet ende droghe lucht
E n si ende auder mit grot drucht
V aghet ende bedruct dan
E n si met ontvlien ne can
S o ontstekket en vornet clare
T hestrepen na die vorme hare

Es die lucht lant eñ wont
Ene kerse schinet wt dier stont
Also dicke eñ also vnet
Vlamme gelike godwert
Want wi sien dat onse vier
Ceint ghestrepenesse hier
Ia dien dat shin die stake
Wi onse vier of maken

As die lucht lant eñ smal
Ende ieghen ene stre al
Eout · so schinet dat die sterre
Dat vier stoot lijde varre
Ochtan isser alle wile
Ussichen memich · ay · imse
Want het beneden d mane es
Als ic v vwet make des
Als des iet ghenaert vp die dach
Die sone toet dat men ne sach
Ele dinghe niet ghelien
Dat li dus indie lucht gesine

Duucle die sim indie lucht
Eñ den den menische dicke vucht
Si cõuen oec wel maken viet
Dat onse vlame dinet schyne hier
Dat li schieten onderlinghe
Sesghet men of vele dinghe
Acht iudds heten si
Ende sim duucle it ses di
Aghetissen eñ varende vive
Oede lander in gode tonive
Oubouten alne mekis mate
Die hem elinorghens openbare
Si come halen vier
Aren heten wise hier
Inne het sim duule alle
Die ons ghine brochten te valle

Die duucel penset nacht eñ dach
Hoe hi ouer ons vlitighen mach
Eñ vint dien ghelone bringhen
Eñ prouet ons mit misliken dinge
Tot hi moetse weder staen
Dat hi ons met en moete vaen
Ote mine materie wil ic keren
Eñ v van dien blyne leren

Vilden weten wi of comet
Datmen tonne of bleyne nom
Es oec ene lucht
Die ontsteket mit grot vucht
Alsem vier ende slaet
Die altoes climmet eñ op gaet
Een walsem den andre iaghet
Die op dien andren draghet
Die lucht li dame tot breket
Eñ mit crafte ontbee steket
Alse die lucht enmi moet
Seiden dat die walsem toet
Ut scieten li dan lint ghenet
Onse slach hi name heet
Eñ omme dat dan die lucht
Bi crafte moet hebbe vlucht
Ontsteket li ende wort vier
Dat wi bleyem heten hier
Als die slach eer daer
Ende die lucht ontsteket naer
Ochtan sien wi tfier te vore
Er wi dien slach moghe horen
Use horen wint bi dien
Eñ clinet so scarp alse dat sien
Wi sien vord dan wi horen
Ende after ende voren
Do die lucht dwsher wal
Die bleyem is te water das
Die bleyem vallet loe
Het vallet tot den grunde toe

Den mach gheen.

Daer en mach gheen dinc wesen stae
Ist staet het moet outwee gaen
Want hepers het outwee brac
En gheen arch an tac
Sweert oec mdien seven
Huet hi outstekene doen
Sodanen gheen arch en hadde te stede
Hi doet den menschen oec dickene lede
Ende vvaermsse groot
Ende slaten dicken doot

Die donre slach en doet ghene onsenual
Die bliven si doet al
Want clueken si mede brusz
Want et is altoes velinsghet
Dat dat dinc gestiet
Ic vvilc ment oec siet
Dat thans d'mede waet
Ende die wint sere drayet
En dat hi wortt outwee
Tanke bome ende doet hene wee
Alst aldus bleyent dan
Sone is noch wuf no man
Hine wort dan see vernaett
Ende ne dar niet sien vp wt
Tusschen ons enter mane men siet
Dat dese dinc al ghesciet

Nv sim tusschen ons ent mane
Indie lucht dunckt dat ic vvane
Si weten wel alle nature
Ende connen alle scrifture
Als die lucht vstoent sien
Ende dit wonder dan gestien
Ic die inde seer outsien
So minghe si hem mitien
En varen der bleyene met
Om dat si anaet moghe den bet

Want die viant es belent wet
Als die menschen met en weet
Hen te brenghene te nallen
Es beschermne god ons allen

Van dien bleyem heb ic ghesceit
Sta mine macht te waerheit
In boeken oec ic vinde
Dat donre comt van · im · winde
Si te gader comen al
Dat loghen alle ic v tellen sal
Donre en bleyem dicken drant
Dat een loob met en wayt
En de wint is slake van desen
So sout meest inden winter wese
Ende contrane wi alle sien
Inden somer meest gesien
Want het is sacht weder
Dan indie lucht hoghe en neder
Het wart ghine daer naer
Want die wint walset d'

Ist sine bocken aristoteles
Seit dat wint el met en es
Dan droghe walem die vp slaet
Ende indie lucht gaet
Als een droghe walem dan
Een andren walen comet an
Een iaghet den andren en sochet
Dat die wint die breket
Want wint en is el met
Dan den iaghet en dand' vlet

Hier bi moghedi mine wel
Als sie waet ende fel
Dat uele droghe walems es d'
Die wint volghet naer
Comet dan d'vp een weghen
Die wint es thans af gesellesghe

Die droghe walem wt dan nat
En moet vallen omme dat

Dat leit oec aristoriles
Dat hashel luce en weshen es
Walem die vuer eendrake
Slaet vp ellier dashelike
Some droghe lom nat
Some wuer lom heet ome dat
Si lim van diuerlen natuere
Alter of wallet tallen vrey
Some licht lom lwart
Amre hebli d'of mare
Slaet oec we ter lomme hete
Adieu dat dij wheet an diete
Exempel wil ic v gheuen hier
Ect eneu pot ouer tlier
Ic walem diere vre slaet
A n lim teclel hi ter graet
Ic walem gadert al an dat
Al hi is lwaer en nat
So moet hi dan vallen ned
Ochtan climmet and weder
Hier gheuet oec walem en wc
Ic emmer clemmet vp wt oec
Elc met hoslij clemme moet
Walt vrier en wc
Adieu dat die walem es
Wat d'of dme lint selt des
Alduus wallet min noch mee
Ndie lucht hasel resen en luce
Want vter aeiden altres ga slaet
Walem die vp wt graet
Ic lomme treet oec walem an
Ic li vteren niet en can
Ndie lucht die hansende blinet
Al aristoriles ons bestrinet
Of hasel reshen en luce
Alt en ander dme oec mee

Du wilic u seggen laen
all ghi die lome oest liet staen
D ie west datli schint ter stede
a eerst dan li int luden dede
D ie wacke walem al dat doet
D' men die lome dr lien moet
W ant die walem es d'nat
D ie lome tredt ofte dat
E n die dinc die men moet lien
D or tlwalem lemet meer ni dien
D an li altoes van seluc es
D ie wachert mosedi proeuc des
E en yemmt die lesher inde gront
h i stinet meere talire stont
D an all hi d' buten leit
h iet bi liedi die waerheit

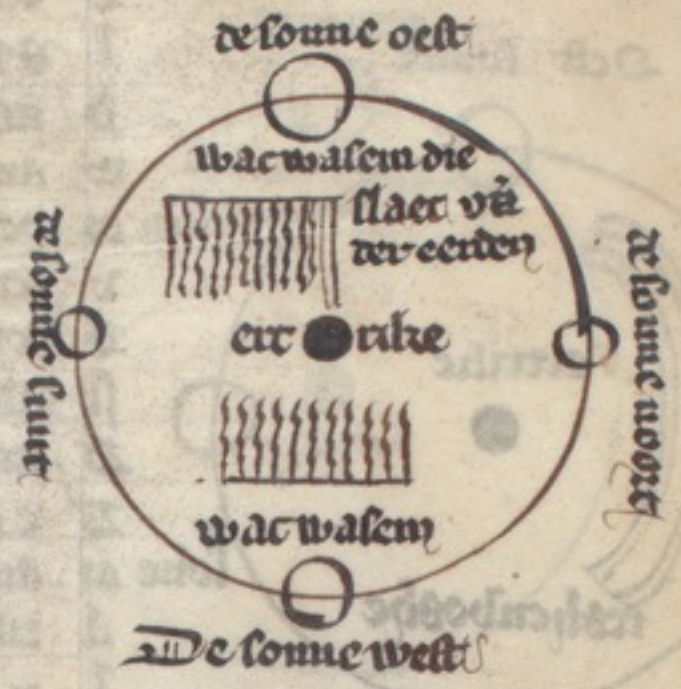

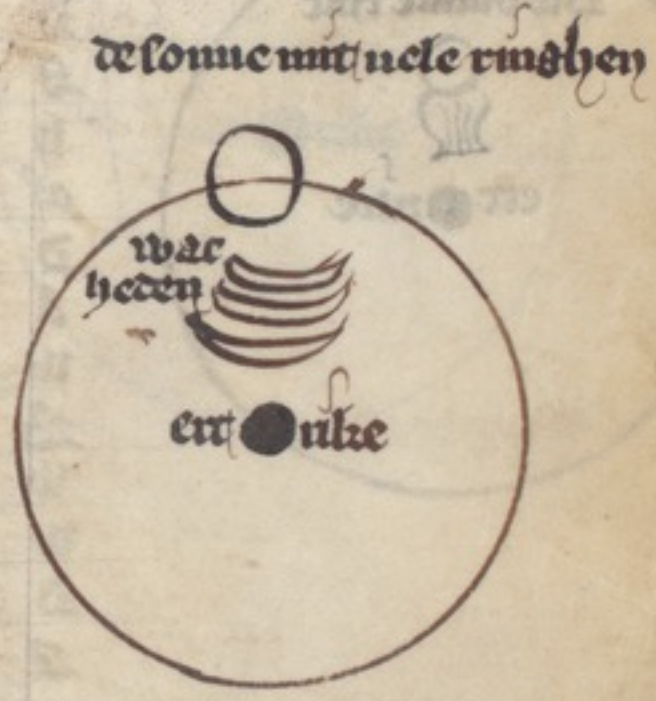

Ert ghemel op euen dach
datmen te gater nele lome zach
D at was bidien godwert
a ls ic uw hebbe ghcleit
D oet water in emth vat
E nde ind ie lome letter dat
D ie lome sulti in ele lieu
a lso mocht wel gesien
D at nele wachedeu himghe
v or die lome eū ghmugen
a lso menighe wacheit all d' hmc
a lso menich scheen d' lome rmc

De rghen boghen dicme liet
Indie lucht eu es el niet
D au wolken van diuerser manier
D die lome op schinet schier
W ant die rghen boghen gaet

Recht ieshen d'die sonne stact
s si oest so stact si west
d its dinc datmen met en mest
w aut die raye vander sonne
sinut ay octer ieshen comen shewnnen
v ier waernen henet ons dit
R oet gwene shechen wit
s adien dat die wolken sin
D unkaen si varive aut sonneschin
T e gater reshenboshen tivee
sone ay ach men sien en nemmee
a astoriles seit d'mee toe
s n dietsche machment met sesten sloe

Tvildi oec weten die dinc
wane wint die onne rinc
D ie schint ob hi om die mane
S omwile plashe te shane
h i schinet swot en wint
ay ouer waer des sekt sint
D at hi reuden d'mane es
a l ist dat v dinket tes
w aut die lucht is hide claer
B ouen bider mane daer
W eet een dan wat es die rinc
W at walem die d'up shinc
D ie d'te sanen so cleuen
E nde dien wden curkel sheuen
T en es niet dan swte wachede
D ie d'hanshet tot dier stede
E ske dinc bi naturen
T rekket tere rider figuren
E n vander manen dat schin
D oet dat die wacheit wint moet zin
W aut die mane es selue wint
E nde bi naturen alle stont
E ske dinc maket na haer
T helike dits wel openbaer

Dem mane schum mochte sum so heet
hem dende die wachet shemet

Alle wort te mete dese rinc
Die scinet dat om die mane shinc
Eut varushe ouer al
Dats telum dat welen sal
Vndie lucht soete weder
Beder hoshe ende neder
Ende allinen an deen side breke liet
Ende an dander side met
Vbt dat hi breken beshint
Van danen sal come die wint
Ende all hi breket in enighi stat
So weet die sapman wel dat
Empecest wort in die zee
Ende en dar niet letten mee
Dv wil ic v viwet maken vort
So ic best mach in corte wort
Wat dat is dat pleshet te stane
Echt int midden vand mane
Datmen in duutsche heet ludershi
Vthout dit wel vor meer
Die mane es in eene stede
Slicht ende effen mede
In dander stede es si ru
Ende oneffen ses ic v
Al dat die westwich shedaen
Et donkeren adzen sum sum bende
Dater effen es ende slecht
Vander sonne ontfaet dat licht
Ende dander blust donker al
Ende temple ic v seshen zal
Sent een shal dat es bendaen
Et adzen dit dze gaen
Ende met stricme in sulke stede
Deffen ende donke mede
Vor v oshen hout dat glas

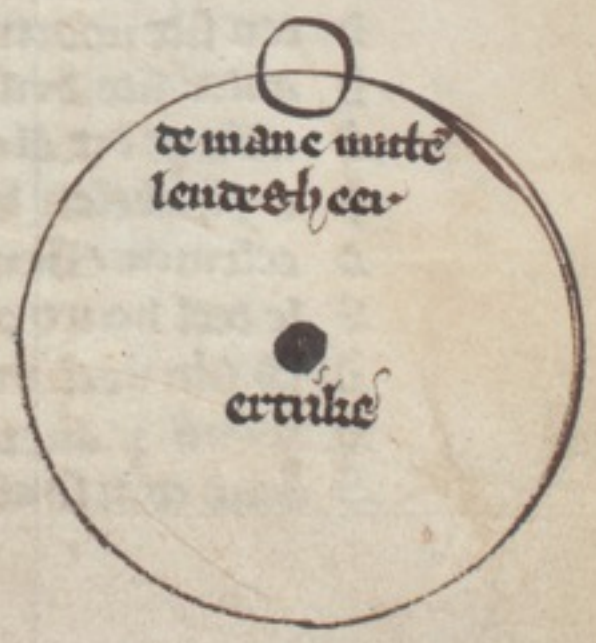

Dner al daer essen was
Sone claer ende slicht
Dat wie suldi wel sien licht
Ende daert die donker adir heuet
Sheene claerheit her d'gheuet
Alsus is die mane beuaen
Ay it donkere stricken dier in staen
Die gheen licht moghen outdaen
Hair natuur is so gedaen

Nv hebic v al vertallet
Al dat mdie lucht gheuallet
Sv wilic ten firmamente gaen
Daer alle die sterren in staen
Leert hier ene sconc dinc
Ant firmament es een vinc
Iet tfirmament al omme vaet
Een side wort wt slaet
Ander side draet sinnivaert
Cristine dit al openbaert
Hi xii. teelen telen cirkel
Celtinen essen ende wel
Ele teel heuet een telim
Es ghi noch viweder sulte sim
Ic vii planeten haren gang
Some cort some lang

Lopen omme dese telime
Sie na die manier sine
Alle v hebbe dien vstaen
Hoe si tfirmament ouc gaen
Ende creatuur die leuet
Hair natuur hir of heuet
Die cort ende langhe
Vandren bi desen ghange

Aries secundum fabulam is
qui aureo pelleri fuit + hellē
transmare ad colchos in sula
veniit in celo dificatus est helle
tamen in mare subuersa est
quia in sultum fluctuū sicut
fuit frater suus nō poterat sustinere

Tserste telim heet aries
Dat een ram sint sekerdes
Alsus noemt die stristine hier
Ic telim na een dier
Die omme en ist mer ghedaen
Dat dier ant firmament staen
Die tint heuet sine natuur
Ia die dier alle vur
Die some d'in gaet
Dat rechte der ond' dat vstaet
Alf maerte so cort laen
Die some mide ram gedaen
Die ram es statt voren
Hier heeft hi die craft vloren
Also es die some dan

W ant haer cracht die wast hi' an
S i heeft ghehaer cleine cracht
I ndien winter obte macht
D ie lenten oec eude tiaer
S a astronome gaen in d'
D ie weerlt wal' oec vp dien tint
G hemaect des sekr lint
E en nacht es daer ontrent
D ie kalendier doet v bekent

Taurus in quem iupiter
se transformauit cum europa
filiam adenoris rapuit deiki
catus est uel factus signum
principale in celo

Vander tekum heet stier
want dan die hete inter hier
D in dat die stier es starker wele
D an die ram seinuc wele
A en gaet dan eren beth en dal
A etten steuren ouer al
S a alf april gaet in die stier
D ie sonne naden kalendier

Iemini est castor & pollux filii
iouis et lede cum qua iupiter
c cubuit in spe signi cum propter
propuetates dati st gemini
heleuam sororem suam a pater
dite raptam sequentes sub
merli sunt in mari et miserat
cione deorum dificati

Dander tekum heet tiwilinc
D ats een tiwinondishe dinc
D obbel es der sonnen cracht
I esbeens datsi heuet ghewracht
S a alkmeye die sonne gaet
I nden tiwilinc dat vstaet

Cancer est qui maximus
herculum percussit dum
ydram uenenis occidit et ideo
sidera promeruit

Vierde tekum dat es w
heet crabbe want alle d
D ie sonne comt. st uenincer cleine cam
E n moet neder waert gaet dan
G heelike dat die crabbe doet
D ie after wt set sinen voet
D ie sonner na astronome
E aet d' vint ghelouets im
D ie d' oxten dan
E n die nachte langhe meer dan
S a alf wedinacht dat uerstaet
D ie sonne in die crabbe gaet

Leo quem hercules interfecit
in nemea silua cuius
oblyeum sinum pertexit carne
vero cum uellet sacrificare no
ipse delibauit cum

Ende hecft enen fellen staen
h eet ist bouen allen dieren
f el ende oushelchieren
a lso ist vander sonnen
a ist d'm cout gheuonne
d ie tuit wort droghe en' heet
E nde wet menighe menische leet
l aten en' nemen puloene
E s al quaet dan te wene
E helne dat tewater wallet
D uer thier allo gheuallet
d at thiernam eut waller dan
v an tyaten die hem comet an
h et il dan inde hout dashen
d' ok wil ic v slashen
l u dit telum heet hebaert
S taet ene steene die v claert
E n' die steene heet hout
S ere pint si alle stout
S int waert si' onne gaet
E n' pint en' slaet
a lse die sonne es daer vi
v ore oft after dat sesghe'ivi
d at in die houtdashe es dan
.xl. dashe so hebli' an

d eu·vij·dach in hoyuaert
E aen si in datmen wel vaert
E helne dat die v woede hout
E heuemmt es in alle stout
a lso es dan die tuit
B i stirfaert weten wat
s a half hoyuaert vaert
d ie sonne in dien liebaert

Iudo·l·crisona filia ichan
sedin fabulas qui inter
fectus fuit asinis messorubus
in ebriatis vnde crisone sane
rando cum cancula suam ⁊
tum ichan pre suo dilicata ⁊

Este telum is mast
Ondrachtich ende meet en de
v ul van gheestadichedren
E n' oec van ripen seden
a lso is die tuit dan
w ant die vrucht en wast neiner an
a i si gaet ripen allen tuit
d ies na alle hoest des seli suit

Libra est quam tenet virgo
uel iustitia · s· lance alteri
uelis filia obscurante iustitia
dicta et inter sidera translata
meritis hominum pensat et in li
bra iouis repensat

Ascendit telum dats washestalle
want men weet dan walle
d at die dach es dan euen lanc
eben dien nacht in dien ganc
d ie erkist gaet dan inne
s a alle vnne nunne
s a alle spelinaent es dit al
d at het dus sheualle sal

Scorpius est qui maximus
orioneu uiter ferit dum
bestias terre occidit ⁊ ob terre
gram meruit celum

Ad hendit telum heet scorpio
verstaen wil ie v dat doen
ay uten sterren venim het heuet
d ie tuit oec die natuur sheuet
w ordet wout dan alle slashe
w aut int eude van dien dashe
b oude is der naturen
b weit venim in allen vien
s a alle naent sente bannisse
d ie sonne in scorpio sint gewisse

Sagitarius uel centaurus
ixion ⁊ arsices · s· alschari cirl
centis et iuniari filius scor
pionis qui filii suum rapuit
sagittauit nec filii sui te
sit ⁊ ideo sidera pro meruit

Ad sheude telum heet sagitarius
in dinrsche een swit et is
d at scieten ous vor clivinteers conde
ay it hashel int sace also houde
s a alle sclishen messe alle maent
b aet die sonne d'in alliuen waent

Capricornus idem est aqua
tica capra qui nutriuit
iouem in creta in sula apie
de iecte corio cuius clipeus
pallados tectus est carnem
uero suam iupiter inde nutri
tus est deificauit

Ad hendit telum heet capricorn

D ats een dier eñ heet aldus
A ffter tlerpeut ende voren gheit
E nde datmen wel weet
A lli die gheit heten sall
H ellet li hoer hoeft vp al
A lle doet die sonne dan
S i gaet climmen vort wt an
A ffter wt haer steert
V an wonden hi ellen dert
D ie wynter neemt d'lim beghin
E n gaet na altwynnen d'in
E t es d'oer die tortste dach
D' bi dat men wel lien mach
D ie daghe saen besinnen d'
S a alle slachmaent dat w

Aquarius siue Ganymedes
filius ionis ad alissus ab
ipo inter sydera locatus et
perpetua deor factus est

Uellestte telum dat es nu hoer
aquarius in duutsche woer
D ore want li een water behoer
A lle die sonne wont in dat
E n wesheet dan een is nat
S a alle lammaent comet dus
D ie sonne in aquarius

Pisces eñ eñ typheñ gygan
teum in sequentur in cypy
prum venus et cupido filius
eius vbi in pisces latuerunt in
in aquis. Quo et hoies diu dom
tarunt illi duo translata sunt
inter sydera.

Uwalestte telum visch es
ghi moghet in seloue des
D ach li cout sum ende wat
D ie tuut doet oec ongheuat
D en luden van rede eñ van wonder
E nde ander pine meenich fonder
S a alle spoortelle die sonne gaet
I nden visch dat ostaet

Nu heb ic v gheleert al
hoe dat die tuut wden sal
V an al dien iaer vi natmen
A ls nu leeren die structuren
A lle dus wordt die tuut
A ll ghi hier gheleert sut
E n hier contrarie werket al
A ll ic v nu toghen sal
E ende siechede wmen dan
I n die drie tuut der an
E xempel gheuic v om dat
E hut ouchonder luit te bat

De wint die wesen sonder

h ende nat ende wude
E s hi droshe ende heet
S o wallen siechedan gewet
D iemen inden lom heuet
D ic wot oec het dicken gheuz
B ede den menslhe ende beeste
l a den minsten all den meeste

Eerstin is heet ende wat
Doet hi anders dats ousemat
W ant is hi drosche ende wout
S o wallen siechedan menich bout
D ic inden eirsten tomen vort
E n malien gote mort

Dic somer es drosche ende heet
Dat hi anders dat wat ous leet
W ant wat hi wout ende wat
S iechede ende ousheuat
W allen dan all shi hebt gehort
E winter sout comen vort

Dic eirsten es droshe ende wout
Datmen wel sien math mit wout
A ll hi es wat ende heet
S iechedan wallen dan gheweet
D ic inden leertin openbaren
A ende hen wen si dan varen

Ny heb ic v ghemaket cont
Hoe ciaer weder alle stont
D us moshedi mi vraghen des
W bi een somer tout dan es
E nde een wint bi wilen heet
D ats contrarie godweet
D ic vii planeten wen dit al
A ll ic v nu dit toshen sal
S aturnus is bi naturen
D roshe ende wut in allen vre

D ic mane ende venus
S un tout eu wat aldus
A ars ende die sonne godweet
S un drosche ende heet
l upiter heet ende nat
A ereurius ghetempt van al dat

Alle ene planete wont ghewine
In een telum mitter sonne
D ictut nemet oec sim natune
V anden planeten tallen vren
E xempel wil ic dat shi wet
S o moshedut outhonde bet
N anlus die sonne eu saturn
E omen indie crabbe aldus
D ats daer die sonne in sal gae
A ll ic v hebbe wen vstaen
A ende rechte sout dan welen heet
A ende saturnus godweet
D ic hie drosche es eu wout
D oec hi dat bi sur gewout
D ic tut es beuaden met onde
A ende dan te rechte sonde
l ser diemane bi ob venus
E meer wonden es d dus
O uer al moet vroet sim des
A lle die sonne in een telien es

Ller cuushe planete bi
Deu tuut der na so hebbeu wi
De ie winter die met rechte sonde
Sum beuaeu met swet conde
Dat mars der sommen ieu an
Heten wint heb wi dan
Also lanshe alsi te sader gaen
So es die tuut also gedaen

Danne dat sheene planete stille ne staet
Aj horeu wech heneu gaet
Dat bi noet al na delen
Planeten nader tuut dinens wele
Hier bi ne sonde shee meest sim
Wildi soet visiker zum
Hine sonde van altwonome leen
So mochte hi vrouwen eu heen
Eli pursieren eu sheenelen
Anderins ne macht met welen

Ivacer dat es een philisim soet
Die van altwonome es vroet
Die dele tude can verlieu
Dat van dieu planete sal gelae
Eder cout of te heet
Ende hi line lude dan sheet

Wel der na altwes can houden
Eshen hitte ende ieshen wude
Ende all heu liechcit comz an
Dat planete regneert dan
Bi mach hi weten al
Of hi sheenelen of stueu sal
Al hi hem oec sheue puloene
So stact hem wel dit te doene
Dat hi die wile wel vlie
Dat planeten ende wie
Si is eu regneert dan
Oec hut so es hi eeu vroet man
Dat wi dielen hebbe gelien
Dat een swot philisien
Al hi tot sine lielzen quam
Die liechcit hi wel vuam
Es sheens natune lzendi mede
Ende vander liechcit oec die stede
Heracht puloen hi he diese gas
Ochtan eu halpt met een cas
Aj die liche hi verseende
Ende sine liechcit meende
Dit mach wonder seer v allen
Hoe dit mach sheuallen
Us dlen soede meesters dielze
Dat cunt al bi delen stielen
Dat hi met ne connen merken
Dat die planeten cunen werken

Hier af latic die talle bluen
Ende wil v vort bestruen
Van dieu planete hare crakt
Hare dosthet eu hare macht
Iupiter ende venus sim soet
Ende alle dnic die ellze doet
Aps ende saturnus sim quaet
Ni also al hare daet
Saturnus die somme cuie maac
Sum hier of middel dat ie waac

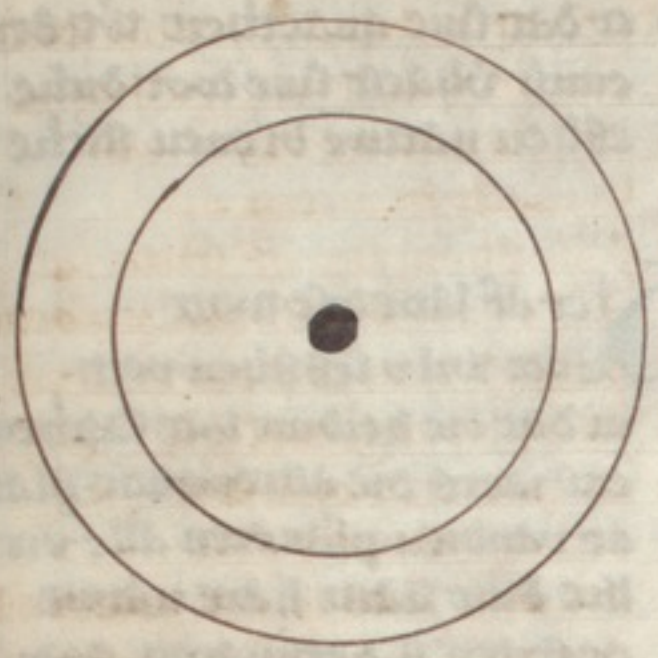

Her moghedi swte wullheit horē
All een liuut wort gheboren
D ie planete die dan oest up gaet
I ll swet of es li quaet
D at liuut heuet sine naturen
S a die planete tallē vren
E nde treter emmer naer
W eet dat selk ouer waer
D at die natuur wel dat ontleert
B i dinghen d'meut toe leert
H ier bi moghedi weten wel
D at loghen es eu niet el
A ll een menlsche stelen gaet
ay eniech haughet all men vaet
D at die lude leghen dan
H et es hem gheboren
W ant hi bellooten in enen muur
H i moeste teen sine natuur
D ie loghen ieghen tghelouc al
A ll ic v hier of seggen sal
H i wt gheborē i liuut qualīs
I ne lantscap d'gheen wat is
E n sine gheborte dat doet
D at hi niet wat dunlic moet
H oe sal hi vdunlic sest mn

W ant d'nes gheen wat bi
W aer alse die lude callen
S o moest emm allo gevallen
A lsout ouer duleut mulen gaē
H et soude hem lopē vdrinkē zaē
H et sim loghelike wort
D ie sine waerheit hir uw hort
A ll een liuut wort geboren
E n liuuet uyt hem voren
D at sal vdrinken ob hanghē
D' dot macht wel ontganghē
ay aer aldus est te vstane
D at een der dieken tuet ane
I ndien dat het hadde stade
D an het ander dinghē dade
E n hingz oec met dieke ōne meer
H et worde vhanghē uele eer
D an een ander diek soude
ay mocht sien diet mīren woude
W ant het leuet sulc · xliv · iaer
E nde es een gouwe diek ouer w
E nde steelt al dat hi te stelen siet
S ochtan sone hangz men met
E en aud' comt eu sal stelē gaen
E nde wort ter eerst vt gevaen
E en ander vecht alwes all een desē
S ochtan eu wort hi met vlleghen
E en aud' in sine eerster vatallien
W t uerslaghen sonder faelgen

A ldus ist ghi mogz horen
D at een menlsche meer wt geborē
D' we drashet hem sine natuur
E n hi gheert dat alle vur
D ur venmen mach hys hē nochtal
I ndien dat hine met comet an
ay aer het wort hem sēe te sine
I eert hi ieghen sine natuur
E nde leert dat natē hem geuz

Twren spoet het d'we heuet

Dert·ij·kind't stole staen
Seen sal wel leeren eu v'stae
Vander al slouchmeit t'dwt
Het eu leende cleue no swoet
Vrech men vander stole
Et leer of wal m dole
Ni men hem leert·r and' rit
Het sal wel leeren·a·and' stic
Dadhet sine nature an
Set men dat and' tint oec dan
Dacter uv ter scole shine
Ni men leer hem oec die dinc
Het blinet talter van delen
Ende dander salre meest of wele
Hier vi mosredi verstaen
Saturr dieme' dus heeft outfae
Dale de menslche sherd' heuet

Daer vi sone sheu aller met
Dat emmer also sheiet
Hier vi moshedi merken an
Die eens tint natur wiste dan
Wi sweet dactle hem leeren
Wi quaet d'of heren

Die viant weet alle naturen
Ende es vi ous tallen vren
Den menslche wet hi dicke sieue
Vi ranuerlike vlieten tleuen
Sod ouse heer shehenct oec dicke
Den dinet menshe stricken
Iu sine handen es het al
Ouc out swot ende smal
Aych emch bi sire natur' sonde
Vallike tieren al sin onde

Aych datten sod d'vre heeft
Ev dat sine quaetheit wt seuet
Aych emch vhaelt sine wort dicke
Eshen nature bi eneu sticke

Her af lanc dese wort
Ende wil v lesshen vort
Du dat die heidim lude lashen
Eens iaers die altrouonne plase
Dat vandieu planeten alle vre
Ike dinc nam hare natur
Doe seiden si dat waren sode
Ende hilden van hem sebode
Ni maeste' elken een outaer
Ende anebedense seer daer
Die dashe oec vander weke
Heten si na hem sonderlike
A die sonne den sondach
Ende die maendach na die mane
Die seti wacr na mine wane
A maers dinxendach hiet si
Ende wonsdach na mercurius
Donderdach na iupiter
Du dat hi donren dede verre
A venus den vridach
Du datmen te vrien plach
Den saterdach na saturnus
Dese namen shane si he d'
Du dat sise ouer sode hilden
Ni hem eer wen wilden
Aych seuuinus ende beda
Die sint laudshe wane d'na
Si vheerden dese namen
Die vanden heidine quame

Den sondach hieten si eudeke
Den eersten dach vand' weke
Den andren maendach

Indie kerke wantinen oit sint plach
Also sallinen tellen vort dan
Totinen den saterdach comt an
Die welke en is v wandelt met
Dant saterdach ruste bediet
Doe god die werelt hadde gewracht
Ay it sire godliker cracht
Doen ruste hi up dien saterdach
Hi ruste oec des saterdaghes d'hi lach
Int gras ende om dese sakken
Wilde si hem gheenen andern name maken
Hier wilit dit laten staen
Ende wilv vort seggen saen
Hoe sonne ende mane v vaert
Dat wort v openbaert
Ende d'toe meer ander dingh
Ende tafterst vand'erdbeninge

Die wille weten hoe de mane vuaert
Hie sie dit wel ane herwaert
De mane gheene claerheit heuet
Dan die hi de sonne gheuet
Hier ne gheen stille staet

Die mane als si ande sone gaet
Haren wech gaet si vort an
Si ennen clarende meer dan
Tusschen dien dach comt gewine
Recht ieghen der sonnen
Dan es si vol ter selver tijt
Staet dat ghus seker sint
Al ende tusschen dese twee
Es recht min noch mee
Dio bedeit erdrike dan
Die sonne dach met ghesinne tan
Die mane dus moet si gaen
Ay it gheter donkerheit beuaen
Indese scade van erdrike
Ot si vut comt ende blike
Sim steden int firmament
Die mane moet sim ontrent
Ob d'in dach recht d'ond'
Zalse si hebt gheen wonder
Si moet d'bi sim sal si v naren
Ghen vallet met twaren
Ands ghemeet in elc manesthijn
Dat en mach met sin
Si danne aldus vernaert
Slic v hebbe gheopenbaert
Is ghen al erdrike
Dat si vuaert eni met en blike
Ander sonne en ist also met
Al ghi sult horen hoet ghestet
Om tint vernaert diemane geel
Si bi wilen een deel
Also nele all erdrike
Edert vuaert si seherlike

Die wille weten hoe uvaert
Die sonne hi sie hare waert
Alse die mane is donk al

Ende si andie sonne ontfaen sal
Wullen eudrike eut zonne
Ende out dan die mane gheewnen
Die hie wulk es dan
Wullen dat hare claren wunt an
Die sonne claret bedeet soe
Dat si ons niet ne wme wo
Dus wdet wulk selsterlike
Nu dat deel van eudrike
Die sonne gat den dach
Al sit v nu segghen mach
Die sonne hi lichte gheuet
Dach men d'dan heuet
Ende d'niet ne schynet d'sonne cracht
Die so moet wesen nacht
Want die sonne al eudrike
Lopt onne sekerlike
Nu yr wilen ende viele
Ayn tten firmamente sciere
Ende d'waert dat si comet toe
Dat ghen het beghint d'voe
Ende si te bet dat si comet an
Ic meer dat lichter dan
Ende den ghonen die si ontfaet
Wdet dan naest dat vstaet
Dus ist emmer dach
Al sinen tijt vstaen mach
Ende niet contrarie so ist nacht
Dit wunt al bider sonne cracht
Men dan dus nacht heuet
Bider sonne die ne gheuet
Ende die mane comet gestaen
Ende si sal andie sonne ontfaen
Die sonne bedeet si dan
Dat si niet ghelichme can
Ic nollen alsi d'dede
Ende het wort doulk ter stede
Ende si wonderlike ghedaen
Dus dan die sonne es ontfaen

Ende si d'clarent ghenen mach
Ende maket wedder dach
Ghesten dat firmament staen
Die sonne moet ieghen gaen
Ofte sine mach niet vuaren
Al so ghemiet clvaren
Dat selue m elc manesghiem
Dan mach met ghestien
Vandien steden seidic v saen
Ghime sonders met vstaen
Astronome si is swaer
Die vanden steden spreket d'
Mach oec met lesen luden
Nu duutsche ghecne dinc bedude
Mach se tasten metten dume
Ochtan vstaen sint cume
Ic heb ic v gheopenbaert
Hoe dat die sonne neruaert
Al es dat salke dat dat ghesiet
Die sonne wort selue doulk met
Si bluet enen daer
Al ic v wghen sal openb'
Wede hier ene herse nu
Die mi lichte ende v
Si dat iet d'voren quame
Dese licht et ons benome
Ochtan bleue die herse d'
Al waer lichtende dat es w'
Alv ist vander sonnen
Die dit hebbe of beghonnen
Die sonne si lichte oit
Ende sine doulkerde noit
Elue meer dan eene werf
Doe god anden crute stark
Dat licht vloos si doe
Ende wort herde doulk doe
Si miracklen eu niet bi nadame
Al ons segghen die scrifture
Dat wt achene stont s. dauid

Die van sterren was so wus

Die van sterren wal so wns
Die some hi te vuaren lach
En al tonkeren ten dach
Hi wiste wel ten mochte met sim
Want ter mane maneschim
Al maer xiiij dashe hout
Es haddi wonder menuchsout
Doe seidi god vander natuurey
Hodoshet uv tot deser vren
Sin ouwille of al eerdrike
Wort uv te stort sekerlike
Dit was ene ware tale
Sochtan ne hendi gode met wale
Want paulus hem sinte belerde
En te shelone bi hem leerde
Sv hebt it v sheopenbaert
Al die some hier veruaert
Dat si nochtan elleu sheuet
Laerheit dinen dach of heuet
Dat wont al bi haren shane
Ende datmense diuers slet ane

Hier bi moshedi weten dan
Dat sheut en wine met si dan
Alleens die some vp.i. wile
Want d'is tusschen menshe wile
En en es euen eens dach

De wine en te sheut men mach
Den dach eer in een stede vlieu
En si sten ieshen ouse tmen
Die swte hoechem die al sheuet
Die wma bouen sheut heuet
Want wma so hoshe es
Bouen sheut sint sekter des
Want si te sater in ene stede
En wma hadde die hoecheit mede
Dier heuet bouen sheut nv
Sieman dat ses ic v
Soude vp waert tusen sieu
Want wma soude dinke dien
Dat het indie lucht himshe
En wten hemele shinshe
Aldus moshedi uncken vort
Wildi emshe and port
Bet neder waert ieshen sheut
Dit selue wort v daer belient
Ende wmt bedi dat si v wnt
Dat erdrike es al wnt
Aluvnde dine nach shee dine stae
Een en mochte bone dand' gae
Een sautstap also staet
Under dander en also staet
Eenuer dallende neder waert
Want die hadde gode vaert
Hi sonde al one sten erdrike
Iij u.v. taren sekerhke
Ende m.xviij. en ij. C.
Dashe ic wane v dit wondert
.x. milen ouer die dach uaert
Wildi te voet wildi te paert
Iij udien dat sheen weder stoot
Hi eu en lette eleen no swot
Bot sinen.ns.taurey
En ij.L. dashe en ij.ny.naurey
So sonde hi winen dan gesaey
D' sine voete sonde staey
Echte iesheus d'shore voete

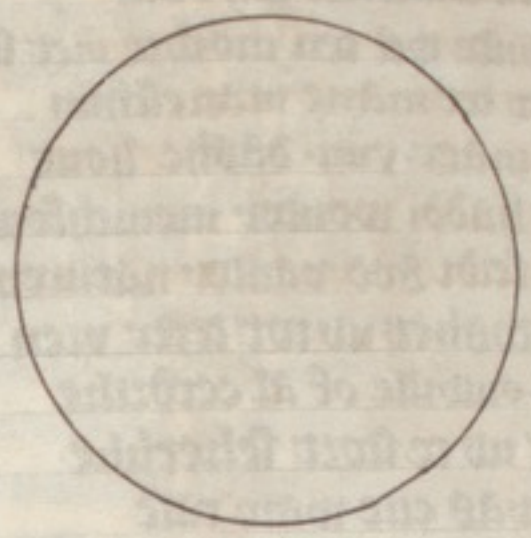

W aut stristure ous darsegh
B helike der wder die leghet
E echt int midden vande wnte
G itten stralen diere ome sitten
A lso is eerdrike
E echt in midden sekerlike
V andien firmamente al ome
E uen recht eis eue avnme
E nde hanct in hem selue al
A lic v wghen sal
B helike dat die zeilsteen
D ie naelde tiecth al in een
A lso tiecth thirmament
B ot eerdrike al omtrent
D ul moet midden stille staen
B en mach nallen noch vgaen

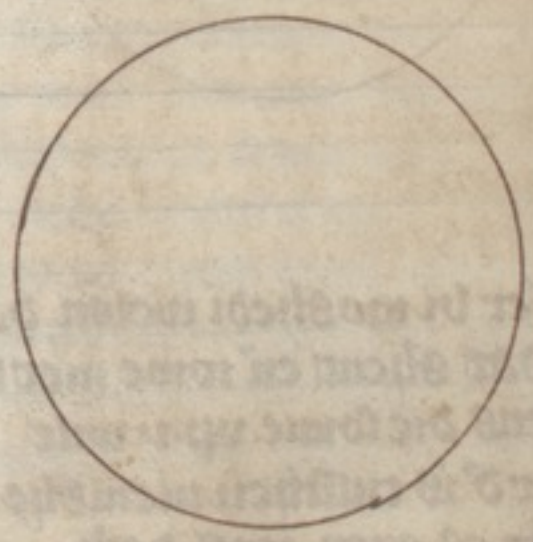

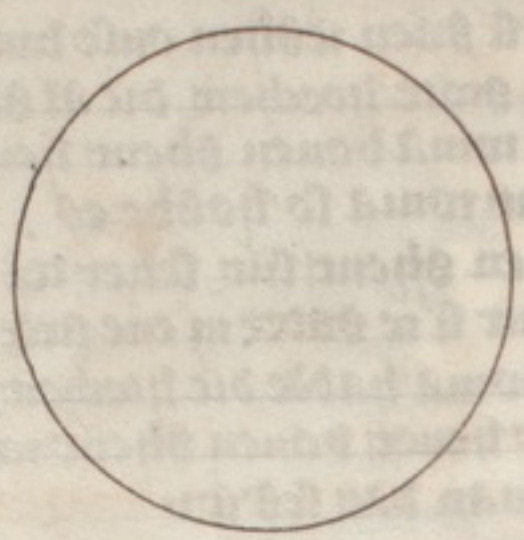

B er stede d hi vte weut
B eyonde te grane alre eerst
E in allo langhen tiden
G onde hi graen an dand zide
E n comen ter selner stede in
D hi vte ghine meer no nin
H ier bi sint selker des
D at gheene ander werlt es
D ie lude wanen dat hir onder
E ne werlt is eis hebbens wond
H et es ene werlt al
D nd bouen berch ende dal
G li sien menigh manere
D in menighe endo diere
W aut lude hier ond oul wone
B hewesen wi dat met ne cone
G der also wel segghen li
D at onder haer voete sien
A lso wi van hem lude segghen
W aut voet ieghens voet wi segge
A lso wel hebben wi thirmament
B ouen hem all wi in ghent
E nde alle hem is middernacht
G o hebben wi meest d zone aracht
W aut dan ist ous middach recht
E n hem alle one echt
D at weet dat eerdrike es wnt

Vildi nv weten rex sommne
hoe men sie mile heuet al ome
E cudrike gaens ic segt v
h ort hier die warent nv
ay ilen · xx · duisenech
E nde · iij · hondt d'we lech
· xxij · milen ter an
D ien ome gaut heuestu dan

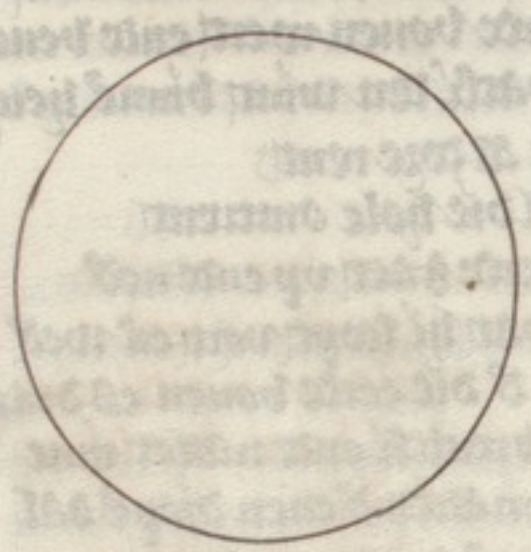

De dicke van cudrike
hoer hier oec seherlike
vi ay · milen ende · v · L
I c wane v dit seere wondert
B holomeus ende alfragaen
D oen ous dese dinc v straen
S i maecten alle astronomie
E n' coustren alle philosophie
B i redene prouue li haer wort
E n' al dat sij hebt sijchort
a l dat cousten li meest
S i hadent vande heligen geest
E nde wondert v int gedrichte
h oemen dit were mochte
h et es te prouene hande gaet
D en sijnen dieu of sim viuet

Dv wilt v doen sijewach
waer die die helle wesen mach
B i sciftmen prueft men wel

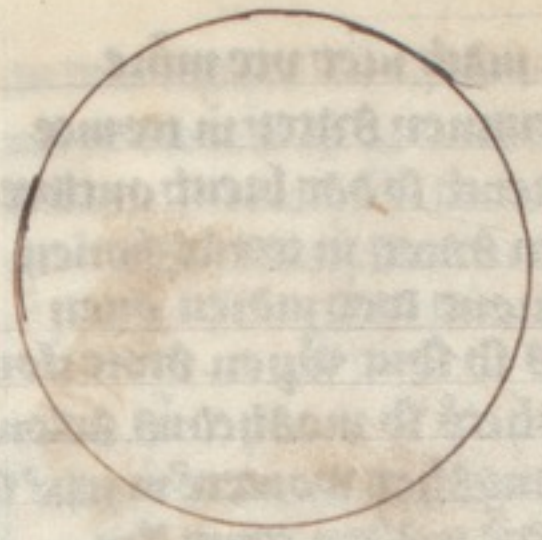

D acli is mewel el
D an m midden van ertrike
D atl in canay seherlike
E od moet oul vren van haer
a uen segt die hort hir naer

Dvalem so es menuchraude
die conut van waer eu van lande
D ozhe nat cout eu heet
v p waert climmet hi geuet
D ie lucht sonde altoes sim claer
ay aer dor den walem die hauez d'
d' of wollen eu mist comet
a l' deen vanden andre dromet
a lechande walem latic bluue
E n' wil v vanden drozhen struue
D ozhe walem es van · ij · manere
D een climmet op wt sciere
d' of dichen wast swot wint
D and' manere en clemt met · i · tibunt
ay li slaet indeerde neder
E nde loopt d' ende weder
h ollachtich es cudrike bunne
D ie walem loopt d'in alle sinne
S lobbrich wt hi d' saen
D at hi inet wed' vur in ach gae
E n' bluft in decide so geuaen
E xemple wilt hir v straen
a sinen drech in een ouen leit
D ozhe walem gaet d'in geuit
S lobbrich wt hi d' inne

Hme mach mect vte mine
E n' cimmer gater in termee
E n' drenct so dat breut onclivee
aj men gaet in teerste bouen
E ermeut wet mdien ouen
A uds so sout wpen grote clouen
V zashets so moshedus gelouen
E hi moshet wonder in uwe lin
H oe die walem tomt d'in
E lke dinc heuet grote subtile
D' in gaet walem somwile
E yemple lien wi al in een
W aut tiwater gaet wel dor die stee
V ut heelre vut wmet wel sweet
D ore dhedronshen al gheweet

D e walem die in eudule
Seder slaet ell dashelike
E eudule es al vul holen
D' in loopt hi mit grote stolen
D een walem iaecht den andre d'
E n' wort gwot wmt dats w
W aut wmt en es el met
D au deen iaecht ell dauder vliet

I sl euen vlalebalch moshe wmt sien
Dien walem dienen tiert indien
Allinen dien vlalebalch doet we
D ie walem dicre in ghunc doe
H i moet bi evalte vte gaen

D een iashet den andren vore slaen
D' deen den andren wech dromet
D atl wmt dme ak comet
A lsus doe it v vstaen
H oe walem indie hole gaen
D een iashet en tander vliet
S o wordet wmt eude el met
D ie wmt all ghi hebt gehort
I coyt indie hole der eude vort
D ie eude bouen weet eude veuet
D in datli den wmt bmne heuz
D iele al doze rent
I n al die hole ontrent
D ie eende gaet vp ende ned'
D in dat hi loopt vort en wed'
E nde d' die eende bouen es dmne
D us vieet li eude nallet mne
E nde malket d'enen diepe dal
E n' eene gwten val
E n' gwot wmt d' vte vaert
E nde gaet clmme wp wt
S weder oet dry ofte port
D' dit ghecuele all ghi hort
H et moeste al gader d' vlinke
W ant lude sm dies noth gedinke
D at dese dinc es ghenallen
D es belthere ne god hn oul alle
aj die eerbeuuughe li eut meest
I ndiezee en maect d'in tempeest
D ie eude li is onder wel dmne
B edi brecket d' dieren mne
B root storn walt alle stont
D ie villche die wone vp die gwnt
S i vlien vp ende doen met el
D at weet die stipn an wel
A l hi die vremde villche liet
D at storme sal ende vliet
D ie storn el smaet alle stonde
D ie comt benede vte gwnde
D ie steepe wendeuer in dicke

Dit cont vi dustamshen sticke
Dat seit aristoteles
Dat eertbeuuushe moet es
Shachts ōme dat dan d'sonne
Sein el waer es sheuinne
Want die sonne sonte v teeren
Dien walem wel eu v weer
En si dat te uele in shinge
So sinamer dan of eertbeuuse
Dat moeste sim indie dashe raet
Dat es anons dat v staet

Aristoteles seit oer dat mede
Dat eertbeuuushe es oer t' stede
D' die see alroes bi ryut
Ende indie eerde die heuet omtrent
Euerne heit si int latin
Dat wil in duutsche hole sin
Sulke lantstreye sin d'eertbeuuushe
Es ellic weke sunderlinshe

Ilden eerst ende inden lentin
Alterneest eertbeuuushe zin
Dan dat dan meer ersheint eu wayt
Es die wint seer drayt
E winter ende te zomer met
Heu allet selden dat wel siet
Want swte hute ende conde
Beneme den wint allo shonde
Alsi seer vriest sone waet ribint
Indeerde ne mach dan sheen wint

Tot die eertbeuuushe wint r int
Dats die wint eu wate shine int
Al ene swte lustshinsho
Hy ontment vor die eertbeuuushe
Dan wint sone es dat el met

Dan teen iashet eu dand' vliet
Ende in die eerde es hi bessloten
Es ni vaert d' dore int swte wte
Int d' hi ymet beshint
Die lushinshe heuet dan die wint

Alle die sonne na die eert beuise
Wint so nallet dese dinshe
Dat si int dichten wolke es beuae
Want d' die eertbeuuushe breit sae
Slater int walem eu wint swt
D' die zonne heuet wolken of

Sonne tint alle die sonne v naert
Eertbeuuushe dan openbt
Dan dat die hute vander zonne
Es erden toe met wint sheine
Want die mane es daer tusshe dan
Es ni doet dat die sonne met eu can
Teeren dien walem eertie wint
D' die eertbeuuushe vte shine
Es n waer die mane si sonde vp seke
Es ni wt in die lucht treken
Sv moet hi indie eerde slaen
D' hi allo bluet sheuaen

Eertbeuuushe sheduert dicke
Yy dashe wt ene sticke
Ende een iaer sometint dats waeret
Aristoteles dit al seit

Om dat ic hebbe vele shetallet
Dinshe die vandien winde seuallt
So wil ic v dat leeren al
Hoemen elken wint heten sal
Dane waert dat hi wint

Den wint men also noemt
Ze cerstelze heuet · iiij · enden
Als wint in stristuren vende
Dest west suut ende nort
Jn · iiij · deelt men dese vort
· xvi · enden heuet men daer
Die winde hebber hare nam naer
Hare namen ende hoe si staen
Sien hier in ene figure saen
Beneden dit stristeter goed vre
Dat vintstu staende die stristure

Jl bidde gode dat hi uwen sin
verlichten moete dat men bestin
De goeden ende moete comen
Euten ghouen moete vromen
So dat hus moete worden vroet
Dat dit dicht omme bestoet
Jl wil stermen vander mane
Hare crakt na mine beste wane
Als ic bestermen hebbe vonden
Van ypocras ende ouchonden
Alse die hoghe meester sesz
Dat elc visiker die leuet
Hi eleert sal vandien sterre wese
Al hi den menslche moghe genese
Es oec dat hi des mene can
Hue vor seshet nemmer wnk of man
Hue seshet op sheralle of op geuall
Hoe dat dan sheldien sal
Of wanneer hi sterven moet
Hue si vanden sterren vroet
Bluet iemen siet des luit gewes
Alse die mane wint in aries
Ende die sonne met haer mede
Hi moet hebben een heten rede
Of suueer ende sine adren snel
Ei in sheene leden wel
Hem sal die luster side siueeren
Dat hi bloet hem nach met den
Ander herte adre eer unde al wint
Of hune bluet met in sine gewont
Ende nallet chaut in sterneslien
Jst met mane oec wil ic lien
Ars of saturnus des luit vroet
Dat hi binnen · viij · dasghe sluet
Jst dat die mane wallende es
Jn vierde aspect des luit gewes
Alse in ariete die mane baert
Ei saturnus siet d'waert
Van enen quaden aulchime
Al sune slechet eer sune pine

Eoutt hem vande hoofdlivare
Hi moet vutt sine sinne varen
Ist dat hare dan dulthym vedenz
Ic leghe dat hi dan leuet
Dar saturnus een aud aspect
Vp die mane henet gheneet
Dan moet varen alst vare sonde
Sterue of gheuelen bonde
Mar aer coutt si in inpiters gheno et
Of venus eer si ter sonne doet
So moet die siecke beiden der tuit
Es die mane voz bi der sonne lut
Eni weder coutt in appositio
Er si weder wordet vio
Eni vintsi d'vorsghenoemde met
Iupiter venus des beliet
Ende coutse tot mercurius eer
Hine gheueset ueinnermeer
Ceu wart dat mercurius swede
Onder die sonne so wart des hoede
Eomen in ariete dese oue
Some mane Iupiter d'bie
Eni saturnus met eu es
Iut achtende huus hi gheueset des
Es die mane in tauro
Eni coutt een quact aspect d'to
Van mars dat sesghen die vroede
Ic siecke es van vhouden bloede
Si dosghen hute ende gouter dorst
Eni hebben slapens gouter vorst
Mar es saturnus unter mane
Al si mulves is van outtane
Of sit gaet si te hem eer si vint
Ene goede planete sim hope es blint
Hi wort voot bunne ·ix· dasghen
Es dat ic v wel gheuasghen
Es oec dat maers die mane beliet
Vandieu ·iij· aspecte bediet
Dat wusghemac coutt vand'masghe
Es marcurius in dien selue dasghe

Bider mane eu gaet van dane
Se saturnus he staet onliene tonsane
Die sonne eu die mane in tauro
Ousghemac moet sim also
Al it ghesent hebbe te voren

Van gouter hutten vandien rede
Hem sullen sweeren al die lede
Eni si moet laten enter cameer gae
Al hi der doot moghen outgae
Coutt die mane in gemmus
Ende vole aspect d'ieghen is
Van mars ende van saturno
Die siecke wort selden vio
Ele pensen eu nele wakren
Die leuere sweert he vrinate
Eoutt eue quade planete t'mane
Hi steruet d'nes gheen veide ane
Eomt een goet in hare gheno et
Ic leghe dat sine leuen doet
Of dat hise goeliker ane doet siet
Sone mach hi sterben niet
Ousghemac dat hi drabzua
Eomt vand'weder coleta
Eni es ghelike eer zucht
Dat hi vloet so wort sims vzucht
Hoofdt sal hem sweer eu die oghe
Dat hi eime sal ghedghen
Hi sal in sine droem sien
Wonder vor sim oghen vlien
Mach sine adzen niet belume
Hi sal welen buten sime
Eoutt die mane in oppositio
Eni schimt eue goede planete hi toe
Sone stuet hi niet maer coutt ·r· quaet
Al syet it sesghe dat hi vgaet
Al waren si alle die vlament
Mars sol luna all dicke ramet
In gemmus eu in goede aspect
Onder hem alleu quame vdet

Hi me hadde gheen noot · ai ſume · r · ſit
Sims ne worde nemmer raet
De ſiec worden alle die mane ſtaet
In tauro iſt dat hi gaet
Et eiſt in ſaturnus quade anſchim
Sum ongheuac dat moet zim
Hi oostriweer ende quade vorſt
Ende maghe onghane vorſt
Vutli gheene goede planeten
Dat wil ic v voor die waerheit weten
Er ſi vmt ter quader tieren
Dat vol wort hi ſteruet ſeieren
Ai vmt ſi goede hi bluet qumt
Et in gheneſet met goeden vrucht
Ende die mane in tauro alleene
In gheen aſpect goot no clene
Ongheuac quam ane van drauke
Hi heuet wee in ſine lanke
Et ſate ghine onghedect
Want hem deert dat hi he ſteet
Alle die mane comt alſo
Van tauro in oppoſito
So moet die lieke gheueſen
Dat moet emmer waer weſen
Want hi hier tuſſchen een van deſe
Ays oft die ſonne all wint leſen
Sum ongheuac moet vlieten
In hecter lucht ende meere
Ai hi gheneſet alle die mane es comt
Een oppoſito dat hebic vnome
Alle die mane comt in leo
Ende ſi anſchint ſaturni d'ro
Van ſine vierden anſchim
Van fleum en dat euel ſal ſim
Et en rede drich ende comt
Et in hoostriweer menich ſout
Heer beſtoppet den lichame
Want dat gheen goet aſpect en ſme
So ſterft hi all dan comt die mane
Een vierden aſpect na minne wane

Comt maers in dat vierde aſpect
Al ic hu voren hebbe ondect
So moet dat ongheuac em wele
Van ſwaden bloede heb ic gheleſen
Heeten rede ende vele drinken
Hem ſal ſin lijte leere ontſinke
Comt een ſwaet anſchim d'ſere
Dat moet hem emmer coſten ſere
Comt int vierde aſpect deſe
Ays ſol all ic leſe
Hi ſal hebben ene ſwade vorſt
Groot hitte ende dorſt
Doene dan ter adren lateen
In moet dat hem ſal vateen
In maers ſol mitter mane
In leone dat ic wane
Het moet van diuuer lijte zim
Dat hi lidet al dien pijn
Comt ſaturnus oec d'we
Sum euel vwandelt en leg v hie
Heen wort in ſine blaſe wee
Dan vsact hem neummer mee
Een wane dat iupiter d'we ſabe
Hi ſtorue in · xiiij · daghen
Iſt vierde aſpect in vuighne
Saturnus luna en deſe · ij ·
Beetkenen ene vole maghe
In wiſoen dan es gheene ſaghe
Groten weedom in den lichame
Ic leg v oec wat haer meſchiu ame
Alle heet ſpiſe ende drane
Sum ongheuac ſal wele lane
In is vander winter ſlemme
Ic adren ſim alle crane in hem
Hi ſteernet comt gheen goet anſchim
Hi me mach dunke gheene wim
Hi ſal in groter hitten leggen
Int meenſoen wil ic leggheen
Dat hem die puls ſere ſal ſlaen
Hi me mach der doot met ontgaen

Den si vp enc goede planete
Dat wil il voz die warent were
Es virgine die mane allene
Belthunt menua groot no clene
Sine stondzen sullen hem seer dere
En il thunt eucl sal hem deren
En sine orine met mogen make
Hi moet sterne mach geraken
Es die mane in libra
Ende saturnus siet d'na
Ellike dat eucl es
Van winter fleume sins gewes
Belopede bolt hoest ende rede
Hem swerert hoest ende die oge mede
A u stimele mars so sterft hi eum
Belthuntle Jupiter sone sterft hi neui
Es in libra die mane
Ende mars boselikren siet ane
Sonder ander quaet aspect
Ic wil v lesghen onbedect
Van quaden bloede es sim eucl
Heten sunight en sin eucl es siel
Bunne es hi oec vsiworen
Hine late hi sals hebben toren
Omt een quaet aspec d'ieshe
Hine mach maer xx· daghe leue
Aer es die mane allene d'in
Ende gheen anschin meer no min
So moet hi hebben wee ant hire
En andie oghen grote sincere
Omt mars in opposito
Ende die sonne staet also
So heeft hi groten hoostwee
En marcurius oec mit hare
So mocten hem die osen trane
Ende inden bulke wee wilic wane
Omtre ieghen een goet aspect ie lesghe
Dat hi oulanghe sal lesghen
Want hi moet sterne dat beliet
En vanen daert god gebiet

Dunt die mane in storpeliken
Hu quaet aspect in dat seilden
Die sieck worden het es van venine
Dat doet saturnus met sine anschine
Van ouerine bloede
Ic sele die mane dat sedghe de vroede
Ende ene goede planete an lashe
Hi ghenale in vij dashen
Ay quame een quaet anstim eer
So one ghenale hi nemmer meer
Want mars mit hare in storpio
En Jupiter qualike lashe d'to
Hi moeste hebben eneu rede
En wee in sine scamelhede
Wee mit hoest en inde daerme
Hu sondren in russe en aerme
En sal qualikren moghe make
In water en sim auder salken
Es die mane allene d'
So wallen hem swere dat es w
En sal den rede hebben seere
Die hem sal meeren altoes meere
In dese· iij· te gader d'
Saturnus mars sund dats w
Aer hi bloet hi es doot
Want si vinne· vij· daghe in h' gemoet
Hecne goede planeten
Dat suldi voz die warent weten
Es die mane in sagitario
All yeme sieghen comt w
Hu saturnus quade anschin
In onghemac dat moet zin
Van fleumen hebic vstaen
En in groter hitten benaen
Hem sullen die voete wden wint
Ende die rusghe wee in mich sint
Alle si comt in opposito
En mynt schint d'to
En vems so wort hi ghelont
Ay comt saturnus andie stont

Ende mars hem wt noch allo wee
Ende cumme sheuelet hi neiuerunce
S die mane m dat telum
Ende out maers in een squaet anschim
Hem sal die mashe worden ouereme
Hi moet spuiven dat es dat ic meme
Hande ende noete sulle he vheite
Hem sal oec thuuc euel letten
Ende all si liet daer vor bi
Ende comt d'saturnus si
So moet hi sterren dats w
Siet Jupiter met d'naer
Ende out oec met venus die mane
Ende met Jupiter dat ic wane
So heuet hi die borst quaet
Ende hoest dat hi alre gaet
Hi sheuelet wel al ist lanc
Sl cummer en hebs viliker dane
Hort waer ic meen siet dat vstaet
Alse die in capricorne gaet
Jn bolen alpet van saturno
Dat ongheuac sal comen so
Ende borst birhet licht
Ende van bloede eu conde sicht
Jn sine luuen ende swet vele
Jn sest in sest in sheens spele
Hi moet sterren is dat maers
A spiceert ouer diuers
Ay alpiceert mit Jupiter
Ende comt ene goede ander ster
So moet hi seer vut sheuen
Beuen en m allen weshen
Jst dat si m capricorne comen
Vgaderen mars mane en sonne
So moet hi doshen grote pine
Van hitten m alle die lede line
Ende sal so moecke vorde eu mat
Dat hem sal helpen dit noch dat
Ende alse die mane comt vor bi
Jewer daer saturnus si

Hi sterret eu vmt hi met eer
Jupiter m haren keer
Beuen vij. dashen ouer w
Des mach hi hebben te rechte v
Out m aquario m nolle lichte
die mane all ic dichte
Jn saturnu squate anschim
Ende icmeent siet wort dat moet sim
Jnt honet eu indie been
Van arbeide ouer een
Jn es hem wee nv es hem bat
Jn houdsit hem nv wt hi sat
Hi mee weet met wat hi wille
Hi me mach met sigen sulle
S die mane alleue daer
Jn sheen alpet ic ses v w
Hi heuet ene lange quartane
Ay waumeer dat comt die mane
A l ouume vp die seluc stat
D'hem woushemac belat
So wt hi quite is dat d'si
Soet alpet of sterue bi
S die mane in aquario
Ay ic martuius of saturno
Hi moet van swarte colera com
Die siet dan wort heb ic vnom
Ende wasset die mane eu vmt si met
Ende goede planete dat beliet
Ende si comt in opposito
Dat hem woushenac quam to
Hi moet sterren dan es sheeblak
Jst man lant of te wif
Out die mane in piscibz
Ende alpiceert si saturnu
Jnt vii of mr dende alpet
Jl c wil v seshen wat he let
Hem sal altoes swceren thoft
Ende wee maen lichame des select
Ende sal grote conde doshen
Hi sterret dan es met shelogie

Eomt li in ee quaet aspect
E ni in een goet ic weder segt
ay comt uns in al sulc anschim
S omoet al sim eucl sim
V an gade bloede of van quad' mage
E ude sternen binnen · xxx · dashe
V int dan die mane goet anschim
D es machi hi wel selt sim
I s Iupiter ende venus
ay ether mane in pisibus
E onden rede sal hi doshen
E ni wee dom in die oshen
H i sheneset in · xiiij · dashen
E s mars · mit hare wil ic sashe
h i sal van binnen heet welen
l aet hi bloet hi wort sheuele
E nse eue goede planete beliet
ay aer comt eue quade sone vallz met
D it malieke van hollant heinric
D ie d'omme walieke een stic
E er hitt in dietsche dus heeft beturne
G od sheue hem rewelike leuen
E ni hem allen diet horen lesen
a men ic staes of met desen

Saturn	Iupiter	Mars	Sol	Venus	Mercurius	Luna	
4	4	6	8	6	2	9	Aries
2	3	4	0	10	9	6	Taurus
4	6	3	1	2	10	0	Gemini
2	6	4	0	6	3	9	Cancer
6	6	3	8	2	4	0	Leo
2	2	4	1	6	13	3	Virgo
10	6	2	0	8	4	1	Libra
2	2	11	1	6	2	3	Scorpius
6	10	4	3	2	3	1	Sagittarius
11	3	10	1	4	2	3	Capricornus
10	4	2	0	3	6	1	Aquarius
3	8	6	0	9	2	3	Pisces

Dit es eue tafle daer men
bi mach weten hoe menige
wardicheit oft macht elke
planete heuet in ele teken in gaen
de in elke planete van wellker du
witt ende recht ic sthen der planete
teken · Slota
A is die mane is int v gadere int
ter sonnen in een nat teken ende
in een vucht aspect · Ende in ene
vuchte woninghe · Ende in euen
putachtighen grade · Dats warach
tighe grade · Dan sal dat meerre
deel vand' mane nat sim ·
Ende also ist contrarium van dien
droghen teken · ende vanden droge
woninghe · en vande blikende grade ·
Item maert alse die mane is in
sure macht · ende in sure wdicheit
ayit sweden planeten · en in goede
aspecte ein ghes goeds · Die men
sche die dan emghe dinc beghint
sal wel varen int alle beghinkel
En het sal contrarie sim van dese
Is sit int quaden slota
Et is quaet huwelic te doene alse
die mane es in tauw · of in vrghi
ne ten sint int wedulwen ·

De dat
gwte onghemac wille ghencke
Sodatmense neiuuer mee gepoire
van wellk mamere het si of willi
ouuplerie al ware dat salre · dat
een meusche hadde ghedraghen
Zwelikren · hi sonde ghenesen bin
nen · xl · daghen · Item yloye en
poleye · ende swkiaet · ende serpie
eueu vele te samen ghedaen ouer
Elker in eene cloche · d'vte sallmen

Water sublimeren ende ontfaen · dat
water salmen heten aqua phy
losophor. Ende hemet onder hem
menighe verhoolne virtuut die
mach worden gheopenbaert mit
examinalen van hem selue ende
van andren coniunctieren · Bene
nelle rute peterselie van alexan
drien · zedwaer · aloe · calmie va
ellen cuen vele sivaers dat sal
men ontfvee vrunc · ende siedent
al tsamen in aqua philosophor
also langhe dat tendendel ver
loden es · d'na salmen vut doe
Ende wringhet doenen stone
doec · ende houdent in een glasin
vat vaste · ix · daghe daer na sal
men drinken ghenen elx mor
ghens inchtre · dict tfallende
cuel hebben wt · ix · daghen ·
Dit die warachtichste medicine
die oit ghenouden wasiesheu
sulle sallen ·

¶ aqua philosophor inchtre ghe
drouken · doet alrehande vleder
sim vergaen · uten leden ende ster
cert den menschc bouen alle dinc

¶ aqua philosophor mit castorie
ghesoden ende elx morghens
inchtren ghedronken · dat sich
te medicine iesheus alrehande
Jucht · indien dat li met en li v
stinken inden menschc ende doet
alrehande fledersim ghenesen
Ende alle rude

¶ Jesheu die tfistel heuet saltu
een placster maken van wlie
ende netten in aqua filosofor
Ende netten dat cuel d'mede en
leggheu dat placster daer vp

Ende vermaken tfvee wf des da
ghes so sal hi haestelike ghenese

¶ aqua phor es goet iesheens alre
hande ghenemde wonden die
men d'mede wasschet · Diet doet
inchtren drinken · ix · morghe
stonden het vdrinkt die ghesele
zucht · ende ellen rede so wanen
hi cont ok van wat natuere hi
is vp dat ment · iij · warf drinket
vp dien aers

¶ agrimonia mandragora mawlz
et testicis celidonia mit sulker
Eu calmie te gader · ghewreuen
Ende in eue cloeke ouer thier
ghedaen · daer vut salme wat
sublimeren ende ontfaen · dat
water heeft grote craft in hem
want en es ghecurhande cuel
so fel noch so quaet dat ten ere
teren mach ten sal sim ghewrch
te medicine · Indien dat sulc cuel
li datment ghenesen mach · mit
cuchrande medicine · ende heet
aqua dulcedinis ·

¶ aqua dulcedinis inchtre ghe
drouken iaghet alrehande ve
vut des menschen lichaem al
al wat dat hut ghete hadde
Of ghedronken het sonde hem
wt sinen monde vut comen ·
Dit water inchtren gedronke
sinert den lichaem ende maghe
van allen quaden wormen · die
in sine ribben versament sim
Dit water inchtre gedronken
maect den menschc gans en
stinte vanden wiete water en
ende vanden wdem ·
aqua dulcedinis vluscht dat

elsche vier sutten tenden dashe
alsinen enen placster d'in neitz
Ende lesghen d'up in dien dat
es van swarter varive ende al
ome blacuve · ende waert indie
middelwaert heet · ende al ome
root sone sonde mens met d'up
lesghen.

¶ Het aqua dwetten cranke en ghe
nesen · dier met aloe minghen
Ende met een placst d'in van w
he ende lesghent d'op ende ver
maliert · ij · wk des dashes

¶ Benenelle zaet · zempslaet pe
tersche slaet eppe slaet · gholiate
slaet · clessen slaet ende maslich
Ely enen vele ontivee ghewrene
met voy bloede ende luttel aylins
dat salmen in ene cloche den
over thier · daer vut salmen wa
sublimeren ende outtaen · dat
es hde mittelt ende es ghehete
aqua petralis · So wie onder ha
nich es vanden stene · hi si wit
root ruch of slecht of hi is · dem
het hus ely morghens nuchtre
hi breiet ende streidet vandien
menische alle saut oft grancel

¶ Aqua petralis nuchtren ghedrō
hen · het doet den voem vloeien
die vdrinet es · ende die dicken
bloet doet si staen stille · die met
den water sazelde hoofde dwaet
Ene wuen des dashes hi ghe
nelet ende hem sonde meers his
wassen

¶ Aqua petralis doet vinde denden
dashe alrehande rude ghenesen
Diese d'mede dwaet

Aqua petralis nuchtren ghedrōke
maliert dat veste bloet en stone
varive anden menische.

¶ Aqua petralis met tallorie ge
soden · ende ene warf des dashes
nuchtren ghedronken · dat
doet alrehande sucht vte menste
vlieu · ist dat si met vstorven
en si en het ghorteert de seneive
Ende temperse wel voue allen
specien · d'omme vdrinkt si die
sucht ende alrehande ghelive el
Ende sonderlinghe dat euel d'
men of nalt · Jonghe erundme
te pulueie ghebarent · en met
tallorie ghemenghet ende een
luttel aylins in ene cloche ghe
daen ouer thier · daer vut sal
men water sublimeren en ontfae
dat water salmen heten aqua
erundinea want het heuet
menighe goede virtuut in he
selven.

¶ Aqua erundinea nuchtren ghe
dronken · dats ghewrchte medi
cine ieghen tkallende euel va
welk naturen datsi · al had · v
menische ghedraghen · Maer
dronke hart · ij · dashe teu be
vestoede hem nemmermeer

¶ Aqua erundinea vdrinet medi
cine frenesie nuchtren ghedron
ken of die tslic is · ghenesen
binnen · ij · daghen · Ende het
maert bouen alle dinc goede
herlene · Ende het limert die
madhe ende die borst · ende het
rechtet die seneiven · en het gra
uet vte allen wtelen die sucht
Ende nettet die natuur het heet
die verdruet sinu · ende vcoert die

vhir lim van naturen

¶ aqua ermidea muchteren shedrō
ken mit vlopen · verdrinkt dat
witte water entreu dasheliken
rede · ayaer elke vrouwe die kint
draecht · moet haer wachte dat
sus met en drinke · want hare
vrucht sonde vderven ·

¶ aqua ermidine mit vlope much
teren shedronken · doet wel sla
pen ende wel eten · en wel ver-
duwen ·

¶ aqua erundinea mit vlopen
muchteren sheuomen · doet
thaer af braen d'hem die men
sche wrinet

¶ Seneuboe vlope sladie · en ane
rone te sater sheslampt enen
vele ende ouer thier shedaen
in ene cloche · daer viut salm
water inbluineren · ende outfae
dat vterinaten starker natu
ren is · dat water salme hete
aqua valida · Ende het vdrinkt
alrehande hoostwaer · diet
ene warf dashely muter
Ende het vdrinkt den rede van
wille naturen hi si weder heet
of cout

¶ aqua valida ij · wt shedronke
des dashes stempet dat rode
meniloen ende dat witte ende
et is rechte medicine ieshens
die bloet sucht

¶ aqua valida muchteren shedron
ken des dashes ene warf ende
dat es soet iesen tiwitte water
ende tiode

¶ aqua valida doet die vrouwe
bloeien die vdraet sim · en v
drinshet op dat sus · m · wt drinke
Ende wachte dat shecne vrucht
en drashe want si sonder of be
terven ·

¶ aqua valida es soet muchteren
shedrinken ieshens dat buic
euel · ende het sinert de mashe
van sinaden hmmuren · diele bin
nen heuet ende het doet alrehan
de worme inden lichame sterven
wie dat elys morshens drinch
muchteren het houten shelout
en sans van lichamen ·

¶ aqua valida met calorie she
soden · ende shedronken verdri
uet alrehande flederslin binnen
terden dashe drinket hint heet

Om dat die mane ons uele
beterlent in die werlt an
den menlche · ende al dat
hi te hande heuet andien wede
vp dien lande ende in die zee ·
dat so dicke ende alle dashe v
wandelt na hare hebbinshe
Ende na haren loen indie · ry-
then · vandien hemele daer
si altoes onder staet · en d'si na
sinaliet ende werket ellies da
shes nader naturen · Ende na
den shebode des telieus shelil
wus den vuer drasher die selre
rust · Ende vanden enen heet
wten andren boodscap doet ·
sloch wandert hare natuer vā
dien velchime · vanden andren
planeten somwile in doshiden
Ende somwile in sinaden · want
si is weer van naturen en ont
faet sieer · Sen ander natuer

Ghelijke den walle darinnen leghz
dat so weer ende so cranc van
hare naturen es · dat machine
proeue d' bi waut si sieer ver
wandert in ene and' nature · or
like den luce die sieer een ander
verwe wint · ende verlieset lijns
selfs · Hier bi ist dat soe meer
op die eerde ende anden menische
dan enich ander planete · waut
si verdighet · ende suchre is dan
enich ander · Ende die ander pla
neten senden hare natuur en' ha
re crafte bider manen die si selue
met en' commen ghebruse so sie
Om dat de mane hore natuur v'
wandelt uv in hitten uv in koude
uv in vochten uv in winde · alle
die natuur is vandien tehen d'
si in comt · Ende oec v' wandert
vandien anstijm d' planeten · So
warn rechte dat ic eerst outbonde
die natuur van ellen tehen son
drimghe · welc heet welc cout
welc droghe · welc nat en' wat
tehen indie weerlt indie menste
henet te bedoden · ayaer ome dat
in enen andren boec · ghenouch
outbuedet te dmurlijke · So wil
ic v' drasghen lijn · ende wil stri
uen vandien anestrimughe die
die planeten hebben onder hē
dat men heet in astromien al
pectus hoc memchrande si sim
Ende hoemeule v' straen sal en'
wat si bedieden · Oec wil ic stri
uen · C capitelen die ic vut alle
boeken van astronomie ver
gadert hebbe die alle com vut
delen aspecte datme ane stinde
heet · · ·

Heet sim memchrande aspecte
die men ane seinnghe heet
als ic wghen wille in ene figure
Deerste aspect heet trinus · wat
si den derdendel ouerslijmet
Ende die aspect es goet · want
si betekent vriendschap met te
sien maer te maten ·
Dander aspect heet quartus
want si beslijmt thierendel
des hemels · dat sijn · drie tehē
ende die aspect es quaet ende
bose · Ende met alle bose want
si betekent clene vriendschap
Dat derde aspect heet sextilis
want si beslijmt ouer tsesten
deel des hemels · ende is alle best
want si betekent ghereechte
vriendschap · ende al goet van alle
dinghen ·
Die vierde aspect heet septimus
Of oppositus dat es daer bi dat
si rechte ouer den hemel liet en'
beslijmt dat seuende deel tehē
vandien hemele · ende dese es
rechte quaet · want si betekent
rechte viantschap · en' werringhe

Dnaer es oec cõunctio die stark
es dan enich aspect · daer ic oec of
spreken wille · weet oec dat goet
aspect van eer voler planete met
en helpt · Ende quaet aspect goe
der planete met en deert

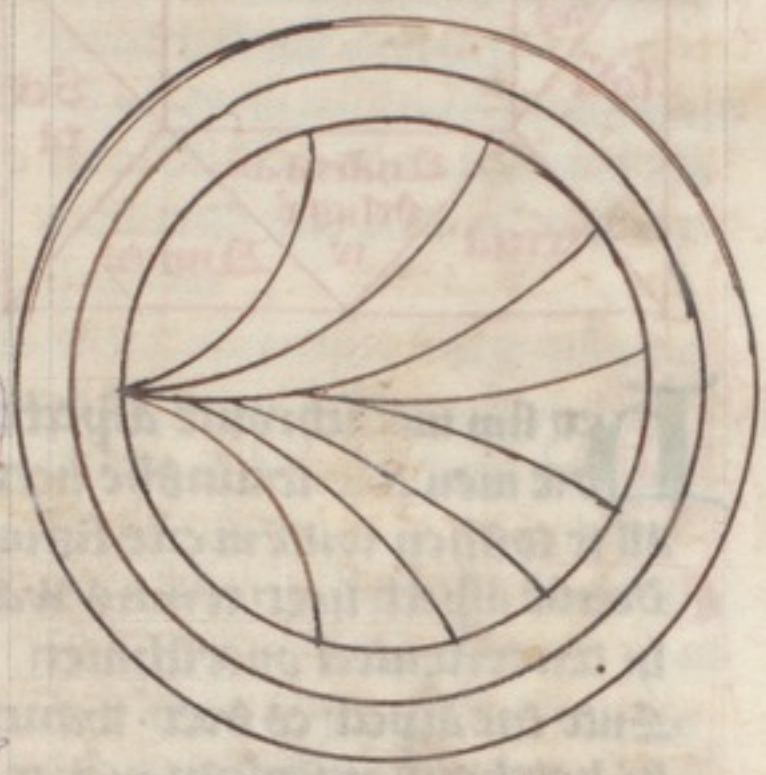

Men segheet dat sim onder die
planeten · sulke die hem oud
lingghe minen · Ende sulke die he
haten bi ghelijkenesse · want · ij ·
planeten segghen wi dat hem
onderlinghe minen · Die van eer
complexie sim · alle die some ende
mans · die wel over een drasghe
van naturen · ende van machte
Oec alle die mane ende venus
m̃ conde ende m̃ vochte ghelik
wijs segghen wi · Dat hem · ij ·
planete haten onderlinghe ·
Dan dat hare natuer · ende haer
werke met over een en drasghe
Ende hier bi ist datli tivee neen
Over een en drasghen · Ende · ij ·
ander nemmer en comen ghe
seiden van tivier liene · sv wil
ic v seggen wele andere vrient

of viant si · Jupiters vriende sim
alle die planeten sonder · mars en
hi minnesse oec alle · Venus mine
alle die planeten sonder saturn
Saturnus vriende sim · Jupiter
sol ende luna · Ende sine viande
sim mars · ende venus · ayaers
vriend es venus · ende alle die
ander hateu · Der sonne vriende
sim Jupiter ende venus · Ende
sine viande sim mercurius en
luna · ayerrurius vriende sim · Jupi
ter ende venus · ende saturnus
Ende sine viande sol luna ende mars

Die planete hebben oer tehe
anden henel · daer si meer
re macht in hebben · dan in · v · and
Dan dat die telum meere sim
van naturen · dat van een ander
Ende die signe heet niet in hore
huse · Oec sim ander telume daer
si m̃ hebben minder macht en
dat heet hore eer · sloch sim an
der telum daer si minder macht
m̃ hebben · Ende daer hebben
si terdendel an · en dat heet he
re triplicitet · Ende van ellien
delen vnocinden hebben si deel
ende sonderlinghe macht · alle
ere planete is in hoer huus en
in hare macht so heet si · v · wi
meere m̃ macht dan si vnder dat
ia in hare telien · Ende alle si is m̃
telum d'hare eer m̃ is en si ver
hoghet daer heet si · iiij · wine
meere macht dan d'vinden · en
alle si is m̃ hore triplicitet · so
heet si tiwinondighe craft · en
alle si is m̃ hare facie · so heet si
een vondighe craft dan si d'vinde
ware ·

Saturnus heuet ij. huse · Lap
ronus en aquarius · en sine
ere · is inden · xxx grade · van
libra · ende sine ouere inde · xxx grade
van arietre · Iupiters huse sim sagit
tarius ende piscis · ende sim ere inden
xv · grade · van cancer · Ende sim ou
uere inden · xv · grade van capricorne
mars huse sim scorpius · en aries
ende sim ere inde · xxviij · grade van
capricorne · ende sim ouere inde xxviij
van cancer · Venus huse sim libra
ende taurus · en hore ere es inden xxx
grade van piscis · Ende hore ouere
inden · xxx · grade van virgine · ayer
curius huse sim in virgo en in vir
gin · ende hore ere inden · xv · grade
van virgine · en hore ouere inden
xv · grade van libra · Der mane hums
in cancer · ende hore ere inden · xxx
grade van taurus · Ende hare ouere
inden · iij · grade van scorpius · Dec
suldi weten · alle ene planete es in
den gract · Daer hare ouere in es
Datsi hare macht vliet alsi ghe
weinet inden gract daer hare
ere in is · vandien triplicitate en
vandien facien · Ende van dien
terminen wele es namacls wise
met figuren lichtelichen

Isidors namen wil ic vedlymme
Dander bone van aspecten · en
vanden ghevoeuten die de ma
ne heeft ieghen die planete wat
wat si vedieden · alsic vute abrahas
boeke ghelocht hebbe · ende vute al
kindus · ende anders van menich
tande andren alle ene planete

tusschen ij. goeden planete is · si ghe
liet enen man die in enen goeden
stact is · daer hi meneuet vielet n
alle ene der goeder planete an sinnt
der quader vanden iiij · aspecte so
ist dan alle een blode man die sine
viant heen ghenoete siet · m alle
ene planete comt ende vgadert
met ere ander des vrient si is hare
alle enen man dienen vriendelike
herbergher ende helper m alle die
mane ob ene andie planete tusschen
ij · andren planeten vgadert so is
hi gelike den ruddere die beleghen
es ou sim huus met ere aaste v
Alle ene planete es vbroit vander
sonnen · Dat es alsi recht iesens
die sonne es · ende hi nochtan in
huus is so es hi ghelike den man
die in sim huus belloten es ende
met vuur en mach vi Alle ene pla
nete is onder der sonne vbroit so
es hi alle een man · dienen met
en acht ende met en dar spreken
vor tghericht vii Alle ene plane
te is in sim cyghim huus sonder
enich quact aspect · Bediet si van
dusghen dienen vrashet in quel
tien · Datsi ghine come na dier beslij
te des vrashens viii Alle die mane
stedet van enighen planeten · So
bediet si vp dat gheleden is ix als
si gact tot enighen planeten · so bete
kent si vp dat ghelcien sal x alle
die mane stect van saturnus so wet
ghine yemen ghenaen of ghebonde
oft euel dusghe vonden · ende bole
vallen xi alle die mane stect va
Iupiter so vallen vele vrecheden
ende selcerhede van ghisten en comt

ghjue van crisliken goede · en vele
ghelueches · en ghenaghene en ghy
sele ontfaen xii Alle de mane stedz
van mars so ghenalt nele quaets
spots wederroet · bose menaer
ghenaghene · ende quade dede
bloetstortinghe · vallich ordende he
ues kinder nele ghebonden vele
kinder steruen die dan gheboren
worden · Ende vrouwen vderuen
kinder xiii Alle de mane stert vand
sonnen so ernen ghue onghemaa
le der sorghen ane is · Ende worde
lude ghenaen · ende bose dinghe
ghenonden · ghewapent volc tors
Ende vreselike stucken xiiii Alle
de mane streit van venus · des da
ghes sallinen nieuwe cleder an de
So ghestiet nele spees · blistap sac
ende fierheit xv Alle de mane es
tulinen in goeden aspecte · oft in
goeden doene · so ist goet questien
vraghen · in dien daghe · ayaer es
hy quaet so est al quaet xvi Alle
die mane vgaet in dien daghe
int saturnus · so ist quaet vraghe
ende alle dinc beghinnen xvii Des
daghes alli is int inpiter · so ist
goet doen alle dinc ende questien
te vraghen xviii Alli is met mans
so ist bose · des daghes alle dinc be
ghinnen xix En wanneer hi is
metter sonnen · so ist quaet alle dinc
beghinnen sonder dinc te vberghe
So wie dan siec wort hi sterft ghue
vander siecheit xx Alle die mane
es met venus dan est goet alle dinc
vp dien dach beghinnen · sonderlin
ghe dat vrouwen we behort · ende
een wif te vruen · oft een ghe late

dan haer te lochen xxi Ende alli is
int macturnus des daghes so ist
goet alle dinc te beginne ghifte
tonfaen · ayer raet luden en int
reute meesters ouinc te ghane en
met causeliers te reden te copen te
verkopen xxii Alle die mane es in
opposita van saturnus dies daghes
est bose alle dinc beginnen en
clagheen · of ommenskap te maken
xxiii Ende alle die mane es met iu
piter in opposita so ist goet alle dic
bestaen · recht te lochen vrede te ma
ken · rechtinghe te doen resheus
ghiere heren · ende wech te beghin
nen xxiiii Wanneer dach is in op
posito van maers des daghes ist
goet alle dinc bestaen xxv Ayaer alli
is in opposito solis so ist bose alle
dinc bestaen xxvi Ende alli is in
opposito van venus so ist des da
ghes sonderlinghe goet beginne
vriendtap · an vrouwen te lochen
man ende wif te vgadene die v
seiden sinn xxvii Ende alli is indien
opposito van marcurius · so es die
dach bose van allen stichen xxviii Alle
die mane comt int vierde aspect van
saturnus des daghes ist orbaer te
spreken int conninghen en met
prenten · oft edel lude te ghemoet
die dan siec wort sterft ghue xxix
Alle die mane comt int vierde al
spect dien dach wil ic louen sen
heers goet te vraghene van ey
wanride na recht te stande wif
te nemen · huse te beginnen ende
te weruen · waernen wille van
allen dinghen die men beginnt
des wt men vhoghet xxx Alle

li mit maers is inden iij. aspec dien
dach wil it louen alle dinc te bestinne
die metj met vier of met vameir
malient alle clocke ghieten lined
ayer. hets bose te vaten te lande of
te water want wie dan vacit wt
ghine ghewont. oft vslashen oft
ghewelt. of hi moet emmer vloet
laten. Ende die siec wort sterft ghine
xxxi all li is mit vierde aspec mitter
sonnen des dashes elt bose sprekie
vorsten of met haren sallen ome
te ghane xxxii alli is met venus
indien vierden aspec dien dach lome
alle dinc te doen ende alre meest mz
vivulven dinghe. sieuwe cleder an
te doene. eel dinc te doene spel te
malen veesten te copen. kinecliste
te meden in baden te ghane en te
rusten. xxxiij alle die maneces mz
maxurius inden vierden aspec so
ilt goet clashen des dashes copie
ende verkopen. an couinghe en an
pinnen vwerken xxxiiij alle die
mane es indien vi. aspec van saturn
dies dashes ilt goet te sonlie alle
dinc an onde lude. en pleit rekenn
ghe link of vrede mit goeden lude
te ghesellschapene xxxv alle die ma
ne is in jupit indien. vi. aspec des
dashes ilt goet met lantliden en
onde luden te maughene en te be
dinghene elant xxxvi alle die
mane mitter sonnen es indie. vi.
aspec des dashes ilt goet alle dinc
bestaen vrede ende pais te maken
te vbeten. alle dinc ende wink te
nemen. xxxvij alle die mane mit
mars es indien. vi. aspec des da
ghes elt goet enen heer te beleette

ende te benechten. ende watten wa
penen toe behort te lande ventvysle
lude ende pde te preuenen xxxviij alle
die mane mit venus comt inden
vi. aspec des dashes elt goet alle
dinc beghinnen. sonderlinghe an
vinnen salke te viveruene of vrie
slap mit vinnen te malken of
wink te nemen of niewe cleder an te
doene xxxix alle de mane comt mz
marcurius inden. vi. aspec des da
ghes elt goet copen ende vcopen en
met ghemeenen luden ome te ghane
ende rekenninghe te doene xl alle
de mane comt inden. iij. aspec van
saturnus. des dashes elt goet alle
dinc te vmalkene die out sinn ende
alle dinc te beghinnen onder lude
ghemoede ende heren ilt goet huse
te stichtene. ende lant te werkene
xli alle de mane es met jupit
inden. iij. aspec des dashes ilt goet
alle dinc te stekien. ende water te
vindene. ende alrehande kant te
hendene dat bowaert is an hoge
luden ict te loekene xlij alle de
mane es inden. iij. aspec van mars
des dashes elt goet lashen en eue
heer te deelen. ende ordineer beet
ten te copen ende voodslap te leude
xliij alle de mane comt inden iij.
aspec van saturnus des dashes
ilt goet alle dinc te vmalken die
out sinn ende dinghen te beginne
onder lude. ende heren ilt goet huse
te stichten ende lant te werken
xliiij alle de mane comt mitter so
nen inden. iij. aspec des dashes ilt
goet alle dinc beginne sonderlin
ghe een heer vut te varen xlv alle

die mane es met venus inde iiij. al
pec des daghes ist goet alle dinc
beghomen sonderlinghe wif te
nemen ende te keesten te ganc beel
den te wapen. vedelghel ende al daer
blistap an leghet of houende van
vrien te spinnene ende te werkene
xlvi alle de mane is inden iij. al
spec van mercurius des daghes
ist goet met sermoens papen ende
clerken ommme te ganc xlvii alle sa
turnus comt inden iij. alspec der so
nen so gaet alle dinc wel voort dat
men beghint inden ende vaert sind
waert xlviii alle de mane comt in
den iiij. alspec of inden vij. Jupiter
so ouer ghint hi alle die boeghet die
boeghet die saturnus heuet xlix
alle saturnus comt inden iiij. alspec
of in oppositum van maers so gae
alle dinc wel thant diemen doet
nochten comet ghine wt euen bo
len ende l alle saturnus comt
in eghen venus. ende inden vierden
alspec of inden vij. doemen dinge
die vboden sin daermen stande
of heuet of stade het comet vint
li alle saturnus comt inden iiij.
of in eghen martinus of in oppo
situm. wanmen beghint is te be
ghinnen lij alle Jupiter comt in
den vierden alspec. of inden vij. of
in quintione saturnus verbeert
hi alle die dinc diemen vint liij
alle Jupiter comt mit mars inde
vierden alspec. inden vij. alspec v
biet hi alle digheden die Jupiter
sonde doen liiij alle Jupiter comt
inden iiij of inden vij alspec van
der sonne of in scinnuctione. hi v
biet alle dinc diemen beghint of
vrasghet in goeden ende lv alle Ju
piter comt inden iiij. of inden vij.
alspec. dat bediet alle doghedelike
dinghe ende vbeteren lvi alle ene
quade planete vp gaet ende ene
goede is met ander huus. wie beginnet
iet of vrasghet of waer hi vaert
sim oughen al comt te ghenalle lvii
alle die heer vandien eersten huse
es indien vbreuden wech dat es in
den xx. grade van libra wt inden
xx. grade van scorpio. wanmen dan
beghint vaert qualiken. eni het ne
wort nemmermee vulmaert ende
brechet sciere. ende vaert hinder wt
lviii alle die mane es in teluin dat
let vandien menseghe. daer dat te
lum vp bediet. Dat en sal men met
wonden want het es vuelelic lix
alle de mane es in leon met er qua
ter planeten. Dit in enighen qua
den alspec. sone salmen met neiues
eerst auc den want et is bose lx
alle die mane outgaet in saturnus
in eneghen alspec so moet nele te
ghenen ende onde waen eni tem
peest met water ghenallen lxi
alle martinus alspecet Jupiter
in wat alspec et si so naiet vele wa
ters lxii alle venus enden mars co
men in een alspec. So reghent. sec
comet ende vleyenet ist inden win
ter. maer inden somer ist dan eni
ghute lxiii wilde weten of dier met
comt in een iaer so wach dat tehe
dat midden maerte op gaet of
dier daer die sonne comt rechte
inden oerste gaet van aries. eni
beslet wie des telkens heer is eni

in wat huse hi dan is · Es hi in · r
ster huus so wordet dier tuit is
hi in een mate huus so blinet te
mateu · is hi in een crance huus so
wordet goet tuit lxiiij wie dat wop
ket alse die mane es ande die heet va
den heuele die beslimt in cancer
wte capricornus die sal sere dier
wpen ende ondier v wopen · ende
in ander deel vanden heuele so ist
al anders · lxv alse mars es metet
zomeu in emich teken van delen
vi taurus · gemini · Lancer · leo · vgo
aris so wort grote hete lxvi alse
de sonne es met saturnus in een
teken · van delen · vi · libra storpius
sagitarius · capricornus · aquarius
aquarius · pisis · so wordet seer
cout lxvii wilstu spreken ende
guten heer so wacht der sonnen
vie · ende dat die sonne vp gaet
dan ist goet spreken · lxviij wilstu
varen te water wacht dat die zo
ne ende saturnus met een sim te
samen · want du moest cummer
guten ande leiden ob sterben lxix
Ende vaerstu biden lande hoeti dat
mars met een si bi der mane · want
du moest beuinet sim ende sche
wont ob ver slagheu lxx Sonder
linghe so sallmen beschoeden in wile
dat die mane met ne si auch wist
ob dien staet vanden drake lxxi
wilstu dinghe maken die du wilt
dat langhe duren · so beidet dat
die mane si in een staden teke
Sonder in storpio · want dan wt
al te v maken ende te beslimme
lxxij wilstu maken dinghe die
met langhe en duren · so beide

dat die mane si een oushestadi
ghen teken in capricorno beet lxxiij
want dinghe dartu wilt beschimme
Beschoet die dat die mane met en
si in via combusta datmen heet
v brande weth · Ende beschut ane
den xiij · grade van storpio lxxiiij
wiltu ueinen medicine ob drank
drinken · so set die mane in een
waterich teken · ende alre best in
storpio · lxxv photineus seshet
die drank laxtuk name alse die
mane is in iupiters aspect dat he
deren moeste · lxxvi allmudus c.
so wie wil purgieren coleram die
sal die mane setten in een vierich
teken · lxxvij ende die melancolie
purgieren wille die sette die ma
ne in een ardich teken sonder in
capricorno · lxxviij ende wiltu pur
gieren fleuma so doe dat die ma
ne si in een waterich teken · lxxix
wiltu bloet laten so sette die ma
ne in ariete · lxxx protholomis
seshet ende messalach datmen
met ter adre sal laten all die
mane is in ariete ob in gemini
lxxxi wiltu di doen spuwen doe
dat die mane si in taurus lxxxij all
du wilt wpen so doe dat die ma
ne si in een staet huus ob met
· iiij · huus dat es tbeste lxxxiij
vort sallmen hoeden comenstap
te wpene dat Iupiter met en si
v biocit · want dat bediet ver
lies lxxxiiij wiltu wpen laut so
sette te mane in een hardich
ende saturnus in een staet huus
dat bediet v qrme lxxxv ayaer es
mars in een start huus dat es

verlies lxxxvi Seel leit dat in alleu
weshen · daer men vaert o nunc co
menscap · of gaet sallmen sette de ma
ne in een van deseu telieu · aries cancr
capricornus libra lxxxvii wilmen
maken nunc oft enc stat oft vesten
allmen vesthunt · hoet dan dat mars
of saturnus met en si nut · x · hyns
dat weir moeste uallen of te breke
lim van stranc lxxxviii wilen een
kunt ter scole setten of wt een anden
anibochte · so let de mane met mer
curius in een goet hyus so dat die
belde met en si vbrocit · sloch in
shyeen quaet alhec ten minsten
dat de mane si in een van mercurius
hyse · lxxxix So wie een kunt wonne
all mars waer nut v · hyus · et wt
doet shyeboren · of die moeder moe
ter of sterven · xc Ende waer sa
turnus nut v · hyns dat kunt v
drinct of wort doet shyeboren xci
Is de mane in cancr quaet alhec
alse du kunt winnes · die vrouwe
sal hebben gruten anxst · eer si
van dieu kinde shyenelet xcii wil
tu meden eneu kinecht of ene ma
shet die dik uneedes sinn vrate of
houerdich xciii Es de mane in sa
gittarius of in capricornus so moet
hi outlopen of stieer sterven xciiii
ayaer es die mane in pisibus so
moet die kuecht sinn loshenaer
Ende sinen heer uele scaden deen
xcv ayoshelu so sette den heer vande
vi hyse · in een octmoedich relie
alle sinn dele vi capricornus a
quarius · pisis · aries · gemini
cancer xcvi wiltu varen te wa
ter so belie dattu met en vaers

Ju saturnus vre · Ende waer saturnus
dan nut tiende hyns · Du moeste
breken dinen mast of hi moeste
vallen · ende waer saturnus d'we in
een aydich teken · Du so sonder laut
wetinshe toen · daer du grote scade
xcviii bi liden moestes · Ende waer hi in
een vierich teken · Sint vii · hyns du
moestes breken dinn stap · ende dode
groten anxst xcix Dorsins leit hoen
dat de mane met en si nut eevste hyns
Ende in pisibus · waart du moests
vdrinken c protholomeus · s.
wiltu varen in dinn lant so hoen
alli hyus die mane nut vierde hyns
Ende dat die heer van dieu andren
hyse si in groeten steden · ende met
verbrocit c Hoen oec datu
met ne comes in saturnus vre
noch in mars vre

Twerste hyns is hyns des le
uens ende al beshyns · en be
hoert den shonen die vraghet en
hoet alstenders ende es een hoet
Dander hyns es naest den hoet en
en es met so stare · dat bediet alle
dinc diemen talsten mach ende

winnighe ¶ Dante es sere cranc
ende vetrieut broed' ende suiker en
naeste vruende corte weghe ende or
dinen ¶ Vliende hynns is tsuad' en
vetrieut eruc ende stat en' alle en'
alle vborghen dinc vedechen en gra
ne ¶ Vluchte hynns vedict tonder en'
dat toe comen sal · ende is te matey
stere ¶ Vleste vetrieut lunechte
beeste ende al oughenal · ghenadse
nusse ende een bose hynns ¶ Vleuc
de telien hort toe den winen enten
mannen · ende vetrieut vrulocht
seeste ende alle wedersaken ¶ Vach
tende hynns es bose ende vedict ster
nen ende sterucht gort ¶ Vuesen
de hynns is der pelegrime ende be
telient landghen wech trouwe voe
scap boden vriene ende memare
Vriende hynns is der vrughe en' be
dict · hoechcit moesterscap en' mor
denar hulpe ende is gort ¶ Vel
lesse hynns is der vruende ende der
trouwe · ende vedict hulpe en' vrue
scap ¶ Vwalesse hynns es der ghe
vanghene · ende vedic harter putte
Ende alle ghebonden stucke en' v
droeuenesse. hier leghint die boec
van den iij ypocrien

Sowie wille weten die natuer
ende die maniere vanden lu
den · also ons seghet meester
ypocras ende galyen so wie dit ver
stact · hi mach leeren ende prouene
elke article hi heem ·

Deerste es hi sculdich te weten dat
sim · iij · grade ende · iij · complexie
van wellken elc man ende elc wif
ghecomplexit ende ghenadet is ¶
Sanguinea heet die eerste ¶ Colera
¶ die ander flemmatica die derde ¶ ne
lancolica die vierde · vandesen · iiij ·
complexien es elc menschc gemadet
Ende waer hi meest of heuet daer
of heeft hi den name ¶ Sanguinea
es die eerste ende eedelste · vor al die
andre · want si is ghecomplexit van
den vier · Ende van dien vloede
¶ alle die sanguine sim vi rechter na
turen wel ghelecht en' swef onder
die borst ende si hebben swene been
Ende sim ghemeenlike wel gedaen
met vleesche ende wel ghevarwe
van leuender natuur si singhen
ghine · wene ende staat en' noghe
wel welen mit ghelestepe · van
winen · want si vandien vloede
sim · dat si m hebben en' sim he
et vandien vier van naturen
Ende ghue sim si grans ende ghe
lont al haer leuen · want si sim
ghecomplexit vand' edelster complexie
van dien vier ende si moeten
meer minen bi trachte dan and'
lude · die meest veuelen den min
ren dat si menen en mine en si
den ghonen die van sure complexie
is · want vutrine van eer ander
complexie hi vinten fiev ende orghel
ieus te heem weet · En' hus hi va
sure complexien so vint hme sachte
ende ghecertieren · ende dies van
den winen all vanden mannen
Vellen seit es dat sake dat een sagwi
man comt tot · xviij · iare en' hi
beno ate die borste beslaet doe he
lateu ter adre · Ende valt hi m
siecheden hi es heem sculdich te
wachten van heeter spise mee da
een and' · ende hi es sculdich luttel

tetene · want hi stant es van na
turen bi hem selven · Ende wt hi
shewont men es seuldich sine wo
den te vsiene · vuscomelike · want
d' soude sheerne in wassen quaet
vleesch · bidier ouervloedichede
vandien vleesche ende van dien
vloede · Ende es hem seuldich te
wachten van vele slaeps · want
alle die sangwine shine slapen
Ende shi suln weten datmen el
hem shewonden menische van
wat splexien dat hi es seuldich
si te wachten van vele slaeps en
den sangwim meer dan andre
want hem shine van winen droet
Ommme die shenouchte en stort
shine sine natuur · slapende dat
swte viele es · waer wie dat she
wont es al dmlket hem sheen
arch · Dat hi mit winen is · of sine
natuur stort slapende hi es soe
shemurset vander doot alle die
sangwine hebben vele hacrs en
sim shine luxuricus · minnende
ende uioghen doghen vele pine
ende arbeit · Die bynn sangwim
es vele starker ende mach meer
pinen doghen · Dan een and' die
blout is · alle sangwine ist man of
wif · sim meer beruende dan and'
lude · want ele mensche ist man
of wif sim shecomplexie van
iiij · elementen · Dats te weten
water vier lucht ende · eerd es
droghe en koet · De ende es wat
ende vul van materien · die lucht
es weerende ende licht · Dat wat
es wat ende swaer · Sv sedge
meesters · dat sulke planete

die is in die lucht of int sim mant
reguieren · of hare resnacie hebbe
van goeder tut ende pays in eendi
ne van goeder wilen · Sulc ander
reguieert van verchten en van stude
Ende sulc ander van slachtinghe
van luden · ende sterfte van gwte
heeren · Vort suldi weten ist dat · i ·
man een kint wint · tsal sim wele
hebben vander planete en sine na
tuur in wes resnacie het geboren
wort · hier bi comet dat een ma
die heuet · vi · kind' of · vij · Dat ee
sal wesen houesch ende wel gho
raet · Dander sal sim sot ende on
shemanieit · Deen sanne dander
Deen goedertieren dander kel · sulc
shelout sulc queelt al sim leuen
Vort suldi weten hoe die sangwin
meer beruet in minen dan een
and' of van dm shen die hi vestaet
die sangwim es shecomplexit
vanden viere · ende vanden vloede
So waer vier comt het heuet · i ·
telien van sin macht ende het
meert emmer an · Dat vloet she
uet wonderlike verre · ende het
es sualet wech te doene · die sang
wim outhout vaste in sim tijt dat
hire in ontfaet

Von den colerin

Colerica es eue gwede oplerie
edel ende vroet van sinne · die
rechte colorme sim wel shestrepe
edel ende dapper · die lede wel she
laden met vleesche en lutel ma
gher Sulc vmmen wel shevarsch
ende sulc vleet · die colorme sim
shine sier · in hare iouchede ende
mach hi leuen wt · xl · iaren hi
sal vort leuen also lanshe alle

die nature in hem ghodghe mach
op dat hi selue sine doot met en o
haest. die colerim es mimende zu
uerliken wlus. ende bedheynde
ghesellsap. ende in wrede wsellne
ende vivet van sinne. ende die gw
te cleerke diemen vint sim meest co
lorine. die colorim es drogghe en
heet wel ghetrimpt saen benoedt
hi. alle dinghe die proeflike sim
sire naturen. hi is uele pensende in
hem selven ende hem dromet ghue
derlike drome. ende wanneer hi is
out. xl. iaer. gone moet hi hem
met meer dren laten ter adre also
langhe als hi leuet want hine he
uets gheene noot. dine dat hi is
droghe ende heet. ende heuet wel
te doene dat hi houdt die wachte
van sinen lichame. ende hine maet
maer ene wart de weke sim uut
vivuven. ist dat hi leuen wille
alle sine nature wilet. is die colo
rim ghewont men salue wachte
ende van winen daer hi sine na
ture bi werpen mach. also ons
ypocras seit vandien keys van
rome die mit hoost ghewont was
die keiser en mochte met slape
om die cranke spise die hi at. om
sine wonden te bet te heelne. doe
seide de keiser dat hi emmi moeste
drinken wim. sum site wal so weer
hime mochts met onbeten. doe
ghaf hem ypocras des anouts
teten beranchlie spise en hi dranc
wim. ist ghenouch des nachts
bestont den keyser te dromen in
sinen slaep ende hem stont sim
rede. doen stac ypocras sine han

de tusschen tscheilers been. ende van
sine scaft stacende ypocras neterde
een cleedelim. in wsewater ende leet
hem vp den scaft. ende vp de nauele
ende vlusschede dat vier van natu
ren. ende also dede ypocras wte
dier tuit. dat die keys ghenesen was
hier bi machmen wel weten dat
vierelic is met wine tkine. slatme
ob te werpen die siet es ob ghe
wont want daer lesghet an de doot

Flemmatica van den flemm

dats ene wonderlike sypleerie
van naturen. die flemmate sim
van ere bleker varwe. ayen vmtse
gheladen mit onmurte vlecsghe
ende bi wilen maghet. die flemm
es van ere wonder nature wac ende
racket. ende werpt bi wilen vut
hi es swaer in sinen ganc. want
hi es ghecomplexit vandien wa
ter ende vander aerde. ewater es
sachte ende wint eu vul van mate
rien. hier bi es die flemmact bleec
ende swaer. hier bi es die flemmact
bleec ende swaer vul van humore
bi redenen vander erde. hi es wac
ende wint bi redenen vanden water
die flemm es wac en weec van na
ture. selden beghert hi selsscap
van winen. ayer ghenallet dat
hi minende wort hi bluft gestad
dan een ander. want hi luct den
groenen houte dat node vernet
ay alst bevut so bnet vtermaten
leere. datmen gnaklike vten mach
also ist vanden flemmate. wort es
die flemm bedect en can wel lesghe
dat hi met en penist. hi el fel en
gram in hem selven ende hi is va

soeter talle all hi is in goeden state
alle die flemin hebben grote houe
de met vleesliche. Ende corte nosen
hoghe vorhoofde mit uele haes
ende loghenachtich bedrieghelic
mit ghelaet ende blode van liten
Si sijn vwandelende in hare ghe
dochte strijdende adem. Brune
ende van swarter ghedane. Si
moghen ijbel doghen onghemac
Sonder te nallen in siechedem. Te
vaste dat die flemin wort ghewoet
men essen seldich te wachten vā
onder spise. ayaer een luttel heet
want are hise alte heet hi sonder
of hebben den lichame alte heet
ende die wet vander maghe sond
varwiten die herlene. Ende et hi
spise die alte cout is. hi vcondet
der of dat hi veuet. also wast gt
vleesch in sine wonden. Voert wiset
ypocras den artsaters. ende die sin
surgiens wellen tot datsi hebbe
een flemin. onderhande die ghe
wont is si sin ne seldich te wach
ten. van vele drinkens. want die
dranc dor gaet hem sine wonde
Ende daer wallet of quaet vleesch
Ende ghte ver valuwet hem d of
Si moghen ghenesen van gwter
siechede si sim swaer ende traech
in al haer doen. ende hem droemt
ghine swaerlike. Is dat salre dat
een flemin wort ghebouwen in vul
re maneu mit pinen. hi mach
leuen. xl. daghe. ende nemmermin
wort hi ghesout hi sal altoes
gueten. Dauen seit il dat salre dat
si dicken eten visliche. si vcunde d
of so seer van binnen bi nature

Datsi met lamghe enne leue. En
drinket die flemmaet water of
uele of visliche. hi wort malaets
of rappich. dat hi cume erghent
can ghedoen. Dee seit galien vā
wat gylexien dat een menschen is
Et hi visch ende drinket hi of
water. Of coeyen uele. hi wort
lasers of andere unsiquame dat
sal gaen an sim lif. Ende willen
si gansclike leuen so sien datsi heb
ben lichten lichaem. Ende doen he
laten maen mont ende luttel ter
ader. want ghloet sinert den lich
ame. Die flemmaet es ghine sier
in sure onde. ende es ghecomplex
ri matter melancolien dat meest
te doel.

Melancolica dats ene gylexie
van wonderliker nature.
alle de melancolime sijn ghenue
maghet van vleker varwe en
hebben gwer hoofde geladen mz
vleesliche. Ende sullen en mach
men inet beleuuen sonder bid
talle welc si sijn. ofte flemmate
Ofte melancolime. sijn si melan
colime so spreken si ghine soete
talle. Sijn si flemmaet so spreke
si ghine van wimmughe en van
scaerthedem. alle melancolime sijn
maghet ende droghe. en hebbe
die adren vul van dicken bloede
Si hebben luttel herlen si spre
ken ghine vuit ende in sot ende
see vloyen.

Ik sal prieset hier een exempel die
re ghelike setmen enen ardine
pot. dat vier mit luttel wats
hinemach met ghedoen hine

moet sprinken · Also en mach dat hee
vandien honeit · Daer die hersen
in ligghen · sliet langhe duren
moghen in goeden pointe · Ouume
die grote hitte die cheinet vander
hersene uit houet · Ende alse die
melancolium hem verret · so ont
maeit hi hem alte gader · hi bla
set thier onder dien pot · D'luchtel
substancie in is van hersenen · die
melancolime alle geriset dat li
sien doen malken si na · Si sim bi
wilen uele spinnende penseende ·
Ende bi wilen sel verwoet · Ende
so groene van hiten dat sine weter
wat ouer hem gaet · Sommint si
oec lachen ende singhen ende du
ren grote bliscap · Ende sine weter
met water of het comt al bi cran
ker hersene · Ende alse die mane
is vp haer vermaken dan sim alle
melancolime recht alse die sim vter
sinne · Ende si doen ende spinnen
wonderlike dinghe · want die her
sen van dien menschie wast ende
waent · Ghelike dat die mane
doet · D'ome sim die melancolime
in mill mane · van cranker hisen
ende van sinne · ypocras en salie
die lesghen · dat die melancolime
sculdich sim te hebben in costum
De dwaen sanons sine voete in
heten water · alse hi slapen gaet
ende daer in te doene vlader van
witten wilghen · D'mede wel te
wrinen sine voete · dese doen wel
rusten ende slapen · Ende et es
oec hi te goet watmensghe met
rusten en mach noch slapen vã
wat gyleptien hi is · want het

vteert den lichame ende gorteert
dit mach doen arm ende rike · die
melancolime sim droghe en heet
Diecht ende hitte is daer gram
stepe is · Ende daer drocht es
daer es vrecheit · Daer omme sim
die melancolime scaws en vrec
en al vul gramstepen · Ende wt
hi outsteken in vrouwen mine
hi moet der so valse an bluen
Dat hure of sterven mach of nal
len in tilicin wint te nele mit vine
Of te vele pensen om vrouwe · D'
of een exempel wilen ghemel ·
Die co · alexander · ontboot sine meest
aristoteles dat hi hem outbode
hoe hi sine lichame sonde houde
in ghelonde · hi outboot he wed
dat hi hem sonde hoeden van my
pointen · of hi wilde leuen bi recht
naturen · Dat eerste point was
dat hi hem sonde wachte te pine
ouer mate · Dat ander wal van
quaden ghepense · Dat dende was
te vele mit winen te sine · want
dese salken breken den lichame
ende crenken · Ende es dat salze
dat een melancolium wort sier
of gughelout · ayen essen scul
dich te cureren na sire siechein
Ende men issen sculdich te hou
den na in goeder ghanlev stede
Ende hi es sculdich te mitten
wacke spise · also dat die wize
met en come vp wt indie hisen
vut sicer maghe · want quame
hure in het ware sim dot · Ghet
bi moetme elke sieken houden
na sire gyleptie ·

Ypocras hiet sinen discipulen
datli souden scauwen alle die
sthone die sim van vleisen ansichtme
nà eten want si sim sthereet tey
quaetheit eniten sthuden ¶ wacht
di bouen alleu dinsthen vanden
sthonen die sim vineut in enich let
alle van dinen viant · want si sim
in alleu dinsthen nidich en quaet
sprekende after die sthone die wa
nen sim hare vriende · Ende voz
hem flatteren en sinechen ¶ voz
leert ypocras bi menisthen men
sche · telien te telzene ende leert bi
ten hare · Ende leert aldus so wies
haer slecht is ende sachte hi es vã
snader ouchoudenesse · ende van
couder sleene ¶ Dicke haer ande
top · ende after dinne betekent sot
heit ende sthukheit · Die uele his
lecht ande borst staende oft ande
buke hi is ondadich luttel ouslie
de · Ene snade daet te doene oet es
hi steit van leden ende minende
onsinnerhede · Swart haer bete
kent mine ende in alleu dinsthen
sthertichede · Rode verwe es te
ken van dulheden · van sranstepe
ende vrademisse ¶ Die swte oste
heuet pulende · unrust bediet in
dich onstamel ende traghe ¶ Oste
te maten swot noch clene binne
wit alse wolken · ayit ene clene
ouc ringhe · ende swart hi es van
soeder · outhoudenisse houesth en
sthenvinwe ¶ Die den seedel vande
osthen heuet wit ende tansthim
lanc hi es stare ende quaet ¶ Die
te osthen heuet sthelike den esel
hi es dul ende hart van natuure

¶ Die wde osthen heuet binende hi is
quaetmoedich stare en luyuren
¶ Die in sim osthen heuet swarte ple
kene · hi is sinckende ende quaet
van herten · Roemende van alle
dinsthen · vaisch ende alre luden
quaetste · ¶ witte winbrawe die
ke van hare betekent onbequa
mincheit van spraken · ayder witte
winbrawen die sim in die middele
vp wt staende · Die sim in dich sthe
rich ende vdhetel in alleu dinsthe
¶ Bematen dinne winbrawe betekt
honesthe sthetvinwe ende soete v
straumisse · scarpe nosen betekt
lichtelike sraw wesen langhe
nosen hanghende ouer den mont
betekent honerde ende mouthede
¶ Die te nose swot ende breet heuet
es losthenachtich ende clappende
¶ Die tansthim heuet masthey en
vleet hi es trabbel ouermoedich
vechtende minnende vaischede en
onsinnen van lichame ¶ Die tan
sthim wint niet te masth of niet
te vet hi es warachtich minende
wel sthestade noet houesth ende
wel sthenamet ¶ Die vette luttr
heuet hi es sot ende van ruder na
turen · Die tansthim cleene heuet
hi es quaet ende sinechere ¶ Die
tansthim heuet lelic hime mach
niet wesen wel sthenamet noch
van soeden seden ¶ Die tansthim
heuet lanc hi es stamel ende on
sthestadich vlode ende hastich
Die den mont heuet swot ende
wit hi is stoirt vechtere en be
duesthere ¶ Die te lippen swot
heuet ofte lanc hi es dul en on

scamel ayaer dat hi ourkaet out
hout hi wel. Die de oren hde clene
heuet hi es dick ok luxurieus
Die de voos heuet ghersem luctel
ristich hi vecht ghernc clapp ende
ende wel gheurdeut. Die ghnk in
sine worden es ok haestich van wor
den ist dat hi heuet clene stemme
hi is dul onstamel onmate ende lo
ghenathtich. ayaer es sine stemme
rmut so es hi smaet ende haestich
van naturen. Ende die ene crutsch
ende stemme heuet hi es mdich
ende memen ghetrouwe ydel van
sinne ende van stone gelate ende
van quaden ghepemse. Die claer
stemme heuet hi es onstamel ho
uerdich ende in allen dinghe we
keloos Die sine hande wet all hi
spreict hi es mdich bedrieghere
ende vulcomenlike spreiende ende
die met en wert sine lede ok hande
hi es vulmaect in verstaunsse ende
wel ghedisponeert van goeden ra
de Die den hall heuet lanc ende
smal hi es sot verghetel blode ende
vermaert Die den hall heuet
arm hi es bendich van vele sinnes
ende eenwillich Die den hall he
uet cort hi es malicieus ende begrie
ghere ende vul boesheden. Die den
hall heuet cort ende dicke. hi es
dul ende arme van herten ende va
starker bort grot eter ende wel
moghen pineu. Die den buuc gr
heuet van naturen hi is dul oube
heudich houerdich ende luxurieus
Die den buuc heuet wel temate
hi es wel vstandich. ende van gran
sen rade Die nauwe es tusschen

sinen mane hi es van edelix nate
Ende houesch in allen sine doene
wuthede vander borst verchenr
edelhede stouthede. ende goede ver
staunsse ende vrwesicay. Die hoghe
borst heuet hi es stare ghetrouwe
ende milthede van sine goede Die
de sonderen heuet vp henen hi es
sel wreet ende wantrouwel van na
turen. Die de arme lanc heuet
rechende. tere ande lanca hi es stout
edel van sinne ende milde ay alle
sim aerme sim cort struf ende dicke
datl telien van minen kunsch ende
weterde. Die de palmen sim lanc
ende langhe vingghe verchenen
haren hie ghetrouwe. ende wel ghe
disponeert van vele wunte ende ve
oet in allen sine werken. ende van
goeden berchte. Eorte palme ende
grote vingh verchene dulhede ende
oughetrechtichede. Clene voete ende
lanc verchene hdichede ende starc
hede. van nature ende houesch. Die
cleene been heuet hi es outwichtich
ende ydel van naturen. Ende die
grote been heuet hi es stout starc
van naturen ende van lichame
Die de lenden heuet wint ende van
vleesliche vet hi es crank van do
ghenden ende mom van gheslachten
Die den ghanc heuet wide ende
snel hi es ghelucktich in allen
werke. Ende wes ghanc traghe
es ende nauwe ok wert hi is be
drustich ende tiwnelich ommach
tich in allen stucken ende van
quaden wille. Slota.

Iacob van marlant die dichte
Om te leudene teere stichte
wille dat men dit boet noeme
In dietsch der nature bloeme
Want noch noit in dietschē bocke
Ne sheen dichteere ne wilde rechē
Hier te dichtene van naturen
van so menighen creaturen
All in desen bocken staen
sicnē ne hebbe des waen
Dat ic die materie veulede
Els dan ic die zinne peulede
Die materie versadende recht
van twelne broeder alebrecht
V te desen meesters die hier na cōm
D ie ic vsal bi namē nomen
De eerste die es aristoteles
Die te rechte aerste wel es
Want hi van alre filosofie
V an alre naturlicher clergie
B ouē alleu heidinē die ont ware
D ashet die twne inder scaren
W aer so men dit rehtin siet: aer-
D ans dat hi te sesghene pliet
Plinius die went daer naer
W ies boeke men hout ouer waer
Solinus d'na die van naturen
S preect sonne in sine scrifturen
I n eenen boec die men weet
D ie vander werelt wonder heet
Dante ambrosis van milane
D ie van naturē weet te vstane
I n sinen boec exameronen
D ien noopt mē dickē in dit dal
Dante basilis seerchike
D ie god sende van hemelrike
E ne boec van beesten nature
S taet dichten oec inde scrifture
Dante ysidorus oec mede
D ie dichten grote mirtelichede

Ghelet heuet in sinen boeken
D ie moet men hir dickē beseke
Eghe meester iacob van vitri
B iiacob van alers so was hi
S idem cardenael van rome
S ins eist recht dat ic hier some
I sden boet maer men weet
W iene maliede sheuet
E s shetellet onder hē zomen
E xpimentator horē wme nomē
S ine worde setten wi hier mede
A ls noot es ter menigher stede
Galienus. ende palladius
plateanis. philologus
I nellus. pylo. thoeraftus
E nde die heylev claudius
D orotheus van atene
E nde dyogenes sheemeene
D emocritus. appolldin
D ie vanden beesten die drasz vem
I n sinen boeken laet beliien
D yonisius die philicien
L atou. varro. ende marcus
E rasides. ende orpheus
P ytagoras. eñ menander
H omerus. ende micander
M ntianus. dyagoras
V irgilius. ende andreas
E nenis iuba petronius
E nenis. phelometor metellus
E nenis. tholomeus vmbricus
E nenis anthisonus alpheus
E nenis archelaris flaminus
P hilemon. ende indus
E necca. ende cyteru
E nde die wise ypocras also
H ysinus ende matulus
D it sint die meesters d'wi dus
D it wert ok hebben shemaet
D twe die bouen alle sinaet

Die wise sinte augustijn
Seghet hier toe mede dat sijn
Dat er toe vander bijbele die stolc
Seyet hier in menighe soete wolc
Wien so kauleu dan vertroiten
Ende ommecte loghene moiten
Alse hier in mitscap ende waer
Ende verstra dat noit een haer
Ommer niet ne maghede natuere
Hennes so ontwaerde creature
Soe ne es temighter salmen goet
Want god die bouc al es vroet
Dants te ghelouene meer no mijn
Dat hijc hiet maghede sonder sijn
Noch sheene dinc ne maghede hi selue
Noch die duvel noch die elijen
Ne maghede creature me
Ies wil ic dat elc belie
Ende loue gode in allen saken
Ic wonderlic es in sijn maghe
Ic hebbe belouet ende wilt ghelde
Ghewillijke sonder stelten
Ende dichene eneu bestiaris
Nochtan wetic wel dat wijs
Ardaer willen vteu houe
Eu priester van godeu loue
Van ardenburch heuz ene gemaect
Aer hi waller in outraect
Want hijne vteu valsche dichte
Sowort hi ontledt te lichte
Ende heuet dat war beghene
Aer daer ic dit vte hebbe beschreuen
Heb ic van bweder alebrechte
Van coelne die me wel uz rechte
Hecte mach bloeme der clerghien
Vp hem dat ics ceuijlike lien
Aerste boec sal hier bedieden
Ttwonder dat me vint va hede
Bander van iiii. voete beesten
Daer men uele of spreect in ieghte

Die derde die sal sijn sonder lieghe
Van voghelen die vliegheu
Die vierde dat es noch mee
Vander wonder vander zee
Die vichte van vilsche menigheuc
Die die zee voet of die riuieu
Die sesste belouic te sine
Van serpenten met venine
Die seuende die sal sijn va wormen
Die sijn van messelijn vormen
Achtende van bomen die int wout
Alle hande menichfout
Die negheende die sal ghewaghe
Van bomen die specie draghen
Die tiende sal bedieden tuuut
Dat menighe hanet virtuut
Die elfste spreect van fontene
Ende van loeten eu van ouerme
Die tiwalefste van dieren streuen
Ende van groten eu van clene
Die dertiende van vij. metallen
Dieme moet vten erden halen
Ende in allen delen bochen
Ach hi vinden dies wilt wete
Ediene dach cortinghe
Wine redene ende leeuinghe
Ende die dichtic dor sinen wille
Ien ies iau lude ende stille
Dats mijn lie niclais van caus
Dat mi ghebreuct staes
Ddie dat hem gheuame li
Dat in vecellijn van mi
Ode biddic alle voren
Ende sijn moeder vur ingoren
Dat li minen sin verlichten
Also dat ic moete dichten
Dat vromelijc li eu bestuanne
Alc bestinne in marie name
Dy dat die menschie d' sariste
Lomme es der creaturen

Es dus van hem mm̃ beshu
Alr clmt comt ter welt in
So eist bone̅ alleu diere̅ tranc
Et eu heuet trupeu no ganc
En̅ aristoteles die seshet
Dat heu te wallene pleshet
Er seuender maeut hartande
En̅ meest es haer soch sulkerande
Ater vivuweu melc heet
Dat clunde lam ne doet noch inne weet
Alwes ne sheemrande quaet
Nchier eu̅ dat sprekeu bestaet
Ns deerste etaet vande̅ lunde
Also alle ic beseruen vinde

Ander etaet die gaet in
All linder doen sprekeus beshu
En̅ meu seshet die spade saen
Datli eerst sprekeus bestaen
Eetel vmdmer die wel sprokē
Er heu die mont was beslokeu
In vilk jaren all aristoteles telt
Euet clmt sur lande̅ die helt
Ele lumtsche etaet die stret te wen̅
Alineu seshet tot · xv · iaren
En̅ heuet · i · name van sinnhede̅
In latim · maer al uv heden
So es die quaethcit so ulheue̅
Ater luttel sinner leuen
Ort datli tieu dashe comen
Hier bi heuet menslicit ak genom̃
Ueshet heet die derde etaet

Die ten · xv · iaren bestaet
En̅ stret tote · xxxv · iaren
Dan winnet die menste vort te wen̅
Aer lalen die menslichichede
Locict lo indie onsinnerhede
Dat die meulsche hem seluen verrt
Et te doene dat hi beshert
Dat hi cinne mach hetru man
Ans eu̅ salech raet waert dan

Dat men hulveluc wilde sparen
Ote · xvij · jaren
Dan sim die seuewe̅ eurie been
Ede vulcomen ouer een
Ende die waldom es so vulcom̃
Lasheins cloude d'werelt vrom̃

Aulichcit es die viende etaet
Die te · xxxv · iaren an gaet
Dan es die meulsche vulcomen
En̅ natur heuet sheuomen
Aer sweue eu̅ haer linshe
En̅ die luxurie eu̅ haer dunshe
Eshomme̅ inden man te gaen
Dan wil hi starke dinc bestaen
Ele etaet vandesen tuit
Aert orloshe eude strut
En̅ mit eu̅ houerde die riset
Ie dicken teu stride wiset
Ele etaet loopt te waren
Ywaert tote · l · jaren

Eu vuftich so comt die oude
Die noit miemē hebbe̅ ne woude
Sochtan wilt al lanshe leue̅
Aristoteles heuet beseruen
Dat die oude comen moet
Al die meulsche outgaet sinn bloet
Al houdet laen man eu̅ wuf
Ie luttel bloets hebben int luf
Ele etaet vallet in een stret
Aut soe shierich wort eu̅ vrec
Ende dit es die reduc tivi
Ie meulsche marliet wel dat hi
Ede dale gaet eu̅ wil sparen
Heu die na heu comen te wan̅
Ehebbeue heur lusuer
En̅ oet omme sins selfs teer
Alle die wrtelike daer naer
Iet winne̅ mach eu̅ see wt zw
In wonde mindert inden man
Alle sinette die heu shinc an

Maer vierhcit eū shieritheit
Beshonnē dan eerst wassē mede
Ia al plach hire met te voren
Nv heuet hise vaste verren
Dese eraet die stert te wanē
Nv beide wte · lxx · iaren
Hort meer all die menische lud
Van · lxx · iaren die tūd
Dat hi sukken ende ralen
Hi eu dinct al die weirlt dwalen
Al dat hi siet dat dinct he quaet
Hi lachtert al dat wael staet
Maer hi priset al datter was
Datter nv es dinct hem sedwas
Inc crachte die te brekken
Nv alleu dinshen sond'ū spreke
Dat ander liede brinshen vort
Nuken hem wesen dulle wort
Ende tsinc dinct he wilhcit gr
Dese eraet loopt ter dvot
Want al dat luk heuet outfaen
Doet ter dvot ten ende saen
Daer naer wint dat lanshe luk
Ies neimmermeer en wd shebluk
Ok du lies dat emch man
Erdheidet spoet so nem dan
En mes eū mat mt ore · i · stat
Nū oken lies tūt ende stat
Oc hem laten die mediame
Want tbloet wet na minē wane
Nv hort van wonderlike lieden
Daer ons die wise ab bedieden
Eer wi spreke van elke allene
Hoter ok teersten nit shemeene

Om dat dese eerste bat bediet
Twonder datmē t welt siet
So vraag mē ok dat volc te lam
Van adame onsen vader quamen

Ende wi sesshen neen li met
Ende li also shesciet
Als ons seinet adelin
Die seshet dat ten tanuvene sin
Hewonnē ter weirlt an
Vanden beesten ende vandē man
Die wise sesshen iesshen dat
Alsi shesciet te menshi stat
Dat sulke wonder onlanshi lenē
Mit ieuminus heuet bestreuē
Nudes swots sint panwels vie
Die was deerste heerinte
Dateen sint authouis sochte
Uden wonde daer hi mochte
Ū quā een wonder hem te bemerte
En man staende op shees voete
Ū vor sin vorhoeft horne tuee
Als buys horne nmy no mee
Ū seide aldus spreict die kristē
Ic bem eue steruelike aratur
Ū van minen shesellen bode
Ū bidden dat wilt · bidde bode
Ner mic eū quer die mine
Die wonen in dese woestine
Want wie beheūe dat hi es cū
Een menische te salicheit ende vū
Nv schinet na die vrave wort
Iemen van ieuminus hort
Als ok dese aratur hadde ū
Enshelike iedene ende sin
Daer wine sesshen alwes met
Aldus beestelike een shedict
Van adame moshe sin cū
Ū al vintmen van he som
Enshelike lede een dcl
Nule shelone es das shelcel
Dat di die siele met ne hebbē outfae
Die neimermee en mach te saen
Ū en es te wonderne met
Dat aldus wonderline shedict

Een deel van meerre sinne li
Want vi aventuren bedi
Dacli in vterliken leden
Helikeit der menschelichede
Sin sin mach lichte van binne
Een deel sijn van subtilre sinne
Sv hebben wi sheleit int themeene
Hoer van ellen wondre allene

Iacob van vieri die leshet
Dat in orienten leshet
Land van wonderlike liden
In sinen bochen hortme bediede
Ende in nele bochen mede
Dat daer es in ene stede
Vole van vieunder manieren
Een lant belopen van vinieren
Dat amozonia es sheuant
Al met dan wilds wone int lant
Onder shelellcap van manne
Ni daer sinder mee rochtane
Dan · CC · ay · vivuwen
Vilent lo ijaer manne leouwen
Dat li van enshen wishe lien
Daer li leshe hebben met eren
So wishen li hem alle daer
Eenmeer dan eneuf int iaer
Sone willen li te manne gaen
Ni all li hebben lint oukaen
Ilt knapelin li houdent · vij · iaer

Ende sendet den vad daer naer
Ist mashedrim li houdent dan
Dus houden li haer lant sond man
Ie manne wone van hi vlieden
Nes sheen shelellcap van hi bede
Helut recht allsine mach medien
Ay die noste met ciuine beclien
Ie femmele starkier sin
Dan die marle alst es dulchin
Also mach men daer bestwulbe
Starkier bone mane die vivulbe
Ni oec en ist iesen redene met
Ie men bi nature siet
Want so men seer wed staet
Oneuulscher luxurie met
Men bi nele machts vdzuet
So men met rechte starki bluet

Ode dat theshin vandele vwen
Erst quam mach me bestreue seive
Si quam vten lande van liveden
Ni waren hem met mosheuthede
Aer manne al of shellesheen
Oe vonden li ene raet der iesthe
Voerli met sheneeue rade
Y hem die hem daden die stade
Ni sloesheut altemale woet
Ni walken haer stade swot
Ni voere wonen in dat lant
Dat amazonia was sheuant

Ende uenuermeé vort sine woude
Dar mame hare heu wele sonde
Dese wuks sun deu sistuneu hout
En hebben sheuochte menichfout
Sint oul vp die starasine
Dus es hare sheclone anschine

Aldar liede heete naecte vwede
Wouen daer bi in hare hoede
Detmoedich naeet eu harm mede
Die ouwaert hebben die hoechede
Van aerdrike altenale
Un hole wonen si sonder sale
Hare wuks eu haer sunder
Die wone met beste shunder
Aloes ne vechten si no ne stride
Wilen quam in houden tiden
Alexander in haer lant
En all hise wus eu arm vant
Hecste hi outfermelike sheseit
Wid dat shi wilt heets v seerit
Doe seiden si so we ons bede
So bidden wi die ouserwichtichede
Alexander andworde hem
Ic die selue sterwelic bem
Welker wus mach ic v sheue
Dat shi soud ewelike lenen
Si seiden seshet dat dun raet
Dat eu cumer te sterwene staet
Dat iashestu achterlaude dan
De strendene so menishe man

Daer sun liede van andre mame
Vuerhaushes die runeer
Die die leitur heetet brasmame
Van sonderlanshe luie nochtane
Want dats wonderlike dinc
Ter die godsone vleesch ourtinc
So sarue wiselike die shone
Vanden vader eu vanden sone
En van hare euen sheveldichede
Un alexandre dor sine bede
En sinen hare wort openbare
Ofte heistenlic shecloue ware

Aldar liede sun daer beneue
Die om te wuene in dar leue
Dat court na dat sterue hier
Hem verberuen in een vier

Aldar volc es daer ouuroedt

De haeren vader ende haer moed
a lle van houden sine verlieten
D oor slaen eu te samen eten
D er houden li ouer weldaet
E nde dies niet ne doet heet quaet

Oec vintmen daer in sommich land
Ende hem gewoten ghegant
D ie .xij. cubitus sine lanc

Aende volc sine so cleine eu so cranc
Dinne alle lanc wi lesen dus
a ll .iij. noete of een cubitus

Daer sine vivlave horne gewaset
Die all eenwart lund drasche
E n die worden graen geboren
E n all li hout sien all wint hore
S o wort hem al swart dat haer

Aender wines wonen d'aer
Dieter vine brinsche teere drachte
a ader sine leuen der saer u achte

Oec es daer een volc ghesteten
Die die wive vilsche heten
E nde drinken die soute zee

Aender volc so wonter mee
Die die hande hebbe vleert
E n andie voete alline ons leert
H ebben li een .ij. uinen viere

Volc eller van ander manere
Die die voete staen verkeert
a ll ons seute Sciuunus leert

So eller erande nolc vouden
Schouer sheluc den honde
ay er awinen clawe en met lange
E n met beelden velleu behange
E n die ouer haer spreke vallen

Aster nolc es daer bi gewallen
So clene monde hebben die liede
D arli mit euen cleneu riede
I n zusthen moete d li bi leuen

Aster nolc es daer beneue
Die menslicheu ere allic hore
D ese nolstheu die liede bi sporen
B ider wlie daes haer mameer
B ote dat li comen teer riuier

Aster liede lim daer bi
Die mehe atinalsi
I of cycloyen in latim

D ie met eueu oshe lim
E n staende mt vorhoste vore

Aster es daer sheboren
Die loyen vtermateu seere
ay er euen voete min no meere
S ochtan es die voet so breet
D arli iesthen die sonne heet
H em beschermen d mede
W aer so li rusten theere stede

Aster lie dies shelouer
Vintmen d al sonder houer
H aer oshen in haer scondre staende
I n haer borst · ij · gate vte stende
O uer nolc ende ouer mouw
E yleluc lim li all ceu houw

Aster liede lim daer beneuen

Die bi eens appels wlie leuen
Sonder ander spise wuftane
Ist dat hem verre stact te grane
Si drabene vor hem ter noot
Want anders so bleue si doot
Nume hem emsche quade lucht an

Ec vmtrmen d'wilde man
Met vi vinghere an elke hant

Ec so vmtrmen dacr mit lant
Wuffs van leir stormer manere
Die houden hem in ene wime rinere
En want sine hebbe yser ne stee
Si wapen hem al in eey
Met wapen van silere al

Ec vmtrmen in memich dal

Van India wuffs ghebacir
Alwren mannen neder wacir
Ende die cleder van hudey drasen
En hem al gheneeir mit iasen
Si hebben tigre ende lyoene
En lupacire tharen wene
Ghetrmmet d'si iasghen mede

Doch es dacr in somigher stede
Volc bede man ende wuf
Die gheen cleer ne drage anr luf
Ende mu ghebacir ande lichame
Wacir dat hem enich man we ane
So wlien si mit water dan
Want die wuffs ende die man
Lenen wel na haer manere
Met lant ende mde rinere

Ec vmtrmen dacr wilde liede
Gwot eu stare eu ondrediede
Die ru sinn all een swim van haer
En bucsschen alst een stier ware

In eue riuiere sint d'wif
Die hunt scone hebben tlif
S onder datli mden mont
V hetant sint alst war-i-hout

Ec wonen daer die pismeue
liedelime haide eleue
I udie montaeuge van eudi
V eu deiden iare pleghen li
D atli winne eude diage kinder
a eune vint gheen uole minder
E n li houden teu achtende iare
D ele houden orloghe siware
I eghen die cranen die mit gelvelt
H eu willen nemen die vrucht vpt velt

Ec henetinen in ouden stonden
Eenrande uole met starten vonde

Eu vint in oriente mede
Wilde liede in wilder stede
a slinenle int wout vande mochte
E n menle onder die lieden brochte
ay ochteli dan niet ontfaen
S ine wilden ghecn ete ontfaen
E nde doden hem mit hongre dan

Eu vint oec in Judia man
Die die oste nachts hebbe lo d'
a slioft eue karle ware datli

Ec wonen daer leone liede mede
vp die leeste in eere stede
D ie met ne eten dan vleesch alw
E nde vint goet honech allo
I n eue riuiere heten briedint
D ie loopt tote eudi int lant

Sim liede · y ij · voete lanc
die die huut hebben see blanc
Ende tanschin sheedele in riveen
Dat wonder eene menich een
Dat hier boue staet sheschreue
Als ons die vraye boeke sheue
Dat men mit lantscap van endi
Soch hort wonder mee van im

Iacob van vitri lesbet
Dat in europe een lant lesbet
Dat all die kinder worden geboue
Alse eerst comt ene padde voren
Worde oec sheboren remsch sede
Ende lant ende shene padde d'mede
Ende sonde d'moeder eien dan
Dat soet an eneu vreunde man
Ende hewomen hadde een dese ouibde
Ende esbet men es ond die loubde

In burgoengen
mit een ende

Den vershe van monsouve schende
Sim hede vtermaren vele
Ende eneu croppe onder die hele
Also groot alst ene cauworde waer

Istvnnkerlike ist oec wden maer
Datmen liede henet shesien
Die hadden tusschen haer dien
Ormen van wuc een van mame

Nasilien nochtanme
Es een wond den vershe na
Die varnet een heet etna
Dat sim liden met ene oshe
Ouen allen vomen hoshe
Hoshe groot als een scate
Die sim vreselic ende wilt
Ende leuen vi vleesshe een vi bloede
Mit west ende als ic gevroede

Van cunxen so was wonder
Een wif vlesheu tere stonden
ay ex ere wonde int houet voren
E n was omen alswint horen
S hedruen mitte zeebaren
ay eme wiste wanen te waren
ay et purpre was soe gedect
h ate laughe was allsineut weet
D ie istorie bestrinet dus
S hemeten een cubitus
D ie gwxe nochtame van hercules
D oec met of bleuen es
W ondert der weerelt sheuenlike
S me warme sonder sehke
D ie so gwot sim d'mense liet
W ondert al der weerlt diet
D ie na dien dat hi v wan
ay euich laut ende menighe man
S ette telem ende pale
V an sine seshe stone en wale
I nt westende van spaenge lant
E olumne stwot vp d'zee tant
C litchene dat hi hadde vilvone
V anden risene vander sonnen
a lle die lande al wte daer
D na gnam hem een euel zin
D at hem swaer was en onsehier
E n warp hem selnen in i viet
D aer hi te pnluer es vlletten
D us es sims laughe vgetten
Iso alsmens litchen vint

S ouc tivinel wus uiet een tivint
E n was menich starc gystant
W ilen eer in duutsche lant
S o datter een was hiet theutae
D aer duutsche lant of hieuet outae
S ine name ende en houd noch hee
S un graf es noch tere steden
B ider dunauwe seleerlike
B ider weeme in oestrike
T wee milen al daer beneuene
I n een dorp heet sint steuene
D at ·xc· cubitus es lanc
D ie daer we dwet sine granc

H vnt daer beent vp desen dach
Ayeer dan meu sheloven mach
T heerleubeckin lesthet daer
B roeder alebrecht lesthet ou w
S ame een man diet pivene beide
T ussch eu appel en hilte ij zwde
D at een vp ende tander neder
h i mochtese keren vort en wed
S amelike int herleubeche bine
S me tande sesten diese lunne
D ie sim mee dan ·ij· palm breet
D at ic van wondre vant en weet
a lle van menschelik figure
I n sheloueliker scrifturen
h eb ic sheser in desen boec
T helone die wille mine wec
ay ar seli bem ic sonder waen

Dat ic tlvant doe verstaen
S a dien dat ict belstruen tzende
D ie cerste boec die neemt hir ende
S v hort na dat ic cau gheesten
D en boec vande gaende beesten

Ghemeenlike so sal ic te vore
Ghemeene nate iou lant hore
Die beeste hebbe int gemade
D aer na van ellier sonderlanghe
a ristoiles die seghet
W ar dat voeter hebbeue pleghet
I of tlvee of vieer of ne gheene
D ie dieren hebben alle ghemeene
a deren cu bloet daer in
D ieer meer hebben seghet lim lim
D au·uij· en hebben ghen bloet
E n maerit datmen vstaen moet
D at hi bloet in aderen seghet
W ant die worm bloet te hebbe pleghet
a haer ne gheen dieue heuet adre
D ie vilghen hebben alle gadre
B eenme ogen cu stant dat vel
V m dat si dat water wel
W eeren siellen cu ghedoghen
D ie mach men wel vi redene toghe
B iden want si v behoent
D elen warliken tonnent
B iden vilghe suldi behonne
L iden die die weerlt minnen
a aent van vlikten liden
H oren si iet van gode bedieden
S i hebben so hant vstanneste
S e gheene greetelike leste
S e moghen si vestonnen wel
S o hart es hem oghe en vel
D ieren die hebben oghen ghemeene
E oerule sond die meulghe allene

Dat meent dat hi outhoude leere
a l dat hi hort van onsen hee
E nde sonnighe aratime horen
a ie staen al sonder hore
a lle vogelen ghemeene
a lle dieren gwot ende clene
D ie weeren die onderste halve
·ij· dieren staen ieghen dese salve
D ats cyedullis cu daer na
E en dier heet gemilia
D ie die vpperste halve were
E n dats manier van vreind voere
A ambrosius spreet dat god heuz
So menighen dier dat leuet
B hemaect den hall lanc dats bedi
D at sine spise vp die eerde si
a ll den hemel euten paerde
a er dien wolue euten liebaerde
H euet hi den hall wort ghegeue
W ant si bider puyen leuen
D ie laughe hall meent de lange hoye
E ic man merlie wien ic noye
D ie ghone die mit puyen leue
H oe mach haer hoye lim vheue
E nich lims te gode waert
D ie den armen niet ne spt
E nde met hem houdent sine ghile
H oe waent hi ter lester wile
a u onsen heer vinde genaden
D ie emmermee die arme sal beraede
a lmeest alirheende dier
D ie pleghen edelheus manier
D ats die vermalien haer spise
H ebben alle van langher wise
D at men die die helighe wort
D ie hie leset of te hort
V handelt dichten sonder outlope
D ie hehort ter langher open
a n vint onder alle dier
B ande van drieghende manier

Some essene ende some all lashe
En some tande die vte rashen
Essen tande heuet die man
En so wat horne drasher nochtan
En wanc shehorent serpeur
So wat hem met proye behent
Es sheant shelne der lashen
Sullic meenic all houde drashen
En die euer ende die ohkant
Die hebben den rasheude tant
Al dat bloet heuet dies selouet
Dat heuet herlene mt houet
Sonder worme les ic v
En wat dieu den straert heuet vn
Heuet swte lumbacken seneene
En dat herlenbecken clene
Dwi ocharmen · hoe w est heden
Un heeren der moshentheden
Hat stente haer mesmieden
Die v treenen dat daerme lieden
Sonden hebben te haer noot
Si hebben die lumbache swot
Dat li vertreenen in onerdaden
Hae soet te haren scaden
Dus so wort hem clene thouet
Want si worden so verdwet
Dat li laten varen al
Wat datter ok ok comen sal
Hae ende wulle van alle die
Ver wandelt na der lande manier
Un eren lande carsp eu zwt
En m tastenc een deel hart
Un ouden lande slecht ende wit
Aldus so machmen marlie dit
Vieer voete shchorende dieer
Bonen dat es haer manier
Sone hebben li shceue tande
Also alst aristotiles tande
Alle creaturen van haer ru
Soten uele dat les ic v

Ende mashe van lusende dieer
Vmt men libbe van sord mameer
So houder so van beter dene
Hees sloel vanden memsoene
Aer des heers libbe eu des hale mede
Es vander meester crathichede
Die dieer die meer vmalen
Hat spile die li in halen
Se hebben libbe swot no cleene
Sonder die hale allene
Al dat heuet oge lede
Dat luucter sinc ogen mede
Alst claept sond die liebaert
Ende die blode hale cuibaert
Al dat voete heuet sond shile
Ach wel swemme ene vile
Die mensche minst oec van he alle
Sesshet dat hem doet genallen
Dat hi heuet bonen hem alle
Sa sine swte alre minst sallen
Want die salle es heet eu droshe
Dus hek li vp waer int hoshe
Die zwimbalch die den wint hout
Doet villche swemme met selbout
Men vrasher dies in menighe lande
Swi die euer heuet sine tande
Die liebaert claenwe eutie beer
Die stier sim horne ter weer
Die ree die hale haer sichede
Die mensche van meest wdichede
Atur ne wapende nie so wel
Och ne macht t vlucht so snel
Dus machmen andwde hir mne
Ensche die wdeue heuet va sinne
Heuet tiverande wlie an
Dats raet ende daet nochtan
Ies heuet hi sinne vonden
In orloghe talleu stonden
Dat hi daer we hem wapene can
En all hi pais heeft laet hise dan

Voar hi sheboren dan d' mede
So scheen hi altoes bute vrede
Waer hi oer snel alle die ree
Hi me sheiwachtes hem ne ne ruere
Hi me sonde verliesen der mede
Sme edele gestadichede
Sv allt tuit es ende stede
Ear hem die hechendichede
Sitt vp washe sitt vp paende
Sellike te vaerne sitt vaende
Ni in scepe met corten stonde
Ver luiden des water ouden
Ons machmen audworte dan
Hem die vrasheit tiwi die mā
Tracth ende ouse wapent mede
Heboren es ter menschelichede
Hechende dier lashe wise
Hebben vetzen vleesch t spise
Si lapen metten toushen in
Water dit leit hem li zin
Aer dier met elkene tande
Sughen in tiwater te handen
Dat uele tande en gunse heuet
Ses heet dat het lanshe leuet
Ist dier alt man dit vstaet
Dat ouer die meer menichte gaet
Wat dier ne sheene loushere heuet
Es sonder lind also alst leuet
Ist iet dat leuet werp sim laet
Buter fremden daer toe gaet
Wlende slapende sonder de man
Ies gute oulaticheit nochtan
Dat hi so liwaerlike hem belnet
Die rdene vstaet ende wet
Alle hande caraturen
Slemen haer voetlet vi natuure
In spisen die hem best genoeset
Ni in dranke die hem sheuoeset
Ie naturen die dier alle
Die leuen eu sim sonder galle

Al herte ende olikante sim
Ni die hemel eu dat delin
Die moshen alle lanshe leue
Ni dats recht hets belareuen
Die goedertier sulle ter erue
Altoes meue m mach steue
Dier die gwot sim van lichame
Wmnen luttel alle te samen
Ni so dierlime oer sim mind
So si wmnen die meer kind
Wi hoe waer es dit noch heden
Wte heeren van moshentheden
Hoe luttel baten doen si den liede
Si gapen also seer ter mieden
Dat si te haer lanshet vlucht
Se moshen winne sheene vrucht
Ustrende caraturen
Die verwinnen bi natuure
Al menschen in onse vus sinne
Ny liet claere alle ie binne
Die sheer riet vord' ene lake
Sommunkel es van stanp sinalle
Die oppe gaet int genoeste vore
Die heuer es subtile int hore
Die caraturen hore gewaden
Die die moeder lanshe draden
Linns die heuet bestrene
Dat si moshen lanesh leuen
Sv hort vort van ellie dier
Sme sonder lange manier
Alle clarim sal ic haer namen
Ordineren al te samen
In datter menich dier in steet
Die ic dietsch met ok eu weet
Sa die ordene vanden · sl · b · c
Eerst in · sl · na m · b ·
Sullen haer namen sim geset
Dat men ele vinden mach te bet

Hier omme es theshin

Alnus dats des elels name
Ben lelic dier ende oubesunc
ay ec swtten honede met hore lanc
Ts raeth seer an sinen shanc
E n dat met can worden vet
V p sine sonderne es shelet
D at telun vander pathe oul hen
W aut dat hi ons wilde leeren
D ermoedichede wet hi sulc pt
D hi voer ter pathen waert
D ie elel die ne can met vechte
E n shedd shet oec van lnechte
V an zwaren stehen eu va slade
E n wilmen hem oec de drahen
ay ee dan hi shelesten can
H ne struter niet iesen nechta
D it el sine duesheteruchede
S v hort sine quaethede
H i es luxurens vut vore
B achten strauher dan voren
D mbedecter van manieren
D an enich van alden dieren
D hi sinen wech sal strihen
D ne can hi niemens wihen
D we el sim lnud so zw
D at hi quetst al dat hem es u
A li eleene sim hare ionshe
S o sim li stoenst ten eerste shonde
ay der li lehten emmer vort
S o houder so arsher es hi wort
Ts en xxx maende noot li te wen
ay li winnen tenden iij. raten

E lels melc es seer wit
P limus beleruet ons dit
D at soe wite hunt mach geue
B edi so vint men beskreuen
D at popea heylers noronos wuf
D waen dede daer mede haer luf
D m dat soe wilde wesen wit
D ie wemsche geeste houde dit
E lell vleesch dat maett at vlect
D m dat quaet te vduwene dart
D ie elel heuet in spisen vaten
S caupe stehelen ende doren
E lells melc warm all vloet
E s iesheu tautsweer dart
W ihner die tando mede dwaen
S n soe doesse vaste staen
W ilmense daer vp strike
D ee es li doet iesen vslitten
D ie elel es van swter couthedn
H ne winnet met m conde sted
J n herfst no m lentne mede
ay aer mdes heets sonis cracht
E en iaer drasheu li haer dracht
a li die ellinne es op de spronc
D atli werpen sal haer ionc
W ilsi m dremsterheden vliten
D li sheenen man tuach sien
H aer leuen es xxx iaer
a lso lausche winne li dats w
S ne sparen sheen vier datli vnde
S ne shaeme dore thaer lunde
ay aerct alle liede an dese dueue
S ekuenesse ende hunder lieue

Per silucster m latrim

Ville in dietsche een wilt euer sim
E nde es eene beeste stant eu winet
D oet men hem lieb ob te leet
a mathene in sheer manier
E esherande duesheet vestieren
a emmer bluet hi winet eu sel
B wart van haar es sim vel
a ant so men den stale meer bit
S o hem die hall avminer sit
S im sin es hem oushelecht eu hant
D us es hem sim vel dan swart
E ashende tande avm ende lanc
H eeft hi die stant sim eu stranc
E n met scarpen smidende essen
a men horter wonder af sessen
D ie scarpe esshe die die tant henz
D ie wile dat die beeste leuet
V erliesset die tant all soe es doot
D it heuet vetteheuelle swot
a l deert ons in dit lib die selle
H i voert met hem in die helle
S ine quaetheit altemale
a en mach den euer lichte eu wale
a oede maken met cleiner pine
B estaet mene eer hi maert orme
B ilike mdie mordhen stont
a ders outfaet hi lichte den hont
E n nochtan al es hi moede
H i wempt hem tev weer eut hoede
E n vir den iashere entren man
B ede campt ende weer nochtan
E n wacht hem so wie datte vestaet
E n li dat die euer outfaet
E ne doot wonde ter eerst stelle
H i es in vielen selterlelle
S o vliet hi in die wine dan
D atte hi den houde eute nia
a llo te bet moshe outvlien
B ouen allen beesten die lien
H ort hi vest vor alle die leue

E ypimentator heuet beschreue
D at sim diet varsch see es doet
W ant het stelpt d'nese bloet
a lle swine locken hi eten
I ndie aerde daer sint weten
E n wentelen shue in die dore
V treint wochtenne in hore
T wi sertin al dinen moet
I n die nederste aertsche doet
I n aertsche doet leicht al dine sin
D ob naeti een zw bessin
I n india wi selen dus
S nu also lanc all een cubit
E ners tande eu shehoeut mede
V intuenle ter sounsh stede
I n arabia es beschreuen
D at alwes sheen swim math leue

A Per domesticus in latin
Es in dietsche een tam euer zwin
E en beer heetet in onse tale
W eet es hi ende die hem te male
I ndie moere sheene belimt
E n al ware hi shewallche wit
H i shinshe weder onder de dore
D nder die sh beer allic hore
H oe nele lore es ter ptie
E ne heuet al die voethdie
E omt onder hem een starker dan
S o saet hi den voshet an
E n so wie d'winnet die leshe
H i vlinet voshet alle weshe
S o wiltuit so een zwim sellet
a lle die wte haer verselet

D in datli horen mellbaren
D ili alle verwert wanen
E n dame ist vierlelne tallé tuden
Li are verwertheit ombiden
S ullie tuit lo die loghen riden
S o verwertli mdien tuden
D atli gherne leoren den man
D ie een wit tleet heuet an
D it leruet plinius te waren
D ie beer ne wimet niet na · iij · iere
D ie den lucghen oft lmit die mane
ay en wille leghen ende wanen
D at hare luxurie coelen te bet
E n dat li dame worden vet
a ristoteles heuet belaruen
D atli · xv · iaer moghen leuen
B ouc vele · iiij · voeten beesten
ay ach die beer meest rideus geloeste
E s dat lake dat hi es vet
S winin vleesch es mit lanloen bet
J nden lomer dan inden lentim
W ant toten hoghesten slaept dat liviq
S o vele dat lim vleesch d'mede
D ickamghen moet ouermichede

A lay dats louter waen
Een dier naden hemel gedaen
ay aer louder lunen lim lime been
a lit hem lal rusten al in een
ay oet an enen voem staen
E n alst die iager wille vaen
D uerhouwen li dien boem

D ie beste en nemets gheene goem
E nde vallet metten bome eueder
S one esser gheen vp com wed'
a nders es dat dier lo luel
D atmeut niet gheuanghe can el

A slabula es in ethiopen
Een dier datmen d'liet lopen
p limus leruet die meus gelouet
D at het hoeft eens liemels houet
E nde ghehalst all een pt
ay aer lo edelike ghehaert
D uer al gader lime lede
D at te liene es wonderlichede
D in lime leoueit weet dat wel
S o es te dier vele lim vel
D in die ghenouchte vanden ogen
D ie hem niene conuen gedwghen
S o diemen lat ne can gem alren
E e liene leone niewe lalren
D it lim die veustren dat vstaet
D aer die doet vi ter lielen gaet

A lches alsons lolums lesher
D'oec stuet wonder in lesher

Es een dier dat vi garle leuet
Dat dupperste lippe so lanc heuet
Es dat het eten vesaeit
So moet het gaen achterwaeit
Dat doet sine lippe lanc
Sondare doe weder dinen gang
Een leuene ter onnoselhede

Ende mac wine dine moet
Soeu wilt welen genoet
Ay eter spise daer god ob spirit
Die alles nemmerinee gebirit
Die langhe lippe dim quade bec
Hi eeti biecht in sule een stec
Desin vort du bluces dot
Indie elvelike noot

Alhinne dat es een dier
All aristoteles spreit hier
Dat natuire in verheert heuet
Dat recht darloe allen beeste geuet
Want viere voete beesten alle
Hebben binnen hare galle
Ay der die heuetse int een hore
Ende die macht ne es gheen core
Die heuetse anders mit hore die galle
Sonder die ghone diese hort alle
Die oscalhe ende hem gelouet
Dichen wort hi so verdouet
Ende so outbesthet bi hare rade
Dat vp hem moet
Vallen die stade

Asla spirit aristoteles
Dat in orienten een dier es
Ende es vtermaten wreet
Ay aer haer en gheen heeft andre leet
So gheliene lijn lim li onderlange
Ende enich dier in haren gange
Dat es van andre manere
Alle die stade van dieu dieren
Comen vp dat dier geloeten
Ende wonden so met haren wten
Dat vliet ofte steruet te haut
Want die ana lim wel becant
Dit exempel segget den leche
Dat so die clerken segghen of sineche
Si draghen ouer een so wel
Sopen sine enghe haut vel
Si hebben vp hem te handen
Die clergie mit haren tanden
Die durbiten wat ende man
Ende men ghelwinnen mene can
Hier endet van dieren in a
V hort vander · b · der na

Bubalus dat es een dier
Bude all mi duct te marhene hier
Heet meest een vuttel in lehe wort

Ende dats meer all men hort
Dan sim onse ossen sim
Die horne heuet lanc eñ crum
Den hals lanc ende swart van haer
Houet groot ende niet van vare
Vbaer sim vplien es goedertier
Ashier sim dustane dier
Ñ si hebben cleuen staert
Als die dier verbolgen waert
So ist vtermaten fel
Nutchli vintem iet el
Ote des menschen nutchlicheit
Vbaer het heuet dor starke leit
Ypocentaurus die sesthet
Dat die mellet van bubalus plegh
Dat den lichame gheuet ter vaert
Ende datsi varsche wonde bewt
Ñ si den ghoren stact te staden
Die met vemine sim geladen
Bubalus es dunne van haer
Ende hi mach pme doghen swaer
Sin lund es te horne pme
Sine galle es medicine
Den luxemen van swaren wonde
Er mellie gheneughet talle stonde
Heneset die galle all wit horen
Die meshaane vanden horen
Sin huut es haer vtermaten
Den plegher in sine nose graten
Dat meer euen rinc in dert
Dat ne mine vi leeden mert
Dat hi int sullic bedwanghe
In des menschen genade ganghe
Verlediment oec alte seer
So verwoedi velanc so meer
Ende wert van hem de last laen
Ñ hi ne wilmet gherne vp staen
Er sim last ghemindert es
Bubalus draghet ghelouer des
Onder tivater gwten last

Nochtan es sim adem so vast
Dat sim adem gaet al duer
Dec vintinen sonnighe sariste
Die van deser beesten weet
Ende diene bisontes heet

Bonacus dat es een dier
Ende heuet thouet all een tier
Dat sine eirie in ane mede
Echt na der paeiden sede
Horen met so menighen hee
Sine moghen vonde neimer mee
Den maecthet dat sine vbolgen
Dus wert hem die hem uolgen
Et vediet die ypocrite
Die voren semen of si quite
Vbaer van alre meldaet
Aer wie so na hem gaet
Ende onderstoet haer meenighe
Hi salse in vinden sulke dinghe
Daer hi mede wort beswout
Ist dat hi hem d'mede hout
Hier endet name vand'·b·
Hort vort die worden vand'·c·

Camelus es dats hemels name
Ende es een dier onbenuame
Die hemele hebben bulen tivee
Vp den vric ende noch ene mee
Esseus rics in hare barste
Aer si vp nemen hare harste
Ansche been entien hall lanc
En traeth in haren banc
Olinus spreit datmen achter lande
Emele vint · drieth ande
Een sim last te drabene sort
En dander te ridene spart
Aer deen en wil altoes met dese
Aer dan hem wille behashen
Ende dander oec so wats beliet
En loopt ouer sine pael met
Acob lesthet allinen sal laden
Loopt men an sine limen mit stade
Ende limeleende outkaet hi dan
Een last dien hi gedraghen can
Aldus soutstu outkaen sondare
Du best ousone ende omare
Hebuult eu ousone van sonde
Etmoedelike outka tallen stonde
Die penitencie van dine dashe
Dat es die last die du moets drase
Puuus seit alst comt ten tiden
Dat si willen noten ende viden
Sim si verwoet ende weet
Si hebben alle paerde leet
Verdashe sim si wel sond' dranc
Ende all si doen ten water gunc
Dinc sus so nele hebben sus stade
Dat si verhalen hare stade
Du dat hem el outhouden al
Ende dat hem na gebrechen sal
Si scuuen dat water claer
Aer dat dicke es eu swaer
Dat houtli ghine ouer goet
En dat es om dat wel voet

Balilus spreit dat die hemel lanse
Shedmet der slashe in sine bedwase
Ende vacht all diel mene acht mede
Aer all hi vint state ende stede
So wiret hi dat hi es shellese
Seit dat die hemele pleshen
Tater emch in een stall
Sec onder die andre al
Ende hi meue eet · dat dandere mede
Alten dor outkarmichede
Ende du mensche du ne achtes met
Huet dim eenlistim vdnet

Puuus sermet ouer waer
Dat een hemel leuet · Maer
Sit dat hi in sinen aerde bluet
Ende ist datmense verdruet
Dat si ne noten no een viden
Si sim te starker tallen tiden
Eenrande hemel eurlaris
Es die men heet dromedaris
Die vermaten seer sim snel
Die hemele drashet · met weet wel
· Xij · maenden · ende all si noten in
Dacht si ende lanshe stoten
Ende dan sim si in hemelicheden

Sclaendi menlche dur leden
a lstu sult louken dum genoot
D atin di laets sien al vloot
E echte henele die ne draghen
W aer ene vule hont lashen
D ie dromedarise hebber ñ
H aer voete wen heu lo wee
a lli sivaten wech sulle treden
D atmen hem moet malie leden
P luinus die meester wsthet
D ie eens hemels hersene dwaz
E ñ dan so dunket met aysine
D ien slochtet die gwte pine
V anden eucle d'men af vallet
S v es vande henele geraallet

Qanus dats in dietsche een hont
Iacob van vitri maect ons cont
D at beesten sim die men mach wel
I eeren menichraude spel
E n al slapen si sthne mede
S ochtan so ilt hare lede
D ach thuis wachte vorden diek
H aer heren hebben si so liek
D ach dichten wot sinn bleue
D in te bestermene his heu leue
E ñ dies wsthen si noch uele
S ach eu al met haue trebele
D ee es dichten dat shelpnlie
D at honde haren here wrolien
E nde sunte ambrosis serinet mede
S v elne ouer ene waerhede
P luinus eu solinus leu
D oc alexandre he soude keue
D lant van Iudia te beltane
D at heim die co van albane
E nen hont sende so gwt
D at ieinen nort vant sim genot

Alexandre wonderts seere
Ende dede eneer en beere
V or sthoneu hont sthind' tsbon
C mue keerdi onme sinn oren
E ñ bleef lissende al stille
a ls die sulke proie menc wilde
D oe sthebot hime te uerslane
D ie hont die co van albane
E nde seude noch ene vandie arene
E ñ ombeet dat hime an lyene
P roeuede wies hi ware wt
a lexander liet gaen i liebaert
E nde die hont seuerdene te haut
D naer eneu olifant

Iacob spreect van vitri
Dat sonnsthe manier va hode

Die morders rulen eu diene
ay all ons leghen some vriene
S im li met vrouwe melc gheuert
E n ghetrauwt in maus vlaert

Die maniere sim van honden
Allo all ons vlehe ontonden
D ie edelste sim sim oech ende lanc
E nde snel in lopene ende in ganc
E nde dese sim gaert ter iacht
D e vallene hebben li ghene macht
D wi · die houd die met ne vallen
H oe li alle daghe wallen
D ese edele houd vand iacht
E delinghe hebben nv die macht
D ner dat herrehike gaert
D ihesus ouume storte sim vlaert
D ie sonden hebbe ons heu lede
S v heuet al die edelhede
E nde dese houd ne hebben met
B allen predihen bediet
W ant edelinghe mene leeren
D li volc mede beleeren
ay aer li neeren hem mett privie
E en edelinc die heuet voie
A ls hi vrouwen bedrieghe mach
D its sine proie ende sim bejach
A ndre maniere heten brachen
ay et langhen horen entie bache
S a die dier ende riehen wel
E n alne sim met so snel
S i maken die beste moede
D ec vintmen riehende so vroede

D ie al dre maen wonden
E nner haer eerste ghoer behoude
H ulghonde dats die derde maniere
E nde al ne rekent mense niet so die
S ochtan sim li under wachte
S uttelinc bi daghe en bi nachte
P linius beschrift ons dit
A l een man ter erden sit
D at heu dan die houd sparen
H ets recht die heu ontmoediht te wen
V or die hem sellike vmeten
D at hi ontdaet haer beten
D ie hout wort geworpen blent
E n · ly · daghe so ist bekent
S o draghet die teue all meu waent
D ie hout rust te sire achtende maent
E nde die teue all soeir heuet leuene
· xv · aer pleghet li te leuene
S ulc mach oec · xx · iaer leuen
D at li bachten te samene cleue
E ont he van heet luxure
D at welpt hectu best bi nature
D atter spaetst sien beghinnet
I ok wele die moeder meest minnet
· xij · daghe sim li blent
E n sulc · iij · maent ontrent
ay en sal gheue vwoeden houd
I n haer eten tallen stouden
E apoens dwe dats hem goet
ay aer vut di een hout vwoet
D ie wortel vander wild wlen
S al di ghenesen vander nolen
A ls een dranetst hout beginnet gelle
I open op hem sine gesellen
E n vitene al ghemeene
P ussende helpen li op die beene
S ulc tint so li iarich sim
W ant li hebben die wlie sim
E n mit riehen gheuochte gaert
E ert eleten andre bachte bloet

Een iach hout een leuet wi · y · iaer
E ñ die teue · ij · iaer d'naer
I n al dat leuet lond'mdelen
L euen langhi all wi lelen
D ie hire dan die ñ ghemeene
S onder ñ iach houden allene
A zisweiles die lesthet
A ls den hout sieckheit an lesthet
S o heet hi gras of ander cruut
E nde spuwet dat wel huut
S ulke sesten oec hi an
E heen hout mach leue lond'mã
D es houts wonshe es dat te wõde
E s hi ghewont oec temghi stonde
E ñ hiut ghelecke mene mach tbloet
S o leet hi sins selfs poot
E nde salfter sine wonde mede
S atuur leert hem dese sede
D honder philosophie boec
S esthet eneu vremden onderscoec
S eemt een welpin datme loset
E nde eneu sieken die ghedoghet
D romica dat eucl ghyot
L esthet hem op die borst al bloot
D ieken hets des lieys maus helpe
E nde hets die wort vanden welpe
H onde diene biten niet die teue
S ine sinnen toe bedruuen
D ul eist wel naer in allen dieue
S eacudi man selue manieren
H ine nes dies mans name met wt
D ie man die vwuwe niene spt
H et es meest alle hondt sede
D atti outremen die reine stede
H ondine leven sim goet selsterlike
B oec iesthen die artikele
A er riecke een hout
D aghen den man
H i eet up sim been eñ pilter an

D aster dit wort in latin
Mach in dietsche een beuer sim
C asteñ heeter hair hoden
D ie sim mette te nele noden
E ñ dat es daermense ome iaghet
E nde all den beuer dan wanhasz
S o buttile ob selue te waren
D an latene die iaghet varen
I st datmen auder wt dien iaget
H i wghet dat hi met ne draghet
E nde vallet vorden iager wed
D ie pollane sesten hi weder
H aer beuer hebben die hode bine
E eht all wi meer sesghe tume
H oc mochtsi dan hem selue vure
D ie beuer plegen bi nature
A ls eue gans te sinetrene d'
P luuus spirit ouer waer
D at sine galle
D ie mulletic heuel ñ duwet
W ant hi waert dat mi bedi iaghet
S im libbe es mutselic dat hi drasz
W ant het ghenelet alsine onl calle
B heuel dacruen af nallet
D ie dier ne mach met langhe leue
S im staert ne li den warme beneue
E ñ die es ghemaert all een visch staert
S xpinentatur spirit hets sim aer
D at sim staert sin aert vande vische
B edi etene sonder wische
D ie listine all men vasten sal
A ter liwin heet sine eñ met al
S im luf es vleesch al and' waer

Sun staert · iij · noete lanc welnaer
E mie vtermaten vet
S ubtiliker noehte bet
A ach gheene veeste onder daerde
H uselume na sur waerde
S ome vp ende some neder
W asser trwater of daler neder
D ar hi dale iof te clime
S o dat sim staert nut trwat blime
B uers scortsen en blade
H eri daer hus heuet stade
B onen allen dmdhe die hi weet
I n buren es die beuer wiret
W at so hi mach met tande slaen
S e laet hi alwes met outgrae
H ier bi beleffet den tant al dure
E yp meentatm sermet sinu nature
E n sesghet datli mit scaren
B e wonde gaen te samene te wen
E n alsi bome hebben geuelt
A y ter haren tanden met gewelt
E n of ghebeten dat he genoeghet
S ine sur een die hem geuoeghet
E n werpene dan vp wt ouslete
E n ladent tusschen sine iiij · noete
S n slepent allo te hole
D er ne doen si niemen vut haer scole
A y viemden vut vrende lande
D oen si alle dusghedane stande
W aur sise in ey ghendome houde
A nder sesghen si doent den houde
D ien haer tande sim so vlete
D atli met en dosghen te beten
D ese beuers hemme die lasghers wel
W ant hem es vp den ric dat vel
V anden slepene albloot
S i slaetse lopen vter noot
B hout mine si om · ij · salren
D u dat sur of haer hule malre
E n die scortse datlise eten

V p dachterste voet es si gelete
E n hout voren undie voete
S me spise met goeder noete
A ne die scortse en dau
D ie sim poot gelulie can
D achterste voete sim mu no mee
A l der ghaulse noete tivee
A y aer meer eurie clawen wut
D ie vorste recht all een hout
D ies prinsmen die natur gut
D u dat dier voren es ghenoet
A l een hout vp claut te gane
E n bachten mede te bestane
B e swemene alst heuet noot
S ims tauts tracht die es so gr
S o welent all hi slaet ene boem
D at hi vliet ende neimet goem
I of die boem iet uallet noch
E n so dichen det hut doch
D at dien boem dan valle moet
V ier tande beeft hi staut en goet
B wee veneden en · ij · bone
E n sallmen houde beten geloue
S o es die tant eure lusten been
B ede malluds en al een
S un haer es edel ende goet
S o swarter soet mee te prudene det
S olmus sesghet dat die haer hout
B onen allen haer wel gout
E n es een dme die ser es diere
D ader der heidine manier
D ien die crampe pine doet
D ien es beus ser gat
E n hem dan die ler benen
A y achter gwte bate ghene
V anden balghe es gat dat smout
D men sine hoden in hout
W u met beuers eul geloden
E ne wlie vanden hoden
E s hem dar gode medicine

D ie vander lucht heuet pine

Dhama dat es ene beste
D'plinius af sprect md' beste
D at si den wulf ghelijker wel
ay dat spekelende es sijn vel
V ir ethiopen so sijn si com
D ese besten die wi nomen
A l vintruense in andr lant
P ompeius iulius viant
W al deerste diese dor wonderlicheit
Z e wunc bwechte indie stede

Dalepus dat es een dier
Wiret eu stout eu onbelijer
S o vurlelic in allen lanen
Z heen iagen ne mach he genahe
W ant langr home sieren he dragh
E n ghetant gelic der lashen
S o dat het d'mede neit
I aughe vome met ghelweit
W ant het can wel lashe d'mede
V p die cuistate es sinc stede

S v wassen dat eemrande heide
D ie cleene langhe weden drade
E n allet daune ghedronke heuet
E n hem dinc dat in feesten leuet
Z ach het spelen iegen die mide
E n met sinen hone vwoeden
E n spelt so vele mde weedauwe
D at sine hone gestant nauwe
V warten in ghone telghen
D an alnceust so moet het belge
E n ghenet een vreselic lunt
D an comt die iaghen vunt
E n slaet sond' pine dwt
S v maert hir an exemple swot
Z hi starke die meme outliet
D ie den cranken niet ne vliet
E n mene acht dien noch delen
H ine mach meiwer leiker welen

Dauncleo pardalis
Leet men dat ene beste es
I n ethiopen die es dus gedaen
A l ons die ghole dat vitaen
Z hont naden hemel all na d' pde
V oet eu been na des lijts aende
D at ghesplect es hanenrate
ay et enen stone claren hate
D it dier was oet te rome mede
W ilen brocht dor
W ouderlicheit

Capra dats in dietsche ene sheet
Die horne heuet scarp en wreet
En onder den kin enen baert
Haer weide lesheet te dalle wert
En in bersche ende in hade
Al daer sise connen beradhe
Hare melc es dure goet
Aer allmer sibbe in dert
So corrupertheet want dat calle
Es sli met waert ene blase
Vubmaenre drasheet die sheet
Also allinen van stape weet
Inden vorwinter es best hi riden
Also datsi in lentrim triden
Oshen brinshe hare dracht
Want hem es quaet des winters acht
Silvanus die spreekt oec hier
Die hue es luxurieus dier
En dat altes vi na wil riden
Sin osen lapen en sliden
Vele na der luxurien cracht
Enen wel siet hi dach en nacht
Die nanens niene siet derret
Te die leur vander sheet
Die siet nanous uele te bet
Aristoiles henet gesedt
Dat nochtan dichen up den dach
Die buc lettel gesien mach
Nanous siet hi clar
Epimeteaus seit vor war
Dat vanden buche die galle
Die wimbrauwen doet valle alle

Ly ytannniclarium hec die sesz
Die donde phylosophie in lesheet
Dat vten buche dat blaet
Alle haer vallen dert
Oec lesheet hi buxblaet sebraut
Dat oer oirwallen al te haut
Die lisdren in letardien
Om suaer epilentien
Oec maeckheet doulic osen claer
Uy galle lesheet hi vor waer
Esli in enesheer stede sheloshen
Dat pude te vlamene plesen
Uy haer te pulnere nerbraut
Troyt dat bloet alte haut
En in vanden lichame die vloet
Esshen vemin drinct sin bloet
Hi ceestinud shedronke of ere shete
Sim smaer es goet ieshe beten
En ieshen der quetsinshe deere
Sin dire es goet ieshen tantsiveere
Dat maeckmer of een plaester up sloer
Hects horen dats wonder meer
Hebarnet en shebonden dan
Vor die nose gaer ende vorden man
Die warlike henet reuel zwaer
Hehant sid moeti vallen daer
Serpente die vlien oec mede
Die wlie het es haer sede
Die buc die es hande hier
En stare en moelic dier
Uy horne in honede legz sine cracht
Sim bloet es oec goet van sulli macht
Dat het semet den ademant
Die vone anders meesters ne vant
Hects beete es den vomen quaet
Want si verliesen
Vracht ende saet

Ly cert omme dandev side

Capreola dat es die ree
Den aren pinlic emmermee
Nochtan ieshen andre dier
Seer bloot ende goedertier
Als die ree in arien lant
Helcoten wort sert si te hant
Pullesumy om dat si vdume
Dmede tiser vint haren lime
Ree buche uechten omme die reen
Ende seer wel naer in een
En dats meer alse si riden dan
Alinen hem saet met hondean
Dnrhien si wanesli seer sinn snel
Aer aldus vangmense wel
Want si al te hant dan vliet
Dacr si die hoghste berghe sliet
Dolghet die iaghere naer
En alse hi dan wort ghewaer
Dalse die iaghere wacht d'neder
En si met mach vort no weder
Si sliet den iaghere enten spiet
Dan stiet soe dats onme met
Want hine soect cluet dan hant
En dalse neder nallen swant
Alsomwile clemmet die iaghe d'
Hi mede moet nallen naer
Die ree gaet op mont aenghe ofte
En laet verre gaen
Onme hare hoghe
En sliet soe liede van vren gaen
Alechant heeft si vstaen
Ofte iaghers sinn dat sie sliet dan
Die idet natuere diet al can

Dalus es een dier een wonder
Indie moreie al belonder
En es ghebuistelt all een swim
En all ons sinnet adelim
Alst dram es eu onghehier
So werpet vien vulle vier
Die wonder hout he vstolen
In hashedechten eu in holen
En si es wiet ende fel
En een olle ghenoeghet he met wel
Aer het ueemter -my- of my
Biden starke starke stieer
Aer crachte mert hise acht wt
In sim hol dan metter vaert
Dat meuse met ne vinde wel
En al ist den beesten fel
En het den menschc seer ontsinet
Nochtan ne laet sim lasen met
Het ne wacht so vro en spade
Seer om des menschc

Efisa es ene wonderlike beste
D of spricht solinus geeste
Dat mense wilen te wm brochte

Dat meuse te wonder beliẽ mochte
Hare achterste voete ende been
En des menschen schinen al een
En hare voerste voete tiwee
Als menschen handen. mm no mee

Cervus dats die heir wertm̃ wel
Eene beeste die leer es snel
Ghehornet met telsten langhe
Als hi. ij. iaer heuet ofte ganghe
Ghehornet hem die horne vte gae
En elks iaers sonder waen
Achter een wte. vi. iaren
Want hem een telch vort te ware
Sincer telghe wallen hem dan
Aer si meersen emm̃ vort an
Aristoteles die seghet
Dat gheen dier elle te wallene pleghet
Sine horne van iare te iare
Als hi siechet beseffet sware
Dat all hem onde gaet an
Ochten si serpente dan
En gaen ten fonteinen drinken
Dus doen si haer eniel sinken
En ver ruecghenden sim si swaer
Ingultim sermet ouer waer
Als si te veter weiden tuden
En si water sullen luden
Die starcste swemet voren dan
En die ander volghen hem an
Ic houet lisghende vp ands stiet
Dus lechet elc andren inden vliet
Hier bi si elc menschie beraden

Dat elc andren sta m̃ staden
Als die herte willen riden
Verwoedli wel naer miden tuden
Also seer worden si verhit
Ende naden oefte ghelicet hem dit
Olimus seghet datline · ij · draghe
Die si m̃ rilen ende in haghen
Eelken hande naremstelike
Ende leerense lisghen hemelike
En als si start sim leer si hem mede
Springhen lopen dapperhede
Hi erts calf dat m̃die moeder sterket
Sim vleesch vdrinket en vderket
Vemm en ghet es goet tallen stonde
Esghen des serpens wonden
Blasen pipen vallen van honden
Hi oor si gheerne te menghen stonde
En men seghet datli best horen
Als si staen vp gherechter horen
Ambrosius wet te verstane
Dat sint crinit dat heet dyptane
Erst den menschie maecten cont
Want all die hert was ghewont
Et enen gheuemmde strale
Hi addi dat crinit en gheuas wale
Hi erts vleesch vio ende dicke ghete
Vdrinket den erts wilment wetten
Der persen ystone seghet
Dat die hert die te leuene pleghet
Houdert iaer en daer te meere
Vemm sculbet hi dor seere
Als hi sine horne heuet met
Dat hi daermen mene siet
En hetet indie donkere nacht
Dan sculbet hi der wulue cracht
Als die selue weet te voren
Dat sine wapme sim vloren
En als haer horne nuwe sim
Ochten si dat sommeschim
Dm datli droghe sullen en stide

So dat sie vp moshen riden
Dan shaen li ieshen die bome slaen
Ende zocuet of li naste staen
Hanen rechten horen techen li wde
Sint mit water sint in die aerde
En dat schimt van mide wesen
Hi es sdeu gut all wi lesen
Want sine wlue die vdriet
Die serpente all men ons seriet
Al hi es mit vier shelesket
Lacrarius die seshet
Ve sie sten machmen hallen
En been sallmen stichen malen
Dat puluer sheuet vshanc
Esshen den stanken hertvanc
Esculapius die seshet
Dat men den horen te bue plesz
En pnhuert dat te handen
Dat gocet onvasten randen
Vp dat mense d mede wrinet
Et wine shedronken
Dat alse hie strinet
Ist ieshen tswot cuel got
Et stuptet den menschc tblot
En stuyt des lichamen onvrede
Lactuse dat het mede
Die hem helpt in een herts vel
Serpente ne sim hem met fel
Vdie matrice vandr hinden
Ach men oet euen steen vinden
Die vrouwen int drashen doet
Ach vanden sert dats so got
Dat het drinet vten leden
Een uoot van menigher liethede
A lashers ledden onder he som
Ach die hert te water comen
Dat hi sie moetheit wort los
Die hert outliet tinut vande vos
Die heate vechte onder hem seer
En wie so behout die eer

Ander alle houde hem viede
Ay it sinter onderhouchede
Hert vleesch es te vdriuene sin
Die caluer daer of weet von w
Sin shelonder en waerd dan
Si sim alre best den man

Ymera es een vanden dieren
Diemen van menighe maneren
In woeste babilonien vint
Sclieme es cume iet · i · tint
Voren hoghe en ned vachte
Jacob seit dat die heidine wachte
Sauve te vane dese beeste
En malier mede grote freeste
Sulcke so sise hebben shenaen
Et dieren cleden an shedaen
Wsentenlise haren heer
In hem te doene sonderlanse eer
Ymera mach die siele bediedy
Die naerst vande heidene hede
Dat es der viade enighen
Die vier maten seer spien
Oc sise bringhen te prwsente
Haren here te wrmente
Si hem mede diene liene
Ic wacht hem van dien diene

Cyrodrillus es een dier buu gwot
Dat moyles in die wet vboot
E n al ist crane ende cleine
S ochtan ist noset al gheemeine
E n vrelelic allen dieren
S o fel es het van manieren

Cyuniculus dat es een conyn
Dier uele in uelen lande sin
I n daerde wonen si in holen
S achts so comen si vte ghestolen
E n doen slade ende treden
B ede in wim ghaerde en in aren
D an heren si ter marghen stout
E n stoppen weder des ghates mout
D at mense daghes met ne vinder d'
W so conyn woent een naer
D dien si seer in corten tiden
W ant si dichen draghen en viden
A ende hem iet in ene stede
S o lopen si wech ende dander mede
D ie van hare kemnesse sin
E n langhe noot dat conyn

Cuncrus es een cleine dierkin
Die uele int lant van poelse sin
a lle gwot alleen een coren es dit
S in hoofd es swart en wit
V p den ric wot anden buuc wit
S in haer seit men dat so valse lit
A en moet hem eer scoren die huut
E n ermeint mach ghebuime huut
D it beheint wel den vrechen
A et beden ne can van hem trechen
a lwes nieuwe hoe sact ware
H em ne dinct oft sim luf ware
S o valse hour hi dat hi heuet
D ele beelte allo leuet
W oent in daerde alle tronin
S iet lichte mach sloe vdreuen sin
V ten holen d'loem gheet
A en ghetere in water scouchet
a lus heuet die vrechte rike
S helet hier in aerdrike
a lso valse smen sinne
D at hi bluet water wot d'inne

Drocodes es ene beeste
all solinus seruist in sine beeste
E n iacob van vetri nochtan
D ie luid heuet wel naer · all die man
S in oghen ondaen talire stout
S e gheen tant vleesch in sine mout
E n ten tant heeftet start en gwot
V an crachte en es ghee sinn genoot
S o virselic es hi sonder waen
V or dien tant en mach niet staen
D it dier es conin es ghestreuen
V anden wulk en vander teuen

Leert ome

Dachà pleba es een dier
Vrselic ende onghelhier
E ñ es vp mûus die ruiere
V ander vrseliker maniere
T raech elt eñ ne buer ghwt
D en last hener swaer ende nwt
V an sinen honeet dat hen v weetz
V an deser beeste ist datmen seget
E omt yemen op hem omworlien
E ñ tusschen den ogen siet mettie
H ns thaut ghuter vandt sine
D at dier slacht i deel ten wine
D ie thouet diaghet ghehoert so see
D at het stinct vor oulen heir
E ñ schmut oft haer v waesche
S o comt een vies die toughevoesche
V p haer siet ende wort ghenaen
V an hyten allo oudaen
D at hi siele ende lust v helet
E ñ die dwot d'omme luselet
V ander C. necnt hier ende
H ort wat ic hier vandt d. vort vende

Dauma een dier dat allo heet
Es vander grote dat een gheet
Eñ staet na sine grote voren

H et henet sein staet den horen
S auwe riecthet eñ het es sinel
E ñ het eau sim leuen hoede wel
S une horne sim tiwee voete lanc
V p waert recht es hi ghanc
E ñ ghesleepen d'si staen
A ll' eens menschen haut oudaen

Dauuuuà ouer dat ist hilt
Eñ um dwchte so ist daulvilt
E ñ es een bloot dier ende crane
D' een poete aldus of lanc
D ie heuer weert he mette tande
D ie heert met horne sine viande
A ter dat daulvilt nes mer el
D an priwen des dieren fel
D ese beesten die bedieden
D ie ghemeente vanden liden
D ie prosen sim dier oghet heu
S o waer dat si hem eue heer
A lle die heren vp hem grapen
B ede vidders ende knapen

Dvrau spiert aristoteles
Dat eue wrede beeste es
V ermate staet eñ sinel
A ll' hem die radhers sim te fel
E ñ sint moede hebben ghe radhet

So dat hem sims selfs wanhaghet
enset dus tongane hare stere
er werpet vte sinen drec
eghen die houde die hem volghe
n maecse so verbolghen
er sin ouremire lucht
at het outgaet metter vlucht

Daxus wanic dats een das
Die selden meer ghelien was
an die vos ende corte been
n alle vier met ouer een
ant corst sim si ter lucht side
n d'ome sacht vlucht ter side
mmer inder washen slaghen
ulke tuit all hi hem hort iaghe
n set die rechter beene mt dal
nde die luchter bouen al
n dat vel heeft dicke gheaert
n ghevaertet ten drawen wt
im sinare dat wast en waert
ester mane in ellke maert
a slaertnene all die mane es met
atmeert gheen sinaer in siet
en maert salue van sine sinare
eghen quetsinghe goet ende mare
n dit es dat te wonderne selsmt
atsine bete es gheenemt
n sim sinare so gans mede
eghen messelike siechede
die redene die mer toe gheuet
ats dat hi vi wonnen leuet
ie gheenemt sim en vi slande
of moetent sine tande ontlande

Elephas dats wilkant
In dietsche ist elpendier genant
Een dier es groot en stranc
er mule haut he ene lindenlanc
ie groot es ende daer hi mede
oet al sine belichede
n des snauels heuet hi noot
ant die beste es hooch en groot
n ne mach he met t eiden voghe
nders no ondi met van hoghe

Elephas die vivet was
ie struet aldus vander das
elstruc den ghone hare lede
er dal sinare die hebben de rede
em wort te bet in haren noden
im herlene in olie wel ghesoden
ie doet al euel ghenesen
at mach aus sinenschen scamenesse
im bloet ende sout d'mede
hesterken an des menschen lede
elcheert mt · m · daghe dan man
at hem gheene niet plaghe wt an
te mede sine hoden
n honighe wel ghesoden
n muchter ghetten dam
heuet macht ten onden man
at hi drie daghe d'na wel
leghen mach d'vrouwen spel
ander · d · en leghic nemme
ort sulci horen vander · E ·

Hen sheuoeden in shee wise
Hi ucemter mede drank en shile
En dwet d'mede in linen mont
Dwb van vitri maect ons wont
Dat sire mede in wishe slaen
Hare viande ende vaen
Want si sim swet in wishe en stout
En hare priem hout
Oshet men hem wt wim ob blaet
So wast hem d'bi die moet
Die pliene ende die van hinde
Sim die hem vechtens onderwinde
Oy ertien beesten ende dierre vp dan
Nu enen castreel wel·l·man
En torbreiderre mede die scaer
Oy mach met ieshen staen te wen
Hier lind dat es so swaer
Dat elken man sheuet vaer
Dusshe tande heuet thelpin diez
Te rashende lesen wi hier
Zom bouen·lanc twee cubitus
Andelen tanden maect me dus
Ay edictine swet ende dier
Epuluer berendmenle in vie
Dat puluer stopt ter nosen tblaet
Memsdeu stopt het metter spoet
Ay eustrua en emorrde
Stoppen niewerrde
Dat moet men drulie en gerede
Ay et sape van weshebreden
Ele tande dats ynorsim
Onder beene die ne sim
Ict so sret no so diere
Er hyc tande dats hare manere
Sim crom bouen· en der sere recht
Die crommc sim die waerste echt
En men leset in houden boube
Atmenle dus can vaushe en lacke
Weemaechten saen indie wostme
Aect·d'si pleshen te sine

Die ene drashet een vat an die vt
En die ander draecht·i·zuvt
Ude sinshende saenli vort
Al wlikant dat verhort
Omt hire twe shelopen dan
En alle hi siet den masheden an
Acur lilie minet hi sinuerhede
So lect hi die zuur lede
Hare barste ende haer lus al blaet
So heuet hire in shenouchte st
Dat hi wort slapende metter vt
Die ionctiouwe heuet tkwaer
Si streetene int lus inett spaet
En die ander outfaet dat blaet
En dat dier bluet dus root
Ay en varwet metten blede wt
Nerpeer die omshe drashen
Die houc den beelen shewashe
Dit blaet bediet dat soete blaet
Dat vee ihesus siden woet
Die ioukrouwe bedieden
Twee wette·ij·manier van lede
Dats onde entie niewe wet
Joden ende haristne in sin gelet
Synasoshe d'ioden ioncki
Die vose wal en oushetrouwe
Dat li die ihe side oudet
En celia outfaet dat blaet
Naen lelect vp den outare
Dat sorte vel dat purpure clare
Nu ihe was shevarwet d'mede
Ay et vutuemender chierhede
Ics sinshet die bruut in hare lant
Ay im liek es wit en wot gemanc
Nu·ay·vut vetroey
Ort sinldi die materie horey
Hoemen temmet dat elpin die
Dat vindi velstruen hier
Also all die erlose leshet
Die indie vraie bible leshet

Al wilkant es ghenaen
Ende enghene dier ter staen
So vloutene sere en slaet
In wies bedwanghe hi staet
So ontter ter een ander saen
Die dier hem wille doen onderdae
En verstrecliene van de dier
So es die beste so godertier
Dat si den ghonen dat sulke eer
Die sele quite vanden seer
Dat si hem bliuet onderdaen
Die sonde ele mensche vstaen
En gode danke diene onbaut
Vanden elvelikken viant
Ullichen telpin dier ente drake
So es van mide ene lake
Die nemmermee ne staet in vrede
Die drake es groot en stark vã lede
En lashet die dier te waren
Si te gader gaen in scaren
En ontoopt hem om die vaete de stant
En dat ondoet dan mett vaert
Ende sinen sinuele die olifant
So vaert hem die drake in hant
In oghen ende in nose gate
Want d'ne mach hi ghene bate
Hem seluc metten suuele doen
So sughet vte die dragoen
Vanden elpin dier dat blet
Ysinus seghet all die was vrect
Dat die drake es so groot een diez
Dat al tblet vanden elpen dier
Hem luttel ghenouch es tew tueghe
Dies dranes wort die drake an hiese
En wort droulich andien dranc
En die olifant wort crank
En moet vallen ter dieu noot
En valler sonuvile den drake doot
Vhort met wilkerande salke
Olifant belaghet den drake

Si marken sere nauwe die stede
Waer die drake slapen mede
Ist onder wetse ist ond' baem
En dan nemt si nauwe ghern
Dat si vp hem vellen den last
Dese struut es elvelic en vast
Si die serpent bestaen
Si vertartse ende verslaen
·A· Ysernet te waren
Al die suen sinu van ·x· jaren
En die hyen van ·v· jaren
Dat si dan noten plien
Wee iaer noten si acht een
En elxs iaers in daghen tiwen
En in ele iaer nemmere
Enghe straendi der omere
En note henelike te waren
Och ne heere niet ten stare
Er si ghedoghe na hare manere
In in lopende vinieren
Sine striden niet om hi saen
Want si ghecn ouer spel ne doen
Enghe nu mart houesche mane
In dese dulle stomme diere
Si noten deen ruut den andren
En die moeder die moet wandre
Wee iaer ome mit hare dracht
Er haer daer of wort ghelacht
En dan so gaet se in broeken
Hare vrucht te weepene sieken
Want vellet vp die erde sond' waen
Emmermee ne mocht op staen
En some doen si alle te handen
Hare calueren in heylanden
En dat es alle die salke
In dat si ontlien den drake
En emmer alloe calueren sal
So es die hye bi hare dan al
Olinus die meester ghewagh
Dat olifant wi eens ne dradhet

Maer het es veuonde dat ic seme
Hi diaghet·my· waerf of te vine
Siet hi die unes hi es vlaghet
En vliet of hi wat vlaghet
En die es te wonderne seere
Wonderlic beestu god hee
In al dinen ghewerke ghemeene
Weder si sim swot so cleene
Die olifant ontliet dat paert
En hi es vander muus ver vaert
Si leven duchondert iaer
En dat es hem te swaer
Dam olifant mghet den ommc
En die es wonderlike dinc
Al selpin dier rusten sal
Siet vp sine ende al
Die vorste voete staende recht
En an ene boem lenende echt
En all si birken si valle neder
Dan esser ghen vpstaen wed
En somtwile nemens iaghers gre
Die oec outpee laghen den boem
Dannc bracht hi seer en melbt
Dannc com dandre dat waert
En melbaum en outhnesthe
Al si hem helpen niene mosthe
Ommwile helpen hem die clemc
Et suanelen en met hine ghememe
So dat hi vp comt en vliet
En all hem dat mene ghestiet
So vluet hi vande man ghevae
Alle·my· sine voete staen
Al poste sonder kinden
Bedi ne macht he met ghelinden
Aller hi dat hi vp come mach
Die wint es hem een swaer slach
En alle elpin dier die sim
Zuken dor ghaerne wim
Si wallen wt·xl·iaren
Mueren minen si te wen

Aquus heet in latim dat pt
Ende es eue beeste waert
Dat men in menich lantscap vint
Aer die beste die men vint
Die sim in capadocia
En int lant van sicia
Die thouet diepst int wat stehe
Hi ourinen ouer best dat houc ghehe
Den wielen pden wilne wanen
Ist datinen hem of sint die mane
Dat hem die luyne outfaert
In datse dat haer vhouaert
Int selue vint men audie wif
Die hem vhesken in hi lif
In haer haer stoen en lanc
Int lant van sitten en oec ghemanc
Int capadocia sonder waen
Spreet men dat die merie outtae
Vanden winde maer ouer waer
Sone leue si maer drie iaer
Ist tpt es hout·my·iaer of tiere
So noet maer nemermee
Se dyet datsi tiliie wmne
Tote·xx·iaren wilne lmme
Es haer noten wel indie tint
Dat pt noot en rint
Al tote sinen·xxx·iaren
Ende die merie tot xl·te ware
·xxxv·iaer es dats pts lif
En·xl·iaer so leuet hi wif
Men seidt dat in cylilen
En pt leuede wilen lxx·iaer wile

Noch lesthet men dat die ꝑde d'
Leuen also menich iaer
Vp dat dat ꝑt van dane li
Dat selue lesthet men van ꝑli
Die spaensche ꝑde entie van galle
Leuen onlanghe met allen
Vpaeidn meest vone alle dier
Ach men marken haer manier
Hoe dane wus li sim ghelimmet
Ende dats an toren datment lummet
Hoer hem van moede mach staen
Sum li vermoeit li lacele gaen
Sum li gvam li lesghenude an thouz
Ende hebben li vaer dies ghelouet
So rechtlise vor waert weder
Ende sim li siet li lesse neder
Ysidrius seit dat dat ꝑaert
Vier pomte moet hebbe' latt sim vbt
Sceppenesse dueshet eu stonede
Die vaerbe vanden haer mede
Dies die steppenesse nv maert
Dat sim luk li hart eu staert
Wel ghelouken langhe liden
Hoech ghersghet recht mit riden
Ont eu clouende ouer den stiet
Te vet andie voete met
Hol ende vast eu dwghe die hauue
Ouer al sim luk lal hem behauue
Dat wint stmende li sim vel
Sine doghet hort allo wel
Dat suel eu stout li eu mene suene
Ende men metten leden lene
Dat es een teken van crachte
Ende men alst stact stille en sachte
Dat hetli te porne goet
Ende men ier v hit die moet
Dat her goet te houdene li
Ende men laen sim moet geloeht d'bi
Die stoneit prustine mit ghemeene
Dat hem li dat houet clene

Dwghe eu tvel andie beene
Horen cort scarp ende clene
Wte ogen nose gate wit
Den hals op vbt talie tit
Dicke manen eu staat
Die voete te routhedn waert
Sine varbe vanden haer
Wart dat seitune dat best waer
Oot of appel graen of wit
Anders varbe dan dit
Es met vander bester vbde
En vint · iij · rande ꝑde
En dat es torlogen goet
En ander dat me riden moet
Ixs daghes na ghenouch
En ander dat mette es t ploug
Vaut ꝑde in ouden riden
Die hem niemene en liete riden
Dan die eerst haer lse waert
Idus was Julius cesars ꝑt
Des conines ꝑt van citen
In alexanders viten
Was sulc vusifal sim ꝑt
Oet starf die haddit so waert
Dat hir eerlike graue dede
Macte in sim eer ene stede
Ec ware sulke ꝑde hir voren
Ali haren heer verloren
Dat li neiwermee ne haren
Ec wenende vtermaten
Men ghewete dat ꝑt
Die heer verlesen vbt
Ysidrius spreet en meent
Dat sonder die menschie clinet ne weet
Ec sim ꝑde d' liede aen lieu
Dat in wishe sal ghesien
Sum li dwene of te vro
Dat d'na die dinc comt allo
Dat vnitu an sonderlanghe ꝑde
Eien hebben sulke waerde

Dene ter anderr steructer eene
In al haer staer shemeene
Dat dander vp houde haer vole
So shelieue es haer swole

Capricornus dats een dier
Van oriente spreict solinus hier
Dat shemaent es · all een paert
Onder den trin heuet ene baert
Die hyc heuet horne en de soere ne staene
Sprect vaere sim ti alle shemeene
Ende sinn na den heer shemaert
En hebben vleesch dat see wel smaert

Dalc dats ene beeste
Den pde shelur spreit te geste
Al repen dier es het shestaert
En het es pee swart shchaert
Helinnebact na dat euer zwim
En heuet horne die langh zim
Dan tibee voete daert mede teert
Ey emich vrelelic shemoet
Dit spreict solinus en iacob lesthz
Alt wille dat acht lesthet
Den ene oren en orebaert
Dan anderte stride waert

Ende all die blonc es ofte morde
Vecht het vp den andren mz spoede
Ende laet dien lidshen na sine mamede
Dit dier es shetrue bi vuieren

Ethyres es een dier helent
In dat lant van orient
Dat den sier shelur oec es
Al onl strift aristoteles
Ey aer dat maneu heuet all een pt
Orter ende lachter neder waert
Haushende bi sine sonder d'
Zwin wot lohes et shchaer
Sim ander haer na vylle manie
En sim lnud es shelur den sier
Sim horne cum al onne staende
En mede te stride wel staende
Sim vorhoft ru en ti shestrede
Ouc sine oshen beden
Vecht shetaut all die ar
Heuert en stare d'tar
Aer ontter es hi en sim vel
Ach slashe uele gedshe wel
O dure seete vleesch het deashet
Atmeent d' ome vaet en iashz
En allmeent iashet ou sine wille
Luet sonnvile staende al stille
En rust hem en vecht
En weept sine diet vte echt
Ere neden verre ofte mee
Al hem wort van calue wee
O com die diere ellierlic

En malien van drecke enen dic
Dmuent dat dier om die salien
Dat men heu met sal gen alle

Alma es een dierlim
Der nele m almaende lim
Hye eñ sace wen all die wise
Ende verlamen hare spise
Dder daende in somer tut
Dm te etene all die winter lut
Dic soce el sheiech ter spise
Ader die hye es van vreck wise
So dat hi cume hem seluc sheiz
D hi nauwelike bi leuet
Al hi vneemt dat suic soe
Hulselike gaet d spisen te
So verstopt hi haer dat gat
En all die sie wort markende dat
Dat vsloten es die spise
So dret soe na des scales wise
En maet een ander heuelic gat
Er spisen waert eñ gaet in dat
En strekt d spise al hi sheuouch
En laet den stoel wachte sheuouch
Al somer comt sheualler wel
Dat die soce heeft een scone vel
En soe wont es eñ vet
Die hye die hem t wrecheit let
Heuet een vhongheit luk
Ist man die wille wachte sim wuk

Erinaceus dats een dier

Ende men waemt die wheit hier
Dat cyeustrillis mede heet
Dat sheuoemt hi voren steet
En eshel heet in duutsch tale
In vlaemsch een heets dat wetic wale
Aa een zwinkum est shedaen
En es met dorne al beuaen
Onder anden binnc allene
Belekt het vrecke swort iok cleene
Wint hem te gadre alleen bal
En dect hem m sine wapine al
Hetse te siene ok te tastene smaet
Och wemer toe telen raet
Al sment m warme water dat
So eet te siene ende te tastene gaet
Ambrolis ouk te vstane doet
Dat het es bi nature voet
Het maet te sine hole tiwee vutganse
En vorliet te voren langhe
Welc sims dat die wint sal gaen
Al hi noort so beslopt het saen
Dat gat dat int norden staet
En sule eñ dat die wint sint gaet
So stopt het sluden eñ onder norde
Dim sim sinte ambrolis worden
Im vleesch droghet eñ onbint luk
En es der maghe gheen confortatiuk
Het doet wel ozine maken
Nutteluc es het te haer sake
Die ghelet sim lasers te sine
Nt point datmen heet elefantine
Dat gans es dat moet vet sim
Heuleghen ist gheuaet all swim
Die dier ende anders nemee
Heeft beneden gaer twee
Dder voghele ligge dats w
En sine hoeden liegheu daer
Isidorus seruet dat het vaert
In heets tuc vp den wimghet
En vellet die wim druvenieder

Dan leseise te samen weder
Ende weentelt vp eu draethse also
Sme iongheu die des sinn vro
Dat heers te puluere vbrant
Ende ni mect pelse ghemenghe te hant
Doet in luxemen wassen haer
Dat spreidt plinius ouer waer
Alsmechtich sesher al vloot
Al teen iesheu tander noot
Dat li staende heu gheuoeghe
Sature mach elkeu gheuoeghen
Die elker caratur gheuet
Dat vi sine gheuoughe heuet

Eunnus dat es een ernelinn
Een hinrstone dier kinn
Ende ni es van weselen ghesladhte
Doe sesghent mee dan li achte
Dat al eens es dat eu dit
In winterstit so ist sinee wit
Ghouter anden staert ant ende
Al slomers hirte hem comt gehende
So ist vp den ric brinn eu root
Ende use buert ghine doot
Want met haren vleesliche leuet
Alinen sim vel sinee wit heuet
So es het waert ende diere
Aders ne dughet in ghee manie
Vand. E. hebdi ghehort
Sint vstaet vander. K. bort

Halena dats een dier
Virselinc ende onghehier
Varre in lide woesten lande
Ende es ghemaect tes menslie stande
Dunne te matene sine honeide
Want met so vnt gouter onbide
Estaethet den sieken man
Ni vertwinnene mede dan
Ni sinertene in vele sticke
Ni oet ist ghenallen dicken
Dat het ghemoet and' vlucht
Een comen mit gouter vrucht
Ni allsene oetmoedich vstert
Se dect hem quaet no goet

Hermenius dat es een sinet
Sinn haer na ghelen. i. deel gelet
Ende deire dan die welel een deel
Ghemaect na ritlan gheheel
Gouter ende wreder nochtan
Dan sine cracht ghelecste can
Die sinn also ghelet ter swolen
Dat li under comme holen
Een ende binnen dan doot
Ob li moeten vte wrdie noot
Alene haeth met dese beste
Wat so leuet minste eu meste
Estaen li. mosghenlile vwinne
Ist dat li tvlecsch so minen
Want li ne mute met dan blat
Te quaethede stact hi moet
Ele sughe heuet tfoet
.Vij. of .viii. dus ist ghelet
Idghende seinen dat li raden
Al die soec wille te note maen
Heuet li dan met hi gheuoet

Si te drunt cude bluet dwt
Al dashe drashen sise omtrent
En al dashe sim si bleut
En d'na binne al dashen
Bestonnen si dan biten cu iashe

Hurions spricht aristoteles
Dat een luxurieus dier es
En ghuls van etene no chran
En dichen moetet vanghe an
Ware anenture om sim eten
Dulanghe leuet eist wildut wete
Wacr vi dat die dinc es mede
Dat al vi sire onsuuerhede
Want al hem die wille doet
Hebaert ok het ware vwoet
Sim wille el meerre dan die macht
En om dat dier nature cracht
Alen crature ontleshet
Nemrien die es ontbeshet
Bonen der nature grunc
Sone mach hi lis met wesen lanc
Die so node rusten stille
Alist dat dat vleesch and wille
Hurions dat noet mede
Echt na des menschen sede
Want soe leut ond'eu hie bouc
Udelen so machinen louen
Die dier dat sein es ondheleert
Dat sine natuur met ne vlucht
Dies quade menschen plie cu plaste
Dies ic laes met dar ghewaden

Heles es een dier d'aldus
Dus ok beschruet pluuns
Van quaedhede swort van lue clene
Un daerde wone dese dier bruneene
Si drechen harn dirc in daerd
Ok eniech dier ghinde sure vaerde
Dat sim drec met ne openbare
Dat heles dat dier d'ware
Al het daune die dier siet
Want het ne mach oec lopen met
Dat het swaerlike cu stille
En alset een siet te sinen wille
Ordadelike vt het vp hem te hande
Ede met clauen cu met tande
So gaet stueren cude biten
Dit dier slacht sommighe ypocrite
Die maec een henneliec dec
Nec hare sonde dats wel hi drec
Ic biechte die si spreken
Al sine lose tirken
In datmense sal heren soet
Come hem d'mee mt ghemoet
Die stuerli cude nemen tware
Hoe sart emmer vort gheuare

Hunges dat dier siet me loyen
Int laut van ethiopen
En een deel brunn van haer
Pluuns sesliet openbare
Dat die soec andie borst voren
Wec spene drage cu all wart hore
So plestens lettel dier dan dit
Int laut daer woent cu sit

Sone eist te sochte no te wiret
aer doet hem ie men eniech leet
dat ne caut met hichte vorasche
ie linen pans wille besashen
en telen dieren in hair stede
ie dat hi hem houde vrede
hier comt an vander letteren G
vander E vandies nemmee

Gis een een dier ne vur sivot
Some wit some swart some rot
In vlaendren heet flacpmus bi nam
Want den winter alte samen
Slacpt het sonder spise en dranc
En al die somme haren ganc
Vor hoghet ende die somer naert
Bi naturen dat dier ontwaert
Onder dan die ratte so ist
Vandesen dier ist datmen leist
In plinus boeke dat sim sinaer
Ghecloden seer mutelic waer
Hem die hem outlaghe d'scaden
Dat hi tivater sonde laten
Bestreche hire mede sine lede
Vp daerde ende bome mede
Opet eneu wel al wint horen
Apelen heuet seere varen
En dweter in al het vint stade
Dichten vernoy ende scade

Gali spirict aristoules

Dat het een see stout dier es
Want het hout ter menigh tuit
Eghen die serpente strit
En alletse heuet vberen
So gaet hetse te hant eten
En alterhant d'na hetet ture
Dat het bi dat venim viaghe vte
Ende daer es toe een redene sivt
Wi het bint die serpente dvt
Want gaet biden muisen leuet
En om dat het vstaen heuet
Dat si die muse vteren
Hier bi so willi het hem deren
In dat si cranke hair beiach
Hier bi eist datmen lesghe mach
Onder stompers wal oit mit
Want elc om sim winnen mit

Eneca dat es ene beste
Mi eer dan die vos die meeste
Valu wot ende daer in bout
Wante semende wint
Ene beste goederuer genouch
Mi dat haer oughenouch
Sine es fier no ne clemmet hoghe
Aer ghem are en ghedvghe
En bi rinieren es haer ganc
Soecle spise na haren belanc

Ucellules dat es een dier

So wiet no kel no ousghehier
Wi water es het menich stout
Ay eerst es het dan die mulhout
En minder dan teneoren
Ook valn esset all wint horen
Ay aer al die wamme die es wint
Dnder daerde wonet dit
Sm drec riect all musscheliaet
En menich die hem meue vstaet
Heuet ouer musscheliaet sheacht
Ay aer het ne heuet met die cracht
Ende dus wonder des het pleez
Dat het in openbare lesthet
Smen drec all of het wonde
Dat men al daer vinde sonde
Alle den lieden te bateu
Sochtan vliethet vtermate
Waert so hz mach wuf en man
Dat men qualike sheliec can
Ndesen dene leert ons hier
Dit ons heleerde wilde dier
Dat ele wel doen alre wus
En nemermee ne soulre prus
Ter weerlt hoe lact saet d'ok
D'werlt prus en es waer stob
Hiet nemet ende vander · G.
Vander S · so hort vort mee

Ides es een dierlim cleine
Up wetsen wanderende en up steine
Alsonc sure srisonus sesthet
Dat het daer sure iosthet pleez
D'noch serpente noctre man
Soch quaet dier shecom en can

Plinius sesthet li lim suel
En shchouet seer wel
Nemen li iet viesen met alle
Si laten hem vand' wotsle valle
En vchouden hem iesthen den val
Up hare horne ongesnetset al
Sulke boelie wane des
Dat dit van hten comen es

Ibida dat es een dier
Shem anc ende een ael ousghier
Van enen eneir die es een wilt
En vander lucshe die men thuus hilt
Als es datli sellicne lim
Sochtan sinu veter die huus swim
Of die wilt lim inden wonde
Aut li ne vecten met alsd houde
Och haer vleesch nes so shesout
Dat es natuvienen cout

Istrix alsonc seruet solim
Es een dier datmen heet porcalpm
Dit dier wandert bider zee
En m holen van bersthen mee
Alsthet meuer uiet een tlint
De lussdyene bider zee vint

De sommer comt het selte vort
Als men den winter hort
Van coude make groot gedinge
Dan es sine wandringhe
Vp tivater ende vp tlant mede
Hout het sine lesherlede
Ay et bunstelen swant en wit
So es het bechen gheen dit
Die tracer sinn gweck en stide
En dacht hem mede weert in stride
Henacht hem man of hout
Hert studdet hem en in cort stout
So steetet · ij · of ene
Die in vliesghen toten beene
En hier mede ist altoes belbaert
Sloet hene gaet of vaert
Van delen bunstelen ist gestiet
Dat meerre echte van messe of siet

Iena dats ene beeste
In doden grauen es hare feeste
Sode ghedoluen sinn
Plinius screuet ende solinn
Dat hem clver dinghe hore toe
Want het es hye ende soe
Ede sinn hall ende sinn hall been
Si hem enen stut ouer een
So dat met omme sien ne can
En here hem altem alle dan
Hecerden sinn mdie woestine
Aet het nachts al stillekine
En vstaet nauwe en hort
Hoe van hare name es dat wort
En leert ghone name nome
Dan elt dichten bi nachte com
Ocpende te herden heeten
En nomen de hoch heeten
En allhetse dan vnt brochte
Odetse vp dat het mochte
Ichen, dat dier ghebare teert
Alleen die wee heuet en heert
Dat hi heuet in sine mashe
En all danne vant an sine lashe
Weder dat man was ofte hout
Dien vbeert al daer ter stout
Nach houde gomense d'her gaet
En datse sine stade bellaet
So hebben li hare vallen vlore
Alle dier dolen vnt hare spore
Ist datse mach dan ome gaen
Als her wille vteert het laen
Sine vacrive in alre manere
En dits wonder vande dieren
Ele yena drashet en gheen
Me ghelike nes tue gheen
Oren in choet of in toshe
Hier na als ic van stene toshe
Al ic v ghelvaghen des
Vandes wolues gwte so es
En es ghemaert na des pts ghelike
Vele vurmer in afrike
Vander · j · gaet vte dat spel
Vhert vort hir na vand · l ·

Eo leesghen solinus geeste

Es wonne vanden · my · verre berre
Ceuwe es hi in diedsche shen aut
Ni liebaert heertnen hier mit lant
Ay en vint dit horic vilieten
Van liebaenden · iij · manere
Eer vintinen all ende all
Y shehart carpts inden hals
Ay ar die ne sinn no start no sucl

Adre vintinen allo wel
Die ydus wimmer dat wrede dier
Die ne sim edel no fier
Och inden hall oec shen aent
Edel hyoene all men waent

Inn lant ende slecht shehaert
Nel ende stamp en ouwervaert
Ine weten altoes shoene stalchede
Och shoen bedueste no outlie li mede
Impel es dat lien van desen
Ni allo wil li velien wesen
Vorhoolt en hart staert die dert
Staen hoe li sinn shemoert
Inbarste en in verre vorey

Isshen line crakte all wit hore
So heert sim li datli riden
Aar shenoot wille tallen tinden
Die lecbinne brin shee eerst · v · iouste
Dunc · my · ten andren shroushe
An · my · dan · y · dan een
Ni d'na nemerinee ne shoen
Wee spenc heuctloe en die clene
Ay iddel an haren binne allene
Anim die helishe man lesthet
Al die lecbinne haar iosche heuz
Atli indren dashe met outwake
An comt die vader clashe make
Ni sivusiere en nesbaren
An outwaren li te waren
Ni dele slaep shelust d'doot
Its van beesten wonder swot
Olinus spreit in sim sedichte
Ne questic hime belshet met luchte
Aer maert men erre lo ist al vlore
En shonen die heim lesliz vere
Ien spaert in dits heren doen
Wi drashen li inden leit de hire
Ni sine int liste niene drashen
Nitli weir li latten heim iashe
Den armen enten vivonnen
Ats die li sparen menne conen
Int die hoen oec sonder waen
Utlapen ene die wal shenaen
Ien ne comt in altoes met an
Ode verbint in den man
Er ne dade onsher alte swot
Ouder oec in den man doot
An riwik dits edel lede
Ni houder doet in de vivulve mede
An masheden oubelinet
Al in slaept sim oshe let
Ewort shelozen nemerinee
Aert hi in sande of in sinee
Hi dert met sinen staerte dan

Sme spore om datten die man
Siet ne vinde also sheret
In haer sheselleap en sim en li met wraet
Aer ele andren viere drasheet
Solinus seit allmen rasheet
En hem die rasheir nolset an
Onverdlike vleet hi dan
Sostaet hi stille een stic d'naer
Alsof hi ne hadde sheene vaer
Dit doet hi daer dat neit es bloet
Al die scamenesse heuet sinwt
Dat yemen wiken sonde
Als hi comt inden woude
En hi marct dat mem siet
Dat hi vor die houde vliet
Dan vliet hi met alle sire macht
Oden rasheir en vordie iacht
Hi springhet als hi sine proye vaet
Als hi vor die houde outstaet
Sone can hi springe met
Als hi daet daer hart es hiet
Sotreet hi sine clawen in
Dat hi blouwen sullen te min
Ende des selus pleshet die cat
En als hi loept teinsti stat
Soloept hi verder dan hi acht
En doet sine swere tracht
Al hem houshet die liebaert
Stret hi op die aerde sine staert
En maeter eneu widen paer mede
Sonaet hi swere vierselike
Ent sinsiere ende oushelier
Sone es dan so stout diez
Dat dar liden ouer dien tiet
Dus sim die dier in sim stiere
Dit stinet ambrosis ouer wond
Want dat memich dier belonder
Ne staen mochte met sinelheden
Dat staende bluft d'ter steden
En vt als iof ware sheblonde
Die leeuwe diene wille te sheene stode
Ent andren dieren hem sheenuinde
Aer all een cuinc in alle dinde
Sone wille hi hem shesellen met
Onder meente die hi siet
Dat hem blinet of houde spise
Es ne wil hi in sheer wise
Alle viervoete outsien den lyen
Sochtan outsiet hi den sinpiey
En waer hint hi vliet te haut
Smen sheveinnden viant
Al die leeuwe hem shenaude siet
Es hi verbaert vorden sinet
Viet outsiet hi alire meest
Van washen inde es hi sewest
En hi outsiet ene witten ane
Alinen hem daet met bedwanse ane
Soblauwet men vor he i hout
Sowaent hi danne terre stout
Dade die man also mach diwinde
Als den hout dien hi hort sinde
Deleeuwe es nemmermee vet
Evastene heeft hi hem sheset
En aet hi oet danne iet te nele
Hi traet dan weder vier hele
Al hem siechheit ere daet an
Et hi die sinnne en sheneist dan
Of hi drinket des houdes blet
Elden es hi sochte sheuet
Ende dan lesher hem die staet stille
Aer dan als hi belsh en wille
Laet hi hem mette staete dan
Anwe en wel heimet hi den mā
Die hem shane emsche wonde
En lashme tenesti stonde
Onder enc swere scaue
Hi sondene bestaen openbare
En hadde een vte ere wte
Heimilt en na hem bestote
Den sondi t neder loepen

A nders dadns hem niet bestpē
S ijn vleesch es hoet vint v̄ corten
S ijn lijf alle heets te vorten
B edi sheeft ment hem in spisen
D ie sijn van sere couder wisen
S ine beene so haet datmer sheemene
V ier vier slaet als vten steene
L ettel el cuse march ne sheene
S outer in die rebbe beene
S ijn sinout es sart iesten vemijn
D ie sinout neemt ende wijn
E nde hem d'mede belinaert
A lle beesten hi verbaert
S ijn sinout es van eter manieir
D an sheen der ijn-verter dier
S ijn sinout met olie van wisen
D ie sheneset van alle uosen
D es menschē ansch ijn-eū malict el
E n sheelout dit weet ouer waer
S ijn hals es van euen beene
D es ne leert hi hem swot no clene
B hetant es hi na ellhouts inanger
A der meerre all' beraemt ten dier

1 Sopandus dinke mi
D at ni dietsche die inpt si
D ie leenwe eū pdus mede
V ijnē met haer sheenanschede
D ie soeen sijn starki dan die hyeu
P ijnus die spiritt van dien
D ie dit die wille weder staen
V ijnē tusschē sijnē handē slaen

L ooc te studien het wiset dan
W ant die lucht sheedrashē ne can
S wart spotte est eū valu wot
A der met all die liebaert swot
S ere fel ist rallen stouden
S ochtan heeft men ten sheuondē
S o datmer beesten mede vinc
A der fel est bouen alle dinc
E nde allinent oubint ter iachtt
A ch het met met sire crachtt
B eu vichten sprouse besaē sijn dier
S o sittet stille erre ende sier
E n sheuet hem die iasheer met
E eu dier all' hut erre siet
D aert an mach coeleu sinē tant
H et wort vp sinen meest te haut
W ant hem eu sochte met sijn mert
E n si alleene sijn blert
D es so mo etsi hem vor sien
D ier mede iasheens plien

H auma es eeu swot dier
V ele sijn ende onghelier
V ten bussche comet bi nachte
I nd' liede houe mit crachte
A er armen die het heet tiwee
E n breert d'liedeu bouc outiwee
E omt yemē d'toe vande liede
D ie hem dat wille v̄bieden
H et buese mette tande dan
E n swoot wond' lesliz daer an

Naur adbrecht dat ons wetren
Dat vanden lamia es ghebeten
Hi me ghenoecht in ghecer manieze
Hi me hore dat hi gionghieze

Tamlam alle dinus weet
Es een dier duer wreet
Dat alle beesten sinn van haer
Verslaghet ende in grote varw
Ja die leeuwe moet he vlien
Die nochtan alle dier ontsien
Alle dieren ist onsachte
Sonder van sinen gelachte
Hi er henet sine mit vhenen
Vp beesten die hi proven leue
Doch blinet in sinn ghelouc
Es hi leuet bi proie en bi wouc
Sich pleghets menich gewt bauc
Die die wuers wille vdven
Dn tlant te sinenne van virle
Ghe wuet hi nochtanie wele
Lanzam dat heet nochtan
Bouen alle beste den man
Es dat recht want bi natuur
Oute bouc allen creaturen
Die menische lim sochts va manieze
Vel hi stellet bouc allen dieren

Hiny sesghet plinius es een dier
Jawb van vitri volghets hier
Ende lapidarius dier waer
Dat dit dier liet lo claer
Dat het dinr liet ene masier
Die dier ne drasghet in ghee manieze
Waer ene dracht all ment beleent
Ghetonghet ist all een serpent
Die het vre stelet lanc
Sin hall macht menighe ome gac
Van clawen ist scarp ende fel
Die dit dier beschemen wel
Scume dat van sire orine
Ene ghemine wort dier en fine
Indurius heet hi dats waer
Dat ic af spreken sal hir naer
In India vintmen dese dier
Es andre van menigh manier

Lycaon dat es beleent
Es een dier van orient
Van wilks ghellachte all wi wane
An sine hall met langhe manen
So messelic ghedaen alsine sprecht
Dat hem gheene varive ghebrecht
Andher dan die wilk ghemeene
Ouer andie beene
Dar sprongghe es hi seer snel
Bi prouicu leuet hi en bi metel
Een menische es hi gedertier
Die beste heuet ene manier
Elic ist ende seere vru
Indry winter ses ic v

Ende mden sonder stone en slecht
Dat es sine naturen recht

Luyns es in dietsch tale
2 Een wulf inemc weet die wijer wale
Ende es een dier stalc ende wreet
Huls ende te wine gheweet
Sulle beeke malen cont
Dat het si een v wilder hont
Si dulen maer sine bele met
Dat es die hont bi naturen plet
Alsinen met ene stape jaghet
So sochte hint met wullen draghe
Om dat het stille lughen cal
Als verlore hi die vlucht al
Ambrosis seit dien die wulf siet
9 Dat hi te vliesene plet
Sum luud siet hime int anschim
Dat wet siere sienen vemin
Die sietene die man voren
So heuet die wulf de met vlore
Wort die wulf ghewar des
Dat die menlsche so hees es
Dat hi wepen mene can
So wil hime bestaen dan
Ute ambrosis raet en heet
Dat die man wepet of sim tleet
Sine ene steen in ellre hant
En wolf sal tivinelen te hant
Want hi ter weer liet den man
Ist dat hi die na volghet an

So mac een relum tusschen v twee
Ook lest tusschen v enen steen
Hi sal worden veruaert saen
Want hi met stricke dicht sim geuane
Eyuneuraor spreet die wise
Dat die wulf neemt wlghe rise
Hi clouert in sinen mont
Ende dester hem mede sounch stont
Dat hi die ghoete wille vraden
Die ghine comen wren bladen
En al die wulf in louere tart
Die dwghe sim ende een deel haut
Vuchta dat si sullen crallen
Dan can hi sine voete uat malen
Ectlire tvughe dies ghwt sin
Om dat si crallen sullen te min
Want hi vlucht d' houde lashe
Et siet hi bi nachte dan bi daghe
·xii· dashe so rut hi mden raut
Ende dan so ghaeme uele teer staut
Dan dunlt teen vore en dand' naer
En dan ist bi hem wesen swaer
In houghe heet hi daerde wel
Ende oec es sine naeme fel
Als hi eneu osse of een paert
Ectaen wille dat hi bedhaert
So heet hi teesten aerde daer
Om dat hi wille weleen swaer
Ende bitet dier daert heuet te macht
Ende wepet ned met sine cracht
Dan wort hint en wipt vte daerde
Ende eet tvleesch dat hi bestide
Y luuns seit hets sim ghelone
Dat elc deelt andren vand' rone
In des wolf blase leghet
Sunnes een steen all men seghe
Mer some lieden mede
Ach wen ghwte pinlichede
Hoes es hi van maghere wise
Want hi ne maekt met sine spise

Mannanich wordsi reu somisse stōde
d' si eneg woen man vonde
Ende si sim vleesch dan aen bete
Sone wusi niet vsheten
d ie soeth eit vanden vleesche sit
Sone vuuchtsi niet d' ome die wot
v drinet mense van enusti siede
Si drashen haer rousche mede
d' si mallen haer nieuwe sausche
d ie wulf leuet vtermate lange
Sint met clauwen· sint met tande
d ie wonde sim sheneinnt te hāde
d ie die wulf tret eingheu dier
E ni dan slachte toe die manier
d men mede sheneset die wonde
d ie comen van vwoeden honde
d ie wulue die corst sim van lede
d ie sim van meest swutheden
ay en machene temen all die hout
ay aer eminer sal hi talre stout
B i natmen lashers vlieu
Ende mach hi clene beste sieu
A ls launer· hoechme wars sestiet
H i vbitle dats sine met
Sulc leshet d' die wulf staet
T stacp stelen all hi vstaet
d at sim voet een ruis doet cruelē
H i vbiteue om sulke salken
d at hi ter tauten stille
H i deluet proie die hi met eu wille
Ende d' hi houde oec beshaet
T heuallet heu dat hise vaet
H i vbitse wot ende deluet te proie
E out die wulf in tleaeps coie
H i bint alle die stapetwot
E er hire ok het cleine ok groot
W ulfs heire te pulure shebraut
Ende shedrinken al te haut
d oet sheuesen men waeut des
d ie in epyleuisien es

V p dat hi heu wacht eie salhe
d at hi neumer vrouwe genahe
O et seit men een queentum
Ende lichte het mach w' wele sim
S uit eue vieue in des wulues vel
Ende sorterdi mede wel
H et sal di quite welen doen
V an lant euele van worioen
S iene les ie dat es waer
ay dat proeue es niet swaer
d ie swulf ifte droshe hout
S ie shenet wlie menich sout

L Iutsins dates een dier
Wreet ende fel ende oushelier
V anden hout ende vand' wulmme
S ochtan lone was nort pais no minne
T ussche haer shellachte in shee stede
ay luxurie maet den vrede
d it die dat henet bede gader
V anden moeder· eis vande vader
B ede manier ende haer
Ende mach bedieden ouer w'
S aden hout die proupape
d ie hout wach vor den wolf de stape
E ni die pape moet met crachte
S in volc vor den dunel wachte
Ende na den wulf die leuet bi wue
S o proeue wel ende shelone
d ar neu sulke pape lunnet
d ie sins volcs siele met ne minnet

Hier is een blad uitgesneden
bevattende vs. 2511–2618

So moet hier ōme die dot sualē
Want hi der lucht met al heuet
Hes een schierte die dat leuet
Want het leshet in sine holen
Vele visschen sere stolen
So dat al die lucht wort suaet
Vander stanke die er of shaet
Dese vanshen worden swart
Dichen dese lucht shewart
Visscher pleshen ere salen
Dat si den otter tem malen
Ende here om te visscheue bet
Vissche rashen in haer net

Deusta sprect iacob van vier
Dat een vierwoete dier si
Ende heuet thouet vet ende gr
Ende es groet tritene ter noot
Also al sinte austrim wiste
So dat dit die iaen baptiste
Ander lesshen dat hi eu rede
Ende lesshen dat een ceruit es mede
Hi eet locusta dat hi at
Aer hieuer volshies seler stat
Der sloten ende sinte augustine
Vierwoete sim dese dierkine
Also groot als een comin te wen
Si wanderen te gader bi scaren
Aristoteles die telt
Dat een wif eue locusta helt
In dat si ionc was ende cleene
Ende d'na ōme lanc alleene
Wort si draghende sond' shenoot
Si dit was een wonder groot

Vander·l· hebdi shehort
Hort vand'·ay· bet vert

Vlus es een diez wilē wi krūc
Dat desel eū die meric wūnē
Ende hets in pinen hide gret
Al desel es hi gheuoet
Hehort ende d'ter gheer uust
Hi eschike sine stemme vuust
Aghes es hi naden vader
Aders als een pt al gader
Summer meer in haer daghē
Se moshen si wūnē no draghē
In wemsthen bochē vinnē
Dat wilen muluūnē dronch
Dat was wond' groot eū stranc
Ende met der naturen ganc
Si draghen sochte ende wel
Aer haren pas eū met el
Dat paert eū oec die esellume
Al si verlanen in haer mūne
Ende mul of coent
Een ande mul of coent
Dien dat latin burdulus noemt
Vanden mule es die esel vad'
Dus heuet die scrifture algad'

Vueaves
Ostaet mi wale

genoech

L ndat ceu horē in dietsch tale
Y luuus sprekt ende solum
E nne mach vreesselik dier sim
S im luud ellien man vnaert
E hesteyen es het all een yt
E heuoet sheluc den elpeu dier
E hehouet na des herts manere
S a dat sum shestaert all wut horē
B ouen vteu houede voren
B ashet hem een horē so diu cl'
V ier uoete lanc es in dats w
S o scaeth d'ne mach niet vorē stae
ay mashet bi eusiene vaen
ay aut met shetemmie hor so hersi
D ee strauet iacob van vieri
D at leuende sheen man ne vaet
W ant ist also dat ment bestit
E nde het heu siet in des mans hoede
h et bluet dot van oumoede
d m es treenhoren niet dat vstaet
D at die venne m'ashet vaet

D Olosus strauet adelm' hier
Es een seer ontsienlic diez
ay en vuutse in menich wit lant
D ies alre viande viant
E n' stunt welen ene salre
B hesteyen tey weerit wrake
S me tande sum staut en lanc
S me bete wint ende stranc
W at soe het shemoet stunt he ay
S ar vechtet vp den man
E n' doet hem sterte vrese mede
ay der lunder onmoselhede
D ntsiethet daus sheene slashe
E n' vliet seer vor haer slashe
D us maert ment nidser manere
D at die wrethet vande diere
B od malhede om sulke sake
D at het sider sonde wrake
S iet om scade no om sinere
D shoeuir die sim soud' leite

D auridomenon es belient
Ene beste in orient
S a des leeuen sunte des sur selles
a sl'ons strauet oustotiles
S eer wiret van haer wot
D ie pertande stant en' sunt
D sheu horen en' anstum
B echt oft een meuische modte sin
ay aer dshen sim van dunkeir dene
S nu stacit all vande storpioene
B heclauet all een liebaert nochtā
S nn luud recht all spraue i· mā
S nn bruessche all ene beesine
D es herts snelhede en' die sine
D ie es hande eneu snel
h et es allen meustheu sel
E n' w' soeteene mach sheuae
V uttene ende eene saen

Mantichora mach wel een wond'zu
All phinus seruet eu' solm
S heanschinnt es het all die man
a ser die osheu shelu nochtau
E ost vau haue shelut den hoen
E s hi vi na shemaert m al sim dr'
S o seacip sheltaert dat wond'es
S o swete luut shelockt un des
D ar het schinnt die wheit das
D ar dat dier can al pupe sebias
V or des menschē vlesch alleue
S one nimmet sivot no cleue
S o suel es het m sine vlucht
A ll die vosches es m die lucht
D ue relede staen heu m thouet
S une tandes des shelouet

Mus quellibet dry es belcent
Es eue beeste m oueur
A ll ous plateanus seshet
S a die swte dat dier te sine plesz
E eue sweere walt heu au sine stacht
A ll soe ripe es dat dier wacht
D ar hetse au eneu boem bient
E n' alle plateanus sprent

D ar etter hant al d' het staet
E n' dr es sim uullcheliaet
S un vleesch sim dret die van he staet
h et altemale uullcheliaet
a ar belt ut dat die liuer vte geuz
A ll uullcheliaet vloeu heuet
S ine cracht men hout m swte stanc
h et wort staur al walhet cranc
h ets sact ledeu die cranke lyte
E ne tesheu der sincopiu sunte
E zauke hersene leuer mashe
E ist goet eut' inemsli plashe

Manoethus es eue beeste
Spreit liber neru' m sine greste
S a clemmunkel een deel gedaen
a minder een deel sonder waen
E u eude lanc es heu die staert
S un hall se swek ten hacke wt
D ar ment qualike all eu' all
a ach shebinden om den hall
S une slunpt ouer thouet lichte
D it dier heuet sim anlichte
S er shelut na den man
A l esser meer sivarthedeu an
S ese mont eude v'lameue' met
A ll meu au andren sennmliele' liet
a dars eue lipp' tusschen
S u woestinen eude m bussche
D ar si woneu tallir tut
E s altoes een staende stut
T usschē tleūmliel en' manuet
A l mach die sinne van anche bet

ay ec stonchedeu ende met stallchede
v wimmet dit diev te uele steden
d ese beette houc inde moet
l aughe datmen dur haer dert

Qlsale es all die slose lesthet
die op moyses beche lesthet
E s een quaet dier allt es ione
E en deel strant in sinen sprone
E it emmer we dach ende nacht
s eiuet het of an sine cracht
S o houder so vstrubder mede
a lroes walt sine oulalichede
l nende om sine bedruenhede
w ort het bedwoughen dat het vrede
B uten toshet mit ghelaet
s ochtanne es sine natune so quaet
E oemt yemen an sinen cant
h et veinnene te haur
ay ule paerde heuet leet
E it alt het eue merie weet
D m haur scade ilt dat wacht
s ochtanne heuet eleue cracht
v an buten maetet sonne selact
E nde ist dat hets wort sheldact
S o toshet mit swter smarte
D at veinny[illegible] an sine lite
D it dier clacht den midishe belt
w ie so den mit int lite uelt
h ie elelt van dashe te dashe
E it all sine nallsche lashe
D ushchort es talne stede
S o venset hi sine sudertierhede

S ier hi wechtanne sine clach
d ie hem te weue heuet so he wach

Qulio dat es een cat
Qlacob van vieri spreit dat
d at sie vi nachter in doulieu hole
v int muse die hi sim bestolen
s aches lietmen haer osen clare
a ll wolt een harbonziel ware
D uerme es si muse ende vacte
D at sim alle puyen d'catten
a ll sise vaen speet sine mete
E it na uemshe onsalichede

D ie si hem hebben shedaen
D ee vecli dus hone shewashe
ay et padden die vemin drashen
ay aer drunc si met te hant d'naer
S i sterinen van davste daer
D en serpenten doen si pine
D ushestaet van haren vemine
a ll die catten willen riden
W ort si wilt ende willen riden
v arre dane om haur shenoot
h aur vechten onderlaushe es dr
D ats bedi dat waeut men wale
D at ele wille houde sine pale
D hi in unsen sall
a ll mense struct v helt soe al
w aerme stroen minen soe so wel
D at hem dichen verbaruet tel
E ortmen haur shue an haur bet
S i so blout ende veruaert

Den ghouden die te verre outgrae
gen were hem die oren slaen
Si sullen hem te bet temen late
Want sy vruchte vtermate
Dat hem in oren remen sal
Dats dat si outsien ouer al

Musela heten wi den muslhout
Een dier dat menghen es cout
Het leuet bi proyen van dieren
Ende es van scallier manieren
Want het drasghet van steden te stede
Sine ioughe om dat hem ouwede
Outsiet datmeuse vinden sal
In holen es sim wonen al
Serpente muse pleghet te vane
Ende als serpent print te bestane
So draghet voer hem wilde rute
Mede druet tbenum vte
Et ist van naturen anghine
Voet vouen alre medicine
Vint sine ioughen doot men segh
Dat het ertint te vindene pleghe
Aert sine ioughen mede vbiedt
Die muslhout pleghet eu mect
Om serpent ende muslen te vane
In proselana dietmen te vstane
Es een heilant d'ghecen in leuet
Solinus es die bestreue heuet
Dat het den basilic ende vint
Ende sterueter na in corter tint
Dat met siene doet den man
Ende die dier metten ademe nochtan
Daer na sterue si ghine alle
Een sent vanden muslhout die galle
Es doet ieghen aspis venine

Et dit elley an dese medicine
Ysamundarum voet die seghet
Onde phylolophie in seghet
Dat men den muslhout sal outsuue
Ende sieden in olye van olmen
So dat hi verteert si al
Die olie men dulven sal
Ouer een cleet dats salue rike
Eghen die swarte artetike
Ende es den seuenven see goet
Ende ghenesen den sieken voet

Mus dats die muus een dier met gr
Dat vint ghine eten broot
Hare wolle scuiet telpin dier
Om hare spile sint si oughelier
Want si water si blue doot
Spreet aelbrecht te meest gwoot
Ia die muse van libia
Al plinius selue volghet na
Siet alexande muse manere
Alilius spreet te meest diere
Te teben dat in egipten staet
Al een warm somer rem gaet
Al tehant wort claut vul muse
Want een · C · case in eneu huse
Den bestien nemen si marliet dat
In some lant sim muse wit
Some sim si wot · maer die ghemene
Sim swart valu en clene
Van muslen es e[illegible] and' manere
Ende een rachen maer die diere
Sim so ghaet all si outsteken
Ist luxurien hore wi spreken
Alt haer onne vp iemen vint
Al dat vleesch moet weten hint
Some wile seghet men dat si dien

Sacu m lide gwotcu peccieu
E n' sacu vderuen li gheneene
S ochtam uc vint meu gwot uo clene
W aer die dde ene vareu
I u weet voer ue te wareu
S e mach gheene ratte leuen
D ar weet hie die dit heuer beskreuē
D ie muse sun in opieu
A lso gwot all die vos beliemt
D ie die beesten biten wot
E uten liedeu dcu pme gwot
I u arabia all wut horen
S un gwote muse haer voete vore
S un wel eer palme breet
D achreuste sun lanc allinē weet
·Su· gaet vte ende ·S· gaet in
D es ues uaev een uo meer uo un

Necomon dat es een diev
Nall seure ydrus spreit hier
D ar beleet na sire wise
D ar beltreed van alre spise
W eder so hi drashet vemm
I of ghans deu meusche mose sim
E hebortstelt es het ouer haer
S a des zwims maniere ouer w
D ie dier heuet serpente leet
E n' iashetse daer het weet
E n' vecht op alpis dat serpent
D u dat het sein gheeuunt hēt
A spus leshet al sineu haert
D u hem te wachtene vorden straert
E n' all het hem al d'ieshen wacht
S comon met sire macht
E n' met sire scalcheit gwot
B edrieghet dan eu slaet dwt
D ie diev waer elke meusche gaet
D ie hem vor vemm verhaet
·S· gaet vte ende nu vort
W ie dat ghi van ·O· hort

Oslasher dates een diev
Ende es een wilt elel tier
E wot vuutmeuse in affrike
E nde onghetemmet sekerlike
I ut wout lidende haurntane
V an sinen deu elo sine seare
E nde all si dan iondhe vort binde
P osher die vader in alleu dinghe
D ar hi die hyen wille vinden
A ey aer die moeder ua haer nature
D ect die Jonshe ieshen deu vad
W aut die suweu sun al gader
I uurieus seer vtermate
E nde dats d'si die hyen om hate
D nasher es wrs van nature
A lleu niewer lateu ghedure
D ie honde weept hi sine dire vut
D ie soeter vieher dan menich tuut
D' gaen die honde vielieude an
E nde die wile outblier hi dan
B ouē alleu dierē die wi bedieē
H aet hi die wandertinge vā lieē
E laer water minne si seer
A ch machen tēneu nēmer meer

Vtrahs scrinet dat in pollane
Wilde elele sim van sieren ghedane
S i sim gwot ende seer wreet
E n hebben horne wit eu breet
E n lanshen baerde onder de kin
I aghende die hoyde sulc es sim sin
S o stepli water in mueleghaten
E n maliert dan heet vier mare
E nde beslonder mede die honde
A ll oest ouer tkier wallende stonde
I n Iudia es die elel wreet
D iemen oruaghier daer heet
D ie heuet int vorhoft voren
E nen sonderlinghen horen
S caep en staert en seer stranc
D ele sim seer lanc
D ele scrauen vande wetsen strenc
A ni ghen ne bint cleue

O Ilocutanus scrinet aldus
Ende yloctrus de meest kin
E s het een wonder dan eine beeste
E ens elels heuet ghemet he de geeste
E n al rauder na menschen lede
A dem sprenct wonderlicheide
h i sprenct dat een mi el nochtra
V anden elel ende vande man
h ane vele wenne gaen d'ieghe
A nder meest te seghene plegte
D at dat dier es pt beneden

E nde bouen na des menschen leden
h ouet anghim vn van haer
S heluc oft van borstelen waer
h aerme ende hande naden man
E n alli spreken willen nochtā
E ocren li leppen all die sprecet
A dr tale hem ghebreict
S ente Iesuinus scrinet dat
D at sente antonius in ere stat
D it dier lach in einen sprecst
A n tiviselte alre meest
w eder dat natuer vant
S oet selue maecte die viant
A men sprenct in orient
D ustaen dier es beleent
E nde menich ander belonder
D at natuer maliede dr wonder
A l hier an te woghene mede
D us heeft almachtichede

O Bix es een dier uum uo mee
dan na die grote vand' ree
D en buche ghelucket vele
E nen baert heuet ond die kele
I n woestine wandert hi sekerlic
E n d'moet ment vaen met sterke
S im haer staet he iesse manier
V an al meest alrehande dier
D ats vort wt gehent vreendelike
D it dier vmmen in affrike
I n lant dat getulia heet
D at clant d'men ghee wat en weet

E n om dacter in es waters barste
S pacer her van elvehlic darste
D ie diene die om wnen pinen
E ner lisghen in des lants werstinc
D ie vonden bi deler beeste
E ene remedie ahr meeste
D in dat d'es waters barste
I eshen die pine vand' darste
W ant wrinc. tlvat' el vand' manicr
D at es in blaeen vandelen dicr
S o wie soes mer een clene traen
D at hi den darst mach wed' trac
I ier lichtehlic bi natinen
I e eaent die iesghen cout gedinc
D at bediet ons te vstane
B i delen sinen edelen trane
E er dan die rike aermoede
D ie die edele ilic die gerde
D ie mdele werelt wsghede
E n die van hinten nort ne v drosede
L water heetic arm bedi
D in dat ter avinter drinc li
E ihe hetic want al dat leuet
W aters cummer ghenouch heuet
D us elt arm rike eu vri
W ie es die ter werelt so heer li
I ob hi ihesus armoede
A loes hout in sinen moede
S ine onwacude ende sine sinarte
H em en sal in sine herte
A l die ghierithede darst v gracy
D ie hem ten haerlithe gerde mach stac

O Ealphus dat es een dier
D at van varben es so fier
D at ghecne beeste selterlike
V an sine hare es so vlie
V y die voeste voete voren
S o elt so hoeth all wint hore
D at yl voete vp vt slaen
A ytten hoefde d' het staen
A chter sone ilt hosher met
D an die heert ouer den stiet
I aten heert voete ende staen
E n ghehouet all een pt
I anc vp waent den hals gerecht
S im vel so musselic sens eer echt
E n so mem ghe varwe d'an
D at hem om niet elc man
P int te sermene dies ghehlike
D it dier v heft hem selterlike
A ll hem die lieden sien ane
H et wghet hem alle sine gedane
E nde leert hem om delen en' dien
D in dat het wille sim belien
D ie sondaen van babilone
S ende dese beeste scone
W ilen van stoise vrederike
I n dat lant ne qua' nort li gelike

O vis dats een stacp bi namen
O nder alle dieren te samen
S o ist dat sochste dat men vint
E n es an hem niet een tivint
D at ommite es of quaet
S alw die diet die van hem gaet
I a dat stiw daert oet in ledher

Vander lamme men oet leshet
Dat teerst dat wint t' weerlt vint
Hemet der moeder lint
Ende soe kemmet vader wlte
Ambrosius seit in sine sproke
Die eerde vlielet sine conde
Ende die scacp ter menisli stonde
Die moeder ne willeit met
Dat lam hoert sot riet of te liet
Sidons spreet dat die ram
Een worm heeft diene maet gra
Ende die leshet hem int houet voe
Al hine pouet walt sim toren
Ende dan hoert hi sin gheuoet
Sin vleesch heeft ene lytheit dr
Ende vlieeit noch also sware
Al of van eenen scape ware
Y teen side leeht hie alle daer
Y dandre dandre heet d'naer
Lans vleesch dat heb it vlaen
Vlieeit in die maghe slaen
Sochta gaet het node duur
Dus comet of die spade hymmur
Best sim si van eenen iaar
Siet clam den wulf rivoet in vaar
Ende vliet alle hem narme gebiet
Siet stier of paert en scuivet niet
Lammer die bi winter comen
Sin gheprist best voz he zom
Den weeden ram salmen dor bore
Sine horen bi sine oren
Sol hi worden goedertier
In yralen es die mamere
Ende in mesopotamia sedhet tiware
Dat scacp lame-y-wt int jaar
Best es van swarte scape die melc
Ende meelt · oet so gheeiter elc
Ende dwghen weide lene si lamet
Eten si in nacten dats een amest
Heet si na meye in honich daulve

So staet hem vande line nauve
Biten si vome of te rise
Sine dyen in gheer wise
Vander O · spielut nummee
Y hort die naue vort in y ·

Pardus spriet iaob van vitri
Dat melleiic gheeuiet si
Dese noten metter seelwinnen
Si ouhedele leelven an winne
Ende spreit solinus dats wats breke
In affrike es seherleke
Dus comt somtvile tere vinnen
Ay enighe manier van dieren
Die leelwinne vrecht omfaen
Van dieren die hem niene bestae
Si ydus ende lupde
Winnen ende lyoene bastaerde
Y ardus springhet het ne loept met
Het sine prove siet
So dat het van moede gryot
Heeft seluen somtvile springet dort
Ende het es vtermaten fel
In affrike so sim also wel
Y andise die hem in haghen derke
Ende lien si hiet vor bi hem tuerke
Ist dier of voghel of oet man
Die springhe si met crachte an

Panthera als ons stuuet solim
Es tlaenste diet een dat mach li
S pelelde all wunde appellinne
E nde van varwen also fine
B lau wot swart gelu eu wit
D at hem so vuit stone sit
D it diet nes niet hde wieet
a llene die drake heuet leet
F uholosus die sesthet
D at het sat te eene plesthet
V an specien menghertiere
I n sinn hol gaet dats sine manie
E nde slaept die dashe dan uipet viit
.I. sonterlanghe vreunde luit
a lle die beesten volghen he naet
D ie sim luud verhoren daet
D in sine core soete lucht
a ter van sinen hocke hebli vuucht
D in dat het so heselic si
V an achter volgen si he bi
D ie drake allene es verlaet
E nde vliet te hole waert
a l panthera dat vliet
D at men sinen hocke vliet
S teetet sim hoost ind hase
E n laet tander lus vte rasthe
D in dat het so stone si
E nde alle die diere die he sim bi
W orden bider lucht bedrosthe
E nde viden vpsiene van harosthe
W ant het sciet d'inden hoop
E nde neemt sine prie sond' loop
V p sine scoudre drabz mede
E ne spotte tere stede
D ie na der mane in elke maent
Hi slept ende wast en waent
D it diet ne drasthet u ene wine
W ant die ionghe die v duen
E nde struen hare moed' binne
S o datli nemmee mach winne

Pyrauder teller ons solim
Es gheuoet alst wan i sinn
E hchoeent ende ghehouet mede
H arde uele na des herts lede
E n ghehaert alst wan een bare
V an hem stuuet hi openbare
D at sim haer die vaerbs ontfaet
S ulc all die stede es daer het gaet
E ist cruut boem ist aerde ist gras
H et ontfaet die gelike das
H ier bi elt goet te vstane
D at het principlic es te kane
D it diet slacht den sinchers wel
S ien li hareu heere fel
S i stolen ter kellert mede
S ien li hem teen onsuuerhede
S i vughen oet te sullen dinghen
S ien sine vro so willen li singhe
W at so hi doet li volgen mede
E nde dits der heren onsalichede
D ach li dat mene v straen
D ese mach men qualike vaen
a et eusiene met eustli aert
E n dese sim te houe waert
D ie haer li aldus v lieren
D in te bedrueghene die heu

Pegalus sprect plinius teeste
Es ene heilehke beeste
In dat lant van ethiophen
Wort all pde die hir lopen
En gheuloghelt all een aren
Aer hande nele meer te waren
Dan aens vloghele des gelouer
Wte horne an sim houet
En so haselne dat al verudert
Wat so comt te hem waert
Aer vederen ende met beene mede
Sum li so fiel hets wonderliche de
Si lopen li ghebaren
Al wor het wint vlaghe waren
Vele spisen bedarf hem wel
Alle dieren sim li fel
Een menslche vele te voren
Va alle dieren vut venoren

Pvlolus es een wilt man
Ende om dat meme tibucle dan
So spreit die heilighe ylare
Of in sine prophecie
Die glose spreit op tiwordeknn dan
Dat het bouen si een man
En vi beneden een ander dier
Wedr delbreckt sesthet tier
Dat in sinen tiden seherlike
En cu van vranherlike
En dier gnam in er stont

Vander swere dat es een hout
Sum houet wal hde naer
Heline den houtl honede dats w
Al te male sim and lede
Heleken der menslheitlhede
Loter hande aerme eu been
Ende den hall ere ouer een
Vp den ric so hadet haer
Hine drauet wim dat w
Ettey hant naemt sine spise
Edelike ghenouch na menslre wise
Vp wt stout na menslhe manere
Ouclwulven wal het gedertiere
Et onder kemet sonder blik
Wilc dat was so man so wik
Sum slacht van oudheuers manere
Sadie grote vanden dier
Allinen macte dat dier gram
So wacht lanc eer het bequa
Al het was gedertiere
So wacht van geuoesth manere

Papilio dats eue beeste
In capadocia sethet die geeste
Vntmen sullerande diere
Si dulen na sivuls maneer
Aer sim sim si dan die vos es
Een dulet voren si pleghe des
En dandre volghen alle naer
Vs es haer wel ghehaer
Si iemen weten veiflesthen
Samen si hem al si plegen
Et dunlne eu eten der ane

Si gaen in die tode graue
Houghert hem eñ etense mede
Alsmen waert sim bider stede
Si wepen so sim si dane
Verre buten alles sinculiche wane

Dachio es ene creature
Het diuet datse maecte nate
Ene sieng om wonder grwot
Sim vel dat es al bloet wot
Ende schuut ieghen die some so cl
Ane camt ghepresen ouer water
Ende hiers of wond ghestrene
Als es dit dier stone in sim leue
Alre eersten dat het es wot
Vlieset dese sterenheit grwot
Aer cunner bluets hem-r-deel
Doch uielwer na die heir ghecl
Vut start sim sine beene
Vaster seuewe vintrn ne ghecne
Sullic heidme vanghe dese dier
Ende houdense na gode manere
Ende anebeedse ende eetense mede
Ende houdense in groter weildicheide
Ende wachten hie nanwe te wen
Datsi vten lande niet en vare
Iese ontbaert of diese wnet
Iewet ontwilt he sim houz
Also grwot maert meut ons cont
Datsi sim als een hont

Putorius dat heet die name
Van stanke sine wlie es onbeque
Ende dat es meest als hi es grā
Dits die vitlau als ic vernam
Een bonsmes heet in sone stat
In die huse maert het een gat
Dit in gaet ende haemr steelt
Ende emmer mach het het geteelt
Dat hetse biden hoofde gruyt
So dat no weder luristcht no puyt
Ay een prisdet an dit dier met el
Dan namelike sim vel

Pivlus dat es een dier
Dat wi reenwe hete hier
Voet vp den ric wit anden bulge
In bussche wandert het vp die strulge
Ende biwet in hollen bomen
Des somers cant hem so geschoū
Dat het heuet te winter spise
Alle bome vruchtvan sacter wise
Dstaet heu die wille we
Alters es het ontbeere
Alst wille in een ander wout
Vareu sine sim outhout
Eñ het comt tere vruchte
Sl emet een spaen dats sine mane
Eñ litter op alst een sip wate
Ende metten staerte seilet oū dat
Hier gaet vte vander · p ·
Hoet vander · ⁊ · eñ uemmee

⁊ anghin es een dier

Rangnũ es een dier met cleme
van lijte women of van deme
D atmen in noorweghe vint
S tart ende siel als die wint
D it henet in phorne dats selse
V an wonderliker steppenesse
T wee horne daer li den heet stae
A er laughet nele sonder waen
Y verte lant sim li die tiwee
D an yr telghe of mee
T wee horne andre all wint hore
S o staen hem int vorhouet vore
S iet so lanc breet eũ vlac
E nde daer an so menich clem tac
S och met in horne ghelaten
D ie sim ghelic tiween scond blade
A lons es ghewapent die dier
I eghen sine viande sier
E nde elken menische diet siet an
T e ghoten wondre mede nochtã
D at die natuur maken dar
H ier volghet ene S allene na R

Ymnã mach in latin
In onse vlaemsch i simmilzel zin
E n van haer ende van leden
V ele nader menschelich eden
A n haer bort drasghet soe dat kint
D atsoe boven den andre mint
E n tander sit vp haren hall
H ier bi ghenallet all eũ all
A li menise iaghet dat li dat liere
V allen laet onder die diere
E nde met tleetste behoude dan
W aut sors ghelosen met eu can
E n dat moet dan sim v coren
D in dat dat liefte es vlore
T wee woughe draecht soe te vt
T een haer soe ende tand heeft soe wt
E en deel sim li van sinne vroet
D at li sien dat men vor he dert
D at willen li oec den bestaen
E nde hier bi so wort li beuaen
W aut iaghers pleghen eũ dom
D simmilzel sit in bomen
I of vp berghen dat li staen
T hemaect hebben die li an den
E nde bindense an haer been
D die sinne al in een
A ch belien wat doet die man
S o laet li die staen ghind dan
E nde ghaen d menise mene mach sien
S o wint die beeste eũ wille des plien
E nde bint die staen so valste dan
D atsine ghelosen met eu can
P limns toghet andre manier
H oe datmen oec vaet die dier
H i seide dat te nemene plien
D ie liede lim al daer li sien
D at die simmilzele sim moghe
S o ghebaren li of li haer oghe
E echt met ghone lime bestrike
E nde dit doen li im losen tirke
V or die beesten al openbaer
S i daen weech ende late slim daer
S o wint dat dier ende wilt dre mede
E nde vlint al d ter stede
S ine oghen ende wort ghenaen
T simmilzel can niet stille staen
B et sinaliẽ li dan dier dat leuet
A er ne ghenen staet en heuz
A l sim li ghetemmet wel
I ochtan sim li van beten fel

Si spelen shine mette hunde
a ppele cude noten d'lile vmde
E ten li shine en ware bedi
d ar die stoutle victer li
E n' dats dulheit.
W ant stuivet men tliur
E n' die victer ancuttur
S o ist onrecht salmen moete
v hoshet welen mette steten
l aushe shelesz hem mde mert
a ttinen hem emshe scalcheit dert
D en summikele volshet hi an
S ier den meulthe die selle man
D ie versheue' ner ne mach
a ls hem sim vrient sheest eue slach
h i bit sonder sine bate
d amen hem sine sonde vlate
T summikel vintu' some shestaert
S ome seone die sim sebaert
ay et vreeden staerte' shehede clene
S a die andre sheneme
S mmikel all hi anschm tosz
S in shetraut shemont shchosz
E n' shewimbraivet na den man
T heauent ende shehant nochta
E n' shemanet na den wine
ay' vinnen ist van sinen line
D en meulthe niet shelic i ribant
S a mm dan eneh diet darme' vint
S u India vintmense wit
E n' elc menschc marke dit
S mmikele ne heuet sunele ne sorne
S a die menslthe al shemeene
h ier nes vand · S · nemme
ay' hu' comt vort vand' T ·

Tyrus all solin' sesher
es thuelste dat lopen plesz
B lout van hare shespelelt wont
W ret hert in alle stont
S e shceue dinc es hem so vie
H eme' vuolshet wort het erre
d it wenti al sonder vashen
d ie hem hare ionshe ourdrade
S me helben water ofte zee
S me ourkaren hem nemmermee
ay ant ons sesher plinius
D atse die menslthe bedrieshet alde
a ls die ionshe heuet die man
E n' die moed' vint den dan
S del volshet sie den wnert nae
a ls hise bi hort heuet hi vaer
d ame wert hi een der ionshe' int stal
d ie moeder wort shewane das
E nde drashet weder inde sdan
E nde volshet and' often man
h ort hise hem dan nolste wed'
S o wert hi noch een iont ned'
d at lesher soe neder in h' nest
E nde volshet echt
S o soe mach best
d it wert die wnert so dicke dan
T ote dat hi scip shewinne' an
E nde pint tonkaerte shuder
W ant die tisher heuet nele lind'
a nbiolis teller een and' manere
h oemen wnert telle dier
E ouers hebben dlestne balle
d ie vinnen sim beserue' alle
a ls offer tyrus ionste in wen
d ie drashen si d'si int wont ven
E n' wue' der tisre dan
a ls hem die beste nolde an
W pen si inden weshe shint
d ie moeder wdent sien h' lint
S o blinen si d'b ere stacnte

Vp tslas tardende en slaende
Ende vinden niet alst es ontlbee
Dan lopen li na v wet noch mee
So vinden li noch een inden pat
E n alst es te brolzen dat
V olgen li al dat li moghen
So dicken werden li bedroghe
Dat li linder ende valle
V erliesen al bi deser wadie
Ende die wiere die ontnaert
Slinen behoude waert
Sa die snelheit vanden diere
So es ghenoemt ene riuier
Die wemt vten paradise
Want soe es van sulke wise
Die tigris heet na minne wane
Dat beesten sim nele in hiertane

Taurus dat es in vlaemsche i stier
Ende es voren een staerk dier
E en vertrut heet met t i vere
E een wiret dier ist alst es ere
A llen dieren wil hi deren
Die hem met prouen ghenere
A l hi meeste macht es voren
Int voorhoofd en inden horen
Ay et bijene den li niem quaet
Ay indie horne es al die daet
E n hi sim goet tel menighe ghenouch
A l in washene ende in plouch
Dat datli ghebuert waren
Ende so li houder sim van jaren
Wilmense dan vet maken
So li sim muer iver ind smake
Wee ossen die in ene plouch
Se slanen trecken d sim ghenouch
A l eten den andre met ne liet
Dat hire om te loene quiet
So liet hebli haer gheburen
Dat sim houeliti beste natuere
Om datli aller starkst sim voren
Dragen dat op den horen
Vu menich lant in menighe stede
Trecli metten halse mede
Dat sim vleesch pleiht droghe tlinc
Dan vanden buc vande zwine
Bedi vonner of sivart blaet
Och ghieuet craeht en wel voet
Ay hets te vduwene pine
E n li mit loke en met wine
Alelis die sprent al bloet
Tigris bloet gedronke dats die doet
Sim bloet warem ende ouer een
Goet d te vrolen es een been
Vu India so vinmen stiere
Spreit plumus van brunre manere
Dien vselike die burstelen staen
Dien mont van oren ore ondaen
A l weder keert so staet hem ch
E n seer dapper dat es w
Wilsi li lesghen doen neder
Ende wilsi li vp rechtse wed
Si lansse li corse in haer tut
A li willen in strut
A lmense raghet wp li h smeet
Varre na hem met ghewelt
Dat li die raghers entie honde
Ay et stanke letten langhe stonde
So haer ghehuert dat men d dure
Scout met ghere dneuure
Sim moet es so staet en so groot

Vt hi gheuaen hi bluet doot
Ende sin d' sulke die eneu horn
Allene hebben mit houet voren
Ende sulke diere hebben iij
Als draen gheuoet wnt so sin lie

Tranet es een cleine dier
Van ger grote dat es een comm
Als plinius dect te v stane
En al ist clene in sin gheedane
Hets nochtan van moede groot
Stark ende stout in alre noot
Dec heuet ghesheene nature
Een helu deser creature
Die hem thouet beschermen mach
Eshen bere en ieshen slach
Ies mach men marten wel iudie
Dat die seepper heuet vorsien
Deser creature thare
Als eerlic ende mutelic ware
Dit dier es van v lyden noot
En sconc onder sin gheuoet
In dat lant van orient
Eshet plinius ist bekent

Vaselakis es ghesel

Een dier midie onde wet
Ende es was vboden theetene
Isidorius dect ons te weetene
Dat na den heet es ghedaen
Iu all een buc sond' waen
Ende niet horne ghetelghet lanc
Stark ende snel in sinen gang
Ende stout in sine weer
Eshen der viande deer
En vmtse outtrent fausida
Ende el niewet varre no na

Vabodice dat sin dier
Van see wonderlik manier
Van iij. voeten sone ist met
Dat also heet all die plet
Want ouer russche all en all
Wel haren langhen hall
Ende eten also dat gras
Ende waerbi dat cort niket das
Si hebben horne seer langhe
Die hem neue d' leer wranghe
Over enden ned' slaen
Dus ne comen li met outtaen
Haer spilt all andre beesten ere
Nature die niet ne wille v ghere
Als hem den langhen hals bedi
Om hem te gheenetne daerbi

Talpa dats in vlaemsche · r · mol
Die onder daerde maect sim hol
Ende es eene bleende beeste
Vand' aerden wast hi sent die geeste
Bedi ist dat hi daerde minnt
Ende leuet biden wormen hure in vant
Hi ok lieden doet hi dicken toren
Ende heet hi der wortele ond' toren
Somtijdt heet si hi de wel
Dicke sim haer sijt sim vel
· s · mol te pulure v brant
Met witte van heyre geneugste te hant
Ende tanschin d' mede gheweene
Heuet laserscap dicken v doene
Sin bloet sesli doet walle haer
Vp een calu houet dats waer
Aenrecht die seghet
Wat dieir dat te notene plegt
Sonder die mol heuet oghen
Hi wille d' we toghe
Die sim vel leuet sond' waen
Sim oghen sonder staen
Dat hure ghesteepen oghen vint
Als hi naturen blint
Ende hu an machme mire mede
Van ousen steppen die houestede
Die elli creature gheuet
Dat het metter rechte heuet
Die mol heuet ghecen liens naet
Plinius die seghet al blaet
Dat niet so nauwe hoet all de mol
Hi es in sim deemster hol
Ende d' dats wond' ghecopenbaert
Want al luid dat slaept vp wt
Sunce vandichter in · t ·
Vand' v hout vort wt mee

Ustinus luid een horen
Elpentim heetment all wint hore
Mocheros heetment in dietsch wore
Om dat het heuet allment hort
Een oren staende tsire baten
Ussichen den · ii · neseldaten
Sa sire cracht so es het clene
Sa sire grote heuet corte beene
Dus seruet ylidorus die heer
Snel ende wiret ist hi de seer
Sinnemmeer oec sond' waen
Sentant iaghter gheuaen
Sheln so es het ghehaer
Int voete lant dat weet vor w
Es hem die hore stant all een been
Dien wettet an ene steen
Sone math hem die lisant
Siet ghewere vor dien viant
Hem sijnet diene macht v vane
Vp hoghe berghe wandt te wen
Ende in woestinen nochtan
Die oudhewandert sim den man
Dusl seruet iacob van vitri
Ende sinte ydorus de meest vri
Hoement vaet ende mene iaghr
Een neemt een oubesinette maghr
Ende sestle allene in ghout wout
Dat vinctoren in hout
Comt dat diev en siet aue
Dat meine vleesch die stone gedane
Ende wijt daer wech en ok dat
Allen sellen ouermoet
Ende anebeet die zimerhede
Sim hoost met sijt gheder riethede
Esghet ind' ionchiouwe stort
Ende slaept met ghenouchte d'
Sonder comen die iaghs indien
Ende vanghent al ouvorlien
Sijt slaent wort ist hi ghenouch
Ok hi vindent valt ghenouch

Ende brughent in paradise dan
hoghen heren te stoutbene an
dit wirede dier dit eghentum
dunt mi een bedieden sim
vanden godsone die sond' bestm
was ende es indes vader sin
ende d'onse vleisch ane nam
aut eer hi vand' maghet qua
al hi in hemelrike wiert
ende vtrac die ensle leert
ten hemele ond' daerde
in haer drughe houerde
in erdrike ballsch hi mede
in sine onerhoutghede
ponser alre vad' adame
n' oec toghedi he sine sune
en gnaden godmiten mede
in haer onsuiverhede
n' om haer ghulghert alle wel
en kindren van isr'l
dit vmore' desen eniger sone
e leuede in die wereld die sone
ieuc emghelins hadde belaghet
ond' maria die soete magt
ic allene alst es anschine
dat ind' werelt werdine
allene walsi want si gelike
hebrent in dit erdrike
haer onoede haer sinnerhede
aden den sone d'elbelicheide
ghecten sine wreetheit gr
n' beten in haer smoot
dats in haren lichame reine
hi sonder mannes ghemeine
en menslicheit voc an dede
onser alre salicheide
ndesen wecke sond' waen
ebben die iaghers ghenade
ll ind' reine naghede stoot
dat sim die voden diene doot

Slocghen alst sine d'vonde
ic d'naer in corte stonden
van dede te line vp wal getiert
n' mden hoghen paradise getiert
ectlinen elbelicken vader
ne die heilige sien algad'

Ihesus dat es een vrieselic dier
heiselic ende onghehier
en haer heeft in dietsch' talle
reet men ok ziel altemalle
o es hi na dien menslike godal
me cracht leghet sond' waen
n arme en in leudine gemane
nt horet es hi weer en trane
en leghet ons all die barme
ic ioughe weepet die ser had mine
atsi dan sim dor clene
eer luttel dan unse gemene
n' all een sic vleesch oer mede
un si ghestepen sonder lede
onder claive so uesser an
et dame beheme tan
die moeder stept die iouge
eghende mit haer wughe
i noten als plinius leghet
echt all die menische plegt
olinus leghet dat die lyen
haer suwe te heerne plyen
als si draghe uv merket des
n' met so selsiene es

Als iemene comt ten sprouthe
Dat hi sheumme thire bate
Varinne wyt haer iouthe
Dien horen of die rolesate
Aerst up dese beeste dame
In dat hine d'best vmach
Este vdert in haren dame
Lutel beesten onder den dach
Hanen staen d'li hebben vnom
Wassen al tore al hi leuen
Men qualike tre mach com
Onder die bare dus ilt bestreue
Die liuven sim starki dan die hie
Ei bedi vmtmenise grot eu lanc
Als all die luyde plien
Swart vmtmenise mdie welt gemac
Die beer heret hout sheuasse
Ende wit vuntue lomise bare
Vuchst die deide eu bome dese
So grot dat wond te lesse we
Ei vleesch ende d'tre li plesen
Een bouc van houd wnsheide
Eshet men ons in norewesse
Ertuet vande bare wonderlicheide
Ende inden laude d'ouuent
Hi spreit dat elc d'lede sine
Men die witte baren leut
Es des menisch eu medicine
Atli thus birlen outivee
Die clauen van sire recht haut
Li staen ond die zee
Dulvet den rede all it vant
Li vaen die vische eu ere die
Au hem diese met he drashet
Ec leesen lonte boeke mie
Die lucht clauwe die veritas
Ali sier sim van manere
Nate grette alle wel
Ten li ceruetsen eu ratinere
Ende die vlam die vlieu sim vel
Letel blects hebli shemeene
Dclon all onl strinet solim
Ond outuent die lite allene
Es een dier dat dinket sim
Sim adem es onset all het stinnt
Aden wilden stiere shedaen
Ughans eu sheuemnt
Ll dan hem inden hall staen
Ere eiere dats sine manere
Mustelen ende mane mede
Aer hi ende wilde stiere
Auc recht na tes pts sede
Die stiere can hi wel bestriden
Nel silt seer in sine vlucht
Li staet hem vp ten rie riden
Van grot weer van grot vrucht
Ende wertene mette hone ned
En mashet vaen met soni dinde
Li buttene dot eer hi rust wed
Al hi iemene saen te shemocte
So saet hi vp sim achterste voete
Ende vecht mette armen voren
En sesthet dat li met ne scoren
Es shenet man no bestaen
Met hebben sinarte van mane oftac
Alle sl he sond'dor tvel
Ughe li vten pote wel
Al die hare den buskel bestaet
So belt hi emmer den raet

Maer uemmeruueer teme no diuise
In forestren groot vmtmeuse walle
Wcende hetrent in dunsch tale

Tum spreit iacob ende solum
Dat bma sullre bestren sim
A ls es velon ende men viut dele
In grimama all ic lele
D ats lantscap van ouer vim
In bekeem leuhtin dat oec sim
S o swot heestrer sule den horen
D atmeme bmet heere voren
E nde men viut talken d'viut denet
D in dat het lieden wonder dinet
S o star viutmense horn gewase
D atli vp haar horne drashen
E nen sheuapende rodd' wel
D it wilde vie es seere kel

Tulpes eet eeu vos in larim
Stalker beeste ne math met sly
A ls die vos vliet vor die houde
S lact hi dame din haar monde
S me viuve bepisten staert
E nde ourvliet te wonde waert
A ubrolis spreit als die vos liet
D at hem uaert der doot bdriet
S iet hi dat hi den pimbre gewinet
E n dat slap datter vnt vinnet
D at uut hi ende gheneist al d'
E n leuet dan menich iaer-
E pimentator die leshet
D at die das te maliene plesz
H ole d' hi in vusten sal
S o comt die vos en neemse he al
A ldus bepint menich tbort
D at een ander al bdort
W ant die vos die sueelt in
E n danne ne will no mee no min
D ie das ende vliet sire vaende
A ldus bluet dat hol rem aerde
A ey et vos sinare bestrint dinc ose
A ey en maghet lond' smte gheuse
D ats ene salre d'men mede
B eheert d'oghen teemsterhede
A ey sesthet oec die vos hi es lo wis
S al hi staen ouer een hus
D at hi thoir den hise lesthet bi
D in te home oft dicke li
E nde ist lo dat hus hem ontsiet
H ine comt vp den hise met
E nde als hem suet die houd an
E an hi hem tbot malre dan
E n street sim tonge vut sine mond
S o wanen vosle dan ter stonde
D at het ene tuenge li
E n valleu hem lo bi
W bi dat hire een bedaet
D hi den houdh bi vllaet
A ls vosse noten ende riden
I ghen li ouer haar siden
E nde verlanen allo
E le andren ellende en vro
D es vos shalle shenet ralet
H em die heeft dat horen sudet

A ubrolis spreit als die vos liet
D at hem uaert der doot bdriet
S iet hi dat hi den pimbre gewinet
E n dat slap datter vnt vinnet
D at uut hi ende gheneist al d'
E n leuet dan menich iaer-
E pimentator die leshet
D at die das te maliene plesz
H ole d' hi in vusten sal
S o comt die vos en neemse he al
A ldus bepint menich tbort
D at een ander al bdort
W ant die vos die sueelt in
E n danne ne will no mee no min
D ie das ende vliet sire vaende
A ldus bluet dat hol rem aerde
A ey et vos sinare bestrint dinc ose
A ey en maghet lond' smte gheuse
D ats ene salre d'men mede
B eheert d'oghen teemsterhede
A ey sesthet oec die vos hi es lo wis
S al hi staen ouer een hus
D at hi thoir den hise lesthet bi
D in te home oft dicke li
E nde ist lo dat hus hem ontsiet
H ine comt vp den hise met
E nde als hem suet die houd an
E an hi hem tbot malre dan
E n street sim tonge vut sine mond
S o wanen vosle dan ter stonde
D at het ene tuenge li
E n valleu hem lo bi
W bi dat hire een bedaet
D hi den houdh bi vllaet
A ls vosse noten ende riden
I ghen li ouer haar siden
E nde verlanen allo
E le andren ellende en vro
D es vos shalle shenet ralet
H em die heeft dat horen sudet

Ende es den oghen goet
Sim smare mede wel hore doet
Eshen podagre helpet wel
En selven cuele es goet sim vel
Vp darmen in wunde den voet
Ende men die vleesch lide inwert doet
Zaet sim leuere en drincle i wine
Dats goet ieghen d'lanke pine
Leuere ende herte bede es goet
Ende te stelpene die sere bloet
En sieghen sim hersene dicke here
Indre men wille weten
Dat ei ewelike sullen wesen
Van epyleucien sieghenesen
Ende sim smare ende sim roet
S'allen sieken liden goet
Sine longhene sieghedrinke onbint
Ende die men vanpen vint

Darius dat es een dier
Seere sinne ende met fier
Ander wamme es het wit
Ende up den rit so es het graen dit
Van eenoren eist eene manere
In bome wandren dese diere
In wouden met haren sheselle
Van dustamisch diere velle
Up leghen man en vrouwe mede
Emeerlene hare houeridhede
Ende willen hem essen d'ny
Alne bestaets hem mee no mny
Ochtan ne ariftes dat dier niet
Dat hem selven so sone siet
Saeint v aerme naerte worme
Dat dert v stamelike vorme

Met vierendeu hude net viemd' wille
Die hem vleesken dat sim die dulle
Vaet vie eude vort ree
Hant wandu besten in

Subw dats een wiesam dier
Senrande goot wilt sier
Ende es wel xxx voete lanc
Sim haer es brum na tlijere semac
Vi voete lanc sim sine horne
Ende seer snel in sinen tornc
Alsine rasher ten selne stonde
Wi erphen sine drec na die honde
Ende maetse vleent ter selver stont
Ach hi sheerghen na of hont
Up sine horne werpt hine wp wert
Ende varene weder mitter waert
So dicken ende d'goe so vele
Dat hine goot unt sulke spele
Ei eer dine varene die viere
En rasheren met honde moede
So gaet dan die rasheer staen
Onder ene boem slaen
Ei sinen spiere so wil hi dier
Dan lopen d'het es so fier
Ende vaet tusschen sine horne bede
Hone boem al ome sheerede
Als up den rasheer mert
Die hem meiten bome dert
Van veller hi metten spiere tdier
Na en vrestepe dert hier
Dat cracht niet ne doet bi hem

Die meestvuutmen vecheem
Ende oet h vuutmenste in polane
Ay inder ente sieltx dat ic wane

Aubo es van feltx manier
Bede den menslthe ente dier
V and' gute dat vulf es
Ende hemacht all een pt sins geves
Sa menslthen hude leert hi debant
Dmede hoert hi liede te wanen
Die wanen dat hi si een man

Oet gaet hi inder wder grane
Ende eet sin vel der ane
Want hi uint tsvleetsch vande mal
Houde bedwesset hi nochtal
Ay et sine hude en struerse mede
Vele heuet hi na hiene die sede
Ende schuut vandien ghellachte wele
Sa die maniere dat wi lesen
Hier gaen vuut die wort vande geste
Ende vande myn voeten beesten
Vondics meer ic leudets meere
Ende hecrue minne hene here
Ende hedicht heb ic C. en achte
myn noete diere in h' gellachte
Sa v comt hi vanden voghele wat
Ay enich sonderlang wort
Die spel an es en dachtwinse
Ay edinne ende leernighe
Ende hebiedut hie ghi sult dit lese
Die wile dat ghi ledich sout wese
Ay eer ic segge van ellen allene

Hoet voren spreken mit ghemene
Alle voghel in vliesthene suel
Die ne mach te voet uit wel
A slinen mach andie zwalwe sien
Ende voghelinne plien
Ay eer te singhene dan die gute
Wende vogle ente h' ghenote
Sinu stare van barsten en' vadien
A hrhande voghelen plien
Ende lauwen te hebben all wi weten
Some hebli die vorte ghesplete
Ende sonne v lament in een vel
Sa ghecn voghel sone es suel
Die sporen drabhet all die hane
Hemen en' ghanse all ic wane
Winden eyer all wi sien
Die ghecn notens en plien
Ay si sin van arghi sinalre
Die andere dit es war sake
Ende wimbert voghel heuet meest crachte
Ende hi leuet oet bider iacht
A nder vogle leuen bi worme
V ilthe slanse van menigh worme
Water vogle verstaet mi wel
Die ouer die clauen hebben dat vel
V liesthen te same in stauen
Ende die bi vleesthe leuen te wen
Sa vanghen hare ghenote niet
A lso all die visch oet liet
Ay die spiwart iesen wet
Die vaet ditke sim umsicher
Hemen eet sim vele vogle crane
Die duchten den wint stranc
Die in wine steden varen
V ele vogle sim te waren
Die winter tuit in hole slape
Ende die wme aerde crupen
Die vele andren v varuut t' uut
Ende listhen d' alf dut
Ende sonder eten langhe gedut

Met godes cracht mee dat hi naten
Bitende vogle al ghemeene
Ghesten te vliegheene allene
Dat der hare vrecke maniere
Vogle mine clare rumere
Alle laten die vloghele hande
Sin li mit enele beuanden
Vogelen van prieen ghemeene
Gheten uode up die streene
Ende dat wilt hem natuere
Dat ele sire claewen dure
Dat heuet hem nate ouer wi
Die liene ghesteuen claer
Ni dat li varre sulle lieu
Roie die li te vane plien
Wilthe vogle die sin gelout
Autmen vdulvele in cort stout
Bitende vogle vlanemet
Ond all men notens pliet
Mee ganle sivane spreewe
Oche cauwen vmlie meewe
Ni hi ghelike vliegh hi scolen
An lande te lande volen
Ni ghenceren hem ghemeene
Aut sothre dier sin uode allene
Ome hebli leders thare westhe
Alle wilde ghanle en crane plegh
Ome vliegheen li tuy malle ghemeene
Alle spreewen en andre vogline cleene
Ome all umlleche blinc int lant
Ome vliegen li dor sivints pant
Alle sivalewen en hodevare
Ome wil li in bullche vare
Ni d hare feeste drinen
Ome willi in hulsen blinc
Dat li ond andre vogle luud len
Nlhe sim die hem beherren
Ni wed malien des in sthen talle
Alle men an dasthcrste liet wale
Upapestanen en andere mede

Als menichtes der vogelen lede
Alle li sim mesleluc int gedane
Atime heuet in outkane
Ni in winnene ghesteuen
Vordeel den cleene en hets he bleuen
Vhort van ellren londevlinge
Ine natuere en sine dinghe
Ni ele na andre no mi no mee
Dat ordene vanden · a · b · c ·

Aven

Aquila dat es die aren
Sinte augustin segt te wen
Dat hi comt int varen
Vor alle vogelen es te voren
Dies vuntmen ghetreut gesteuen
Upwieu lent al sin leuen
Sto staerp liet hi dat hi gedode
Ath die sieue van line ode
Int sonnelechim gheuestem math
Dies liet men up menighen dath
Dat hi ghine ouc dit
Die ogen in die sone lit
Ren splesheet seghet s. austin
Alle sine iogheen een deel ghwt sin
Dat hise mette claewe up heft
Ni liet wie die sone beleft
Die dan hebben die starke ode
Dat li die sonne conen ghedode
Arcystelike te stonive ghind
Hi outi ouer sim edel lunder
Ni die hem vand sonne v vaert

Hout hi ouer euen bastaert
A mbrosius seit dat sulc spreit
D at hi sine bastaert vsteit
D u dat heu vuort gheuder
E vocdene so uele lunder
E n dat nes met altres sim lede
H er deer sine gheerthichede
D u dat hi uet ne wille ontbrec
D e edelheit van sur prien
A mbrosius spreit daer na
D at een vogheel heet kulica
S eemt met heu dat ionc vdreuc
E nde voedt den sinen benecuc
A delmus die meester spreit
A lle die aren van ouden breit
S oet hi euc fonteine cout
E n vlieghet vp wt met gelvout
B ouc alleu sverlien leghet hi
D hi der lome vieir cout hi
E nde heu die doukerheit vande ogc
D lomen hinte doet vdrogheu
D an vallet hi ned met gheuout
I n die fonteine diep eu cout
D ie wuen ter seluer vaert
D an vlieghet hi te neste waert
E n sinen iongheu die sim so hout
D ar hi die prien hebben gelvout
V liet es hi nder gheban
A lse ob hi nu enen rede wan
H i wort ontplumet dan marte vrede
S une iongheende bweden
D uthier hi verioghet ghind
V p dit ghi maert v quade kind
W at v strumme beste leeren
D ie maert ghi gnoe heeren
D er seit ons seme ausustin
A lle die aerue sere houe sim
D at heu die ber wordet lanc
S o weu li teuen ganc
E nde maken weder eu slapen

H aren bec so dat li grapen
H are ghise also d mede
D at li eten na hare sede
E n une maeti oghe sim neit
I n simen neste vmtuen best
D en steen steen die echtes heet
D u dat hi bi naturen weet
D at li simen iongheu sim gaet
D ie aren es so wel ghemoet
A l heuet hi sere laughe genalt
D at hi ne ontleit ghene gast
A er eten mede dies beghieren
E n ghebreit hem sim vreeren
S un naeste gast die moet beralle
A l dat heu al die andre ontalen
A lebreeht die leghet
D at hi twee iongheere hebbe pleg
I ochtam dat hi nu eyeir heuet
A dat hi dat een beghieuet
E nde werpet vut simen neste
D och so leghen ons die beste
D at men heuet in some stonde
I n sim nest nu iongue vonde
A elbreeht die leghet
D at hi bi nature pleghet
V ut euen eye iongheee twee
E n bringhene dats wond'nee
I n plinius boeke staet
D at heu bleyen no dour ne staet
E nde heu die recht voet es meest
A lse hi sine iongheee staet veest
S o wil hise van heu weere
D u darli heu leeren ghenere
E n sine prien heu niene neu
D us souden vader eu moed'geren
H are kind van heu te iaghene
E n heu leeren te bedraghene
A er haers selfs pine te waren
E n ullichen den heer eaten aren
S o es een strit tallen tuden

Die aren can merten vosle stride
En vdruckene so nu slaen
Dat hi athter waert moet daen
Ende dat hyme vand' wetle druet
En hyme also outhuet
Ay die hert werpt hem uul
En maert den aren sin ogen vul
En tusschen den aren ende drake
Sonces van vreden gheene salle
Die aren slaene ende vliet
En mach die drake varghen iet
Ay et sine sterte sine vlerke dan
So wreet hi hem dan d'an
Hi an wetlen maert sin nest
Dat an bome daert hem dmet best
Ende drake ne ok man
Dat ander dier so verre hi dan
Ende aneuruert sin leuen gmd'
Dan te beterruene sine lmd'
Ende hyme beghenerle nacht no dach
Ende dat hem ele beweghen mach
Dat sine sonder hise oet set
En leerle vlieghen na sine wet
Alle edele voghele te waren
Dutlien ghemeenlike den aren
Ende des daghes dat sine lien
Wilt qualiken d'proie plien
Vanden gheervalke leet die glose
Dat hi dicken den aren nose
En hyme vaert ay aert delen gheevalke
Bedict wel die dorp scalke
Die heu met ne willen leen
Onderdaen te sine den heu
En h' eerstay quersle en iaghe
Des salse god d'ommne plaghen
Ende luuns spraet ende bekende
Dat inder werlde noert ende
En ermande aren grot es zee
Weerande eyer brinct hi en nemee
En leghetsle in sin nest

So vaert hi d' hi toe comt best
En ilt den hale ok den vos
Die en maert den velle los
En winder die eyere m dat haer
En leitsle vor die lome d'
Anders so ne bwerghile met
Ende all hi sine iouge liet
Elpt hi hem vort wte daghe
Dat si hem moghen beiagen
Ende yrammdarum voet die leghet
Dat die aren te hebbene pleghet
Ende sine wimbrawen steene · ij ·
Die den steen breken outtwee
Die emen mdie blale draghet
Des arens bec all hi gewaghet
Die eene leit onder sin hoofd stille
Dachres sal hem drom dat hi wille

Aspia alst adelmus hande
Es een voghel van vren lande
Ende strapedos mdie woestine
Ende leven arpien te sine
Ay et houdere altoes vladen
En cume machmense vladen
Die clawen straty eynn en wreet
En te gripene gheeret
Dan schin heuet soe na den man
Ay ne gheene doghet der an
Wien bedict bet die arpie
Dan dien god vmaledie
En woekenare die nacht en dach

Ta acht ende niet vladen mach
A les hi dhelut den man
D nes dheene menschet an
A rpia plesthet ne tiwnels niet
D en eerlsten menslche die soe sliet
W andren indie woestine duot
V mach soene si slarene doot
A soe te water comt na dien
D atsoe hi selue nach dhelien
E n soe sliet dat soe henet doot
V an anstinne haer dhenoot
W ort si droenende so lanc so mee

B ute oec sommwile doot bluet
A twees voert soe iwulve druet
S ommwile sheuallet hout lyen
D at men heuet sereinet aspren
D ie oec spraken na den man
ay dheen bestheet so neller an

A dvule dat es velzeut
Es een noshel in ouent
I n arabia all meu lesthet
D ie. ij. eyer of. iij. plesthet
T e bringhene eu es duot oec mede
D ele plesthet ene vreud sede
Hi ie lusthet die dheere in dier sebaur
A ls iof het een hoelum wane
E n hets wond datmer an tostz
D at die dhecte te helen vdrogz

A lle lusthet adorilee
P linius lesthet oec mee
D at dheproenet wt eu bethem
D aterv die dhect of worde bleut

A Bdela in onse latin
ay ach in dietsch een eyshi zin
d ieda heet hi allmen lesthet
D at hi hoghe te vliesghe plesh
E n dat dichten bouc zweerlen
D ie dheen tempeest mach whe
I nt water es sine linsnecr
B uc scarpen bec heuet hi t wee
S me songhe broet hi in bome
D ie hi nareustelike can domen
E xpinentator die lesthet
D at hi den hauec te hoerne plest
W ant hine belmelt all hi can
S o wten sine vederen dan
S om wit eu som an sticr wilen
ay aer die sticr sim velt t spilen
V an sinalzen best eu dhelom
ay vint oec dat es ons comt
I n onse land in menige maers
V ogle die heten lepelaers
D ie hi lustner sochten mee
D heet sout sinaett vander zee
D ie berke hebben lanc eu bint
D meuse lepelaers om heet
E ne dans van eyshis ene manen
D ie sin [illegible] ussichen onsthehier

Hy aer vleisch es arsli dan die scaere
S mout vande eysli es specie diere
A llinen scat ic schen tfledrisim
D aert anders nieuwe es eu kim

Aslaer dats die gans in latin
Die some wem ende some wilt sim
V an wilden ganzen dat meeste deel
D ie sim scaere wel naer al scheel
S ome swart ende some bont
E nde die vliesschen meest alle stont
E nde maken vliesschende hare scare
A ll' oft scheltrene' letten waren
E nde vliesschen uw oest uw west
A lso alsi hem scheiunt es best
S o darsi vliesschens selden vscheere
S onder allene all' li eten
S o plesscher hem des vliesschens luste
D atsi selden slapen of rusten
A ymi gansle die sim zw
S i vliesschen selden hu of d
E ten slapen dats si seuen
D ats darsi onsinne besschenen
V sodwus spreect dat schee diez ca
S o nauwe scherielie den man
Hy ier bi sesscher men in ncle brieue
D atsi bi nachte rielien dieue
I n wemsschen greste es besturne
D at wilen die van sans bedreue
D ie wmeine in sulli pladschen
D atlise int capitolie beladschen
E n all die wachts sliepe bi nachte

Hy adsint schewomme al mer crachte
A y dat die gansle vhorden
E n si die ga Ilbachts mer wepe storde
D ie d'vianden scheware
D ies sicht die stede vele iare
Hy are schedmenesse d'nare
E n beleiden den tor mer vare
W ant eles iacts vp schone dach
D at wemsche volc te anebede plach
E ne selucrme gans
E n d' vore te makene dans
D ies spotter mede of ambrosius
E nde die swote basilius
E n sesschen rome des es vdient
D actu best der gans dus vrient
A lle dme gode sliepen
D ie gansle wichen en riepen
D ies offerstu d' gans vp dieu tide
E n lacts supterne liden
W ant ne hadde die gans gedaen
E n hestolen wit ende schenden
D me gode vanden vianden
D us sim die gode wel wt stande
A linen d' gansle tant genaect
S o wispelt sce en maect
E n heblas om die ionge clene
D nder die stare wacht allene
A twes om des arens vlucht
W ant vor hem so hebbe li vrucht
E n si treme in hare manere
D en arens vlucht en vande schere
W et dan enich menschemacht
D ie gans mach leue menige dach
W ete gansle wimme meest
A nders minst heb ic vcest
S o node es die gans allene
S lint men die gans dat si clene
S och wr drank noch wr hate
A ltschelic li hoert tey bate
Hy vlecsch es te vduwe smaect

Ende alle wen te wonene stact
So vact hi die gans der ieghen
D ie sietmen datsi diche pleghen
Ay en vint gansle also grot
D atsi bi na sin ghenoot
D as voghes struwes sedert v
D at mten berch van mont ju
E nde indie noortside vã euuphe
E nne moghen si van suuaert lape

Aslas all men die waren waent
Dats in ouse dietsch een haent
D ie hyc heuet vlogel ende hall
S coenre dan die suuc heuet als
E nde omden hall den wrte ring
E ineiten minet hi vor menighe dinc
E nde oec ne mach hi met leuen
H ine si ten water beneuen
W ilde haende hebbe wi vstaen
D eerst datsi vten doppe gaen
D ie sin so leuende ende so snel
D atsi hem ghenceren wel
A lst dat hem die moed outfaert
D helonder est te line waert
V leesch vander wilder aent
D an vander temmer en me waet
D at inden winter beter es dinte
D ant es uts zomers hitte
D och ist te veiduuc zwaer
Ay lichter die gans dats waer

Hetipiter heet in latin
Dat in dietsche mach-r-hauet sin
E en edel voghel te ved spele
D ie zasher dan die valke es uele
Ay aer stallier in sin vanghe
L aet hi sine vedren hanghen
S o es hi siet-hour hise recht
S o heuet hi sine gelonde echt
A lst hi sine zonghe liet
D atsi hem pme te vliedhe iet
S teit hise vten neste te waren
E n wille datsi hem neert vare
E ene wille dat mens ghelone
D at wie so hem neert bi rone
D at hi sette sinen lede
B uten alre ghenadichede
D ies moet hi horen te iouste daghe
S ond ghenade ons heer claghe
P luuus spiert die in leden
E uel draghet van zuheden
D at hi hem te siedene raet
E nen hauet in olie vlaet
E n etene hi sal hem helpe
S ine siechen verstelpen

Aayzaham es belent
E en voghel in orient
D ellrecht of sedher
D at hi vp bersche bitraens plegh
S o hoghe dat altoes ghecen mã
S ine neste vinden ne can

Sine sonshe sinn selden vonde
Want hine viashetse te sheene swere
Vau hoshen nederwt te dale
Er si moshen vlieshen wale
Sine volshen si enen here
Dat si haer lukuere
Anenvegen neme ist beste ist mā
Die vp den velde blue dan

Lantis als ons plinius seshet
Es een das die das pleshet
Dat hi sine spise neemt mit gras
Ies haet hi die paerde tot das
Er al hi siet dat te hem wt
Om al etende een paert
So vliet hi ende wiert he dan
Et sulken dinghe al hi can
Dats dat hi met sheine den pde
Ende bespotet te sine ouvde
Hie ne mach he sheide and stade
Dit es bediet die selle quade
Die alleuroes stade ende stande
Ende spot malke vp haer viande
Er ell met ne moshen staden
Neu houesche hordi raden
Spre emmer dune viant wel
Ende wel hem in dene fel
Schouden trouwe en wlhede
Dit es edelre lieden sede

Alsalon plinius mede
Es een voshel vand zede
Dat hi des rouces ever vreet
Die vos pint hem dat hi weet
En wuc en iashet alsolans ronse
Er alsalon weder tallen spronse
Y lock en vint des vos lender
So comt hem te helpen shind
Die wuc ende vecht vp hem mede
Its orloshe sonder vrede
Nu tonnen neert hem alsalon
Ies haet hi des elels wen
Want hi distele ende tone vteert
Hem die voshel hi shenceert

Lauda dats een leuerke
Die seere lingher all it merke
Ende siet den dach al hi outspriz
Inden triden al hi lingher
Selden ist in al dat iaer
Sine lingher schint die sonne cl
Sond alleuc al soe uuut
Haer sanc es siet shedint
Se waers soes so milde met
So seere si vtende vosle outliet
Dat si haer eer den man laet vaen
Er si hem wert onder daen
Want hi auenturen te ware
Die man mochtse laten varen
Die speerwaer ne lieter met
Hoe seere si clagheds si vriet

Altion es een voshelkin

ay ceric dan die mosche sim
J nder see es vele sim ganc
D en hall heuet een deel lanc
E nde es ghevedert sieer en wit
E n purpeerin dat hem wel sit
A n vissche es sim beiach
S elden es dat men sien mach
S onder int langste vande jare
J nden vorwinter dats openbare
B weden si haer iongre al
H aer nestre sim wont als een bal
D iemen met gheene yseer nochtā
S emmermee ghebreiden can
S e gheen wilt voghel sond dit
S e leeftmen dat te wmtre belit
S im eyer als ic bestrene vant
S im nest maeckt vp d zee cant
A ls die zee meest risen besomet
D n dat maeckt me dat god sonet
D esen voghellime allene
V ordel sonderlanghe beghene
W ant waer die zee grā alsi plegher
A ls altion sim eyer leghet
D ie zee wort al wel ghemoet
E ore dat sine eyer sim gebroet
E nde dats binnen · vij · daghen
S ochtē · vij · d na hort ghelvāse
E ust die zee ende d binne
S ine iongghe so dan bestinne
D atsi hem ghenceer vort an
ay aert wat god desen beste iā
J a die seiphede in dat lant
ay aerlie deser deser daghe te hant
E nde styken wenlike die zee
S onder sorghe inn of mee
S ute anubrosis bestrnet ons dit
D ie van loghene es ombesint

L eest bouen int ander-

A Bobilon die es
E en edel voghel des int grewes
D men mede die men vaet
W ant hise treft in doghen slaet
E nde bint dan in ghonet dwt
D ese es ghevedert brunn wot
L anc es sim staert bee en beene
ay eer dan ander voghele ne gheene
E en deel meer dan die ander
S nel ende starc seer te warer
B ouen hoghe in claere lucht
D s alle weghe meest sine vlucht
S o hoghe hi sim s vliegens plicht
D ar neene harde selden siet
L ittel rust hi vp die aerde
B ouen sweerten vliegher
h i sine vaerde
E nde beet in die lucht hi ned
E n proiet en leert vp wit wed
E ont hem d voghelen te gemaert
D ien gewet hi met so felle gaert
D at hine wpt d ned dwt
E nde mene can sien cleen no gt
W ie die dinc henet ghedaen
S o slaen ouckaert hi sond waen
S elden sietme lesghet tlbare
S onder die sien hande clare
A lsinense vten neste nemt
W tli metten man ghetemt

E ndc ghelceert proicen te vane
a nders niet nal mine wane
S one ghedunken si onder den man
E ndc so ghetrouwe wortli dan
D ati sitten ons hebben
v p een rec tey menigli stonden

A ves padisi sim vogle
S cone van plume en vã vlogle
E n so scone allinen spreect
D at hem gheen varive gebreect
D in dese dinc scone wise
h eetme vanden paradise
h aer luud dat es so sceer
d iet horen met goeder moete
D at die mensche d bi mach treden
h ette ende sin te loue ons heer
w onder oec enich gheenen
h et steert altoes sonder waen
D ithier ende het mach ontvlien
I n egipten sim si ghesien
v p nylus die grote flume
E nde als m gheer stede cume
D e sim d vogle van and wise
D ie men heet vande padise
D in datmen niet ne can vstaen
W anen si come of te gaen
a lle hem si tuit comt te ware
I ndsi dur dat lant bi stane
B ezuid sim si en blechende claer
E n minder dan canibe dats w

A lle gewot all gause sim
D ander van vlven kim
h ier gaen vte die vogle in · a ·
s v comt vander · b · der na

B ubo dats hule iok die scuwut
D ie dasches rust en nacht vliecht vut
a vaet andre vogle mettie
w ant sine stelen d sine sien
E xpinentator wille weten
D atsi der dinen ever eten
W atte ete si ende muse
I n lierlen wone si en in steenhuse
D e olie eten tampte si drinke
E n sinelter in en doense stinke
a lle andre vogle vp ti neelten
E n loe hare voete vp wt welte
E n wpt de ghone diese melsmete
v p waen lichtende mette voeten
a en plume es hi seer vladen
D raech ende crane es hi van dade
I n dat lechte comt hi vode
E n wandert ghine onder die wde

B uteens leestmen van hee som

Es van hanes ghelachte com
van plume swarter sonder liede
Ende swaer in sin vliede
Ende piviten ouchout hi sin lus
Die vaet hi recht all een heyrus
Slupende eu selden teughi stout
Vaet hi voghelline ghelout
Ende sethet in waerlike sallen
Hoen voghel ne es va sarter smake

Bvtrius alsic can lesen
Mach die buter wel in dietlithe wesen
Hi als ende been henet hi lanc
Den buut stanc en seere stranc
Sa die aerde sim sine plume gedae
In marallchen wil hi gaen
Dstaet hi stille mdier gebane
Als ok hi dwt ok een streen wane
Ende heuet ghetuet in sine hals
Als een diep tel ende vals
Sin al om vilthe te begane
Dier hi vele pleicht te vane
Als hi hem beuoelt mt stret
Staet hi stille en houtden bec
Die seaerp es ter strelie dan
Sin alleuc neme waent die man
Teetine d'hine math geraline
Die hanic die moet oec smalie
Sonwile sine sware strelie
Als hine vaet ouwilelelie
Ende gheuemmde diere
Ter hi wel sine manieze

In lentin maet hi een lunt
In bweiden d'hi staet int tiunt
Met linen bedie int wat clare
Als ok het een tonne ware
Eer wel riecht hi te viere
Heen spile ist want hi is diere
Edicmael so es sin sinout
Edi ist dat die mem ghehout

Bistaerda es een voghel te ware
Also groot na als een aren
Dnewaert sprincti na sine wisen
Eer hi mach vander aerde rise
Zombeere es hi te waren
Heclauet bina als een aren
Leesch het hi maer hine plieet
Vliegheende te proien niet
Daer hi comt ende sine gesellen
Dat li vermoghen li neder vellen
Sin eteut alte hant ter stede
Zoengen een li ghine mede
Ende ne gheen voghel die hi vlieghe
Sond hi es die gans liet heuet
Dant li een gars ghemeene
Sin antweere all li sin cleene
Ter vut ghine dese voghel
Ist es hi up sine vloghel
Sin opten staet maer and te wen
Es hi gheplumet all die are
Ist een staet op dat vele gwene
Met hine in na sinen toene

Sume swarte die doet
Dat hi op bome niet ne broet

Bidiola dats eens vogels name
Die in almaenge sinane
Men veyeren of in ellaten
Hi vonder dhenouch t'maten
Als hi sullen noten dese
So loopt die hye alle ie lese
Apende ene laughe stout
Uthier ende hem stimet de mout
So comt die suive die dat ontfaet
Ende dits haer natuere saet
Dan lesten si eyeer sint vi of vijf
Ende dan winnen si dellachte
Vander groote dat sin fallane
Sin si alle ie vinde ende wane
Ineen bruun eis binne wit
Es haer vleisch ende sinaert dit
Hi dede naer inder ghebare
Ist van ptriten ware

Kadriates alle ons lesthet
Hay. dthaer in lesthet
Sim vogthele die van houte comt

Ende dieneu boemgaule hort nom
Ay en lesthet dat neue d'zee stromc
Wallen eenrande bome
Die die zee vellet an hare danc
Ende dan wten si ome lano
Ni vander vetheit com bi natuere
Dese levende creatureu
Ni anghen mette beche anthoure
Uthier ende datsi met ghewoure
Hy eu selne vanden houte breken
Dans horen wi some boeke spreke
Ee viurmen hede hore ghewase
Henouch die lesten datsi casghe
Dese vogthele aut houte hande
Hy are plumkine maughen
Zaen ende swart ghemeene
Heuaert sim si all ghanse clene
Wart ghevoet all hende sim si
Dans lesthet iacob van vitri
Dat bome neuen der zee staen
Si an wallen sonder waen
Ende si ne haughen ande telse niet
Alinen an andren bomen siet
Ay metten beche anden tiome
Ni all si neder vallen yonc
Sine comen te water saen
Hi leuen es ghedaen
Die dan eis dat say vande bome
Si wallen si all ie ome
Water ende gras es haer leue
Ceuth datsi den boem beghene
Ay plachse tetene hu te voren
Ni vallen tiden all wint horen
Ay die derde ymocent
Verboot der werelt outtrent
Ni consilie van latrane
Dans elmens stuldich afte strane
Cunnes eu vindts vand. b.
Hort die namen vert iii. C.

Calladrius es een voghel wit
Isidorus bestruft ons dit
Sijn vleesch binnen dat es wi
ay alect tonli oghen clacr
S ine natuure es dus ghedaen
D oct men thenc lichen gaen
ay en mach weten al bloot
S ijn outdaen of sijn lenc wot
W ilhi vp den sichen niet sien
S one es d'oot gheen outghien
E n' hecft hi doghen op den mā
S o mach hi ghenesen dan
ay et sinen op siene neemt hi mede
D en menighe alle siechede
E n' vliecht d'mede in die lucht sijn
E n' v barrense nit sonneschijn
D ese voghel es wit als wit hore
H elden conighe hir te voren

Ijnanelsus ghiecht solim
ES een voghel die wille sijn
A rabien alle belt
I n oghen bome macht hi sijn nest
E out ende nouwe cal · i · deel valt

V an telghen d'canele an wast
D ie nestre ne mach niemā gelanse
ay aer die liede vanden lande ganse
E n' stichter in ghesloende stichte
D ns doen sijle af vallen lichte
D ats om die ghecie d'dat nest
D e ghemacht es eni gheuest
I ettel meer dan die mosghe
E s die voghel eni bint in vosghe
ay sine ardinghe eni sijn leue
E s ghem an bussghe ghesteue

Cygnus dat in dietsche een swane
al wit want na minē wane
S e was noit mā onder den dach
D ie oit swarten swane sach
S ijn vleesch es swart sine ghinni wit
S ammelike ghesghet hi dit
D at hi vor sine doot ontlande
H em merghet niet loete sanghe
S i hebben lieflike gebare
A ll die tint comt vanden iare
D atti noten sullē na recht
W ant elc om andre sine hall vlecht
E nde na den noten alle mē mach midde
P ungeert li hare mit water diche
I n sine vloghe el sine cracht
G line bint hi vier gracht

Aruite leshet ons solum
Dat erande vogle sun
D ie vliesthe mosten ten een vier-
D at hem die vlamme ongehier
S och an vedre noch an semme
E helcaden mach niet r semme

Dyema dats die hodenare
Die mette vechte maker menstre
E n and's sone heuet hn lunt no sanc
D an hi d'mede in aert sheclanc
a ij seit dat hi ionshe winnet
S a dat hi inden lande lunnet
D at beiach es stwot ofclene
W eder wus sun si alle shemeene
E n all hi quaet wed' vorliet
h me beshenet die ionshe niet
h i keert selue thouet inden wint
E n belthermese all diele mint
a lc si ouer die zee varen
S o leden die craien te staren
E nde si vechte te samene bede
S eshen al dat hem dart lede
D it es shepiveuet bi hem sonn
D ie shewont te neste conn
a nbwlis ende valelis nede
S eshen dit ouer wacrhede
S o lick sun si in te sallen
h i moetmeiten halle beralle
W ie so twot den odenare
W ant si serwente vteren dare

P linus die wille bekinne
D atli dur sere hare ionste minne
D ec sun die ionghe d'moed' stoet
W ant also langhe all lise voet
a lso langhe voetlise wed'
S hauen neste beeten si ned'
V an yar te iare all het wel schint
a teten si vorme shenemint
S nie blinen met ob dot
P adden sculve si en te die noot
D ie crop vanden hodenare
J ob die maghe seshet apenbare
P linus seit dats medicine
J eshen die cracht van venine
J n wat lande datli varen
E s menshe onbekent te waren
a lc si wech willen seshet solum
J n elke ieshen ode d'si sun
V sanen si vp een velt shemeene
E n sine later achter ne sheene
E er si hare vaert bestaen
E n ware dat hi ware sheuae
E en velt es in asia
D aert al vsament vire ende na
D ie achter coemt datlictine dicke
D ien stozen si al te stichen

Dirtes allons plinus seshet
Dat es een vosthel die plesshet
D pten ranen alwes te vechten
D ie ranen pint hem te vrethte
J eshen hem nacht ende dach

Wacr so elc vp andren mach
Vnet elc andre eyere of ionge
Hier toe es elc gheiret te spronghe
Ende nisschen dresen · ij · ne gheen vrede
En n' dinckre im wesen die lede
Ende nisschen die leeke entie papen
Ende nisschen die leeke entie papen
Soit man en slaghs so gestrapen
Dat si wel dwesghen ouer een
Ic slach dat die pape gheen
Die · iiij · drocghen den vichte
Ende ter tierlien wt doot tere ghichte
Dec slach ic lachen den leyen
Al die pape moeste leeye

Dalendris dats die callandre
Soeter singhet inne enich andre
En n' dats die salre tivi si staen
In grayolen valte gheuaen
Sochran dinct soe vghete al
Hy aren harlin ente harmeslial
En n' singhet altoes nidier gebare
Al iof hare vangheuelle weelde we
Ende contrefait d'voghine sanc
Altoes met hare helen clanc
Ende dresen voghte machinen vstae
Hem die van minne es beuae
Dat een sivaer kiker es en soete
Ende hynet hi enighe moete
Dim iet te peuseue dan om sanc
Dim feeste ende om spel gemanc
Dat minnet harlier gheuet hi pins

Ende dinc hem een padins

Quinus dats die rauen ic wane
Al sivart ist dat hi heuet ane
Die siuve vroet dan vinghet hi ere
Altoes die hye sonder vghete
Dat si ernet sinte augustinus
Al sine ionghe vint omme sinn
Dat hise met ne wille kinne
Dat ghier en si swarte beghinne
Vij · daghe sesghen die wise
Dat si leuen sonder spise
Ende dat die swarte pinn gaet vut
Dan wilhise ouer sinn outsaen
En n' gheuet hem dat he bedf
Dit es ghepreuet menich wf
Ende aueneure sesghe hede
Die in tiberius tide gheschiede
Die romsch heil' wal tien tide
Dat god die doot ouer wilde lide
Ende raueus iout dat quad geualle
Vut ende tour horen wi callen
In sinn hof dat men vp helt
En leert spreken met gewelt
So dat het telli morghenstonde
Ybeuinse gheeten bedonde
Eyserlike en bi name
Dat na dander heu te same
Ermanuise en druhise mede
Dit was altoes des rauens sede
Dat si d'na tkole dacter leert
Ende d'ome wort een van minde heet

Die deu ranen tleue nam
Aldus voi die liede sma
Dat en li den man outlinen
Ende die mane mette wine
Dat den des ranens vurvaert
Alse hadde ghelim een pieuse wert
Die ramen die brunghet vut
Hi ande meuchrande luut
Des stauvts eyer et hi bi dashe
Bi nachte dwet hem dander lashe
Ende neemt den veue sim eyer da
Des stroit die met yslichaden cau
Deu vos uuut hi bi nature
Alsous sesghen die strifeuuen

Dunix alsous we es come
Datt dat wi die crate nome
Ende sim vandes ranens gellachte
Ende dele vosle hateu li onlachte
Si buten sticken ende tretten
Alle vosle met crome betten
Aut li kemeule hare viande
Somwile come hem af scande
Aut alle li hem te uele volde
Ott lute o'me v'liwolden
Si volden hare ionge naer
Ende hebben om hem givte vaer
Ende wime hem dat he bedarf
Anghe stout eu meuich wif
Ende alle die suve die eyer wacht
Voetse die hye dach eu nacht
Lees ghi liede van manere
Uwe lundre hier bestiere

Lees ghi mame iouwen vrouwe
Ende helpene met gweder trouwe

Dornica serinet plumus
Es een gwot vosel diemen du
Sonet met lant van orient
Ende heenen gwter vosthel mene trent
Also allinen die wheit
Weers met sine plum ghecleet
Sine longe die es gwot
Vet ente van bloede wot
Ende wot all die longe vand ere
Ende medicinacl daer toe

Vtulus dats die wchunt
Ende heter aldus om sim lunt
Aut hoc hoc es altoes sim sanc
Ende d'an es gheen v'sh anc
Een tracth vosthel een onderstrade
Vosthellinc dwet het strade
Aut sine lesse hem so gheuest
Dat hi sine eyer leit in hi uest
Dus bwet die bedrosheue vosthel

Dat hey onder sine vloghel
Ende waent dat hem te behort
So dat die hockuut comet vort
Die den voghelline es onbekint
Ay die dinc d'hine onne mint
Dats om dat hi wallet so seer
Ende so et die hockuut meer
Dan eniech duc vanden cleine
Dit moet die moeder sonnvile beweine
Want so laughet volbet si hem achte
Dat al die scade entie lachte
Dy die moeder moet bedrachen
Dits die loen van sulke salie
Wach hem die den stalc vorzaghet
Want die scalc marct en iaghet
Dalix stout ou sin vordeel
Ay ochthur an winne ghecheel
Een appellinn tware vlozen
Al datmen hem dede te vozen
Alset dat die hockuut pleghet
Dat hi alden winter leghet
In sine plume in hollen bome
Ook in daerde ende hi besomen
So inden somer dan
Dat hem gheen hons' an
Inden winter an ghedaen
Van sine spinne als wi vstaen
Allen cleghele die wi sien
Die nit gral te spinghene plie

Oirdulus als ysidorus segz
Es een voghel die pleghet
Dat hi bider proien leuet
Et vor alle duc voren heuet
Hi ter vanden proien seer
Eirdulus meenet onse heer
Die viden wilen helesghen man
Aldus den menschen spirit an
Ieuc kint ghek mi dine hte
Ende d'ommme wghedi sinte
Ende gaf sim hte bloet als die milde
Want hi onse hte hebben wilde
Dus allen radic dan ghemeene
Dat hem ghene sim hte te leene

Olumba dats der dinc name
Een lochte voghel en bequme
Beda seghet si es sonder ghalle
Alebrecht wederseghe alle
Die seghen dat soer sond' leuet
En seghet dat soe ghalle heuet
In een darmkam en uiet ter stede
Dat es andren voghen sede
Dus ouseuldicht men bede wort
Die seghet dat ghene galle lecht
Dinen we ia nid' stat
Se ander voghe hebben ghat
Et cusseue wghen si haer mine
Se ghene cuenge als ic kume
So eten si dur ghene noot
Si vliegghen ghine met scant dr
Si puren sade leden si hi leuen
Dier lanc hoort me hee vur geue
En vande vzuchte ende clagghe
En sicht hem dichte tetene drage
Ic kene die hem niet bestaen
Seghe wi so hebben wi vstaen

So vuiewen si haer sien
Sum si vluc maghet he gestie
So maken si so hoghe hi nest
Dat allen wormen el ontfest
Die hem scade willen doen
Up elc pomt viuchme wel sinoe
Die hier voren staen ghestreme
Die dunc nemet hi leuen
Hadt ghine den water naer
Ende dats bedi seit me ouer w
Om datsi natuurlike iudien
Des hanics scade willen sien
Want van manier sim hanekre·n·
Den ne proiet neuermee
Dat dat hie sitten siet
Dandre wat so vlieghens pliet
Die dume die dit wel vstaet
Siet loene mit wat die sicks vaet
So heft soe hi dan up wt
Ist een die vlieghende beglit
Sone portet soe vand' stede met
Its daer soe twat ghine ome siet
Up alumbe heten erande
Dmen die sim uiden lande
Ist datsi haer ghenoot vliele
Die ander nemmermee ne triele
Alleue vliegheu si so wats gesiet
Ende waer si rusten sone weetum met
Want dume clene ende groot
Die nemermee en trielen genoot
Die wone hoghe in nauwe grate
Om dat si die duners haten
Ende d' si in ghenote sim
Es hi mine trouwe eu sim
Ende sim naerust in haer dunse
Hoe si grote ghellachte brunse
Eu toe mesual si brunsti twee
Ende si selden mn eu niet mee
Sien si viende dunc varen

Si ghelegenle mit haer scaren
Alele eten si na haer manier
Om dat si hem d' mede purgiere
Want haer maghe die sim heet
Bloet van dunc allinent weet
Van worteldunc van swalewe mede
Vut ghelaten ter stede
Onder den recht vogel allene
Alet toulic oghen rene
Die dunc drinken ter toghen
Al dat dat si drinken moghe
Helnt alst wat ene coe
Dat wanc dat els vogel ne doe
·xv·laer dats haer leue
Die dunc ionc duc es belaeue
Sim velt in eerst ende in leuten
Want si met grune ghenoedet sim
Die dume men beleft
Dat doe hi somwile vlieft
Om haer plume te maken sone
Ende d' ob comt haer hone
Want alle die hanec dat beliet
Dat soe haer mn wacht dan ser pliet
Zuyt hise al ouvorlien
Des die dunc noch plien
Dat si in houeiden belaghen
Ende enighen die si mit hem drage

Dat haes all alebrecht segt
Es een voghel die te wele pleegt
Want see want hur he bi geneert
Alle vilghen die hi treert

Mnder dan die hauec es hi
I nt water es hi allo vri
D at hire in shedinen can
A lso lanshe dat een man
W antelen mach ene mile
D och moet hi weder na die vile
E rlicht ende sine adem ontfaet
I ok sim leuen ware shedaen
A y nu maert vp tesse wort
E hi die in souden sint vslinoert
A l es vdronken lange v moet
I n eerdsche weelde in erdsch goet
E hi bluet vloren dev in
E hine set an gode ulven sin
E n ghi van hem die lucht ontfaet
A y vgaue god dient allo staet
D ie te erdsche sonde bedechen
D at hi vor die wot moeste vanche
V p wt sine hte ende gode volste
E erne die zeebare vzwolgen

Dotinnux tesse name in latin
Ay ach in dietsche die quackel sim
I n onse land vanden si een come
S o dat selden es vernomen
W ilent si come of te varen
Ay in andren lande te waren
H ebbi haer tuit all openbare
A l die zwalewe of te veraire
B ede te vaerne ende te keerne
D e houde plegen te ionge te leerne
A l si enen lande shenalre
D si hem te brocdene maken
D ati vor hoeden haer scare
V orden wreden sylvare
D ie hars nauwe wachter vp rieht

D ie speet ware dats die vieant
E lant dats tende vanden leuene
I n thende plesher hem te shenene
D ie viant naturelike d'toe
H oe hi sulke scalcheit doe
D at hi der sielen mede va
S v pine hem ele dat hi ontga
A y en sesher dat diev ne shee enlen
S ekel-like dat tgwot eucl heuet
S ond die meuslike eu lo bedi
S esher men dat hi vleisch quader si

Dauduclis es een clene duc
E ni heet met ons een distelvinc
D m dat in distele na sire wile
E hine sochet sine spile
D ies van plume lo menisch tier
V an varven lo dor dier
D atmeint te wondre an mach sien
D och nes sim prus met al in die
S im sanc es oec te prisene bet
H ir one vintmeuse shelet
I n sayelen te menisch sieds
D m den menische te vmerdene mede
A l heeste natuur clene shemaet
H aer sanc die lo soete smaet
E n haer plume scone een sim
D oense lieuer een te vder sim
D auden dorp eer sewint
H i es lelic ende dorp in sim hint

Dechules all plinius ontint

Es tumuste vosthellum darme vmt
En es tronellum darme weet
Dat alder vostele wmme heet
So gwot shemoet itr allme segz
Dat vp den aren te stridene plesbet
Ende alle den aren dan gram wet
En hnt waemt nemme mde wet
Ostlinger tusschen den clauwe nothta
So vliedhet hem om die ogen dan
So dat hem die aren vstraemt
Want hi hem om met vstraemt
En vliedhet hene sinx straten
Al es dit clene vtermate
Sostan henet vand natuue
Ee ionghe dan andre creature
Wo ome eter md hadhen
Hets quaet te vanshene met lade
Nu C. eut hier vosten wort
Hort die namen in D wort

Domedite in wanydme
Sim vosle die na den comme
Domedes sim shechetan
Ic menshen rudder dede bete
Wilen te tuien vor die stede
Et sinx gwter vromichede
Anclen die hebben inne
Dat venus in aerde die godd inne
Ele vosthele van sine gesellen
Ns hoemen hoeten wellen
Olime die leesthet dit

Dat li sim all die swane wit
Ende vand gwte dat es die zwane
Dec wet hi ons te vstane
Hare ogen sim wot all vier
Hetande bedde scarp en sier
Si die wotten hol mede malle
En neste malle thare salle
Ey en seit all si seir meshane
Dat meent dat tlant sal vvane
Of dat een comme besterue sal
Die grichen minen si noch al
Ende ander liede willi scume
Aldus vmtmeent in scriftume

Daristra all adlbrecht zeint
Es een vosthel in orient
Die met vlosthele ende met bedde
Lemme tan en hem vost tredde
Want hi voete henet shcene
Et so vmtmet sonich cene
Remen siet weer no min
Onder omtrent des herfst bedm
En dat es all her remen moet
Ele vostel hout ende braet
Me ionghe tote datli doshe
En li hem shenere moshen
En dame sterret in selne shind
En lact leuende sine zind
Die moeten plesbe des selues mede
Dat d te voren hadet vader dede
Hier stact vte vander ·D·
En volshet all een · m E ·

Abodnus all die ghole lesthet
die vp die vraie bible lesthet
Es die vosthel all it weet
Aie met ous gheervalke heet
Ent es onder die ctele vosle
Ec ctelle die vliesthet met vlosle
So staert es hi ende so swot
Dat hi den aren slaet te twot
Sicht hi oec in ere staten
Dat vmf cranen heine vare
Of ander vosle also vele
Ende men vint wertpt in ved' spele
Hi vellest alle met sire macht
Een naden andre in sire iacht
Er hi oubeert sire vlosthe
So esser een hom dier te dosthe
Die den vosten alsi vallen
Hen den hals of bint met alle
Sinn aes moet sim varsch en leuende
Al hi hem studt een teel beuende
So meent hi proie die hem behasz
Ende d' hem sim moet te drasz
Ay isset hi hie wort so erre
Dat hi vp vliegt hoge ende verre
E n' cume wil hi heren neder
Tote sinen loedre weder
Ay ceiters sedghen int commc
Dat best vele sim die brune
Vn E so saen ute die wort
Vnder E so hort wort

Heux all ouls sesthet ysidru
Jacob solin ambrosius
Es een vosthel seterlike
Tote arabien int rike
Die ne hi euet gheen ghenoot
Aden aren es hi swot
Die houdert eu rl iaer
Dat lesthet hi te leuene dat el
Hi houet ghehalset es hi mede
Sere stone na des paues sede
Sinn hals all of hi shuldim vare
Ay et purpere plume haremare
Sinn staert ghelu en blaeu mede
Ay et wden vedre van swot sterhede
Al semy donde gaet an
Iest hi euen leone boem dan
Hoghe staende vp ene fonteme
Die stone es ende tot reme
En nest maert hi ind' gebare
Al die vorme van ene ontare
Van wiedoc bome en va merre
En van cancel boume en van verre
Vnder selghen maert hi sim nest
Ende van andre die riekeu best
Al die sonne hete stint
So waert dame ende print
Dat hi also outstreet dat hont
Dat soete rieket menich stont
Dat vallet hi selue int sere vier
Ende wort [illegible] en dus vinnme hier

In hande cort tint d'naer
W allet een worm in dallsche d'
D ie cortelike te vosle diet
A ldus wort femyes v met
F emy dese cuisthe vosel bediet
W el ihc herst diet al siet
F emy ne heuet vader no moed'
E n ihesus onse loete broed'
E s na der menstheit sond'vader
S ader godheit es hi al gader
S onder moeder in hemelrike
D ese femys selterlike
A rhede ende nam wel goen
D in dien stone hoshen boen
D ie op die sonteme staet
D ie boem es teruge ons toesiaet
B ider sonteme so v staet
D oopsel die ons sonden of dwaet
D at hout van spetie maet wel hu-
D femys af na ahede sim vier
A eent d'ihesus hinc an dat hout
D at hi benedite menchsout
D ustehen met vier van haritate
E n vader seude om onse v laten
D ie soeter woc vor sine vader
D ander weerte spetie al gader
D us beerude inder mine vier
D ese femys inder manier
D ithier eindat hi tallsche bequa
D ans wte dat hi ende nam
E n tenden dasche es hi v rlesen
E n voer te hemele na desen
E nde dit volbet d'eerste vorme
W ant femys allsche die wde te worme
E n d'na come hem plum en vlogle
E n vlieghet all oten and'vogele
D at femys leuet · xxx · iaer
E n xl · eer dat hi wort sivaer
A eent dat ihc na cadrike

· xxxm · iaer leuede selterlike
V an dat hi ghebood stapt was
E ere dat hi starf sint selt das
D uer een iaer slaet elke tiene
S o vintment claer nde vesiene
V ande femys tellet ons dus
E en wonder sint ysidorus
E ene port in egipten is
D ie heet diopolis
D at in dietsche d'some stat
I n doute wet wal gemaert in dat
E en tempele in ons heer hee
S a salomons tempel min no mee
E en femys and gheloste d'
E ren vier op ten outaer
V p sine vlogle ghelade oec
A t dieren houte dat wel woc
D es ander dasches hadet vlogle
E nde verbarende hem op de out
D e naeste dasches and die pape d'
E nde vant in dasche een wormechin oec
D at vtermaten soete woc
D es ander dasches hadet vlogle
I ndie ghelike van vogle
E en danden dasche wast al vulcom
E n heuet and die pape gheneem
D lok ende es dane gheuloghe
D it scriuet ysidorus ondeloste
H aymo spreit een wus clerc mede
D at onse vrouwe in dese stede
D oe hetodes die kind' slouch
D urvlo en' woender dicke ghenouch
E nde femys bi auenturen
E ghede daer bi sine naturen
D at die warachtighe femy wede
W ander sonde in die stede

S oet wort

Hulica spreut vlitorus
Es een voshel die spre hect ald'
Dinn vleesch smaect alst waer i hale
V p maralsche leuet hi hi ale
E ni ennuer so maect hi sim uest
D ar mer waer es gheuest
D ie heet d' vroeck' vosel een
V te sinen lande ne vliecht' geen
A uer lantstap d' hi broet
I elet men dat hi hem selue voet
E ni ne vliegher haer no daer
A lle tweude henet hi ondaer
A uibolis spreuck' alte ware
D ar men vint een ande aren
D ie sine ioughe te voedene
E nde werpse vut sine broedene
S o comt dan fulica ghind'
E nde voet des aens lander
A en sine ioughe in sim uest
D ie exempel waer goet gheuest
E lken menlche die wel doen woude
E n' merken dat he ontfine soude
D ar mer ende hem gods ioime
D ie hem ghechepen met en cone

Haratator es een voghel beliemt
In dat laut van orient

Die hactich leet es om sim bwede
E ni cam hem selue so verhoeden
H ine lesher sine eyer so vro int iaer
D ar se hem die achter winter sw
A lle dicken v vuelet te doot
E xemple gheuet hi hande groot
H em die t heer wille clemme
D at si weder moet hemme
S ote dat si worden so waert
D armense ter heer beghaert
E ni waer hem heter dat si ombede
E er si omdie eer streden
D ans int stande moet bere
A ll die tint beghemmet heren
S o broet karator anderwarf
E nde ouer dat hem eert bedarf
S o comt hem dame nieuwe biert
D es lettel ander voghel tert
D ie sim uest maect indie weestme
W ant se alle w' eens ne pmen
I nt iaer om haer iongre gemeene
S ond' karator alleene

Erix es een voghel meer
Die oer na karators leer
S wee w' nden iaer broet
A ll a t weten doet
E ni al vintmen lutter vogle mid'
S ochtan winnet hi vele lunder
S me eyer ne v vriesen met
W ant eer het den sonne siet
S one wilt noten nochte broede
D us wort hem ghelooft mette voede

Dat het winnet dat het besliet
D ie wille sim viwet eu waent
L eet te tuit dwen sine salie
S o mach hi swter eet sheualie

Hirdula lesthet vlidonus
Es een vosthel ende heetet dus
D in dat hi eet sline vighen
W ant so waet hi mach sheerishe
S oete boem vrucht dats sine spise
M aent hiet up shi swte wise
W at dat dit bediten can
D ien boem bediet wel elke man
M en viut musseliike bome
I n eduike all ic some
D ie vrucht brinshe na hare nate
S om soete ende som sure
D ie vrucht dat sim onse selbie
D at wil ic dat ele wise mike
E nde hi den soeten menslie minne
D in sine dosthet die hi heuet inne
E n laten die quade ene varen
W ant all die walie lesthet te wen
H i maeht vor gode doch vtellen
D ie hem maet quade vande sellie
M inet die vrucht soete en sact
A lso all hirdula doet

Hallo heet die valke in latin
D. vim manieren an sim
A lso alle bestreden die clerke
D es luttel behort te minen wike
W ant hets cont shenouch te lelie
D iele honden ende sterken
E n d'na weepen en inlie
B edi latin hem shebruke
D och wil ic ii manieren
V anden valke v visiere
A l die onhedel valke bestact
D en heisher en hine ned'slact
I act die heisch ene hael vte ven
D onhedel valke drup die te wen
E n' lact dien heisher hene vliege
A lus lact hi hem bedriege
M er die edele valke ne dort des met
A l hi sulke scalher set
S o doet hi de meere pine
H oe den heisher die scalch eit sine
E n ne latene met outgaen
E v hi den heisch hecht shenade
D onhedel valke dat vstact
B edict des heren onhedel dact
A l hi wettelike heuet vstaen
D at sine liden hebbe meldaen
S o laet hile quite o'me shelt
D ns wort hi vander eeren senelt
W ant wnreme qn ade goet
V or treht minet in sine moet
H i vact hi slact hi vellet die scalke
M dit ne doet met te edel valke
E nde doet ellen na die wet
D ie in sim lant sim shelet
F. sact vte nv hort nice
M er shoen dichte van G.
H ort dier edele vostele prise
H ast eual ende haut medicine
S oect an dander side vbeshin d'of

Tholomeus dit ues gheen ghule
Lhieten alle die conighe wilen
Die in egipten diuuse cuune
En tholomeeus regnieide stoue
Iudien tiden wi lesen dus
Dat asinula eu sinachus
En theodocion meesters ware
Iudie wardet van grote mare
Ese die bi sinen vorloere
Die sturuen in eneu boche
Edelre vogle medicine
Also alst het in latine
Van broedr aelbrecht es beterne
Ende iacob in dietsche vort geue
Die uanne van crude dieie in sim
Al ic v serue in latin
Ic hemelse also alst wis
Al leerne ele apotecaris
Ende hoede ua dat wut cone
Ende wi leere dit ic ghonne
Wat een vogel sieet in tosen
Salme te gheuelene poghen
Ende sinne olie van olune
Die mer in sal lochte wrune
En mer sal twen dichten drite
Dit geet nu oghe ruinte
Ende [illegible] veuchel sade

En in vrouwe mele dats dat ic rade
Ende arem d'ok comt he bate
Ende hi bestopt de uele gate
Stabilsadria en peper d'twe
Ende pulver ende te gader dwe
En blaest hem in wiltume grene
Ende er pipen inder nesen
En wrik hem sim west d'na
Ende pulver van stabilsadria
Ende nime nit honet uele
De hem dats die bendichen
Ure outreint die uele gate
Sim aes uetk mede dat sine bate
In ruken sape dat hi sal eten
Och ene bate sulen weten
Ceint oec loec gestampt met sine
Dec indie uele gate sine
En sertreue daer es sond'lecht
En latreue enen dach vaste echt
Ecst hi pipende hort hir na
Em pulver van stabilsadria
Dat niet homighe wel gemane
En wrik sine tonghe dus de gane
En gheef hem boue eten dan
En gheuelet hi mer d'an
Ute colen salme drogghe
Dat pulver sal sine machte wese
Oept hi oec te vele nit huus
Sonem eie vledermus
En ghestampt pep d'inne
Dat alet hi hinghet ten bedine
Vintmen die vledermus oec met
Sot ilt best datmen dan siet
Dem ell eneghe vogel dan
En minne d'ues gheen v bues an
En mer ghemalle pep in twe
Et sal lichte helpen d'twe
Die vele wept men wille dat sine
Dat hi eyer heet binnen

Ende heuecsit hi qualike du sout he geue
Ende eteme musse die leuen
Of eens houts welpian eer het liet
Of hi sim aes te wepene pliet
Dichten so seshet dit gedichte
Sent een vierendeel allmes gelwichte
Canonia ende d'we comen
Oet oec also nele sin
Dat salmen puluere en musse
Ende d'mede sim aes velpunse
Im aes moet sin vet sumu vleisch
Aeistu van allmc wichte den eesch
Apotecarise sullen di wel
Dat rechte wisen sonder fel
Emach hi oec met eten dutte
Em van enen eye dat wiste
Up hem dat pulver d'ter stede
Dan in sine bet d'mede
Och wes ere sake voet
Ic ter selver dinc es goet
Dat hem eyer met melke va gheete
Hesse hem eten doe dat it here
Ali up tvier gheune zum
Hi wort gesint dan ende sim
En hauec en sine gellachte
Elpet dit ide wel met machte
Eshmet hem oec mine luste
Doene van alre pine ruste
Ende d'gheef hem aes genouch
Ale weghe na sim genouch
Also dichten all hi heuet breue
Ale dichten selverlere
Delsiet hi indie vedre mede
Ins der natune hemichthede
Hene laten onder voete
Im hem mitte elne boete
Ende d'die somme semer heet
Hi velt dat hem te stane steet
Heuet hi den rede so hoet hir na

Hir sap van artuesia
Dat wanne dat buoet si
Heb hem sim aes en noch d'ri
Oet hemm aes welen toe
Wart of viue dit dr
Of doe dit ouer een
Hir hem naste dit rechte been
Indie middle dat been sulten sien
Ne adre ende mettien
Ic sulten wiselike laten
Ende dat sal hem com te bate
Ier bi machten hemen mede
Of een vosthel heeft den rede
So witten so hauset die vosle
Im houet ende sine vlosle
Ende hint heuet en hi dan wsghet
Up plume of hi cort gheclosghet
Ende hi wel ne haset met
Of ghierlike der ane sciet
Ende hint qualike in mach bende
Ic aldustanis ghen dunde
Achmen sien diere we toe gheuz
Dat hi enen rede heuet
Dat helpt hem also all die raet
Ier bouen gesteenen staet
Of hem sere torst so doe dus
Em pulver van wlen lemsteen
Dat sine toename in latin
Mis stallen sulre toe sim
Ende venchel stalle siet dit in wine
Oec eller mitte mede te sine
Alle es gheloden recht genouch
En lepel honiths mit gheenouch
Dat salmen ouer een coele dan
Heb hem dit drinke of hi ne can
So sallmen inden bedde ghiete
Of doe hem eens daghes gheniete
Es met honighe bellucken
Es uachys [illegible]

Bestrue sim aes hoe so het gaet
ay et eer olie hetet wsaet
E s hi oec siet vand' galle
S o vespaers sim aes met alle
ay et puluere van wilde bloem
a is hem die vloeste hande he som
S o neem daume gramse bloet
E u smout van gramsen ess' weghoet
E u salue sine vloeste saen
E u latune tw sone staen
E u geef hem vleesch vã gaude' vet
h oor noch meer een sud' en bet
S en olie die hetet lauriin
d wa teest die vloeste sim
E u oud' die vloeste suiten mede
S ine asselen salue' wel t' stede
E eht neem galle vand' zwine
E u salver mete die vloeste sine
E u gheef hem sim aes mede gemoene
E heuet in saye van v boene
l ob in saye van salede' eruite
h euet hi' audie vloeste ruite
S en eruut dat gheheten is
l u latin hedera terrestris
S im dietsch d'ob allit weet
E s darment gondraue ek dirsene heet
S iet dat in water eutie blade
D uttrint sine vloeste bestade
D s u' d' siten gheualien
S im aes so sout natmakte
l ndat wat' daert eruut in soet
D it seluc es oec den voete' noot
E ten sine vloeste de sieu'
S o houten indeser manere
E heef hem buys vleesch
S dat in alme
E u bestruc die vedre sine
ay et warme' ailine oes gome
E u met olie van lauers bome

E ude dit so doe menich wif
B reet hem vedre eude dat bedf
D atin sochte huut wo' wilt date
S en dat bloet van eer ratte
E u bestruc die vedre' staet
S oud' pine soe dan vuut gaet
E u siet homich dat radicke
a lid dat wort seer dicke
S en dan een wedeliin
v an sulker mate
S a die gute vanden gate
d' die vedre in wal' gestaen
E u were in homich mede sie
d' sal cortelike wedre
W allen een nieuwe vedre
E s hem scimmel of vloegel ontbee
S o neem waren aloe
E u binter op dat vluc' mach
E neu nacht eu' euc' dach
E eht anen dirc in edet gelod'
E s d' vp goed in noden
E s een voghel ongeeue
v pt wec of vp die haut d'we
S iede meere in wat' eu' d' mede
S o bestrucke sine lede
E ude vuut dien water · ix · wf
a essene all hus bedarf
h euet hi wel dat heet rampa
l e waent in duutsche es te rampa
l u artimelia dat buoet heet
S ultu sim aes nette' gheweet
l u laus bloet warm
W ulf sine voete
D it es oec een ander voete
l of du sout neme' warme' wm
D netelen in gheloden sim
E u d' mede sine voete dwaey
E u vten water sim aes ontkae
E ist dat hi sueltc' niet ne can

Ende hanc dalle gef hem dan
of wnte vlecke gesode eten
smelt in te sten so sulcu wete
hoe dat hi te stoppene si
nitel laeps van uilsmanu
helt hem drunke eu natter al
sum aes dat hi eten sal
hu euer hi inse so uem dan
an allene lap iof nochtan
ater d'meu m sicr dit
ni all hi ter somme sit
espocene eu maliene nat
uer waer hem sal helpen dat
ics der vosten medicine
esten messelike pine
eu latine sy edicht wel ua
also alst wilen aquila
smachus eu theodocion
ceuc den co· thclomon
acob diene vants uenice
ert vor vosten uanne m c·

Bilis sesher iacob van vitri
dat her een vreesam vogel si
o gwot datli den man vestace
helwent eu sine vladen
ar clallet: sum so gwot

Datmer vte drinct ter uoot
al iof vte ene horne wate
n lycia des horic mate
dat viten lande es van endi
elet men dat sule vogel si
n euen lande honde si daer
die weghanc es te swaer
dat gwud ende die dier steene
euschen come es d'clene
ant teerst datli sieu den man
estaen sine ende todene dan
al iof si waren gemaect va gode
d' vercheit tenen weder bode
al sy het wel wheit mach wesen
woent een vole all wnt lesen
et ene oghe heter armaspi
esten die vogle vechten si
m die merande die si wachte
ni wimmense hem ak met crachte
ie merande sum veoren
ouen allen andre all wnt hore
vint dit staende wylment socke
ndie glose van moises boeke
ierwoete so sum dese vogle
ni hebben gheemaect hoofet eu vogle
adeu aren maer meer so vele
dat her gaet al vten spele
chter· geliken si den hoene
vogle vandesen doene
esher men dat hide menich si
ndie berghe van yperbou
dat pt hatten si eumen man
xpimentator sesher nochtan
dat hi gasaires den steen
n sine nest sesher ouer een
ni dat es wel te vstane
m enesghe bate wukane
o neilt dan mer recht ouslaect
od en heuet die steene gheemaect

E nde hem ghesteuc cracht mede
D m des menschen salichede

Gravcendrion dices
Een voghel van oest lints geves
D ienen siet ghetempt mede
V an vierienender zinnerhede
V an al dat leuet datmen lummet
S o eis een voghel die winnet
A et minst te noteuc sim vroet
E ens int iaer daghes mee vroet
S oot hi om te winne lunder
T heen dier nes van luxurie minder
S caemdi menische so waer du gaes
D ie wdeuc ende vestet vstaes
D u vest altwes sonder vesteheet
T heir ouslinerhede gheeret
E n ne connes gheeuc mate dien
A lso als gravcendrion
A er du vteers dim cranke vleesch
V nder ouslinerheden heesch
E n aes di selven ter doot
A et cranchcit eu in qualc got

Ostrudus es een vogel clene
Ghelic der aenden ghepluuz al rene
V p thouet es hem alle ic vnam
V an pluume ghemaect een cam
S i vliechen inder ghebaren
V p ende neder alle zeebaren
T hemeen liede unalle ous vroet
D at die padde haer eyer broet
E n alle die ionste vint cout al gad
D an alle eerst voetse moeder eu vad
D m dat hem gelikten dinke
S ulke die vor gode stinken
S lachten den godstrute wel
S i sim van lysten so fel
S ien si dat haer kind'lieue
T er toghet ent heur ons heue
S oue doen si hem gheen goet
A er setten si hemen moet
T er riesch eit eiten dulle dinge
E nde oneinsteit vort vzinge
S o dinct hem dan datsi he slachte
S o wilsi dan d' kinder achten
E n hebbeus gloue in haer hte
A er loon wort die eiwelike sinte

Gus dats in dietsche te crane
Ghy iaers pleghet hi te bestane
S ine vaert van oeste te westen
A n iesghen winter vte sine neste
E n seept dan sine stare
A lst eue lettere ware
A lsi seeppen hare wech vt
S o ebsi euen diele beht
A lsi hi weept volghe si naer

Ende hemmen sim lmud al claer
Want hi ees so cortt mede
Een ander wepre in sine stede
Ende d' li beten bi nachte
Sceden li hare stritt wachte
So dat die tiende walle moet
Die wachtes houden in hare voet
Een hesellum os hem wec doe
Die wec dat hem die voet onde
Ende hem die hesel dan outualle
So wept hi dat sint hore alle
Ende alli vie twen wille vlucht
So vliegen li hoghe in die lucht
Ende datli van vien sieu
Dat laut d' li hene tien
Epimentarum die lesz
Dat die crane te wepene plegest
Al hi een nat lweert liet hesse
Ende wille dat alle dandre vele sse
Ende li halen na sim eten
Ende all li om h' dinge vete
Dat leetlaghe die staet int' hoede
Dinne siende all die vroede
So wept hi lude liet hi den man
Ende waer sculwet die andre dan
Alli van verren lande come
So heuet men dicke vnome
Dat li stene vint wopen dan
Den gout vint purgieren tan
Want alli vie sullen vliegen
Ventne ouer vi sonder liege
Datli in zwelge stant eni steene
Ende in hare voete sommich eene
Ebli hesele dits haer sin
Ende swaer te sine int begin
Dat met te vardich in gestade
Haer vliegen li dus stade
Datli steene voete in voete
Eten sciphede diele gemoete

Want datli oui die stepe lideu
Es ghelaet te menigre tideu
Dat sine so vele valle lieter
Dat sus cinne coude geuieter
Die ghenste helpen den moede
Indie houde wil ic v vroeden
Die zwarte hebben meest iaer
Ende lesen dat ouer waer
Dat men vindet lieden clene
Die bi namen heten pigmeene
Die iegen die crane striden
Ende pais hebben all li ene tide
Om vleesch es hart ende liu
Edi raet men ouer waer
Dat het beet ware dat hi laghe
Indie sonner tint · vi · daghe
Ende in winteren daghen · iii ·
Want al dus so muer wet hie

Gurtis als ons plinius spreet
Es die ene laughe wonge vmbeet
Ende voghel ende all hi wort gelaar
Dat die voghel mit guter scare
Iegheen den winter hene vare
Die swaelwe mette odenare
So vliegher hi dur gesellcap mede
All hem die pimlicheide
Anden vliegene gaer in hant
Luet hi achter in enich lant
Dock volghet hi sommwile sommich ene
In corten dachuaerde ende in clene

So datteue die winter vesaet
Dieue metten coute slaet
En ander vogel es dan aldus
In alien eude ciceramus
Die aldur mede vaert
Ende meester emich achter wt
Ist nachts ist dagher hi wept dã
Ende tweestle darsi volgen an
Ele · ij · vosthele die ok rime
Sin tweerande pelesrmue
Die wi metten crute te waren
En hebben laude wt sien vare
Om dat hebbe graf te winne
Die heet sim inden besthinne
Al li ghelelcap goet ter auren
Sien varen van hare geburt
Cheerst datli worde gewar
Dat die vaert een deel wt swar
Meet li oflaet en willen here
Ende visieren en willen leren
Varen biachters sulke acid
Datli met en dosthen ter vaert
Hi ets waer men can gewinne
Van hem datli wen velinne
Ende meet ghedosthen datli sprie
Come ne laet dan met ghebreche
Soene sent vut ghenouch lesate
Die die traghe dur ghelts vate
Bloiert van allen meldate
Ende sentle van sonde ontladen
Ele hauen pape te lande weder
Wi die dat vdient hir neder
Dat al sine sonde sim vlaten
Ats latich eit van groter bate
Ende dies vdient voi sine dort
Ay et rechte maert hi blistap gr
Ay wach hoe memich heremite
Hoe memich monet van sipe abite
Nut men die lange heuz ghelenet

Ende die lutel solaes heuet
Silencie en disciplime
Hehoude heuet en sware pine
Elen singhen ende walie
En cranckie lukner te delen salie
En noch ne ghuam hem nie t bar
Van wine letten van oflaten
Sinte pauwels ic ghelouets di
En alden paulen daer bi
Die dmen stoel hebben velere
Om vraye mont die laet ons weere
Dat god elken louen sal
Ele na sine pinen al
Die wil ic spreke ele ma some
Behouden der heren van rome
Pleszm nu marke dis
Lachstu den vosthel ghuis
Henestu die crute ontfaen
Sood heelleet sim velok vuldaen
Ele locker ofne gheen ok laet
Henli ok sonder loos so staet
So dat dmus daet vor gode ghie
Wies leuelle men mach ontvlie

8 Allus elin dietsche die hane
Ay emich kennet sine gedane
Wilen bi nachte wile bi daghe
Wiset hi met sanse sond sashe
En slaet sine vedzen dan
Al die hem te sandhe vort an
Mud es sim sanc te midder nachte

Ende bieden dat hie sinsz hi sachte
aen eiten wunde hortmene verre
Ende lochten al waer si erre
Al si horen haren sanc
Eenele stouter of inter ganc
Als ghedwichte scuiver sim luud
Die hane heeft menich cruud
Des mene ghenalen ander dier
Wier sonnen es sine manier
Dat hi wille vuste gaen
Die leeve onsiet sonder waen
Ghierlike den witten hane
Ende voerie doen te vistane
Dat een hout hane hey lesghet
Men ouer waer af lesghet
Dat d'basiliscus of doemt
Een dier dat die weerlt v doemt
Aer wie deser creature
Oet vele ghenoeghes va naturen
In warmen drecke lesz hut
Broet natuur te sure tuc
Dan com dat dier vut na sine aert
Ende heuet eens serpents straert
Ende anders ist ghelic den hane
Die ghelieu heb ben sine gedane
Ghghen rhey es sonder stale
Ende een vel gelozen altemalle
Dichte ende straerc en wel behoet
Ghulle wane dat dit broet
Die padde of serpent
Aer dit es bozghe bekent
Al een hane vecht ten leghe
Aet hi hem sier alle weghe
Ende singhet ende gaet
Een hoghen sanc
Die vivonne crupet onder banc
Ende al sine hemde blinde doet
Aet hi sinen sanc
Van wulven groot

Gallma dans die name d'henne
Augustinus wer bekemen
Dat si hare kiekine bewaert
Ende ment ghe spaert
Aer luk ieghen dien eu wulve
Om dat si die kiekine v doulven
Ghomghe kiekine ombehoet
Wilen node sim ghebroet
Ende wandelen buten haure vlekke
Al die voghele dan des merken
Ghomoeten si ter proie gaen
Aer an machmen sim v staen
Minus die meester oubint
Dat men crande netelen vint
Die kiekine of blinde doet
Ten sure of clene of ghroot
Die heme kemet wel dit cruut
Ende d'soete vint si teele vut
Ghepme den kiekine spise t'noet
Ende het hem es dan te groot
Die moeder breket he te stukke
Dit siet men an goede meeste dikke
Al haren clerken comt te vore
Wie worden die si horen
Ghoense he die meeste v staen
Die worden hene gaen
Eeren scaep ten midde hende
Aerf die ghone diet wel kende
Ghinghen hane all wint kemme
Die blonke brunge die hemme
Die scarpe sim van beter smake
In egipten es ene lake

Daer bwetli inden lande geweet
Ne relume daer gheen hene af weet
Y limus lyweert sonder lashe
Dat die heime indien dashe
Dat soe een ey voert bringhe mach
Dat haer van alpis dio slach
Dat een serpent es vaude quade
A twees met en mach gheleghde
I a haers vleesches medicine
Eghen des serpens venine
Dies radic ellren man d'toe
Dat ely dashes hiets goets doe
Dat hem moghen indien dashe
I ossen voe des viants plashe
Die beste hemren dies gelouet
Sinn die wort sinn om thouet
Een eys dore indie vulle mane
Heuet dit in doet men te vstane
Y dat een deel vwarmt hi
Dien viere ghelegheen bi
Dat het alle sinette of dwaet
Die een wullin cleet ontkaet

Gallinacius dats die capoen
Ende es een ouwtte hoen
Sonder ter lrolieue allene
Hi het met heime drueene
Ay hine voghelle noch ne vecht
A twees met om hi vecht
Ay et veder slashe noch met sange
Bi clcheet hi niet die wilen lange

Sinn vleesch leert me dat wel voer
Ne maect vtermate goet vloer
Wien bediet dan die capoen
Et dan der kerke heren doen
Sine wimmen noch ne voeden
Nemene gheestelike noch ne hoer
Gane die heer vander sonne
Dat hi gheene vleeschlike kind wonne
Noch sine lesven haue getiden
Ene rechte met alle die wile lide
Ay matymen cu wort tot wene
Esli ne sanen tene doene
Die beste sint d'wi of coute
Dat dandre li ghetide soute
Dese ne doghen gevoet no clene
Ond' tes duuels krolieue allene
Want vrugten vrucht no vrome
Indie welt hoe so het come
Apidavis ende iacob leghet
Dat men den hane te vuerne plegh
A dat in es · m · iaer hout
Ende men dame · v · iaer hout
Of vi · ende dame vort an
Allet hem in die leuze dan
Een steen heet allectorius
A dien dat hi dien ontkaet alde
E drinct hie ne mer meer d'naer
Dus weet men of hine heuzoiuo
Inter steene boet hier naer
Hort sine tracht al ouer w

Gallus silnester dat sikaen
Een bosch hoen es het stoutste dae

Sconc sheplinnet eu' mens'tiere
En deel van stouter manier
In sonen wedre so ist blide
In andren wedre leerint diene stende
Ende dect hem dan md' hashen
Es morghens all het gaet dase
Ende des auonts spade mede
Dat ter weide na sine sede
Sin vleesch es lichts al geneene
Ond' ionge ptriten allene

Garrulus es eens vogels name
Die in bosche ende in brame
Vor alle vogle die leuen
Geest crusteen meest
Inids vut cam sheuen
Ies es hi garrulus genant
Een gray heeter jut walliche lant
Van bome te bome vliesher eu' sprinkz
Ni' crisiht eu' garlet meer dant sinkz
Soch sheduert in gheene stede
Wat so vi hem lut oec mede
Ist man of vogel of enich diev
Elpot dit vogellinn ongehier
Ni' onterfant alirhande luid
Vanden vogelen d'vut
Somtiile ist selue so sot
Dat het macht so vele sin spot
Dat hem seluen niene hoet
Sone ueinet die spiwate inde' voet
Hepliinnet ist van menig' ghedane
Epimentator dect te vstane

Dat her dicken v' woedens pliet
Ni' meint hem selue v' hanse' siet
Garrulus die dinke nu vele
Ediedn some meinstrele
Die altwes sim onbestade
Ende calleude viw eu' spade
Vele voeiden vele sheloge
Ni' onterfanten die si mogen
Ede vnders ende papen
Porters vroulyen ende cnape
Si' scone om sim sheplinnet
Die dicke' geuallet dat sinle cinnet
Si sims selues niene neemt ware
Eiten hellsch eu spware
Iene meeten clawe' lauwz
Si' in puipt blaest ende mauwz
Want selden heuet mer enich vuom
Die te goeden ende hin come
Si' menich helich na mim wane
Sio uele sim siwartev siwane

Graculus dat es die wec
Allons wshet broed' arg' bec
Want hi emm wep gra
Dadien so es in sheman na
Ni' bivet vp bome in die tappe
So grote meinchte
Enen tiappe
Ner een drashen si wel
Hi ne sheen nes andren fel
Si' elc sochet sim genoot
So es hi' wepen so groot
Die hi' hi' aler eu' wet

S me so wiltu alsoe broet
D ie die ionghe teerne pleghe
G esten si sim best greulesten
·E· gaet vte vort sinder
V osten nam en horen in ſ·

Ibus all solinus segher
Es een vogel die te wandne plegh
Sleuens den hoeuer dat sine mane
Van illus dat gruter viuier
S erpente eyer can hi vinde
E n die drachet hi sine linde
W ant sine lief hebbe see
H ine tesseert nemermeer
D e v teerne dat quade slaet
E ne wf mit iaer dat v staet
V lamen hem vliegende serpente
I n arabien teene couente
A ls ome te vliegene vten lande
A laer weerdt te sine viande
E n eerst vten lande vare
E ome die ibin mit haer scare
E n ghemoetense indie lucht
S iet enen van alder vrucht
Die de welt wille plage
S e laten si dat luf omdrage
D ennin van desen vliegende diere
E s van so felle manere
D at een man es sins leuens quite
E er hi belet dat menne bite
S ochten sterket d'ob ibis met
Y sidorus te segghe pliet

A ls ibis sinchte mene can
D at hi in sine beche dan
W ater neemt na sine seden
E n purgiert hem so venede
S ene marasche ok neme d'see
D e bi rinigie es hi emmermee
D m auende ok om vilsche dort
D ie hi eter tlire noot
W ater so si sim so sim si wit
S ouder te yeleuse wi lese dit
S nu si sivart dits openbare
S ulc waent dat dites de hodenare
A y aer dans met en ware dan
A lso meent gheuarlie can
D at waer van shodenars mane
D ie men niene can gheusiere
D ar meuse oit in europe slach
Y limus die doer gelwach
D at ibis es avm gebect
E n hir marct ende mect
W ant te hodenaer hecft de bec recht
I oseph bekerinet ons echt
D at tduyte eere van ethiope
I n ethipte cam geloyen
D oe moises wal een iongelinc
E nde dat hi die iben vele vinc
E n sterkerse voer sine heer
D hi wal marscalc indie wee
E nde voer mids duer de weestine
D ie vul wormes es van veninc
D ie vogghele haetse en vdreue
S o dat die liede ondescaet vleue
E nde quamen al omorsien
I n ethiopen en metie
V ant moises lant en stede
D ie laba heet ende d'mede
W an hi al dat wal d'mne
E n eer na des lants coninghinne

V echt hir na van Jvos

Bos es een vogel beleen
In dat lantscap van orient
Een stam vogel ist een stout
Die vp pt eiwelke mit hout
Dat het hi all die daus doet
Sin lind es all ok hi wat v̄ woet
Si anden hoene leit weet
Dat paert heueten leit leet
In dat om sin lind v̄ vaert
Si ybos heuet dat pt ouwt
Wat heiten vten velde dunet
Dits mit die niet acht̄ en blinet

Ipsendula es die men vent
Een vogel in orient
Ende es vand̄ rauc̄ gellachte
Ende bi dasche ende bi nachte
Es tusschen hem enten hule strut
Dat ypsendula dasches tut
In dat
Dat eyer te wuene plict

Sachts all dule dan liet beit
So wuele des anders neit
Die blyeit ele andre quaet met q̄de
Sy bluen bede in die stade

Hirundo dats der swalwe name
Swart van plume en bestime
Ende eniche kemet hare bedane
Al die daghcraet comet ane
Twee sile met soeten sangh
Si laet den slapere niet ruste lange
Soe vinaert hem dat hi waert
Si gode louen diet al maert
Onder den rechten vloegel ebloert
Een vander swalewen dats goet
Den oghen die sim wughemake
Olinus die leit ene slake
Dat haer natuer doet weer al
Ok een huus slaen vallen sal
Want d'in ne make li ghe neit
Ouen allen voglen punt li beit
In haer ionge te voedene
Si haer neste te behoedene
Ex so vint menich ene
Die in die leme dragen streue
Die men eelidonius noemt
Dier na tale ak coemt
Ewar dusse li sim goet
Si hoemense vinde moet
In ouden philosophen boeke
Achme vinden wilment soeke
Dat dien dat elke vier outsteert
Ex hi die swalewe dat ok breert

E pilcuie vgaet d'mede
I sidonus strinet wonderlicheed
D atse gheene vogel hoe soet gaet
I n pivien ueinevuee ne vaet
B' com · h' vare es wel gewacht
S i vaet wech vogdes wint's cracht
I n winen lande d'vinatme
B heen wintev can gedmen
A daet vinrnuense plimeloos
H are comt die vogtstapt altoes
D ie in gane vanden lentme
S elden wobinen hare iongtme
E nde meu dver he' scade node
D ie primlebie hebsi van gode
A ristotels ende adelm
T wee vint grote meesters sim
S egen ende dit es belezent
W ie so hare iongen blent
D at hem dogen wed' com
H et eneu crude dat wi nome
I c waent ment heet cehidma
E n' dits wond' hoe seet ga

I sida na dat ict weet
D ats darmen de' hus nostel heet
van plume van stoenre maniere
B rocne gelu wot menigh'aere
S ietmen d' vp die sone blike
S oe dulzet den satier geliken
E lken voet ne heuet ueince
D an allene cadine clawe tivee
S im beclin es cort ende recht
A n vissetline geneert he' echt

D ies ist stine den water vi
I n daende so bweden si
D' si hole mette beckie
H alie ende die aende vnr tiecke
V an dese vogle lesgen liede
D at ic ouer w' meue bedicde
E n' ume weet oft es gelogde
E s hem sim vel of gewogde
E n' an eue weech gellegen
D at het alle iaer sal plegde
B e vinnrene mder gebare
A l of tvogellum leuende ware

I lopighis es een nostel mede
D ie oec gline sine stede
S leemt bi lopende waterline
V m te vane vissetline
E en deel zwart wit vp den staert
D at dicken vp ende neder waert
H et sine sterte slaet dit sit
A l pipende so vliegt dit
E nde meent die ghone wel
D ie mdese werlt fel
D ie ousestade es all die vele
H eu gheneren sondelebe
E nde verwaert sein in hare sin
W ant si met ter werelt in
S ieet vmden dat gedurich si
D ies beneu si dicken owi
S ochtan darme lusmere
D si an lesgen haren ghee
D ese minen die lopende bebe
D si in leuen sondelebe

Van ſ. gheet vte hort hir na
vogels namen die lim mi-

Kyliodromos leſen wi
es een vogel in indi
Ze eerſt dat in t welt baert
So vliecht hi ter ſomme wt
In weſtene d'ſoe up vaert
En al ſoe heeft te welte wt
So heeft hi hem mede al d'
Sim leue dan es wt een iaer
Binnen iaar eer hi ſterueet
Wt hi twee ionge dulne vduet
Sin gellachte niet al dan
Sin vleeſch es gelout ellre mã
Es goet iegen groot euel ghete
Want het vdruet al wilme wete
Wiegen menich euel groot
So ilt dur goet ter noot

Kyn ſpiriet alebrechtes
Dat een ſtaet vogel es
En in die ghene ſelleet heuet

Eis dan hi bi proie leuet
Ze hedoghich es hi horic ſprekre
Den vogheu die up hem ſtekre
Sarenit es hi ende goet
Om te voedene lim broet
Ende ande vogle ionge mede
Want een aren es van ſuad'ſede
Die te tilireu allinen ſpreeit
Sine ionghe vten neſte ſteit
Want ſi hem vnoie te voedene
En in te bewaerne ende te broedene
Hem ontfarmets al hijle ſiet eranc
Ende voetle ſonder dane
Ay ghi edel riddren ghi here
Aldeſen vogel loudi leere
Hi leuet bider proie mede
Dats bider armer menſchre lede
Se ſint met onhoneſth ind'proie
Se vliegt niet die lange voye
Om dese werelt heer eranc
Vdraghet dit arm volc gemano
Al hym doet d'wi of ſprekren
Die vogle die up hem ſtekren
Voet oec na des vogels ſede
Vdreuene arems ionge mede
Aclim elpelose edelinge
Hi elpt dat meuſe d'te bringe
Dat ſi mene comen te valle
Dit ſim doghede d'ghi alle
Si ſout wes nere emmer mee
Of gode euer indie werelt eere

Karlolas dat es bekent

Een vogel in orient
Salc alle aar leghet
Die sijne ledicheden plegher
Si sijne wijnter sijn longe met
Doch om dat natuere gebiet
So moet soe ter sonnen sijn stont
Ende alle soe danne wort wont
Dat soe met eyer wort beneest
Eer soe in wilder duuen nest
Dus moet die dunne voeden d'
Dat si met bestraet een saer

Hymor spreect aar des
Dat een vogel in arabia es
Sine es een voghel die meest wijnter
Van allen buisch voghel die men kennet
Want v waers of · vi · mit iaer
Wijnter sijn hi longhe dat es waer
Ende dit en doet gheen and's el
Mit dits te wonderne alle wel
Dat hi gheene vrucht ne wijnter
Eer hi inden hemel kennet
Terre risen die die macht
Hebben van te gheene dracht
Ende alle hi die sterren siet risen
So moet hi na sijre wisen

bone

Kyches spreect aar · des
Dat oec mede een vogel es
Die menichrande soen gheeft vit
Want elks daghes wandelt hi sijn lijd
Van haer van wulle es sijn nest
Bouen vp bome gheuest
Ende d'lo hout hi sijn bivet
Alle die elkelen sijn rijpe een doet
So gadert hi sijnse gheenouch
Eetene na sijn genouch
Alle sijne longe vp sijn com
So datsi hem seluer lene te vrom
Houdsi ledich ende voeden
Vader ende moed' ende broeden
Die hem seluer dan van houden
Voeden ne moghen noch gehoude
Dorp menschemaert hir vp wel
Hier gaet vte van · li · hout wort van · l ·

Larus als die glose seghet
Die vp moiles voere leghet
Es vboden in donde wet
Eetene van hee es geset
Dat hie proiet in sijre vlucht
Ende met water ende indie lucht
Es vediet den dieuel wel
Die hem allen emmer es fel
Ed' si leden heluchtleuen
Ed' si met godes om sijn vheuer
Alle vogle die indie lucht vliegher
Of weder si hem lare vedriegher

Van dit wandel · · vij

Indic wandel aerdsche gort
Dat bedict es biter vlart
Dm hem allen gwot eu clene
Et hi sin proien ghemeene
Die elsche larus all dict al
Zwishen wille in sine val

Hyacidus leshet solum
Es een vosel die name sim
Die es ghemaert vande lechte
Sine vedren schine rechte
In dunki nachte geluc den viere
Dies es het d ganghers maniere
Die bi nachte willen pinen
Ic liden dur dunki woestinen
Dat li des voghels vedre drage
Ende die nacht d'inde viagen
Plinius spreict indie voelre sine
Dat in germane die woestine
Dat almacugen uv heet
Allie vogle wsheet gheeret

Hyeina alsons dier vstaen
Sente ambrosis van melaen
Es een vogellinn dat broet
Sine eyer nachts vaste en hoet
In singhet de nacht al dure entiure
Onder slacp dats sine natiure

Dec dwet of sinte ambrosis sprake
Dat het sinct om die salze
Dm dat met sine soete sanghe
Sin biwet leuen dar outkaugen
Ende die es te wonderne seere
Ut met te twinckel min no meere
Aut memch meeck en d' austrum
Sebben ouer waerheit sim
Die selue mede vande hyoen
Dus wille der naturen doen

Hunaws spreict aristoteles
Es een voghel des lat delves
Die oere scarp es in sim sien
Die cler maniere voghe plien
Et haer houghe plume besone
Dat lise ter claerheit vander sonne
Ir eirn om te siene der in
Ende sule haer die meer of min
Sine oghen tranen clene of gwot
Die moet der outkaen die dwot
Ander voet hi so hi in ach best
Biter zee ende des voghels nest
Aut hi hem biden voghe gheneert
Die vilkche indie see vteert
Et all hi bone haudet indie lucht
Die voghe onder hebben vrucht
Isen si datmenche vanghe
Ende dulzen int water so lange
Dat li vdrinke en bone blue
Die heet hi dus hore vi larue

Dit schimt een deel openbare
a Is oft eenande aren ware

Isidrus math na clatim
Nu onse diethl halen voet sim
W ant d'si maen plume staen
S im si all hase voete gedaen
D es voghels voete en sekerlike
D it es die scuibut properlike
Ende in hashen ende in holen
L eet hi sim dwene tus vstolen
E n et sine proie allene
ay en vinsle wel naer al gemeene
A se gwot bi na all die aren
ay et plumen vladen te waren
V an plumen ghehoeit mede
S im vp sien dat wonderliche de
S im oghen wot alst ware een brant
H i es alde voghele viant
W ant si na hem steleus plien
D in dat sine dashes selden sien
H ier graen vte die namen in. l.
V an. ay. vstaet die namen wel

Plinius all wie wane wate
Dats die wouwe in onse tale
Arum beete en van voete
ay met starcs dar se geinoete
H eme luchtne en vogelme
D na setsoe hare pine
D me die met math com te bare
D ienen vint weipt vp der strate
D ok maliien si hare spise
P linius spreict die wise
D at hare lenen draget medicine
D ie wouwe plesget bont te sine
I eghen die voghelme clene
E n bloet vp die bote ghemene
S oe vliet den clene spwaer
D it es een wonder van vare
A ellrecht die leghet
D at eenrande wuwe pleghet
I n die ioghet van hare ioien
D atsoe vogle vaet in proien
D na eivenden d'na vlieghen
I n rende sterket soe sond' liede
V an hongere die haer gaet an
W ant soe h' met gheneere can

Magnales spreekt a P.
Dat eenrande vogel es
S wot all die gheer of die aren
D ie hem gheneren te waren
ay eeten visghen in riviere
S i sim van roder in maniere
I n haren plume all wi mike
S wart van voete en van vlerke

Melancrophus all ons lesthet
plinius daer dit in ledet
E s een vogelim met groot
D at sere wallet in sim shenoot
W ant bouen xv winne si al
E nde emmer onnesskene int gestall
S o naremt sio nes en shee vogelim
D in te voedene die tunder sim
D at machmen an die mensse sien
S ochtan all si te vlieshene plien
E n si volden vten neste
D moeder sim si vet ten vesten
E n volshen na hare wise
V ader ende moeder one spise
A en eir harde swter scare
A l ost een scole vogelen ware
D ese sim ten pivien gesteue
D en stantien voshelen dier bi leue

Ooupex es een vutswart vogel
an plume an bec en an vlogel
V an clawen starp en van beche
E en stolk aren est all ic wrecke
H i shencert hem in rinieren
A er vissche na sire manieren
A l shencert hi hem nit wat best
S ochtan maert hi up bome sim nest
E n voet met vissch en sine ionge
E n all si comen thuse eerste sponse
D in te vliesen sinn si vladen
S o ontsien si haer scaden
D ese vutsweipen haer spise
D in te vlieshene in licht wise
D ies met ne doen blue so sivaer
D armeuse dicken vaet al daer
S ulle vintme all men weet
V an naturen allo heet
D at si in conden wmcer tut
D uden hare vloghe wut
E n vocelen hem uden wut
H aer drec es so heet all men vut
D at swene bome verdroghen
D it mach men mauhe en woghe

Eunomides all ic ben aut
Sim vogle in egipten laut
A l Isidorus doet verdaen
D ie die namen hebben ontfaen
V an memon den he swot
D ie wilen bleef voz twien dwot
W ant dat si comen shenaren
V ut egipten met siuten scaren
D twien stont alsine noch seghet
A l d memon bestrauen lesthet
E en vissten iare dins shene sashe
E n vliesshen damie ii dashe

D metrent sim grab ende vp den d'dey
G aet haer spel al buten vanden
W aut ele gaet dan andren stunt
E nde striden sunder diuen
S o datter uele bluuen doot
E nde dies van vogle woud' gnoot

Eanca dats der meeuwe name
Een noghel es het oubecame
a 1 es si gheplumet wel
S a haer macht si nes niet fel
B i vissche leuet soe nu d'zee
a sloene bestheent gheen dinc mee
T erene dan den v dronken man
S o outsomet soene in doghe dan
a lleen storen naken sal
B oepen sie ende malre gestall
E nde dat comt hem van ioren
D m dat si hopen der proien
W el slachtet si den vischen vrecke
D ie vp die diepe tiden mechen
D ats der armer lieder tempeest
D an wanen si cummer wunne meest
D an sim si viv dan hebsi ioie
D och wortsi noch des viants proie

Eritic dat es des sinaurels name

E en vogelkin sone ende became
D apper stout ende sere snel
L enen voghellime fel
h et dar meenre dinc bestae
d an sine cracht mach begae
E n verwinnet met snelhede
E nde met sine vromichedey
D ichten ousekike dinc
a ert hin vp edel iousekinc
S taet di therte ter duchter wt
W es sonder waen ende onner baert
T od mach di wel van ogen sake
a et dure macht vbinnen make

Vsticapa dat es een voghel
Ende heuet plume een vlogel
S aden laenre harde naer
a minder es hi weet vor w
a eenre dan die dunc oec es
T hevoet ghebert sint sekes
a llo allinen die swaluwe siet
E n oec vele meenre niet
T raeth es hi in sine vloghe
S un vliegheen dan es niet oghe
a l heuet hem dit natuure onthoude
a nders heeft soe hem geghoude
T e sine lusnere gheseuen
W aut onder alle voghe die leue
S o nes der scrifture cuut
D at cuuch heuet so widen mont
S adien te sieue dat hi es gnoot
E nde dies heuet die vogel noot

Want hi al bi vliesghene leuet
En dacht wide d'hise heuet
Dooder hem mdie lele
Te samen vliesten dicke nele
Ende dicl hi eetmen mnsacha
Dat vliesevandghe in dictsch wel na

Meeps alle ons pluuns lesghet
Es een voghel die des pleghet
In hacnde te broedene in holen
Vi voete diep dat hi vstolen
Sme iongghe onder voet
Tote dat hi sinu te vliesghene voet
Van plume es hi sam scone graen
Vp deu ric leende int blaen
Vi qi die voist een lichtel wot
Wit andie wame eu met wel got

Ensla dats der merlen name
Die soete singhen eu bestame
Al die leuten comen wille
Want den winter swistet soe stille
Ende primeuaren die lesghet
Dat die meerle die men pleghet
In die ghiole te houden stille
Dat hi esghen nature wille
Vleesch eten eu te bet singhen

Ende dit selue liectmen vulbrinse
Der leeuerken ouer callandre
Hi oec sommich voghel andre
Als so swart ghesne soe bact
Hare plume stiecht soe eu bestact
Als ok soe wilde wesen wit
Aer ongemect so doet si dit
Want sonder tuden sanc alleene
So es hare ghenoughte cleene
In achaya es soe wit vonden
Dats die moreye nu bi stunden
Die meerle ne can niet muten
Sonder anden voe buten
Plesghet soe tellen iare dit
Dat hi wort van ghesuuen wit

Quedula es der camve name
Van swarten plume see bestame
Sclner minnet soe ghecit en gond
Ende dats bider natiure gewond
Ochtan ne weetse wat hi sal
Sonder dat soet decket al
In steden daert vlore bluet
Wel soe den vrecke mā beletuet
Die swart es van vule sonden
Ende sine ribben tallen stonden
So dect dat hi vliecht d'nede
Sinu ghemat sim salichede
Die warcht eere die mine ons hen
Mach die camve sprekre len
Ulmens pine iont bestaen
Aulve wacht soe d'sonne vp gaen

Ende swetele met hare spraken
Experimentaiwr seghet vrede sake
Dat cauwen vleesch met nes wel sort
Want het thouet crauwe dort

Ersus es een vogel sodweet
Datmen in dietsch den duk heet
In marasche ende in zuiere
Wandert hi na sine manere
Om dat hi die visschie vaet
Ende hi onder tbaiter gaet
Doch moet hi wed' in die lucht
Want dane comt hem dadem tucht
Hare ionghe sim so gedaen
Eerst datli vten doppe gaen
Al verlieten li vader en moeder
Datli hem sonder behoeder
Edrathen avime ende gheuere
Ambrosius spreict sonder scheu
Dat alsdie duli in die see vliet
Ende wepende te lande tiet
Datli vorwere ende vorlien
Empeelt die laen lat gelae
Te winter waer hi stille leghet
Ist dat hi vest te sine plegher
Om dat hi minst dan vlieghet
Want hen si dat natuer liegher
Ele voghel vliegher meer int claer
Dan in die lucht dicke en zwaer
Voghels namen gaen vte m · ay ·
Van sl · comen dandre na hem

Dander colomne

Nsus dats die sparware
Wonder edel vole een vogel mare
Want hi met proien hem ghenoert
Hi mee plegher noch ne beghoert
Ghenen ghelelle an sim side
Sulke wane dat es van mde
Ende sulke dat hem doet houaert
Want hi den leghe allene begher
Ay dats ghelouclicts dat ic telle
Want hmie wille ghene gheselle
Hebben an sims selfs veiach
Vliet hi ghelelscap nacht en dach
Nochtan es dit ouer w gelet
Dat die sperwar vaet sim unmet
Ende dit spreict aer
Dat iegheen die natuer es
Van allen voglen ghemeene
Die hem met proie gwot ofclene
Henere dat ne gheen ne vaet
Hellachte dat hem bestaet
Ay die sperware es van seden
Onsculdich deser edelheden
Want hi proiet vp sim gendot
Scaemdi menschie van stande gr
Dat elc menslie ok elc dier
Es liet winter iok onghehier
Alle dat hi bi proien leuet
Dat heet den sine vrede gheuet
Ay aer du eerie spiwaer
Hebt dese eerlheit omaer
Die wilde spiwaer leghet
Al winter tuit all men segt

Dat hi uaneus een vogelin vaet
En ude ondr heu hout d' hi staet
Dm te warmene sine voete
Es marghens met goed' moete
Daer hut smite varen eu' vri
En sone exempel d' mket im
Ni houesth eu' hande goet
Dat ele dancke wetmen he' goet
En ude ele sine' waert vdraghe
Die edele sperwaer broet in die hage
Die wip die lutel doech
Die broet vp die bome hoech
Dat ele meuische eu' wes des vraet
So edele baren so meer oetmoet

Natiuas mach in latin
In dicelth een nacht mine' sim
Ende es ene manieze van hule'
Diemen hort hi nachte dulen
Ni dincke mi an mim vstaen
Dat het mach sim een hueraen
Ne busth nele ist viet eu' viet
Sheuedert naden scuuiet
Achts vliegt hi in velde' eu' in hule'
Ni leuet hi proien van muisen
Ni d' we minnet des meuische' dzec
Zom heuet hi' clawe' eu' bec
Aghes liet meu selde' ofte met
Dat het die clare sonne vliet

Lepa dinct mi de
Cuppe welen.

Die so clare hort als wi lesen
Ist in stricturen es ghelet
Daer sde haer hore an daerde leet
Ende hort haede wel daer hi
Of d' wormen in daerde li
Dan streli haer' ber die es lanc
In daerde ende haelse an haer' danc
Aghes es li in haren bedert
Ieghen anom li vur tiert
Ende in die morghen stunde vro
Hier bi wort li geuaen allo
Leelth vander sneppe es gelomt
Want hets vduivet in cort stomt
Und' .S. enden die wort
Under .Q. scrinc v vort

Ostacwallus el' velzent
Een voghel in orient
Ende es verboden in dinde wet
So dartene ghecen iuede en het
Ene' starken vet heuet hi ene' lande'
Hi iuede can visschc vanghe'
Ende wept lude na den buure
Also dat meut varre hore
Een cuip heuet hi alse een sac
In sine' hall en' dats sim gemac
Want d' in gaert hi te sire noot
An visschc ene' hoop so groot
Ochtan dat heu die binc es vul
Ni dame es hi niet so dul
Als heu die binc ghelidelt es
Die visschc des sint gewes
Mit sine' cuppe hine vple vint dan

Ende vullet sine vruc daez van
Dim dese vullheit waent mi te ver
Van voortene die houte wet

Onsinna dats een vosthel wit
Ende wot als een swane die sijne lit
Bi water d'visschie in sijn vele
Lanys den halse an sine lele
Hi anghet hem een sac wit en groot
Die hem natuur gaf ter noot
Dim vele visschs ter in toukane
Sine natuur hi te gestane
Want hem vele hetens bedarf
Een vintse mesvez menich wif
Dan in groten water landen
Want mate water hebbi te handen
Van visschen sijn maert al bloot
Een ver heuet hi lauc en groot

Oriolus es een vosthel genoemt
Slaten sanghe die van hem coemt
Ende es van plumen openbare
Sone als of hi guldin ware
Van boume broet hi ende singhet
Sulc lud als sine name bindet
Sewanc meint noemt die wedewale
Als oriolus sijn plumet wale
Sinn drec die heuet so swart lucht
Dat hi dat selue so sere vrucht
Dat hi sere seuwet sijn sinelt
Want besatene die gewelt
Van dien stranche hi es so groot
Hi machet lichte of blinde doot
Hi heft v met sterueliche leitme
Van die sevenheit van ulve lime
Wildi v seluen wel belommen
Hi vindet in uli hiten binne
Genouch des sin vnoset leame
Alle sijn wi hardt al te samen
Van D. ne vant ichet nemmee
Hort vort vosel namen m. p.

Pellicanus sprect augustinus
Ende ysidorus de meest sijn
Dat heet een grien vosel si
In egipten so wandelt hi
Van nilus die grote zuiere
Pellicanus heuet ene manere
Dat hi sine iongen uummet
Al hise so pinlic kommet
Want si sticet sijn om hi hales
So doetse die arme dwales
Die dagse beweent hise oublit

So ouwet in sins selues site
Ende met sinen bloede wot
So verwectise vander dwot
Dec es mede van hem beleent
Al euich gevemmt serpent
Sinen iongheren nemet tleue
Dat hiet hem dus mach wed geue
Dat hiet hem cu dat sprent
Wanr tullichen hem cu dat sprent
Es alwes ouwede beleent
Ende dats om dat die pellicane
Serpente hem prime te vllane
Experimentator die bestriet
Dat die pellicaen crank bliet
Sa dat bloeden dat hi blaet
Vp sim dus vorne broet
So dat hi in gheer wise
Lieghen mach om sine spise
So moeten sine iongte dan
Of die wort die hem gaet an
Ochen haer tilwilder beiach
Nic es so traech dat vp dien dach
Dat van quader hiten bliet
In sim nest doet eu ontliet
Sulc vliecht vint en voet he seluc
Ni beneelt sinen houdren de eluc
Aer sullic sim honestlic ende vroet
Ende dinken om dat goet
Dat hem moeder eu vad dede
Ni neeren hem entie haer mede
Al dan die moeder of die vader
Ies gheware wort al gader
Ende vander cranch eu gheneesen
Die hem houesch hebben gheweset
Die houdsi eu voeden waerde
Ni dander iaghen si haer vaerde
Weerande sim pellicane
Dene leuet in hreeste it wane
Dats die de serpente vteert
Dander hem in tilwater gheweert

Voet so nes gheen pellicaen
Want hem een dauem es gedraen
Vande gheliwelge tote vurstange
Dus mach hem gheene spise lange
In sine lichame gheduren
Ende bluet mashet bi nature
Dee houder philosien boec
Die vele wonders doet onderloec
Es het dat in licia gheliet
Wonder datmen bestrenen siet
Es les laers comen d'ter stede
Bitende vogle ende andre mede
In eue maeut vp een vinere
D'verht si in felix maniere
Dat daer menich wort ghewont
Ende ontplumet d'ter stont
Vanden plume maet men d'na
Bedden dan in licia
Ende vele van desen sim pellicane
Die desen strut plegen te bestane
Ic meusche prime hem te vstane
Die natuer vanden pellicane
Die sine iongre slaet te doot
In hare wrpe gulsheit gwot
Ni daume verwet met sine bloet
Dam ouse vader die langhe doet
Mhier ende dats dan hie vrochte
Die oue met sinen bloede wrochte
Ende ons cluf dede d'bi ontkaen
Dat wal die vraie pellicaen
Die sim si die uv ontkarmen
Helus lede die uv carmen
In aendrike van aernoeden
In sinen lede mach men voede
Ode alsenen verstanden man
Die dor ons sim bloet ontran
Vint men trasche dorp lind
Die hem selven meer no mind
Voeden ne conen noch gode mede

S o daulien van sine houeschede
D ese bederuen inden neste
D it sim die ioden die int leste
V n dat si tracth selbe sh clouc
V n die elle blue si vlewuen
D ec sim d' iousthe dien vut vliesse
E nde vader enden moed' bedriesse
E n' hem selnen allene halen
D at sim die heidne die vdwalen
E nde gode laten ende anebeden
A f gode mit gnuter dulheden
A die goede lunderlune
B epeulen die doot enie pine
D ie ihc xpc om ons doshede
D hi anden cruce droshede
E n' ons met sinen bloede genas
E n' daulien sine lede das
D en aernen van aerdrike
D ie si voeden oetmoedelike
W el hem die dies sim vedacht
W ant all hi' coemt in sine macht
H i sall hem danken nude tawe
S n' voeden met elbeliken lone
E nde die dorp metten tragen
S al hi inder hellen iagen

D ryphuro all die lettre lesthet
H euet des gheen vogel en plegt
W ant ene voet heuet hi all die are
D en andren all die gans te wen
D elen eten wi den buc aren

H i can hosthe inde lucht varen
E n' maert ende slet in sim clene
W die visiche int water suene
D an schiet hi neder met vluchte sn
E n' grupt den visch in sinen poot
D ie ghemaert es na des arens wet
A etten andren hi weit
A lso dat hi mach vp risen
E n' vliesthet weth met sine spise
A en vintse gwot ende mate clene
V ele indie werlt ghemeene

P auo dats in dietsche die paen
D ie van vedren root en vlaen
E nde die stoenste es diene hent
S hehonet es hi na dat serpent
E le man hemet sine gedane
D ies heric nin te nin der an
A een meesk spreit dele lahe
P aen es ghehallet all die drahe
S in hind es oft die duel ware
S in ganc stille inder gebare
A ll die dick sine plume mede
S a des claers hemels stoenhede
S in hind viaghet w' so si sin
A lle beesten van veum
N och haer ne gheen ne blinet lanc
D si horen sinen ganc
A nstinim spreit openbare
D at paeus vleesch bin ene iare
S och ne stinket noch ne rot

D ie paen es een houerdich lot
S ietmen tot sine sconeit an
H i outwet sinen staert dan
I eben die sonne datmē bidien
E bet sal sine sconeit sien
A ar all hi sine voete liet
V ellet hi sinen staert dan en vliet
·xv· Jaer mach hi leuen
M u outen boelzen est belaeuē
D at den outen paen walt nut houz
E en prinens steen dies gelouet
D ie paen werpt all die louere valle
S inen staert vte met allen
E n dat laet hi hem uode belummē
T ote datsi weder swallen begmnē
A ll hi outwalke woet bi nachte
E opt hi lude ende ons achte
W ant hi henet vaer ende treen
D at hi sine sceulzeit heeft vlorē
E yer legghen si eens ten iaer
E nde die pauwinne die pint haer
D at soese den paen ontstelet
D ats vnthise om dat hise bielet
S ine ionghe wil hi verslaen
T ot dien dat hem die wippe vut gaē
B ouen niet te seer ghelaten
D oet den pauwe ghine ghegaten
A ll die paen clemmet hoghe
D at meent rem waest te vore droghe
W ite pauwe vnutmen mede
E n wilde pauwe in sonnigh stede
S iet van vedren so fuy
A ll die hums pauwe luy

P erdix heet die ptrise bi nam

I acob ende yisidrus te samen
E nde sinte ambrosius leghen mi
D at het een loos voghel si
W ant elc andre eyere stelt
A er all die ionghe sim getelt
L ame si die moed diese wan
B iden lude ende volghen haer dā
H aer nest maec si houc gewase
T hem ende mden dicken haghen
E n want iemē den neste naer
D ie moeder want hem iesghe d
E n ghebaert of soe crank waer
D me datsoene wille wē volghē haer
E n varre of leten anders waer
A ll haer ionghe hebben vaer
V allen si vp waert ende derke hē mede
A et ruseu dies haer sede
D ie si houden in haer voete
H aer luxurie es so onsoete
D atsi noten iesen natuer
P linius spreet in sim structuer
D at die hanekine bi tiden
S ier ofine die hemelrine riden
E n dier verwinnet dat hi onsoete
T ard den andren vp die voete
T heen wilt vleeslih es so gesont
A ll die ptrise in haer stom
H aer galle all plinius sedet
V p datmer essen iesen wesghet
H ouech ende meent mugge dan
D at die ogen verclaren can

P lateā als plinius sedet
E s een vogel die des pleg

Dat hi die dulis wacht ni die lee
Ende doet hem dan so wee
Dat hi hem haer proie ontlaet
Dec leset men dat hi hem vdraet
Ay et unsseleu die hi swelget gehcel
A ls hise hoeft vduwet een deel
W eipt hi vut die stelleu weder
En latet tander nallen neder

Plunales dat sun manier
Erande van plumier
Dieneu sesher dat bid' lucht
Leuen sonder ander vrucht
Sochtame vintmense wel geuoet
Wi men wils wesen vroet
Dat se voet die lucht allene
Dat om datuen gwot no clene
Un haeu daeem niet ne vint
Dies waent men datse voet drwint

Dica dats der acestren name
Van plumen scone eu bestme
Es soe ende die vele stallche ede can
Hacr uest onlet soe ghue den ma
Soe maket scarp van dorne bute
Bouen cam soet derhen ende slute
En maet ij. gate no meer no min

Met acerden maet soet sochte binne
Y limus doet ons bekennen
Dat acestren ionghe ouer waer
Sy heheten maken dosen claer
En ni datli sim geuleden best
W out dacestre ni een strec geuest
A l clink houcloe stille geneene
Sond' metten beke allene
D' ree doetsoe al haer macht
Hoe soet oudde uet haer cracht
Oughe vp gehoude' leer li wale
Some spreken mensche' talle
En horen nauwe na die wort
En pmen hoe lise bunde' vort
Die de wonghen hebbe' breet
Spreken best ende gheweet

Dicus dats een vogel echt
Sla minnen wane so ilt de specht
Also start es hi gebeet
Dat hi die bome dor peet
Onder die scorse na sine wise
Soet hi worme te sine spise
In hollen bome' maet hi sim nest
Dbiet hi sine ionghe best
Y louch oec semen yser of hout
Indien grate met gewout
Ende pieus met m eu mochte
Hi vloghe heue eu sochte
En crimt dwede vut vloge dat

Dan si gret wt ende en

V andesen crude teser stat
D atmer mede mach outsluite
A urhaute slote van butey
D ie die wort d'toe can segge
D ie mede der aue gheleghen
W heen meusche ne tremet echt
S onder vi naturen die specht
S cacep sim sine claue gemeene
D ies sit hi uote vp die stene
S ulc gheluct der marlen wale
S ulc een tel der wedulvale

Passer dats der mosche name
Dan huse broeden es hem bequame
D ichten dulren si vwoeden
A ls si noten ende broede
D ie heetste vogel ist van natuure
D ie men vint under stristuren
D ie suwen lenen langs dan die hien
W ilmen segghen ende sien
A elbrecht die seghet
D at die hie allene pleghet
S cumme te lenene dan · i · iaer
D atmach sim men lande d'
A ij heer nest niet des sim wi voet
S e waent onse coude lant doet
S u somighe steden wilme calle
D atli vanden eucle vallen
A ij adelbrecht die seghet
D ats om dat die mosche plegh
D etene dat belue laet
D'ok comt hi dat quaet
A V die ionge vte vliegen

Doude ne wille niet bedriegen
S ine vliegen mede en hare gebure
E n houdense dits houesche nate
D us souden die starke entie vroede
D ie crankie neme in hare hoede
E n bewaren ende beraden
W ede van stauden en van stalden

Passer arundineus
Es die meest musche en court ald
D at die musche entie nachtegale
W e samen noten te somighe male
E ntie vrucht die d'ok coemt
A lest datsoc es musche genoemt
W ant meuse also gheplumet siet
S oene broet niet d'die musche pliet
S och sine minnet die bussche met
A ij si woent ghine nut riet
W uten den huse ende bussche
D en sang so hebbe dese musche
E n deel vander nachtegale
A l ne singhen si met so wale
A n plumen siet men en an sanc
D atsi van tiveen sim gemanc

Philomena in
onse tale
Luidet wel die
nachtegale
Ende heet vã
sanghe dempens

Bouen allen vogelen in altre wijs
Vro wort soe indie dagheraet
Ende louet die soime eer soe up staet
In lentijn ende in somers begijn
Sijnghet soe ende elk meer no mijn
In lentijn tijt ghenoet haer so
Haer sang ende soe wort so vro
Dat soe selden wilen et
Ende sijnghet natenstelijke eijt tebet
Ja daer soe te prijse sijnghet
Eer soe haer v wijnghet
Haer natenst es so groot
Soe sal eer sijnghende blijnt dood
Sijlc necest segghet all soe v straet
Dat met haer ten ende gaet
Dat soes beghynnet mette daghe
Ende vhelt haer van slaghe te slaghe
Toter neene dat hijte es groot
Dan vallet sij wijden bome dood
Al sijn noten van musijken
Eomen sij sijnghen ende strijke
Ja die houde leeren die jonge
Eijn formeert haer wonge
Up ende neder ralre note
Dus leert ole haer rote
Aer all die daghe te lauxste comt
Wort hem teleu sang benomt
Sodanigen van heu mer-a-tijbuut
Inden wijnter tijt eu vint
Sonder dat sijlc openbaert
Dat menselc dan heet wbaert
Eijn dijt strijt al openbaer
Dat ouidius hont ouer wijn
Al sijn brocken ende noten

So wort hem
sijn zang vstore.

Psittacus dulce
um sum

Die papegaye daer of lolijn
Ende iacob serijnt in haer doene
Eijn vogel ist van plume groene
Dinden hals eenen ring van plume
Hevariwet gelijc groudsciuncen
Eene tonghe groot eijt breet
Dat sijn mede formeert gheweet
Worde all alles een menighe waer
Inden eersten of mede andere iaer
So sijn sijt te leerne best
Eijn onghouden datmen hem vest
Eijt bet heet soe eijn eijt staat
Vele soe van hoge up eene staat
Si sonde haer up den bet ontfaen
Daer honet es so haer sonder wae
Dat menselc met eenen yseren slaet
Al sijnenselc dwinghet datsi vstaet
Te spreiene na sijnenlijke wise
Ay eiten pote street sijt die spise
Inden bet dijs wonder mee
Int ghebeerijte van galilee selbee
Eer men dat soe te broedene pliet
Daer selden reint of niet
Want den rem es haer doot
Eijt staet wacht sij wel hoede
Ende strijcken dijken eijt maeijt
Eer gheerne drinkt wijn
Ay eijt lelet in to [illegible] mede
Dat hij willen sonde luden
Intijbuut van gricke eijt sijn eer
Inte vaerne ouer meer
Papegayen quame tier stout
Ende seiden sreyler van belout
Oc was sijn cop ghemeenlijke
Vander cunne van vramli.
Eijn sijn wt wenstij sreys d'naer
Dus worden haer worden wijn
Eijt paues leiven lele wijn mede
Af eeu man dur honesteijt

Eenen papesdaij die spraec sdhanouch
D oemense hene ten paues drouch
S eit soe hene vp haer vaert
E c vaer hene ten paues waert
E nde teerst datsi den paues sach
D ubooc si hem sueden dach
A chte een tiuee warf te samen
D ese dinc den paues so wel became
D at in dichten sonderlinghe
D e ceestien spraecken dach cortinghe
v het vanden p vn
uldi horen vanden

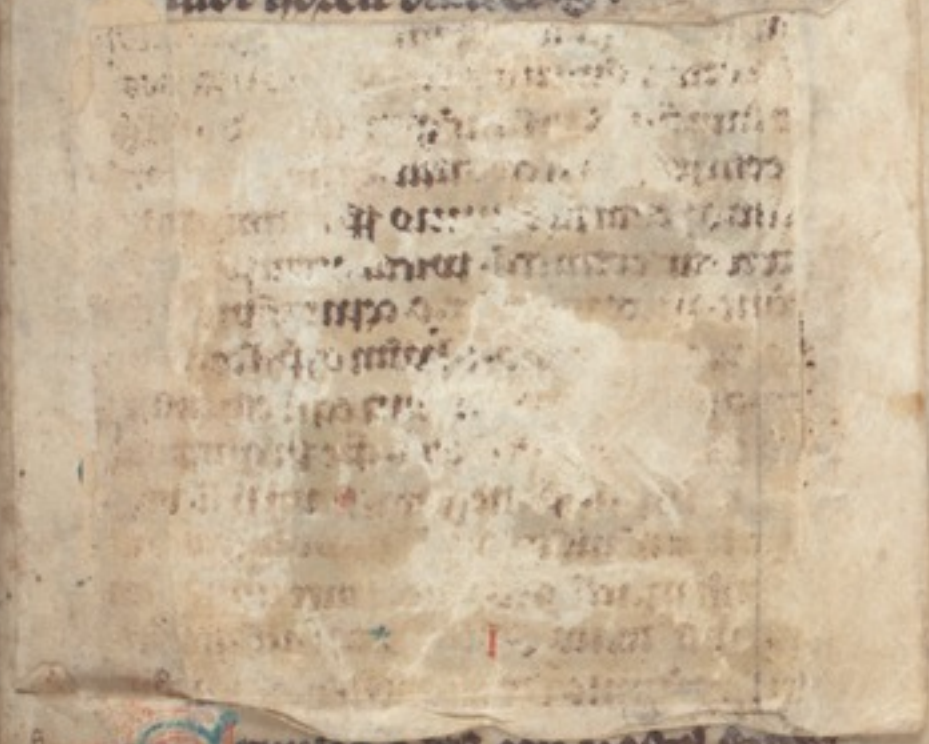

Struthio dats een vogel groot
van voeten ros hemels ghenoot
A ls dese vogel vpeenes pliet
D in dat seuen sterre hi siet
W ant hi altoes gheen eyne lesz
E er hi dat siet als men seghet
E n dat es om dat an gaet
D ie hinte die een oest bestaet
D an lesghet hi sijn eier vp tlant
E n bedecse onder dat sant
D an gaet hi weg een vghet al
W hile leit ofte vinden sal
E n noet die tijt entie natuur
D oen dat hem vinden sonde te sijne
E nde bringhen sijne iongen voert

A ellrecht die seghet dit wort
D ualiche of met mach hi vliegen
V ser het hi sonder liegen
V ander aerden mach hi met rusten
A y hi loop na beesten wisen
E n sijne vloghe maghen hem vaert
S o dat hi sichre es dan tpaert
D ie paerde haet hi emermeere
E nte paerde ouslieue seere
S o dat sijne met ne dorren sien
A ls hi vorden man sal vlien
E nipt hi in sijne spleete voete
S teene een wip after onsoete
V p die ghone dieue iaghen
S o dnies hi alle mder haghen
S in hoofte wel bedecht es iet
D ant wacht darmens met en siet
S in eyer sijn allmen seghet
D iemen in sierlie te handghe pleghz
A lso grootes es hi hardnare
A ls oft een mare esel ware

Struyo es een vtcent voghel
Ghevedert es hi anden vlogel
A ls oft een scarp toren waer
S ure ionghen es hi caer
E nde plegert nachts
T e vliegheene allene
I esghen andre voghe ghemeene
B o gheuet hi eenrande melc
G e lughene sijne iongen el

Hier ome beghint de spreuwe

Sturnus dict m spreuwen wele
All wi in plinius lesen
Want hi seruste spoete brunn
Ende glinc welende nit comuun
Ende tuyp macide vliegende in stine
Si hem sullen ghenaen
Auouous vdateren li glinc al
Ende mur meren ende make gestal
Al of li hadden gedinghe
Aches sindhen li onderlinghe
Aer all die dach openbaert
So slunghet elc ende gebaert
Al ios soe sellte in aerte en spel
Ende daume versamen li allo wel
Ende vliesghen inet ghemeene hee
Se samen om haer inkneer
Hier gaet vte vandev.s.
Hort wat in.s.v eltruen es

Turtur es der tort[illegible] ae
Een wenc voghel en[illegible]
Dat seer minnet sim ghenoot
Alt so es dat het vluer doot
Dat li nemmer meer en luchet
Henoot na dat li vlieget
Alene vliegher li allinc ons tot

Ende vrelghe die sim vdroghet
Sit li met wuuen beuaen
Alsilms doet ons vstaen
Ende seghet dat hir up sonde swulle
Wedulven ende houesche vrouwe
Ende dat wedustap beterinnen
Ende dat die stome vogle minne
Armen claghen es haer zanc
Henen voghelen es li wanc
Aer doedertierhine li vdraghet

[illegible]
[illegible] blade
[illegible] nc
[illegible] c
[illegible] m
[illegible] a

Soet li in wuen ob tiere
Ende in te samen creaturen
Die heet ende nat sim van naten
Aer all li vliesghen up en onder
Es haer vleesch vele te ghelond
Auden rechte vlerke dat bloet
Es den ogen seer goet
Ia leutmitide machmense sien
Want dat li den winter vlien
In bussche machmense hoede lien
Der lieder huse li vlien

Crasopales
All ledz sylui
Sie trinen in ath
ophe zran

Aer ces hi dan die aren .vm.

Mecre es hi dan die ayen
ay dar shehoreut es hi te wen
a lle cen ram ende des ne pliet
s e sheen vogel dieme liet
h i vdruet met deler laken
a lle vogle die hem geualre
a lle fenrys es hem thouet
ay et hozuen en des shelouet
d at hi van plumen es bruin rwt
s tart vmosheude ende guwt

Turdus es vosthellim clene
van vorlnunch eit sr shemaene
I n hoshen bomen maetet sim nest
V an lomen en wel sheuest
d' si m bweden hare ionshe
E n dat in harde wrte sprongshe
W ant hare eyer die si drashen
d ie sim ripe in y dashen
E n d' vut comen vp die stede
T hant hare ionshen mede
T gnet vre les ic v
h ier comen vort name in v

Espulio dmcke m
Dat het de vledermus si
d ie ne vliesshet altoes met
d an lauonts spade allsine wel liet

I naen wint sietmen sheene
S iet ne eten si ok wel cleene
a n weshen vintmense d' si cleue
I ok in holen sonder leuen
ay aer bymenense d' die lucht es cl
w ordsi roerende ende leuen daer
E nde hare macht die wint he an
d an vliesshen si weder slapen dan
S me heuet vedre no plume ne sheene
E echt shedaen na die muus cleene
W ant si drashet en loghet
a lle natuur in muusen toghet
d at ne doet auds ne sheen voghel
S tart heuet si ende vloghel
E nde dan es auds niet dan vel
d e moeder can met haer wel
d' si vliesshet twee kind' drashen
d en boeken hore sheewashen
d at dat bloet vand' vledermus
ay et enen bloede heet tradims
E s goet iesshen serpents beten
h oude boeken doen ons weten
d at w' vut sheuet es haer
B estrichen met haren bloede d'
h et wast weder des shelouet
l ech dat oec onder dims wnk houz
d at si daer ok niet ne weet
S i sal kint outfaen sheuet
d it vintmen indan onder soec
d houder philosophien boec
ay elien eten si ende anders niet
h are boen en hare voete men liet
I n vloghel ende in staerte eet
T hetant es si ende met sheet
E ns das ne pleghet ell vogel geen
I n Iudia es memdy een
ay eere dan dunc nochtam
E n sietant all ware een man
d' si die ok biten mede

Nesey horen of ander lede

Vanellus dat es dat vaucel
Een voshel wel bekenet r dwel
Eu kunt hetet m oest laut
Dese voshel all hi siet te haut
Ene man van sine neste verre
Sovliesshet hi te hem wt erre
Ende wept of hi wane vdwet
Ende street dan na sim houet
Dm dat hine vanden neste
Waent vdruen ou sim beste
Ende hu bi wt ten selue stonde
Sin broet ende sim nest vonde
Wel beheut des vaucels vite
Dat leuen vande ypocrite
Die wm hout ende sere vhoshet
Hesiet hem eni sheende dorz
Ende maket vor die werelt tale
Sovont die viant dier nicht wale
Bi deser kremesse tsinen neste
Ende neent hem alle loon mit leste

Upupa alst es shelet
Es verboden m dude wet

Dats om sine ourmechede
Inden dret nestelt hi mede
Sine houti hem sheenanc
In steden daert es quaet stanc
Dies heetmen den limshim vosel
Sone heuet hi plume en vlosel
Ende vp sim houet ene crone
Van plume shewallen stone
Se winter sietment no ne hort
In leutim tuden cout het vort
Vanden houden wermen vstile
Dat si hem outplume slaen
Ende daen inden neste shind
Siten onder hare kinder
Die shewallen sim bone der harde
Die seutle weder ende broeden
Ote datsi shep lumet mose wese
Ende van crancheden shenesden
Ay ce duesheden esser an beheut
Al die houte sim van houde blent
Sohalen die lonshe crunt
Die blentheit mede shaet vut
Iawb sesshet van vitri
Ende ander menich meest di
Wie so limshen voshels blat
An sinen slaep strict ende dat
Als hi te bedde wille shaen
Dathis all hem sal de slaep bestae
Al hem dromen eer die morde
Dati viande willen vworde
Ouerduren den vesonder
Ay ic sux liten hde swot wond
Ay hoe ende in welk manier
Se willen die meest met vilier

Vltur wanic es die ghier
Een start vogel eu' een fiez
ay aer in sim vliegh' es hi swaer
my sprondhe ofmeer dat es w'
S o aet hi m sine wisen
E er hi mach vand' aeiden risen
p linnus spreit hers sine mamere
D at sine plume' inden vier
ay eter wie serpente viaghen
E n' die sine lyte met hem draghe'
S m vlehet van allen dieren

E nde ne gheen dier alle claer
D nder die mane dat es w'
D die orlogen sim endestrit
D waet tinden si ralre tit
a ll die hem willen verladen
J n strude metter luder scaden
a ll die jonghe ghier es groot
S laet hi sim oude moder doot
a lli haer mene mach gheneze'
p linnus spreit sonder steren
D at me nan ne vant h' neit
W ant vp wotsen hebsint geneit
D si van volke sim behoet
D ie ghier sine iosghen voet
E ore dat comt die winter tit
E nde dan wast tusschen hee die mit
S o iaghet hise van hem dan
W ant die proye nauwet hee wit an
W ant een p ghiere dat verteert
V ele want hem wide gheneze
W i vesten plesen si met te vane
ay aer si proven varre dane
E n' dit leert hem dat belimmet
S ant die den vloeden minet
E e houdene onder die ghebuere
a mbrosis spreit hers sules nate
D ie sonder noren seghet sim slaen wa'

J onghe draghen ende omfaen
E nie ghiere die comen danne
a l sonder ghenoot van manne
l ene' si seghet hi welte waren
E n meenlike te houdert jaren
D e seghet ambrosis dat si al bloot
V or leemen d' liedet doot
ay er ere sonderlingh' leere
D ie hem comt van onse' here
W ant all-ij-lants here' hem gerde'
W ich te vechten onder hem beden
E ist dat vele ghiere te waren
V olghen dan hemen staren
S o maghet wel ouer w' bedieden
D at van paeiden en' van lieden
E ne gwte meinghte vpt velt
ay etten swaerde wort gheuelt
p linnus spreit oet vanden ghiere
D at hi proiet na sine manere
V anden middaghe toter nacht
E nde hus hem vorde' middach wacht
S m bee cromet hem m sin houde'
S o dat hi gheene proye mach houde
D an moet hi dor die noot
a lso van honsre blinde' doot
h ine can met ande' stre' te waren
S me' bee corten all die aren
D at doet hem een deel de noot
W ant hi swaer es ende groot
E ynemanne die seghet
D at die voghel siw' te time plegh
D ie met vleesche es vladen
D ie ghier doet gwte onghenade'
S me songe heuet hi vstaen
D ati vethede omfaen
h i bitle en' slaet om die salte'
D at hise maghet wille malte'
S iet hi ene twende lisdende mede
h i beet te haut ned' ter stede

Waer soet es hoe soet vsh aet
Dits daer men dichten ome vaet
Ende stirken te memsh tuit
Sullchen hem es dichten strut
Ende den sheerualke weerm wel
Die sheerualke es hem te siel
Ende vorinctene so met planten
Als hi stant hi canne matten
Dat hi te male mene vreert
Dmede voet hi ende sheert
Sme iongshen in sine neste
Hier es van v dat beste

Elentides hiet plinius
Sim vosle heten aldus
Ende woent crande shedict
Als ons plinius bedict
Bi euen bersh die cadym heet
Dieu de lurkele wen sroot leet
Want si haer oren woeste leer
So weept dat volc an onsey heer
Ende bedashen met beden des
Dat hi hem sent z elentides
Ende allmen waent bide sebode
Allene van ouken heer sode
Soch wane si come of te vare
Se weet menne te ware
Onder datse die liede allene
Bidden van sode met weene
Si vreesen die arkele dan
Dater sheen ontsaen ne can

Hier eut der voshelen boet m z.
Voudics meer ic dichtes mee
Hier simur · C· x· ende drie
In dietsche al sedicht van me
So ict vraist vant nit latim
Dbispele ob outbouden sim
Som eu met thouterste deel
Up elc te dichtene sheheel
Te lanc ente swaer
Ic dichte cort dmt ende waer
Want ic ne vesheer met
Dats den leser ict vonet
Hier sint si hore vort wt mee
Dat wondre men vint in die zee
Ende in water ende in vuieren
Alle all die meesters vilieren
Die dat waer brude vort
Sciuit vin dietsche vort
Hort doch eeu deel mt shemeene
Er ic lesshe van ellre alleen

Oustrinu leshet tlatim
Dat mach in dietsche wond in
Dm datmeent toshet eu sict wr mu
Ende dat selliene es al velond
Wonder vintmen ind zee
Eu swot teel eu vele mee
Dan die werelt can sevilier
Wonder vintmen in vinier
Ende in varsschen water mede

Den gheen water comen uc can
a ist tint es comt sire broede toe
Som wile die hye som wile die sulle
Jawb van vitri segher dus
h et wasset tote · xx cubitus
E ñ hes hem so hart dat vel
ay en cant dor slaen met wel
Sonder coushe eit all it hore
Sin mont gaet van ore te hore
D upperste cake weler allene
Sin tande sim vieselic geneene
D ie claiven heuet staat en gruot
Se wunter ne heter met ter noot
h ers wiret in alre manier
Ze ere den menslihe enten dier
S ochtan experimentator segher
D at het den menslihe te beweene plegz
a llene doot heeft ghebeten
V an hem wilme die wheer were
D at die saralsme vteeren
S in vleesch en het he met mach dere
V an sine drecke maken houde wine
D ushenoemt te hane sine
D ñ wimpleg mede te saen
E ñ hem die huut dart dueue stae
E ñ si stoue stime en claer
ay aer oulanghe gedurt d naer
W aut all si sweete gaet al vint
E ñ wghen onder die gelauve huut
J n nilus diedier esipten vliet
S ult darter menigh te welene pliet
D er vuurmen cocodrille mamere
J n surie in ene riuiere
D iawb of segher van vitri
D at dat dier d dus comen si
Se wee edele broedre waer nit sant
D ie dat rike hadde indie hant
S o dat den bennde sere
D at ander met he wal heere

E ure dede cocodrillis ionste brinde
D in dat hi int sulke dinghen
D en broeder wilde ontlinc scieir
D ie ghue hadde in die riuiere
D ie beesten wielen eitie tint ghint
D ie nideghe broeder die der dinc
a lremale hadde vgheten
E s vp die riuiere gheleten
E ñ dat dier ghnd ontuorlien
V ten wanr varende up dien
E ñ heuete thant ghestuert
D ns heuet hi die doot beruert
D hi mede waende ontlinc
S men broed al moester blinc
E ñ aldus ende hi deser manere
V ntmense noch in die riuiere
Y limus spirit dat dit dier lezz
d at ghelue alst doot waer lezz
E ñ heuet den mont ondaen
S o comt dat eleme comch in laen
E n soert an sine tande vleghe
D an sivelcht hut in mi sonder liere
W at sal also groten diere
p oie van also eleme manere
h et dinct mi wel man ere lere
V anden quaden vallsche here
a ll arme dorps an hem com
D in hiet baren om hiet vrome
S o vaerli of si sliepen dan
E ñ latense hem tom bet an
W ant si hem dicke tose manier
a ll of si waren goedertier
ay all si come binden tanden
S o vswelghen sile te handen
E ñ nemet of al thare al bloot
W ed si es eleme of groot
ay en vint een vole van manere
W ien ende nilus der riuieren
S tint en tene in een heylant

Die ceuuiteri sim sheuant
Leeuc sim si ende van stout manere
Si hatten seer dese diere
Si dinten allene in uilus siuene
Si vp des dieres ric oet clemme
Si vitet vp alst ware een pt
Al dat diet dan gaept vp ut
Wep si hun in cort stout
Ne ysetine colue inde mont
Si rinse also vp tlant
Si diuinsheuse alte hant
Et wepene vp hem vbolshen
Es spuiuene datsi hebbe vliuelse

Erinus maximus dats mm nomee
In dietsch dan die heet vand zee
Hyamundarum boet die seez
Dat hi sine honne te strikene pleez
Die hi an sim honet heuet gnot
Ouen de zeebaren al bloot
Inc die vosse die sim moede
Si vliesshen ouer die zee vloede
Vp sine telsen sullen rusten
Nu dats hem mach nā moetheide lustē
Si alsi sitten wanē met vrede
Aetsi hem sinkē d'ter steden
Si laet die vosse int wat uallē
Dus vreet hise met allen

Daab dats een vremde dier
Aze die sedhet hier
Dat het eneu voet heuet
Die hem die natiure gheuet
Het mede doet mdet shebare
Al ofhet ene hant ware
Want het hem seluē d'mede shiset
Also all hem natiure wiset
Men adem halet indie lucht
Aet int water wast sine vrucht

Vitos spreit aze
Dat een wonder in die zee es
Si heuet tiwee voete eu clauē in
An ellen voet dus struet hie
Leene heuet den rechten voet
Aet den linchten staat eu gaet
So dat hem seluē d'vp drashet
Ele int so die wint vlashz
Die zeebaar gaet al in een
Hem si houden an euē steen
Dat sijn een wint d'ok tan gesteldē
Si all die stranne dan shebreidē
So wanderet dan eu gaet
Om die dinc die hem bestaet

Elechi es een wonderlic dier
All ons tellet aze hier

Dat gaert wch inder gebare
I n hem alle oft eyer ware
A lsi rype sim wordli open
S o wimer worme vut gerope
E n wten in cort ghenachte
B helepen alle hare gellachte

Onlou el een wonder mede
Sprent a B. hier ter stede
D arme gheen spise outkaet
D an die van hem selne gaet
V ut hem selne gaet ene verthede
E n die outkaet het wed mede
E nde anders in gheere wise
S one outkaet gheene spise

Adams marm dat es mede
Vander see ene wonderlichede
D ie wi heeten den sachhont
P linius macht ons wint
D ati memghe visch vdwalen
E n alli ballen sonde si blasen
D ulcenlic sim si want si outhuebe
A dat lenet en si vmmesghen
B hebet so sim si vort wt
A n bachten alle een visch ghestart

Breet ghelnanelt eure mont wint
E ute tande starp in allen strint
S im vel dat es vn ghehaert
D at ander honde seer vervaert
V isghen iaghen si inder see
A le iach honde no mm no mee
B eesten iaghen si in dat wont
E n vlinse memchkint
A le ist datmeuse mach ghebesten
S ier lichte machmense vllaen

Crulenm alle ons seghs solim
Es een dier datme sieet sim
I n water datmen ganges noemt
D at vten paradise coemt
H ets van variven ghelu blaen
E en deel ghedaen uit wat graen
E n heuet vogen ij armc stranc
D elc es iij voete lenc
D er wonder dat wi v nomen
A le starke dier comen
B rinpt hetse d in water stont
E nde turtse inder minter gront
D us eert die beesten dan
T gaet vte ende d comt an

Draco diemen vint in die zee

Es met tousiene min no mee
Dan die drake es vp tlant
En also groot es die viant
Als die drake die vp tlant leuet
Aer dat hi dheene vlerke heuet
Sim houet es clene en sim staert lanc
Aer sine tande sim so stranc
En seere wint es hem die mout
Sine strellen sim hurt hard talre stout
Alle visschen vander see
Es hi vreeselic emmer mee
Want al dat hi wint en bint
Dat es doot in corter tint
Alle man alle visch alle ander dier
Es es hi ende onsghecher
Limus die dinket meene
Dat tpuluer van sine beene
Die tantsiveere doet sghenesen
Dus is enighe dinghe in desen

Delfim spirit iaerb ende solm
Dat wondre vande meere sim
Se sheen dier dat waentin wel
Se indie see also snel
.V. maende drasheu si haer dracht
En in wacr daase die moed wacht
Ende dese met lutte groot
Die vader pese alle doot
Die moeder minnetse alse sim ionc
Aer alsi comen vp haren sprong
Wilse die moeder oec vreten
Sine moshen outslic no he vlieer

Si walsen tote .y. iaren
En si uoten oec te waren
Als .y. maende hebbe of het
En worden vi nature het
De somere dragen si en winne
De winter wilsis met besinne
Si sushen nader sueste mamere
Haer mout staet met na and diere
Aer anden bulse staet hem de mot
Carpe vinne rilen hem talre stout
Als gram sim dan vallen si ned
Als hem die moet sitter wed
Ende lind hebbi sheuecent
Echt oft ware een menshe die sterf

En richen nauive vter maten
Vp tiwater slapen hebbi vore

.L. en .xl. iaer es vestreuen
Dat sheproeft es darbi leuen
Si horen shine blasen en sanc
En volster na met strine lanc
So dat wilen een arp was
Die hiet arrio en alsic las
En walsin een strip met liede
Sine te dodene verriedet
Doe behashede sulre voste
Dat hi een deel harpen deste
Als hi dit dede een wullim
Namen shind menich groot delfim
Ende nien warpene ind zee
En groot ontkinthene sond wee
Ende voerdene vp tlant onsetaet
Dus ene wonderlike daet
Delfim ne heuet sheene galle
Die clerc ionge delfim alle
Sim vele te gader in grote stane
Wde grote bi hem diele belven
Verriet een delfim dander comt

Ende hebben vp haren ric gheuoui
Ende drasghene wt dat risen die wage
Ende stoume te lande iagen
Hans doen ne willi met vghete
Ende laene gheene vissche eten
Want ele heuet andre hande lick
Ies struct plinius in sine brick
Dat een cō· hadde gheuaen
Een delfim ende deet binden saen
In eue hauene met eer line
Getien quame d'vele delfine
Die suchten sere ende uelbaerde
Al of si gheuaden bedsten
Sodats die cō· of dochte
Ni thiet dat men dat diez outmochte
Epuncrator die seshet
Dat de delfine tetene pleghet
Oint hi nit wat ist wuf ist mā
I stuerne ende eten dan
Ende ist dat hire noit of en at
I rieken vi naturen dat
Ende drasghen vp hare suauele dā
Elande ist wuf of man
Ende ne laten visch oec eten
Hoe sint rieken men cant gheweten
Nsi of si hebben die sede
Vder naturen hemelichede
Ides heys· augustus dasghen
Al een kint hore wi gewasghen
Ut lant van caeps dat een delfin
Hewecnt hadde ten hande zin
Er brodelinge dat hem gaf
O dat delfin al lenede der af
Na doe die knecht wt gnoot
Wendi hem eu ghinc al bloot
Ydier riden in dev zee
Ies wonderde meerlie liede mee
Ies sident wdren al gheuone
Ident lo vstarft dat ghone

Ende delfin quam te houere dicke
Al wolt oui den knecht dochte mucke
Ni all hiet clunt niet ne conde stouwe
So bleef dat diet daer doot van wouwe
Getenatus ende sabiaen
Ni solim doet ons vstaen
Wote yponen in affrike
Was een delfin des gelike
Dat die lieden hadden vp gehoude
Het liet hem tasten all si woude
Er yetiene istorie heuet in
Dat een delfin sinen sin
Bi babilome all men vint
Hesel hadde an een kint
Ni plachet dicken spelens iesen
Ens eu wils dat kint met plede
Ni delfin volghede hem vp tlant
Ni bleef doot also te hant
Ec wal d'een kint alsinen weet
Dat dat delfin dicken reet
So dat of stac een stozen gnoot
Ende dat kint bleef aldus doot
Dat delfin brochte tkint vp tlant
Ende dode hem selue altehant
Van delfinen eue maniere
Sin milus die vniere
Die hebben starpe vanne bouc
Si mede stozen ende clouen
Hare bulke die wowdrillen
Int water· alsi swemmen willen
Hier gaen vte namen m.d.
Hort die namen vort m.e.

Equus maris dats min no mee

I n dieslih dan een pt van zee
D ir wonder es stan ende groot
E n bint menigh visch te doot
A Z. doet gheweth
D ar binne water niet ne vmach
Ay theersten dat comt upt lant
S o bluet doot al te hant
E en deel ghelikt den pde vore
Ay ach achter waert als wint hore
E s het na den visch ghestaert
E n ghecue voeten achter waert
V isslih en vieeren dats sim recht
V reselic ist int ghevecht
I es hen den man strint ghiue met
W ant hetene alre meest outliet

A gnomilus strinet michael
E s een wonder stan en tel
E bent ghenoet ghesclabet mede
S o vreselic het es wonderlichede
H en loert met vorres menschen blaert
E ont hem een scip int gemaert
H et swert een scip met sinen voete
S o datsi alle vdrinken moete
I of het werpet ometer sinen spele
Ay enic cant no vaen no leite
D an met yserinen netten
V an vaster keetenen ghelegen
B edanaflih maert meuse ist beschreuen
Ay en caent el met all el ghesaen
D an met hamere vslagen

E en halue elue lesse hen si wel
D ar men dichte vint lan vel

A gnus flumnus es ene manere
V an water pden vier vnere
E n lesthet aristoteles
D at in endi dit wonder es
E nen wel ist hem belvant
I n dat water en vp tlant
S pierwoete ist ende als een paerd
S o es het min no mee ghehaert
H ers met lude ende openbare
B helikt wus alst een pt ware
B helstaert es het als een swin
E n vand' grote dat elele sim

A xpolira dat es een wonder
S onderlinghe sere belonder
H ir of vintmen sonise pte
I n dat meere van sinie
I es hen iack die valse port
P limus serinet dese wort
D at stur die vele wonds belochte

D it wonder wilen te wine wochte
E n' wal · v · elne dicke ghesperet
G me tande waren all hi sperit
L ausher ende meere mede
D an diaghet ghelocklicheie
D it saghen te wondre an
D ie rike vrecke wemisthe man

Gleus alsit belaurenen sach
Es datmen see calf heten mach
B n ist ghehaert sinn vel en' haut
E n' ghesperlicht wit en' swart
G en lesghet wonder van dese dier
G inn vel ghenlesghen heeft de mane
A ll' die storm indie see vermuwet
D at hem sim haer up wt ruwet
E n' welctut so die see es slecht
L eghet dat haer neder echt
H ate dracht werpen si umme no mee
D an up clant alst wate and' vee
E nde rivee ende meer d'we
E nde loghende all die cve
G i mo etten sim van · xij · daghen
E ey lise indie see oec iaghen
G i sim te doot slane quaet
E n si datmense up ghouet slaet
G i buesschen alsdat calf dats w
h aer slacp die es vast ende swaer
h ier oine hebben die irthe vinne
v an slapene macht alsmi bekinne
E n' lesghetmense onder sim houz da
D ie met wel ghellapen can

. E . volghet na die E .
G of hort namen rivee

Hoca dats een stier vand' zee
Experimentator leghet mee
D ar stanc es ende blauet ghine
L ndie ieghenode dacht pleicht te vne
E en stout dier ith wiet en' onsachte
E nde dat al up sim gestachte
W ant ay. die leghet
D at elveline te vechte plesghet
V p sine suive op sim ghenoot
B ote dieu datse henet doot
E en ander neemt hi d'tev stede
E nde doet hi' dat selue mede
D it doet hi van dat hi beghinnet
B ote datten sine suive verwinnet
D it diet int water hem ghenceert
E n' proiet al dat het vteert

Haltaleon es een water dier
Ende es vischelic ende fier
A l' ouc ay. leghet
W ant het bi dancke leuens plegz

Hemme pviet altoes nemermee
Sodtan ist swot eu stanc seer
Het leuet vp tlant ende mdie zee
Hier comt na die f. die. B.

Galalca spreict aldus
Dat een wonder mdie see es
Wel sonderlansch wonderliche dat
Want het es van sulker seden
Als het sine dracht heeft beseene
Binnen in sinen buke leuen
Rechter se vint en het nonbint
Alroes niet der vulir tint
Siet hetse stanc het laetse bute
Siet hetse cranc het cansse slute
In sinen buke na sinn schenouch
Wrhier ende si sinn stanc schenouch

Ganances es een water dier
Dat. seshet hier
Drinent int vanslihe wat vint
Die sulve die ne acht met. r tlint
Ant iouslie maer die vader
Zalz die sorghe alle gader
Se vaert spelen ende hi wach
Wat dat si hebben haer cracht
Ni eer ne beschuet hise met

Pelist ist dat ele vader pliet
Een sinden haer duerte winne
Wrhier ende si hem beminen

Oaldus dat zeesnaert
Een wonder dat in eusche vnaert
Als ysidorus ons sedhet
Ende plinius die te sedhe plezz
Een visch ist ende he es de bet vore
Helsepen na tslaert alsvint here
So scarp dat het die sleepe worvor
Ende die liede also vermort
Hier gaen vte name in B.
Van. l. volshet ene een nemee

Ipothanus hone visieren
Grande wonder van rinieren
In esipten een in endi
Seshet nien dattev menich si
Vp slant wempli haer drach
Aer eneen swot es haer macht
Bede met water ende vp slant
Alse swot sinn si als dolikant
Ende hem gaet die sinauel vp wt
Wan shelwonden es hem die stant
Ende spletnoete een die tande met
Asshende na des heuers sede

Ghevisghet es het all dat pt
Ende mhende het also ghebaert
Achts wet inden wone stade
Ende also sulc es het van rade
Dat het achterwaert cân gaen
Dannen die wers sal ôstaen
Wie sins dat het mach gewele
Ist te vet es cant hem genele
Et gaet d'met es ghelueden
Of in wone ende daer ter stede
Eurelt so dichten after een
Dat het ghetraect een adre ant bee
Hem dat bloet outlinc vi ned
Ende aldus wort mash weder
Aereust sere ist indesen
Het die wonde mach ghenesen
Een cant vp den ric sonder waen
Och dor stekken noch dor slaen
Eine si nat eu so wachte
Et sûr huut polcert men seachte
Limus seghet dat ic hier seriue
Dat dit ende wondrille viue
Cantrus wilen te win brochte
In datmen daer vescouwe mochte
V suldi horen vort hu na
Wonder diemen vint in .lz.

Dii seyent .azz.
Dat een wonder indie see es
Et vp slaut int menich wf
Ii daer slaept all hem bedf
Ee werpsi hare ioughe d'
Een .of. tiwee .of. iij. dats waer

Een tivalestiden dashe eu neme
Volghen si der moeder indie zee
Ende dats dichten inden dach
In datmense aldus weene mach
Si soghen also die ee plegher
Een canse ghedoden als men segz
Ict lichte men slase doot
Et hanteren swaer eu groot
Ende ghebaren alle die stier
iiij. ugere hebben dese dier

Kylion seyent azz
Dat een vierende see wond es
Want nature dinct indesen
Een groot deel in dole wesen
In datme mach niet wele echt
Aturc die ghenet ellre sim recht
Aer doch es het ghelenert mede
Eghen alle creaturen sede
Er luchter side es es hem ghelese
Die leuere an dander side d'iese
Die milte eu dit weetinen wel
Dat es vlieert naturen spel

Karabo all azz. seghet
Es een wond datu te sien plegz
Dichten in die grote see

E lc wert andren mert vechte wee
E nde gadeiren eere an beden side
a lle li onderlaus the stridey
d it sietmen te meniger tiddey
v ier salmen dwen earamme stride
S eerste es sterhede die hi vlieht
l u al dat leeft ende beleeft
d ander es der lifnieren gelum
d ar wat so leiert an staert dieslin
d arde der ofwint die stalde
d ats ellren om sim gesalde
d ie vierde vim haire vrucht beterhte
d ie vierde vim haire vrucht beterhte
d us sietmen heme om trechme uechte
h arabo ueemt an moder sime aert
E nde heuert eenen breden staert

H vligo sedhert ons adelim
H arach wel een zee wond zim
l u delen dinkert wel ter eure
d at gheslpecht heuert nature
w ant li hem te deene pleshet
d atli allen vilschen outleshet
d it wonter heuert slelpe eu vinne
E nde dur gaert die see gwinde vinne
E n all hem vnoiert die pine
l uden see water te sine
S o wiert vouen eu heuert vlogle
E n vliesbert onder dander vogle
a water hiert so moetert weder
v allen in dat water neder
.h. ueemt orlok . a comt an
h ort wat icker of lesgen can

O uochens na oulen horne
E s een vilth met eue horne
a lso all liber terni lesbert
d ie steepe te steuerne hert plesz
a ytten horne scarp ende lanc
a der des hebbe oule heere danc
d it wonder es te stuwene gaert
d' ment vint inder see vlaert
d ie horen staert hem voren in thoue
d hert mede die steepe cloert

M uachus maris es mdie zee
E en monert dats te wonderne mee
l ndie bardsthe see vintme dele
h ort wat wonder ute of lele
B ouen es hi vele gheedaen
s aten mensche louter waen
B ne bredt crume vp sinn honert
A rinc van haire des gheloert
a lso all die monert pliert
d upperste lippe ne heuert hi niet
E nde ende nese es hem al een
B eneden heuert hi gheene been
d es hi all een vilth gheemaert
d it dier all hem een man gemaert
S o springhert pleiert eu speert

d uthier eut den . xv .

Buchner eut den raet ghetelt
Datene mach met water slepen
Ende allsten allo heeft gestrepen
Tet den man om dat het minet
Enstlien vleesch voz al dat lminet
·ay· gaet vte ende nv vort
Suldi in ·ſt· hozen die wort

Deuzdes die lim belant
Wonder dieinen indie zee vint
Die die heidine belinnen
Dier haben see god li minne
Plinius seghet ouer water
Datsi lim al ru ghehaer
Ende in tanschin sonder wacz
Een deel na des menslie ghedae
Die tuit soir een steruen sal
So hortinen dander dinc gestal
Van alden andren cleene ende
Die beweenen hare doot
Die sivaer es ende nieu en mach
Vutghaen onder den dach

Adrilus all plinius seghet
Des een wonder dat indzee leez

Swee lanshe aerme heuet voze
Si tusschen die ·ij· all vint hoze
Heuet een veldinne eu braet
So heffet hi vp hoghe ghetaet
Sine arme vozen mette velle
Ende seilt heue all die snelle
Ay et handen voete weiet dits wond
Ende metten staerte steert onder
Eout heim vaer in sine sin
So super vele waters in
So dat het te grunde sinct
Ay eten water dat het drinct
·ſt· gaet vte ende hir eout ·O·
Dar ·ij· of lim allo

Ovos heet elel vander zee
·viij· voete lanc of mee
Al lyzamundarui voec ons seez
Waeuinen dat hi te sine plegheet
Plinius heet hi in sommich lant
Sim visch te p nluciu ghebrant
Ende gheinnighet met sine blaede
Ay aert siemlie in soeten moede
Ketinense eu bestrint d'mede
Die vanden steen drabz ox sieghede
Dinct hut hi sal sonder pine
Den steen pillen sond orine

Orcha seghet ons plinius

Es een wonder dat aldus
Saturnus maecte dat sine gedane
Niemen ne can doen te vstane
Niet dant es fel ende swot
Ese rasheu ende slaen dwot
Ie walnisliche indie swte sec
Sine comens outdaen neinemmee
Van D. ne ses ic v nemmee
Sv hort vort namen mp.

Pertua sesher ons adrim
Es een vanden wondre die sim
Ende sesher in stelpen all wastre plie
Groot ende wonderlic au sinu vp lien
Binden stelpen leset in een vlies
E wonderne leone sint seli dies
Men of maect clear dieir
A vwulven eu na mans maneir
Ni hoost clear eu lineuerliene
Iemen verdopt vrouwe vp liene

Pister es een wonder oud he alle
Es shelieu in die see van stalle
Al plinius die te vstane doet
Dat hem heft bone d see vloet
Al ist war een wetse vast
Hoghier ist dau seil of mast

Eni wpt water vut sine monde
Alst oft eue lome malre conde
So dat alle die saepe v naeit
Dict verlieu in hare vaeit

Platanista sesher plinius hier
Es in endi een water dier
In grangres leletinen datli sim
Helnaelt sim li all delfim
Hare staeit es xxx voete lanc
Ele sim so diw stranc
Atli vbireu delfin dieir
Atli graen drulie ter rinneir

Polipus all plinius sesher
Es een visch dieir wele plezr
Bi veneedlen in dat meeir
Sim houet es hart ter weeir
Ni sim staeit in vp stelpete
Wee arme heeft hi all wit vete
Hi mede met sire eraeht
Neu man die hem met ne waeht
Ede haelt vier boerd
Dien et hi dan eu vsteerd

Want hi vleesch verren heuet
So valse hi andie wche cleuet
Ay cume camme of shecreche met
Vp tlant dact hi all hut debiet
Dieue vander wotle wille bruset
Ac hem ict an van stinkende dunse
So vallet hi of want hi act stanc
Al hi noot so es sim grunc
Dat endlaughe ele andre shemet
Stende hi sine eyer biet
Bouen tivee jaren leester shee
Sebhen die uicestens ouer een
Hier daeu vte name m·p·
Hort vander ·S· vort waert mee

Serra all ylidrus seshet
Es een wond dat indie zee les
Bi wort ende heuet all vi tunne
Sware vlosle ende starke vunne
Dit dier alst een stip seileu liet
Sine vlosle het vp te hesseu pliet
Ni wille seileu na des steeps manere
Al ist shedaeu heuet v· mile of im
Ni heim niet shedieut sim peye
Ouc cant die pine niet gedoshe
Ni vallen sine vlosle neder
Dunc moet het keieu weder
Ni sinken te grunde waert
Sine natuur es eu sim aert
Serra dit wonder bediet wel
Ay emshen ries die foelde eu spel

Ende swaren wolt wille autiere
Ni volshen hoshet liede manere
Bede m vidinshen eu m cleden
Ni eer hut alf can vulleden
So wort hi der keesten moede
Want het kaelsiert hem ande soede
So moet hi vallen indeu pat
D sim houdet vader in sat
Eu ander wond men oet weet
Dat oet mede sarra heet
Al plinus eu vlidri grewasen
Sim ric es starp shelut der sashe
Dit dier pleshet int tivat te slupene
Ni onder die stepe te trupene
Ende smutse ontwee eu vlinct dan
Indeu stepe alle die man
Dat doet het allene om dat
Dat het mans vleesch wil wele lat

Sirena dats die maermine
Philiolosus die heuet inne
Dat li drashen wifs shelike
Boter naulen selterlike
Bi wort sim si eude hiselike gedat
Ay et laushen heur sond waen
Ende dat lecht eude grect mede
Ay et haren lunde es hi sede
Die si in haren aeruue drade
Hi eest mensle shelien in sonne dashe
Want si soshen all vrouwe plien

Sapliede all lise lieu
Werpen li heu een ydel vatt
Ende die wile dat li handelen dat
Dutbieu li der maremmen
Adelins boec doet ons belommen
Dat li gheclaweet all aerme sim mede
Ende ic oet ua andere visliche lede
Sim li gheselpet eu gestaert
Li heu mede sheren ter vaert
Een luud hebli so dor sarte
Al slep man met goeder moete
Ouer horen so nes gheen man
Die des slapens ouriwillich can
So verdrinclise ende seuren
Een vmtele ter sonnigh vren
Un seelven eu sonnvile in rimere
Some die hemen haer manere
Al li vor bi hem sullen lieden
Topli haer oren in dien tiden
Dat li haren lanc met eu hore
Ende some comme lise met vdoren
Luxes waeut te meusliche mede
Dat eerst vant dese beuditheide

Dilla dats een wonder mede
Allinent vuut tere stede
Es gheet ons adelim
Tiwee lande vsgheden sim
Dat van vtallien eu lilile
Iudie lee vuutinense sond gile
Up alle die liede sim li vuoet
Dat li vleesch unne ende broet
Dorst gheltepen eu houet

Dat maximum die gelouet
Dat ter mont groot ende wit
Ende vreselic talire tuit
Heliket all ander diere sim
Ende gheestaerd all dat telsim
Tant nit water eranc up lant
Dec singheu li soete all ic vant

Dnocus spreet vlidorus
Es indie vmere milus
Dats in esupten sonder waen
Ende es nit cwadrillus gheadaen
Dat wunder vele een met ld lanc
Sun vleesch gheuinnet in ene drac
Die doen vsaen dat venim
Een lelet datli so vroet sim
Datli die storme vorlieu
Ende li in haren hole vlieu
Ende stoppen tgat te winde wt
Ende maken auds haer vurt
Dans sone heb ic neumee
Ier coinen vort nauten in

Estudy dats sleelze in latin
Die in Iudia so groot sim

als plinius ende ander tellen
dat liede wonen in hare scellen
ende li van theilande theilande vare
ende die wde see d'uede te waren
ondertilke vacht men dese
om wile aldus all it lese
ic sledren vloten vp die vloet
ende all die lucht es sanne eu bort
si warem es dat sonnestilm
dach hem dat hem dat so sacte sin
dat li vier stellen al crupen
ende er li moghen in ghesclupe
ordli so droghe vand sonnen
dat li mect weder in comen cone
ende conen mect onder tiwater cone
aldus wordli vp gheuomen
dat vactmense ands el wi vstaen
ats all li ter weiden gaen
si li sat ter see wart comen
wort sulc slapende van he sone
so wepmense one dat vp dat ned
one come li mect vp come weder
so sciet li vte eu ne conen ghelere
hem seluen mect one leren
so datmense metter line stect
ende te lande wacht dan tiect
et vele lieden diese slepen
dus wordli somwile bestrepen
heeuc tande ne henet so mde mot
och es hie hard ende eu sluitende zot
als een lous no mm no mee
en steen bieict hi outlwee
i riden li noten inter mamere
dat weyen doen ende stiere
i lesghen eyer alst ganse ware
outert te samen theere stare
vp tlant dectise daert es sechte
ende broedense bi nachte
i voeden hare ionge een vaer

sulke sedghen ouer waer
datli imt siene hare eyer bwede
ics wonder maer die wel ghecurede
si die dit wonder dichten sashen
ic willens ouer waer ghewashe

Tyrinus als solinus sedhet
es een wonder dat indie see lesz
im staert el wel vreet v voete
vp tlant daert eten dor des hons lucte
u nordene wmde het meest des plesz
linnus vandesen sedhet
datli den stepen volsens plien
m dat hem lust seilen sien
so naremst sim si mdesen dene
darmense sciet met arpoene
so vet wordli ouer waer
datli ne lenen w dic vaer

Tyrinus es een visch mede
van sder groter wonderlicheit
et sire longhere met sine ogen
ach men een groot wond toghen
eu sinelcet m een ghalim vat
et see water ende al dat
datmer sciuet mede ouer waer
al nachts wesen alle vier claer

Vdrica dats der wrtulbē name
Die vintmen groot en onberame
Ende die zee · xvi · voete lanc
En achte breet starc ende stranc
Langhe been clauwen so groot
Oit ne hadde lecuwe des genoot
Want es soe sere sonder waen
Si dar wel · iij · man bestaen
Verpuense onse metter macht
Sone heuet si sghene cracht
Want hare stert die es so breet
Sone mach met vp sheuet
Soe m vellouen lesghet
Die drechockende es all men lesz
Van · t · laten wi bluen uv
Die wrt eue allene in v ·

Datra marilia dats die zee tre
Dat lesghetter tre
Dat es start es ende groot
En wreet alle wrt t noot
Dit dier draghet uv een uv n ·
Als ene ewe no mu no mee

· x · macende drasghen si hare drachte
Sere nauwe sile wachte
Ende minnele sere dat es w
Si leuen · E · en xxx · jaer
Ende dit es ghequwuet genouch
Alsmen heu die staert of slouch
Van · v · vindt neinee te samen
Hier wnne · z · iij namen

Edwsi lesghet plinius
Sun grote vulsche herdus
Hare beene sun sule all hi gewaf
Datmer planckten ane lasghet
Dmen of macht weesghe en doen
En so lanc nater scrifturen
Datmense te balken in lanc les
· l · xxx · voete lanc als plinius ses
Dese beesten leken wi
Sin midie see van arabi

Ydrach all liber rerū lesghet
Es een wonder dat in die see les
Wonderlic ende virselic mede

Sochran ist van sochter sede
Want soe ne henet theenē fellē aert
Ghehouet es het all een paert
Aten drake els neder waert
Ende cudt eynu es hem die staert
Enishertiert es hem dat vel
Ende swemmet all and' vilthe wel

Eynu es noch een wond' mee
Dat heet die vidder vand' zee
Liber verum hier of seghet
Dat hi voren te sine pleghet
Een vidder ghelic des gelooft
Ende recht all een helm vp rhooft
Van enen harten vulven velle
Of all van ledre of van swelle
Een stilt an deen side
Ende cū hol cū een teel wide
Dē hem dat dier in trechen mach
Eshen stelre iegheu slach
Ende starken senewen es hi best
Die salt in sine lif geneest
Uchoerte es hi hore wi spreke
Sō starc meme cāme dur steke
Wilpleete hant hem ond' staet
Hi sere mede slaet
So dat tuune man mach welen
Die des slaghes sonde ghenesen
Dus es hi te vane quaet
Ende vactinen eū meu vp hē slaet

Niet lichte ne doetmen hem wee
Dese vintmen in dinghelsche zee

Zyfius dat es een wonder
Bouen allen andre belond'
Balinus die gute in sim doen
Spirit inden boec examewen
Dat dit wonder henet gootheit ane
Vele bouen allen menische wane
So vele dat elc man lesse sonde
Effer natuur in spelen wonde
Henne ghelict bouē noch onder
Noch visch no dier no gheen wond'
Noch voghel gheen no gewt no clene
Ende sonderlinghe alleene
Ende alre dinc die leuet bouē
So datmer wel met rechte in louē
Ende mach diet al geboot
Nu houet te siene es wond' groot
Nu mont te sieue es een aghewnt mōt
Helic all der hellen grunt
Nu oghen all dat hellsche vier
Ende elc ander so nghelier
Dat elc mach sien dat hi ne sach
Die sulc wonder onder den dach
Hier ent den boec in vints met mee
Vanden wondre vander zee
Een sal hier in vinden stichte
Eu eū vnstich dat les ic he
Ende hort d'vilthen manere

Die die see voet ende rimen
Mare mit ghemeene hort een deel
Ende daume van elken gheheel

Alle visschen ende al dat leuet
Dat dat herten bethe sochte heuet
Ende heuet altoes den slach niet gt
Emmermee ne vluchtet sim genoot
Visch in zee noch in riuiere
Dat hi sniet in enighen mameer
Ander visch riet temighen vre
Ende van sinre natuere
Sacmedi menschen in alre wise
Dat tu acrghen dan beesten sus
Ende visch die bi prieen leuet
Ghesheet te proienen d'huis macht heuet
Also gheruc vp sim ghellachte
Al vp andre bi daghe bi nachte
Ende gheen visch en het sine kind
Sine sim vulmacht mee of mind
Visschen die bi hoeuere wandren
Sim ganser theetene dan van andere
Dan die die diepe zee in heuet
Dat visschen bi proien leuet
Alle emmer zweinen allene
Ende ander in scaren gemeene
Al platvisch all bint en pladus
Orden veter in alre wus
Ey ter sudene winde all wint vhorde
Ende wnde metten noorden
Ey en sebz dat onder visschen lien
Die sinw en meer dan die hien
Vor sonne vp stane doet men te vstane
Es die visch best uele te vane

Want dan kaeldiet heen sim lien
Some visschen die te comene plien
Een vanden andere eu va he som
Iet men van visschen inne cume
Ende oec weetmen van he some
Datli van pme aerden comen
Zoghe weder vele visschen let
Ende in reme wordli vet
Ey emich visch es indie see
Die menschen ne siet nemmermee
Alle visch riet wel eu vstaet
Ist vat ist net d'meume in vaet
Ende mach men qualiike vaen
Aer andre sim bedrogen laen
Alle visch moet houtsim een laer
Er hi winnet of drasghet dat
Ve es ghesproken mit ghemeene
Hort vort van elken allene
Eerst van a d'na van b
Hare namen in latim no nu nomen

Anguilla es die paeldinc beheet
Een visch ghemaet alsi serpent
Van visschen inne ende some va slade
Ende vander erden sond' ghestade
Als die paeldinc seit men mie
Sine hebben suive noch hie
Isidorus spreet die meest goet
Die den paeldinc nude wim doet
Die den wim drinket dat hem sal
Den wim daer bi vleeden al
Inieren water minne si claer
In allen visschen sim si swaer
Die si vermuesghe ende si leuen
Ey eniich iaer dus ist bestreuen

Sonder water all die wint es noort
Ende li vin. dat he allinen hort
Ict alle so langhe in sudene winde
In winter tide all in vinde
Ocer hi bi swten water leue
Aches aest hi dus ist bestrue
Aeldine smond es gort in dren
Hedropen die qualike horen
Em bedarf wel langhe sieden
Hebraden es hi best den lieden

Albras spricht aldus.
Dat een wonderlic visch es
Dese wast in wimen natte wedre
In maralschen een deel nedre
Som wile droghe som wile nat
Erst wast up die modre dat
Al een worem cum crumpt cum leuz
Ende all die marach wat heuet
Wort een visch dus ist bestarnen
Onlanghe ghedueert sim leue

Alfaras wast ende dict
Also al aelbrecht liet
Van reine water en van aerde mede
Ist wint es dats sine sede
Dat ne mect ne can bellupen
Want hi moet in holen crupen
In warme wedre wint hi vort
In natten iare allinent hort

Ist dan warem es int ghenouch
Allen aster vilsche ghenouch

Aller es des harings name
Een vilschelinn scone en beime
Also al liber rerum seghet
Die alre meest te welene plegh
Ende best dus esset bekant
Vilschen noerweghe en in selant
Inden tint datmene vaet
Seghetmen dat al zee visch staet
In fine ghendighede ten besten
In herfste tint hi ten westen
Al oec dat ghenoghete dart
Als hi clene hi es waert en gort
Varsch so es hi soete ter tuten
Hesouten so mach hi langhe dure
Inden water leeft hi allene
Anders int hi gwot no clene
Die maltheit gods al onghesiwt
Sint ons alen ter eerste stont
Et menichte so du-giwt
Dat menich d'bi comt vier noot
An winter tint warsi hem dechte
In die diepe see dar wech trechte

Albyrus spricht aldus
Dat een dier in die see es
Die so starc heuet dat vel
Dat die ridders prisen wel

Want sint onder die helme dgen
Sone mach men met sheuen slage
Al slaet men den helm dine
Hen sheswonden te sheer vre

a Aves dat es die sie ram
Plinius daer ons dit of cam
Sesheet het es een vogel diet
Vosheele die de see hebben liet
Ute zwemen eute sheneerne
Die can hi drinken wel te sterne
Hi stelet thouet up en siet
Wat een vogel swemmet en vliet
Dannc trinpt hi ond' tswat bedeet
So dat hine onder treet

a Aureu vellus luud gondin vlies
S' ambrosis sheswasheet dies
Dat die visch uit die see leuet
Ende een gondin vlies up heuet
So eet hi sin en sin stone
Dat noit varwe onder den tonne
Dies gelike in sheer stonden
Varwe conterfeiten conde
Want dat was dulre vlies
Wilen ome quet tswite vlies

Tusschen den griechen ende troiene
Die orloghen d'iaer tiene

a Acip eunder alle plinius sesh
Es een visch die te hebbene plegh
Sine steelpen tusschen hoeft ende
Voeet stacude achter wart
Van a sed ic vneumee
Hier volsheet in namen un b

b Bothe wanic dat sin
Alwat dat es hem untie
Wed' dat es varsch so sout
Want hi hem in ele behout
Anc varsche en in vinegre
Hoe hem gelonde visieren
Nu lant d'ineus vele vaet
Heet hi ongans ende quaet
Alsmen vaet bet of
D' heuet hi den meere lof
Up den grunt neemt hi sin aen
Hi wort vet es die wint sint

b Borloca es tre lompen name

Een visch van vormen onbecanne
Sy hehmt ende slat all die paeldine
Ende eene ist ende loete dine
Die leuere loets alre vormen
Bouen allen visschen vint verre
Sin honet es swot ende sim mot wint
Ende hi van vij. iaren die tint
Sy o wert hi swot ende onbecanne
Ende dan es solaris sime name
Men sicht na of vint mee
Mieren minet hi ende lee

Babilonia pistes sim besonder
Van verscheen visschen ende wond
Ende herodotus die meester swint
Es die te vstane dint
Dat te woeste babilone staen
Ysternen swot bouen alle waen
Die wilen in aerde die shisante
Die wonderlike swte seriante
Als die eufrate wallen beshimet
Die dri die swte stede rimet
So dat see in cysternen coemt
Ende vte visschen al ons endemt
Some crupende some stende
Some sweimmende some stalende
Some shehorent so menichertiere
Hi me leuet diese alle shenuliere
So swot so mesehit nader geeste
Het schmen bet dunle dan beeste

Ende vte ende C. cont in
Nu vants no mee no min

Ghete es alre visschen meest
Dats die walvisch heb ic vheest
Isidorus die seshet al bloot
Datmen vint iij. bueme swot
In mont es wint sim selwelch name
Alst dat hi iet swots selanne
Hi en mach shelden met der hele
Want daer sim clene stat in vele
Bi cleenen visschen moet hi leue
Andersen visschen es beteuen
Dater die prophete ionas
Die dashe ende iij. nachte in was
Bi mirakelen met bi naturen
Anders en mochti met sedune
Die Joushe hebben die tande swart
Ende die oude wit ende hart
Sy nemen water in hare mont
Ende spoient vint in sommigh stont
So swef datlire mede vsmoren
Die steepe come si hem te voren
Alse die calue volshen d'moed
Ende si om dat si sim ommeder
Dannc vhebben vp een saut
So ueent die moeder alre haut

Water vol haren widen mont
Ende ghietet vp hi lant tier stont
So dat slet vanden sande met ulote
Dec vintmen somwile so gwten
Dat hi leghet openbare
Indie see alle bergh ware
Dat strinet seute sistorus
Ende die gwte basilius
Datmense vindet ende vant
Vp haren rug hebbende acute en sant
Ende so dan stepe d'vp came
So hilden sint ouerlant al te same
Ende wopen hanclue en slouse vier
Eerst dats gheuoelte dat dier
So sanc het te gwude wei ned'
Some camen te stepe weder
En some die vdronken
Die metten visghe ned' sonke
Ambrosius spreit indat lantsee zee
Schinet beerghe no min no mee
Al die toten sterren slaen
Eharen duen jaren sond' wae
Soten si ende hem breit die stacht
So vlien si int gwter cracht
Ter dieper zee ende walle so see
Cause ghenaen nemen cruecen
Ersi iiij. iaer ouergaen
Almense hebben moetme se vaen
En ware of si vechebben ware
Vp ondiepe en alsd bevaren

Ganter dats die kerwesse in wals
Indiesghe heet die cruet alst als

Hecdallet sim si en stappe stane
Ebsi voren staende te ware
Achter wacht es haer gaen
Iber terrum met ons vstaen
En atrimus dies ghelouet
Datmen vint ind' hond' houet
Wee steene wit met wte gemate
Ghesghet diese mit in drane
Datsi ten het vanc ghenesen
Ende dit mach wel te wheet stese
Vsselen wocsteren en si gehke
Dan hi bedriesghen scalkehke
Want hi hem in wpt ene steen
Datter lukten mach en ghoen
En dan gaet hise saen eten
A B. met ons weten
Dat erante cruet also wel
In surien es hde suet
Ende die binnen met en heuet
Want hi sond' noten leuet
Ende wesde see seghet solm
Dat cruette so vieselnt sim
Datsi die liede mit haer stane
In water vdruke te waren
Ewurt es ten cruetse zu
In leutim en m cresse dats w
Wort si best van alre stont
En meest all die mane es wont
Si leuen lansghe ouer een
Die hien belzemet met ij. been
Die hye onder ten bulke heuet
Die sie al sonder leuet
Die beenkime sim als ij. tome
Die eyer draghen na ouse home
Sim teghen serpents beter gart
Si noten elc lidghe met
Onder wat si langhe leuen
Vp dat men he melc wil ghene

Qudrus es een visch van zee
Sie slepen wel no inn no mee
Doch es hi meerre hande vele
Limus spirit in sine bispele
Dat hi sieu oes sieht es ter spise
Dat met sie sont in alle wise
Dat hi heuet sivaren dr danc
De sanse enli staat ente dranc
In gheten storme. Ju hoghi vlect
So wort hi vet ende gect

Darpera es een visch van mamen
Zee in maraisch en in riuiere
Wel sie stellet ende talre stont
Seent hi sim acrdinghe up de grout
Al die sinne sect haer gesadt
Dat doet haer douerlast va sade
Ende dat an audzen heim wrinz ele
Heuet die hie ter nauie mele
Dat hont sact sie nideu mont
Ende daer na in cotter stont
Sint sie haer sact daer si ofdyen
Die andre van haer ytyen
Aldus el indeser manieren

Die een dus vant andre com
Zouen visschen die wi nomen

Valt carpes heerlene meest ⁊ waet
Dat etter in anc in elke maent
Het es een visch met goet te vane
Die lutten weet hi mede tontdane
Hi weet des toere · iiij · of viue
Die tonstanc metter liue
En swaer visch ist oec vele liede
Hi een bedarf wel langhe lieden
Ende goeden dranc en sanse heet
Almen vdulven gheweet

Dapitatus lesheet ondertsen
Ju slomich lant heet meuse en boetse
Dat houet dat nes met cleene
Hi aer haerdinghe lesheet ondsteene
Al voets lanc vnutrieuse selden
Al machmer vele ont lentel gheldr
Doch sim si sterte ende gheslont
Ende maken goed vloet talre stont

Dapitoiums all ic can lesen
Dinct mi die selue visch wesen
Dien wi hier zeehase nomen
En wane hem mach de name com
Dinct mi bedi sinn dies gheslouet
Dat gheslinct eens haren houet
Dat gheuleghen es sond waen
Sint houet ghemaect es en gedae

Ecrauelic es hie in sim etey
ay aer onverdruwelic wilnet were
D ies comet af sommwile den rede
E obaeir heetnet in somer stede

Odeal dats nnu no mee
dan alleen sleche en mde zee
E helomt visch ist al ontremdent
E n walt ende midert in elke maent
a ll die mane waller en brent
a alle visschc all men sprent
n strelpen lustende all mussele dee
d ie sim velt vele mt sanloen
E nmer int wallende vand mane
D an int bedrende alle wane
W aut si dien ende dwmen
v ele na der mannen schymen
D ul ne sentuch of nemmee
h ort vort visschen namee m.d.

Des spreit aze
Des een visch die mdie see es
D ie mer rechte so heten mach
W ant hme leuet waer ene dach
s ochtanne sheuet die nature
a l sim recht der creature
V loshel vmmen voeten n.

ay aer sheen bleet nnu no mee
E n wat sal deen visschc dat all
D at so oulan sche leuen sal
ay et recht te lesden wise clerke
E od es wonderlic in sine werke

Elsme vmtment sein aldus
Die helische sidrus
ay nder dan die belonder
h ier voren staen over see wond
D ie mdie see malen dan seide
a ll omen sullen tempesten
S o sinel vmtmeuse sonder liede
D ati over die seepe vrieden
Z i hem mach men dicke lere
a ll hem tiwedet sal vteren
.D. Gaet vter ende .E. Gaet ane
h ort hir wond ten anstane

Echinus spreit iacob van vian
Dat heet een wonderlic visch li
h me es waer lanc .r. alnen wet
E n es seep so swart so sinel so gart
E n bluet clenende der an

Sonces wint no storm die can
So storm dict mach vinde gaende
Subtiuet alle ene roestiche straende
Helut alst een berch ware
Dieue poiet hare no dare
Sochtan dat anders anli heuet
Dat re die visschellam an cleuet
Dies enisheloustie salke
Aer het liet deser salke
Ende plinius
Ende die sute basilius
Ambrosius iacob van vitri
Ende ysidorus ende daer bi
Sonne vdese bi namen
Dat die meeste sim te same
Dieoit strueu van naturen
Ende li sheloueliic sim ter eure
Lisi onweselic in onsen sin
Ane die cracht tonet in
Sulken visschellare dat het hout
Sulc een groot stip met gew out
Aer es un die grote philosophie
Aer es uw die sterke burgerie
Dies ons der wet wilen rouen
Aut wi bouen nature sheloue
Ele sonde hem wiselik denken da
Soma sheet tkint hebbe sond ma
So een visschellam alse voets lanc
En stip houden an sinen danc
Dat het allene daer an cleuet
Ech li dat hem tfre sheuet
Si sullen seggen na minne wane
Dat weers redene dat re vstane
Hoe hie die visch dat stip vbint
Dan hoe die mashet hadde lint
Ayerien prisen ende sheiren
Ni ander beesten menshetriere
Gericht ambrosis alsie vinde
Die outkingen biden winde

Sonder plesthen hare shenoot
Aer al es dit wonder swot
Bouen al desen drashet
Vmlesie die mashet
Aure sine dwurch een sine brochte
Iet dus wille een dus vmochte
Ies die rereue daer bi mach wele
Aer echinus ne heuet an desen
Leves redene ne sheene
Aut het es cranc ende clene
Ech ist dan inder scrifturen
Dat god in sinen creaturen
Het die wonderlike god
Aut dus blinde die wile sot
Ende simple die wel geloue
Sullen met hem sim d'bouen
Heclawet sim li allwen segg
Also alse die rerintsle plesthet
Hevarwet ok li slalin waren
Saden storpio ene delic re wen
Iudeu mout die hem t'middele staet
Ech li dwne die seere sluet
Ele liedeu sheuen den echyn
Lande eten houet venny
Aut diene heet hi blinet dwt
Sulc tint naect een tempeest gr
Lenet hi an enen swten steen
Soue vpouet ten wint ne sheen

Hoe des mach men gewuue
Es een visch inder dunoue
Dieuen den hues noemt in swane
Liv in al flesche sheldauen

Es in sleeht gheuouch all wat hore
Wat hine heuet starpheit no dore
En hine es public clene no groot
Ay sochte seere ende dat vloot
Hine can vwecken hem en cunne wisthe
Den stekelinghen den clene visthe
Die stuer spekt ghine iegen delen
Al die wille gheuinnen wesen
En all die hire gheuoecht sim vel
Dat heu te stamp es ente fel
Vliet hi te sinen hole dan
Die hi in weneet malken can
Ay aer die stuer die iaghetten dane
So vliet hi dan voren en dand ane
So dats visthers worden gelvare
Ende valense bede tere scare
Al die hulen gheuaden sim
Ay en ghene heu drinke melc of wim
Dan datuense verre voert mach
Het heuet ghehoken sulc diet sach
Dat hi .iij. seiter wins wel drinct
So dat hi drouluth weken dinct
So groot vuttinen datten onvere
.iij. pde tuchten vp ene here
Ay en vnt bet smakend visth ghee
Der meme hauet hi ware een
Zoostel heuet hi maer luttel bene
Sonder in dat honet allene
Van .E. gaen hir vte die namen
Un .F. esser all een te samen

Humidibula es een cleine visschellin
En wille in vinieren sim
Al twes veneden in den grout
Boven sietmeent cume emge stout
Spekelde es sim vel ghemeine
En ua sine groote gheulane
Het es van duer soeter smake
Te vduivene swart salze
Humidibula heet bedi
Un dat ghine inden groot li
Dit mach wanne die lokke weten
Sv hort vort van E-ua delen

Ghio dat es dat groenen
In vinieren es sim doen
Die saint en kelele hebbe demanc
Es sim voetsel d'el sinu ganc
Ut clare water en vp den grout
En neemt niet omens mde mot
Sone esset ghestellet en clare
Helinc all oft selnevin ware
Iet lanc esset ende wint
Equalinclic tetene en gelont

Gadus all ons plinius sedz
Es een visth die mdie see ledz
Et eneu hoghe dies ghelouet
Boven stadende in sim houet
Hi altwes mede vp ibt liet
Ende wacht of heu mach stalde iet
Dus el hi altwes inden hoede
Die visth vediet die vroede

Die altwes hebben · x ·

Die altwes hebben thouz te gode
En n'nauwe houden sine gebode
En n'hem wachten alle daghe
Sauwe vordes viants laghe
So dat hise in gheene moede
Mach velopen sonder hoede
Van · g: ue calu te neuuce sterne
Hier es een · u · j · dat en machmet blinde

Izundy alsous plinius segghet
Es een die in die zee legghet
Ende es die zee swaelwe genant
Ghelijc een deel d'zwaelwe vp glant
De ese visch gheueert hem in die zee
Ende dies nochtan no min no mee
Alst hem lust heuet hi die lucht
Boven indie hoghe lucht
En deel na der zwaelwe manere
De ese daer ic dit ok vilicar
Ectheint goede lieden wel
Dienen indese werlt fel
Helinc all onder die zee varen
Wandren sicet ende varen
Doch all sins gheluuinde stede
Vallen si sonuvile in haer gebede
Ende vliegheu vp wt tousen hise
Ay et hten ende met sielen seer
·j· dact vte ende hier na
Komen villtheu nauue m · lv ·

Kalas spreut
Kalebrechtes

Dat indie oest zee een visch es
Die natiure van visschhe heuet
Die ands gheen heuet die leuet
Want die urn es seer goet
Anderen visschen vant hise voet
Ende kalacs wortey ok bleut
En alsi hem mene bekent
Ne mach hi hem gheueren met
Dus moet hi spuiben sinn vdaet

Hyloc spirit alex · mede
Es een see visch van sulke lede
Dat hi valte an wetlen cleuet
Die strepen d'hi in leghet .
Es hart eu straep na sine manere
Die heuet voeten · iij ·
En met sine astrente · ij ·
Leuet hi valte ande streen
Ay eiten vorsten alst hande wate
Vaet hi dat hi hem wille vate
Ay ach hut vwinnen d'ter stont
Alsine medewaerde es sim mont
Van · ij · manieren vuytme dese
Die cene es cleene als ic lese
Die ieu sout meu eu het ouer lanc
Die andre es gwot ende strauc
Ende spelelde voren wit
Vul van venine es dit
Bedi so wate hi tetrue fel
·Lx· dact vte hier na comt · l ·

Lxxxii omme van · l ·

HOllisv strmet ons plinius
Es een zeevisch en heet dus
Selden leuetev ouer wâer
Mch lauch dan twee iâer
I vliesh en vp wt vter zee
Alle schichte no mi no mee
Twee voete hebli d' li mede
In hare mont steke dats hi sede
Ic voete sim hart en een deel breet
Mede vechten si sheret
Hare bulze ende hare honet
Es tusschen den voete des gelonet
Esh en claut van mauritane
Ude see det men te vstane
Livus vallet in die zee
Nitnense ende nielver mee
So vele sulki d' lomivile vliede
Dat li die stepe sonder liesh en
Oen vlinken in die zee
Yrammidarii boet spirit mee
Ic spirit heets een visch sond' stelle
Ni all storm die zee sal auellen
Liesh et hi vten water te hant
So weetprene die storm vp clamt
Ni sine tousche det hi weten
Ic es hem in tibeen geschieten

Hocustra allons plinius seshet

Es een visch die der zee pleset
Lanc · viij · voete bedet in stelle
All wi hem horen tellen
So el sine stelle granc
Hone heuet hi vore lanc
Hi mede vechtet ter lomis stout
Ni hi crupet vp ten grunt
Sme horne hi te weene pliet
Alinen andie treurse siet
In water dat te vore vallet
Oetnenne wipen alle me callet
Of hi es so were danten shec man
Anders niet shechten can
Dese visch leuen in steen grunde
Hi estepen vintmen talre stonde
Aden kirkel ende bedi
Ist dat hi so shechten si

Hepus maximus dats inn no mee
Dan die haue vand' zee
Een visch ist all plinius seshet
Ic in dinsche te wesene pleset
Ni es so seere shevemint
Dat arshier shecen visch ne sithint
Aer ander sechase men vint
In eurupen dat bekint
Aden lant hase deluc van hare
Aer hander esset openbare
Aer dat hier in vlaen dei lant
Ic hase heet all ic vant
Ate een visch sond' venim
Oehtan mochti danser sim

Lucius dat es die heet
Uber verum diere ak spreit
Gebiet om dat hi dus heet bedi
Dum dat hi die water wlk li
Dese ist dat hi lausthe leuet
Ende hi proien ghenouch heuet
Ende sleet water ghenouch cnoot
Ghoot hi vtermate groot
Ende en villthe dats sine spise
Ende wat so leuet in sine wise
Dat hi benaet in sineu bedwstuste
Hi slelbet villthe van sine lange
Ende naer in sine maghe
Ghin ghellachte gaet oec mdie lade
Dat doet sine ghierithede
Dat hi heu outliet des mede
Dat sli wallen moghe ende dien
Ende en heu sine prie outbrien
Ghins selfs saet sins selfs gewoch
Welcht hi in tot dien dat doch
Vlstepen es en het oec leuet
Ende neu steu hi in sine eerstine heuz
Laer all lanstael met lond gelvout
Maer dat es all hi seer es hout
Die noordene wint doet dat hi dradz
Al ons aelbrecht ghewasbet
Al die suuve es van lade swaer
Se werpt so haer wth hare met naer
Dat hare prie niet en sli immd
Mit waldoen sli doden die kind
Dit doet ghierithede allene
Die met ue wille hebbe ghemene
Die bans die posith die hebbe vrede

Voren des snoers ghierithede
Ende sli dat hise so va
Dat heu eerst thouet vore in ga
Ende ghenet heu die staert dauente
Ghi stelzen heu dinadren dore
Ghelout visth ist hout van heu
Vlsthe name hort vort u. ay.

Murena dat es die lamprede
Ghier te voren sulc ok sede
Dat men ne vint ne ghene hien
Maer alsoe wille ghenoots plien
Dat soe mdie meerstighe tint

Ende en daet outfaet soe haer dracht
Dies pleghet die visscher diese wach
Dat hise met wispelne vaet
Want soe vter vuuere gaet
Al die horen waent dat serpent
Ghi ambrosise ist onc vehent
Dat serpent heert an hi ghehuwet
Ghin venin te voren vut spuwet
Hier doet ons natuur vstaen
Et wellen hi teu met rechte salgaen
Ghen rechten hulvelise eleman
Ende en heuet hi enighe macheran
Wese natuurlic ende goet
Den vrouwe ende wel genoet
Die lamprede alsinen waent
Werpt haer saet in ellie maent
Ende en doen and villthe met
Haer saet wast te hant dat sli sthiet
Al. weder leghet

Datli der slauden niet ne plesher
Ende datli hebben suuven eñ lnen
Dmach wel wese ok shestien
Lampiriden terene eer ti sinn
Theloden lamshe in sooede wnn
Ay er spetio ende met pepre wel
Want hare hmmmw die sim sel
Ende metten venne shemanc
Dse moet haer sieden welen lanc
Lampreiden bete es shevemmt
Ay wien so sullic sinte pmt
Barne te pulnere hare houet
Dats die bare des shclouet

Mugilus all pluuius leshet
Es die sneiste visch die leshet
In rimeren ende es so sot
Datmen met hem houdet spot
Want in vare dies shclouet
So dert hi allene sim houet
Ende waent dat hem dan meni siet
Dats daermen mede te vane pliet
Hie entie snoer oud hem leden
Sin te wintre in veden
Tc somer so ist al vshcuen
Dats om datli bi prosen leuen
Ende wintre d' prosic nauwet
Dclc shue omme lauwet

Margareta als
Mous solimu lesz

Es een visch die te drashene plesz
Dse sine ple die margarite
In india leshet sine vite
Vintinc een stoot deel van delen
Al umsslelen shem dert alle wurt lese
Som die margariten daer
Dec weten wi ouer waer
Dat ouse umsslelen plesse te dge
Wine willen niet shevashen
Datli so stone sim eñ sim
Als dons ok tellet solim
Inden boec vanden steene hir naer
Sullen wire ok spreke meer eñ w

Margaris all liber verri leshet
Es een visch die te see plesset
Inden lande d'menne vaet
Houtmen ouer oulvt eñ huet
Ay men soutene eñ voertene dan
Dhi sellien welen can
Ende daer es hi liet ende waert
Doch d'men vaet ni sine aert
Er hi emich sout shesmaert
Es hi van smalien wel sheraert
Te wanc bi shelikken een deel
Dat welen mach die maheneel
Wel es hi telen visch bedict
Ay emsten die luttel ok met
Heacht es onder sinemashe
Hestrit d'na menshe dashe
Hi in vreinden lande coemt
Dat meine heere eñ meest naemt
Ni wort liet eñ waert
Des men cleue acht in sine aert

Multipes spricht plinius
Es een see visch die spricht ald?
Dan dat hi heuet vele voete
Net maecht hi met sweder moete
Van weten d' hi een ey in lesz
Als die swote basilius seghet
Ik dat ey heuet tanne die swote
Als hi seghet van ere note
Urie sulve broet en wachte
Aste dat ey · el · nachte
Dan comt vut een swoet gellachte
En swaer visch ist en met va machte
So seer den visschen wonliene mede
Als van swter · bendichede

Murices seghet plinius mede
Es een visch na musselen sede
Ashende also m stelle twee
Semen vut in die oest zee
Ele hebben in crande blet
Ar varwe es dier en goet
Men mede varwet sliden
So moet men hem enc adre sinde
Dat dier dinc vte rinnet
Als men se lenende gheuinnet
Want alle steruc spulve li mede

Sterucnde vut heu die dier

Multus als ous plinius seghet
Es een visch die te wine pleget
Dichten ter riker lieder disch
Dies heetmen den edelen visch
Van delen viutine maneie · ij ·
Een in rinieren dand' m die zee
Die van rinieie es ghebaert

Barbel heetment te walsche wt
Ander die vter see comt
Ats dieuen den hider noemt
Ede sinu si van rinieie spisen
Want meer lenen si in heare wise
Men dauive en bi sinde
Dane bi prieen van monde
Helout visch es het wilme wete
Y datten die gelonde eten

Mlasor seghet ylidorus
Es een zee visch en spricht ald?
Die spiecrine iesghen sconc weder
Als die storm sal vallen neder

E erande vissche spiermc al
l es hen den storem risen sal
ay ilabor ne doet niet also
h ier comt na ay · enc nemnce in D

Ostrea dats der woest name
Sy clout visch es het cu berame
E n een dcel heet van naturen
D er houdmense ouer goet t cure
D er berst vut sy clopen w
p limus die struft also
D at die structie met grote sunne
D ien visch dien si hebben mne
h em of winnen ende vtheeren
w aut sise harde seer bescheen
l nde claer lucht van oreent
D at es vander hoschester beleent
D aghet si varwe allsine weet
D ie int latin ostrum heet
D' men in pellele wel sy eraet
w ater varwe of purper maet
v an D · en vmdie neumnce
h ort d' visschen namen in · p ·

Purpure wilplinus tellen
Sinu visschc lissen in stelle
D ie luxurie doen vsheren
D en sy houden diese dicken eten
p uy varwe vinrine uidelen

D ie li spinnen all wi lesen
E er si noten iet te samen
a nders sone esser ome sy eer rami
D ese varwe es seer diere
E nde sy hedden na die manier
S alnen spreken int comuni
a ll ene wde wse bruun
l u oreenen dat es waer
D' lucht ende dan kin een claer
v mrinen dese maer nemernuce
w anc indele conde lee

Pua horen wi pin ins telle
Es een visch die leet in stelle
E nde all die mane schinet claer
D ndoet het sine stellen daer
a ll of het doet dochter welen
S o winnen cleine visschc maelen
E ruipende sine schelle al vul
S one es pua met so dul
S oene hinct haer stellen dan
E nde wat soere in bestrpen can
D at vlinct doet al sy cheel
S o sy eet soe haer sy eenoter · r · deel
D at altoes bi haer es in hoeden
D es pioenet men dat visschc vaet

Purpurius es harde naer
Alre visschen minst dats w
B oterinsse of stekelinsche
h eerinnen aldustanische dinsche

Scarp so hebli die vinne
Hie eñ sinne machine belanne
Die hie es om die hele root
Ies ne heuet die sinne tlee no st
Andelen seshet d'liede raet
Ali wallen sonder slaet
Ñ al and' villche als ie hore
Die wallen van hare shore
Ñ prouenent bi dultanish craft
Make een mulne sraft
En eersten somer ventruse d'
Men andren somer d'naer
Menier and' villche te handen
Uele all die aerd es vand' lande

Petren dat es die pladus
Plinius die sheuet he prus
Ñ seshet dat sheteupt vilich li
Ñ prouenet dat daer bi
Dat all hitte es of coud
Heweldich in hare sheuond
O vlien li indie diepe see
Om dat hem bede doet te wee
All die lucht es nit sheuouch
Dan lim li vet endr sans sheuouch

Porus marinus dats maerlivin
Sherbbet sheshet dinct hz lim
Ñ a een livim datmen siet saen
Plinius doet ons vstaen
Dat somishe marlivine sond' wae
Orne vpten rusche staen
Die livaer lim sreuemmt
Ende d'men seir of es sepmt
Die shalle d'of dus seshet hi
Dat triacle d'ieshen li
Bi lime leuen li vp ten sronde
Ñ lime lim met van goed' sonde
Alinen ons doet te vstane
Dat vte eñ twint ane

Rana maris dats die see puut
Plinius heeten ouer luut
Pistatrix want hi villche vaet
Alo alsineut an heu vstaet
Ende hi es shehoient d'hi mede
Den sroint vivert datmen die stede
Hehien ne can all d'hi es
Die villche die met ne weter des
Ende met ne pensen ofme dien
Louen d'li die wermshe lien
So privet hi dat hem es maelt
D'hi hem selue mede haelt
Wi hoe menich in eidnhe
Es bedroshen des selue
Alinen dat aertshe sort vmeut
Dmen die siele bi veruoert
Dat met dan lim elen laut
Vbt stehet al die hant

W aut al die werelt wilur we
S o wnic die duuel men weet hoe
E nde hacht met eue wrte lope
S ine pwie vteu hope
W aut sellwin dat volc allo vblent
D at nieune lim vlies en treut

R umbus es een visch ace mede
E en tellum vander sede
T wot ende stur van leden
D ie met sine behendicheden
h een so dechet mden grout
D atmen met en liet tier stout
v an hem ell dan sine vinnen
E n all hi bi hem mach bekinne
I n sine spronghe visschc connen
h euet hi sine pwie gheconnen
D at hi stalc ende lustich li
ay achmen pwene wel hu bi
W aut en es gheen visch so traghe
S ochtau vintmen in sine maghe
ay n gilus die seere es suel
D us mart men sine stallcheit wel
D ius met den stuer doch va he lom
h oorwi den stuer vmmbus nom

R aus dats der wchen name

E en lelic visch ende onbetaane
E n die te vdulvene el seer swaer
A ge seghet ouer waer
D atse wet draghen die luden ilmt
D' men deser vele vint
S im so ondier ende onwaerd
E nde allinder varie mede vaert
D au sim li lief ende diere
I eghen ander visschc manier
S caerp ghetant allcen saghe

h euet die wche eneu staert
a lc een serpent acht waert
a nden bunc staet hem die mont
l elic ende omeme talle stont
W el uaer alse bweet alse lanc
S· ueemt hu sinen auegranc

S almo alle liber verum leghet
E s een visch die te sine pleghet
I n groten stanten varschc ruuen
S i sim van also lullic manieren
D atsi in staenden water ne mogc
S iet tanghe leue noch liet gedwe
E en swaer visch ist van goed smake
ay hi heuet ene slake
D at hi saen vsladen doet
A l es sine smake goet

Turio dat es die steuer
Een visch ist die sine natuur
S emet in syuten ruuier
E nuue hi cuisher manere
N ut hi liet spisen dan die lucht
T atur es hi ende van syut vlucht
A sine syute sim sheuceue
N ue dauenlime cleue
S ue leuer es so soete
E n si obmeuse bitter moete
E ter salle dier an cleuet
D ali retene mestame sheuet
E en gat heuet hi stacude wout
A n sim houet ende sheene mout
I n sudeue winde wort hi vet
A y et mellie leuet hi wel na bet
D an hi wart mdie ruuier
V arsch shesheter dats sine manere
V oet hi bet dan visch ne sheen
D an rechet so es al in een
B in visch te houtene hi te quaet
W aut hi te haut arden gaet

Spouria all plinius seshet
Es een visch die te cleuene plesz
A n wotsen die mdie see cleuen
E nue biden sime leuen
A y en tuse of stallekime
E is shelbinnet mense mz ster pme
W aut sus shenoclen eu hond he vaste
D ese brinshen ous haut gaste
S iet om eten no om sinakte
A y ter omme torbaerne
I n andere sakte

Suatina all plinius seshet
Es een visch die prieus plesz
D ie so hart heuet dat vel
D atmer mede policet wel
B ede hout ende yuor mede
S o hart esset ieshe alle siede
D atment cunie met enishe stale
S iet en can vwinne wale

Salya seshet plinius mede
Es een visch van vrend sede
W aut nemmer mee ne cant gedede
D atmen den visch mach geliede
I n emch water met ende vier
A y en moetene dats sine manier
E er sere bloulven ende slaen
B i desen visschc machme vstaen
D ien sondare dien lanshe stonde
V oldhet der wyliker sonde
E nde men mer shelverlie mach
A y et shenne prediken sonder slach
V an sieche ern ob van plashe
S o sietmen in sonishen dashen
D at hi hem bethet an sine danc
E n wort behoude met bedwanc

Epra lesthet plinius mee
Dat es een visch in die zee
Ly ye ende suuve dats menige cout
V loten te samen tabre stout
W ort ghewout in enisch e doene
D ie suuve niet enige harpoene
S o stact haer die hie te staden
A er wort die hie vladen
D ie suuve gaet seuuve eu outsliet
E nde en dankets hem wed met
W ordli vede oet te same
G hewan enighen mestamen
S o spuuven si vte een atrement
E n maken lo donker omtrent
D atli outvlien alst wan nacht
D at atrement heuet sulke cracht
D octreint in ene lampte claer
E n outsteict in ene wicke d
W at soie omtrent es alle hore
S int al swart ghelic den more
E nmer sinn si in die see
I n ghenote te samen twee

Scaurus es een visch van manere
Die men vint in rinieren
E n es ghenoughelic te spise
A nbrosius lesthet die wise
D ath vriesschet ghelic den steir
I esghen alle visschen manere

D ese walm van den lande gesocht
E nde te wonen in tybre brocht
S o danter vele sint al daer
I sidorus spreict ouer waer
D at hi seer quaet es te vane
D ensliet hi hem te bestane
I st in aruen ist in netten
H i crumpt achter waert vt lette
E nde ele ne beshenet andre mer
D hine in die lette sliet
H ort visschen nane vort in
W ant in · I · vindies neumee

Tydpede allous plinius lesthet
Es een visch die in modre lesset
E nde wat vissche die liveumee wille
D hi lesthet inden grunde stille
V liest sine macht eu wt trasche
E nde dan vaet hi mder lasche
A vocht sine leuere verre
D in liede mede te malen erre
I a hi es van so groter machte
W ie sone noopt met ene stachte
S ine aerme eu sine lede
V slapen ende vtrasche d inede
E ouen sine voete oet an sin vel
H i wort al mat al wan hi sliet
S ine lucht van sine lune
V slaeft bede mame eu wine
P linius eu ysidorus mede
S prelen die ouer waer hede

Prelinus als pli
nius lesthet

Es een visch die te sine pleghet
Es eus alles voets lanc mit ghemiche
Ochtanne so el hi v voete diche
Im sinaie ende wonder es dit
Ouers ist swart een wnies ist wit
Iunius spricht in sine talle
I lasche ghout in sine walle
Soulieu het vloter gelike houte
Euet nieu ghecuuet met soute
Een stic vandesen visschie doet
Si meint in dat water doet

Ymallus spricht ysidorus
Es een visschellkin heet aldo
Om dat sine wike es so daer betaine
Dies heuet vander vloeme die name
Want timus dats ene bloeme
Dese visch die ic v nome
Euet in water sinen gane
Van varschen een van soute gemac
Ende es stouc ende van soeter smake
Dus dinke mi bi deser salke
Dat het die spiere mach wesen
Gaet vte vcomt na desen

Ypera dat es beheut
Heeft vp slant een serpent
Ende indie see ist een visch inet

Van quaden doene van quad' sede
Sieet swot sone esset dies ghelouet
Bouen den osghen vp sim houet
Gaet hem een been alst ware i ore
Staeit ende vierlelic als wint hore
Want wien so het d'mede wont
Hies gheeuuint ter stont
Aer als dit die visschers vaen
Doen si hem af dat houet slaen
Ende dat ander es doede spise
Ende int tielic in alre wise
Die voere van visschen neemt hir ende
Die selue visch en die ic kende
Ende die ic vant inden latme
Ich ic gedicht met mire pme
Ort sulci horen den vi voec
Dic v inden onterloec
Van serpenten vediede sal
Een ic v spreke van elke al
Sine natuur swot ende eene
Al ic een spreken int ghemeene

Aristoteles die les heet
Dat ghee serpent te hebbene pleg
Heden ne wi dat sim slaet
Ater visschen manier gaet
Hare wnsche swart laut een gesplete
Een lesghet tlite wil hi weten
Eet int na den hale inder manere
Ghestepen alles ene mere
Wie serpente hebben alle
Vp die leuer die ghi alle

Deu cleuen dats hacr plegen
Es loc vp euen datem seleghe
Dec wt wederlicnde clerp eut
Ist datmeut maliet bleut
Ist dat men he deu staet af slaet
I wast hem all die tint vort staet
·xxx· rebben heuet clerpent
Ist dacr si noten dits belient
So vaste cleuen si te samen
Ist een waer d· ·ii· honede vut came
Leesth ende stats eten si sheuene
Utrel drunken si ende cleene
Im hebbi hef ende dacr mede
Actueuse te menshet stede
Sine pissen stroot no clene
Aut sine hebben blale ne sheene
Er sinchten si vter matene clene
A dat si stroot sim al sheneene
Iuuus die maet ons cont
Is dat serpent ene man wont
Dat dacide seluc wirict den man
Aut in hare het met gedure can
Si moet steruc dacr na slaen
Se serpent ne mach vslaen
Alroes wacr ene man te same
Onder salmandra bi namen
Iuuus spirit dat vand galle
Dat venim tout van hem allen
Es winter tuts cruipen si geneene
In acrden in bomen ende in steene
Ertten leutino comen si vort
In hierlant allmeut ouer wheit hort
Emach alroes sheen serpent sim
Omet dat drashen mach venim
A verlche acide vutue hier
Ciprmeuse vp een sheuenint dier
Ider dat es clene so stroot
Et bluet vp die stede toot
Ies leset men dat wilen gestede

Unsthen dunshelsche
Ende stortsche hede
Ne warrinshe om ·i· heilant
Die hierlche eestheden te hant
Datmen serpente mdat lant brochte
Acid dat sulc dier d'leue mochte
So sonde dat lant d'sterten welen
Si stonde si het bleue he bi dele
En teet eutie worme stonden
Dus hebben die hierlche
Lant verwonen·
Isidorus segher dier weet
Si iacob dat serpente sun heet
Edi hebbi deene sheewont
Achts en all die tint es cout
Ner w spirit men dat serpent vier
Dat den menlche nader lier
Nubrosis seit ouer wheit nu
Dat des menlche unchte spu
Die serpente steune doet
Dus drashet elc des and dwt
Iet dat serpent he indie noet
Alt luf wept het vorde slach
Vp dat thouet ondrashen mach
Sheem thouet selont bleue
So behout het wel sim leuen
Al het wille upt water sim
Puibet vte sim venim
Ist vte cont so neemt het weder
Sin venim dacht leide weder
Verliest het sim venim oet mede
Et toot hem seluc vp die stede
Ansche mach leue dat serpent
Aut alst hem vhoudert hent
Alder eu wort mashet dan
So rumet sim vel dat heuet an
Dan cruipet dor een nauue sat
Het ok mach stropen dat
Vmeuet sine iothet

hier we helpt hem des veneizell wez
ende all hem die sieue gaet vte
v uuwet wghen ande rute
d oede wlie es hem quaet
w ant soe serpente vslaet
hier ent die talle int ghenoene
hort van ellre vort allene
ceist ni · a · d'na m · b ·
a die ordine vanden a b c ·

Aspis es een serpent gedaen
ghelu blaeu heb ic vstaen
dieur buit es metter doot gemoeue
ay aer met bendicheit niet cleue
b cleelinent so ende bedaet
d ar sim venin niet ne scaet
e nde meut in ach vanden met gemalte
d ats oin wonderlike talte
w ant men hem vten houede dret
e nen steen dier ende doet
ay aer nv es ene natuure in delen
d ar seer scalc es int beleelen
w ant alst den wueraer vstaet
d ier met sullken arte vaet
s o steket in teen ore den staert
e nde wypet tander neder waert
l eghen daerde ende stop sinn hore
a lso dat met en in ach oren
s olinnus belaruen heuet
d ar elc met sine ghenote leuet
w ant allmen slaet dat een te wert
b ander heuet den wuuve so gewot
d ar het na volcht den mordenare

h ine stonde neiner in sulli scare
e n salue willen ane vaerden
d ar ue laet dor vrese ghoene van zuide
ay cant hem oec outuemen met
h ine si venuet ob hine outsliet
e n sal hem hemmi neuen tleuen
v an enen alpis es beseuen
d ar in eshpten wilen een man
e en vor sine takle voeden bedan
s o dat niemen dede onlochte
b en lesten dat tlwee ionde brochte
e n een sim ivne dat wde ghmd
e en van ghoens gods mans kmd
a ls die moeder om tetene sind
e nde soe die meldaet vnam
s coerde soeur ome haer kint outlwee
e n soene cam weder nemermee
s a mancx van enersiwne
b ashen vte die taude sine

Ausibena alst wint hoten
dat heuet staende · i · houet vore
e nde een ander inden staert
s v lopet haer in dair waert
w inde nae paeldinys wise
b ede die houede mitten spise
b ede stridli ende vechten
p limus hont beterhten
d ar het hem eerst na winter wez
w ant het wuut best gedghet
v orden hockinnt comt hz dats w

Sunc oghen sim all dat vier clacer
nunc vanter nemmuce in a·
v hort vanter·v·hier na

Basiliscus in latim
dats in dietsche een kruenkram
hy ets comme bouen allen veinne
de ele acedsche plasche plegt te sine
a lk voets lanc ghespekelt wit
v p sim houet heuet dit
S pekellume inder ghebaur
a lk oft eue crone ware
a lle serpente sim vor hem doot
w aut hetse metten ademe doot
ay et vp sieue doot den man
w ien so andre eerst gesien can
h i bluet doot so hoe darli
d ns stinet ous iacob van vitri
p linius doet oet te veistaen
s iet allene ne maghet vl laen
d en meustche maer al dat leuet
l a claut dacht sine wonen in heu
d at veinnt oec vint ein vnt
h et vderuet bome ende cruut
E n al dat wast groot ende clene
h et stuert met sine ademe stene
E nde veinnt die lucht oec mede
v liegghet een voghel d'tey stede
H ume mach met min vdinghen
d au heu die vedeien belinsten
S im wispelen alle serpente outlie
E nde d' lint vnemen si vlien
a llene die welele die vwinnet

W aut allsmen in dat laut bekommer
I n wat hole datli wonen
E omen die liede mette ghonen
ay et ruten al ome behanden
E n lactle inden hole gangen
D' burthise doot ter stede
E nde dame moet hi steruc mede
a l nochtan al es hi doot
h em bluet macht nochtan so groot
w so men bestruct ene massier
ay et puluer van sicer manier
s iet ghenetuus en comt nme
s och selues spruc an die spinne
I n griekren all wi horen spruche
E s een monster d'mede bekruche
ay en sedghet en es ghecen huus mer
E ster een stric van sinen lede
d ie serpente en vlien dane
ay en doet mede te vstane
d atmen met sine puluer bestruct
S cluer ende het groud dan bluct
v liegghende vmtmeuse sonne mede
d ien godmet lact vte haer stede
v eric vaten om dese sallen
d ecint alle met woeste en malle
v an andren basilisse ic wane
v ntmen indu l oec van d' hane
d iet were wille lese hier vore
d' mach hi die manere horen

Bda dat es een serpent
I n calabren eist bekent

Also alf solinus seghet
Dat harde groot te wassen plegh
Alle cerste dat es sinu toen
Dat het singhet bussele eu coen
Ende wt van hare melc so vet
Dat het wallet vele te vet
Si woet so vter mate groot
Dat niemen dar bestaen ter noot
So dat het v woest die lande
Van creature menichrande
Van ene serpente gewassen du
Scinet ons sevuinus
Dat die goede sente hilarion
Dede enen hoep houds vp clene doe
Si gods macht sond and manege
Ende v barentele met vier
Dan dat hem die liede baden
Ier mede waren v laten
Sinus serinet al bloot
Dat ruen dit vint also groot
Si helighe goede serinet mede
Dat si v slivelgen in sommige stede
Een heet ok ene coe
Et enen sivelghene daer toe
Dat ilken serpent wast alle ic some
Dat wilen ursulus van vrome
In affrike clouch te doot
Dat wal so vter mate groot
Dat · C voete en · xx · mede
Dane wal serinet die whede
En brochte te wune sim vel
Si sine rebben also wel
Eliene tor wonderlicheit
Selne allinen winnet ene steit
Oestereen dat dier beldaen
Er danneut mochte v slaen

Berus dat es een serpent
Sypinentator die beheut
Dat het met wispelne die lampreide
Van water loet up der heide
Ende het dannemet hi noot
Ende dit es wonder alre groot
Ende dicken ist alsi gedaen
Er die lampreide conde outgae
Dat si wort gheuaen up claut
Nu dese wedene so ist verlaut
Es het dit wacr · eu solim
Dat die lampreide dradhet venim
Eenmeer wert namen · in b ·
Hort serpente namen in c ·

Druute dat sim serpente
Sesher solinus in oriente
Nu dat si horne dradhe
Si mede stehen ende iadhe
Ochtan hebsi and venim
Liede ok sterue of d'noet sinn
Sinacle we sal hi gheuelen
Van hem esset dat vi lesen
Dat god delen liet vbiten
In esipten dien heremite

Dam alcon alf yslidorus seghet
Es een serpent dat te leuene plegh

Bider lucht al sonder eten
Ghelaxpen es het all wut ghete
Sadie latere met voeten ·inj·
Sanp ghedauet eu sundertuere
Lauc ghestart ronu eu sinal
Ghuldrghende na den remel al
Sunnen nee us luhet osten
Sinu vel dat mach vele dosten
Sinu vuuc ne heuet altoes met m
Ghaech all die slechte meer no mu
Bloets heuet hi vtenant cleue
Sonder ind die herte alleue
Dies est bloet in sine moet
Want die ooulheit lesghet mr blaet
Sine varwe claut verbeten
Al soul wise meesters leuen
Dat het al sullre varwe onstaet
Alle gedaen es daet bi gaet
Het leet heu den rauc sluten
Aur sal hi iet van heu ontuten
Hi moet sterueu ome dat
Hine hebbe een lauer blat
Wnteritur woent het in daende
Een leutine gaet sine vaende
Ina alia all wi lesen
Vtinuen vele diere van desen

Ceratites all solinus lesghet
Es een serpent datte hebbe ghlesz
Achte horne all die wedev
Het deet heu inden lande neder
Sonder sine horne alleue

So ouuc vosle suvet eu cleene
Eu wamen d'vp vuste gaen
So wortli vbeten laen
Het ertuupt na lauupreide manc
Die horne hiwok die sim dieue
Eu maecter ob te mesken echte
Die ontuen tev takke vot al gerechte
Eu bruct nuen eincli venim d'uiev
So wort die hecht liuertende daer

Celidrus dats een serpent
Celidrus lesghet dicr bekent
Dat sim venim es so quaet
Dat het claut daet ouer gaet
Olieu doet under manier
Al ok het waer van vier
Int water leuet ende vp claut
Hier wont van ·d· na al te hant

Dyplas spreit iacob van vitri
Ende solinus die meester vu
Es so ouer cleue serpent
Dat ment tume met siene lent
Al sluent taet men claut gelieu
Ende een wort ghevenint metie
Solinus die lesghet al bloet
Ieu buit hi bluft van deste aut
Epinentator die struet
Van hem die hu ob doet bluet
Dat men nene can ghebouuen

In sim austrum trekken van wuive

Dat sesher iacob ende austrum
Dat onder alle dieir die sim
Dat meeste es dies gheloet
Een cam heuet hi vp sim houz
A sire gote es cleene sim mont
Vemm mit hi talre stout
Wien so hi metten stacke vint
Hi es wot ne twinels niet een tivint
A wlifant en machs ontsagen
Ach hine binden stacke beuden
In steenwortelen in duivere
Es sim welen na sire manere
Want siue natuur es dor heet
Ende oet in dat lant d'menne weet
Es gote hette vander sonne
Ghut wine selden gewesen conen
Een rechten drake dat maket wel
Dan outsteit dien tor babel
Dat woeste babilone heet
D'sim li so gwot allmeest weet
Een cere dan · xx · cubitus
Hi aer wepen wi lesen dus
Ei vaert die liede die dat horen
Hi dur vp sien doet de liede vdoren
So dat sucle henet die viele so st
Dat hi van vp siene blinet doot
Al li houd sim wilmen weten
Een cuen li lanshe sonder eten
Ad nostrum sesher sonder liesher

Dat ki sonnlvile mdie lucht vliesher
Ni haur vloshen sim een deel fel
Al smen an vledermusen liet wel
Ende d'hi eue maert sine vlucht
Menut hi altemalle die lucht
In sim houet drasher hi ouer een
Dragmencia den dieren steen
Want hine es altoes meu ne doet
Ni li ok men hem leuende vur doet
Sine wusche ende sine salle
In wine gheloden met alle
Ni d'mede bestrekken dan
Sine leer ist wuk istman
Een die dieuele in cubi
Uellen li malieule vu
Aldus mach hi gevanger welen
Alre eersten moet neime belele
Dat hi met ne li van felle voere
So slaetmen vor hem die tam boere
Dan waert hi hore den donne slach
Want ne gheen eer steuer mach
Van donne eer van bleyne mede
Dus vnaert men d'ter stede
So bint hem dan d'vp een man
Ni doet hem heme drasher dan
D'hi wille in verren lande
Daer ab wont hem dicke stande
Want gheraetli ter wider zee
Ni hi dame mach vliehe mee
So est met hem geerlient saen
Er cam meuse anders sins voel vae
En neme een calk en doet hem wale
Sine dar men vint altemale
Ni doet mebarrens halves dan vul
So wont die gote veelte dul
Al daert stact onderset met stalle
Ni slinder gheheel binde halen
Al stalk in sinen bint lesher
Hit gheont halt all het pleez

E nde dan wort drunkende die drake
E n thele verhit vi sullrev sake
S o dat hi vinue so ouslect
D at hem therte vinnen bricht

Draconcupes es een serpent
Als adelinus wel belrent
S tarc ende grot ende sonder wac
I n tanschim al die mast gedac
A er neder wacht gelic den drake
W t wanen dies in wat sake
D at tserpent wal aldus gedaen
D die dienel mede hadde bestaen
D user oerster moeder yenen
A l wi lesen noch in buenen
W ant beda leshet sond' waen
D at dat serpent was gedaen
I n anschim gelic d' mashet
E n hadde die vrouwe alle belast
D at soe niet dan tanschim ne sach
W ant tander luf bedrech sach
A ent louere eis met risen mede
E n die viant sprac d' ter stede
V ten serpente eis looch
A lso dat hise bedwoch
S och heb wi alle dor wee
H ie gaet vte d' eis volshet E

Emorris se
shet solim

E s een serpent ende sim venim
H euet sulke cracht so wie dat slaet
D at hem al sim bloet outgaet
S o dats hem niet een tibint ne bluet
E nde dan es slaen die menslike ouslinz
W ant d' nes shi een streue neuer mee
I n vinde n ame neinee in E.

Iaculum sesher solim
Es een clene serpentim
En vliesher al of een stuwelame
E n d' of heuet die name
D ese luustiche in die bome
E nde marien eis domen
W een datsi venine nose
E n comen ommorsien geulose

Ipnale dats een serpent
Solinus sesz ous dict belrent
Dat es van alpis gesladre
D it serpent doet sterven sachte
W een so het but d's shoen ourdae
I n ine moet in slape vallen saen
S och roepen sterken no tuechen
A n machene neuer mee gesweche
D at hi ourvalte d' na
D ustamich hadde cleopatra
D een tuden dat ans ustus vwan

A nchomise haren man
D ie hem dodde met vemine
W ant hi vwomme walcutie sine
I leitene in ene grauc diere
E n nam serpente vandeler manere
E n setterse haer vorste an
E n ghinc liggen bi haer man
E n name clappende haer leuen
D us heuet die weuilche istorie beschreuen

I drus seghet ysidrus
E s in eghypten in nilus
E n heuet scarpe torne vele
h et gact in cocodrillus hele
D hi leghet ende slaept
E n metter hele wide gaept
a er erst heuet hem bellesten
a et moderen dat es sin pleghen
D in dat lochte wesen sal
D ie ghote viant slindet al
E nde alsdan in die daerme leghet
S o wghet den aert dies heet pleghet
E nde steect hem die darme dure
S o steruet dander in corter vre
E n het cruupt vte dame beneede
D ie liden swellen in allen leden
D ie het outtemt met vemine
E oc mes es daer of medicine
S im leuer es doet all wint wete
E ghen ter serpente beten

D oos wandert inden broec
S eit ous hyrammidarum boec
E nde el een serpent allinen segh
D at bouen water te vechtene plegh
E nen steen so drasghet binne
D ment ouume vlact wilme winne
I of so beweect dat het sprulwet
a et worden ment oec so bedulwet
E nde uetter name mede van gode
D at hetten sprulwet al doet het node
B weter aelbrecht sprect ouer een
D at hi selue procude den steen
A lse hi seghet an een wnk
D ie vulwaters hadde thuk
h i gordene an haren lichame
D si hadde die meseame
E n die vmghere alle dasghe
S ame hare lichame sond' tasghe
D nghier ende tiwater was gedacht
E nde haren lichame gheuouch gelimacht
I eghen reume en' ieghen quade oghe
E an hi sine cracht wel toghen
E nde dies te ghelouene wel
I gact vte ende hier comt .l.

L acerta es een cleine serpent
D atmen in vele landen kent
V ierwoete heuet all wi weten
E nde sine tonghe outwee deghlete
S im venim es met so sivaer
A lse men ch worems weit ouer w
C leue ionghine si drasghen
S omen bochen hortmer ghewasghe

Datte die moeder alle vlaer
Dore eneu dat haer outbraet
Dat wreict vp vader en vp moed
Dna sister ende broeder
Nu sadia vindmeuse horic gewaet
Die xxiiij voete di gheu
Van gheedanen stone en claer
Hort vort van sy hier naer

Natrix dates een serpent
Alst lucas ende ysidorus hiert
Datmet vemme maeth ouxine
Vette beheu ende fonteine
Daert in huusschet ende leshet
Es anders gheen serpent ne plegt

Nadera dats een serpent
Datmen in dinutsche lande beheut
Een vuutsle bede deue ende groot
Sin venum dat es die doot
Heuertre triakle ieghen
Sone vel sy te hebbene plegt
Dax blasen es suel van mosgheuthede
Een ueme een wede vaesch gesneden
Ende leert dm adre blasen der an
Soe sal vul bladeren visen dan
Een oec een swaert stone en cl
Ende laetse daer vp blasen daer
Dat zwaert ouerwet alle gadere

Dit es de macht vander nadre
Wort een man inden voet gebete
Sermm loept vp waert all wut wete
Nu ontseint des meusch en lede
Nu coutet tey sten mede
So vallet die meusche neder doot
Dat doet sine hitte groot
Die hu ok gheb eteu waet
Hanghe heu thouet neder wt
So moet tfermin mde voet blinde
Want sine natrix wil clinde
Ende men sal die bete vut sinde
So gheneest men in corte tijdeu
Die seker gaen wille en weten
Nu stedeu d'men outsiet va dese
Wnne sine blote lede
Et alseue en met rute mede
So sulue dese wormes vlien
Vsuldi uamen in p belien

Pister spreict iacob van vitri
Ende solinus die mee st vn
Es een serpent dat talre stonde
Papende gaet mette monde
Ende vier hele gaet heu woc
So wic dat dm wonder dec
Die swellet ende dreut md gebare
Al of hi vul waters ware
Et moet alle bluen doot
Ine hebbe triakle tey noot

Dauras als ous den vstaen
Isidorus ende haen
E s een serpent datsine vaert
E nde sinen ghanc ienet acht wt
D at es die natuur sin
v ersellic seer es sin venin
v an p ne vindic ueince wort
h ier omme in ·Z· een serpent wort

Rucela dat es een serpent
D ammen vint in orient
A Et te weerne doet
D at mutelic es ende seer goet
w ant hi wet ous dat vstaen
D at apotecarise vaen
E nde houdent in haer apotecie
a ent ende die si d' toe ersien
a ldien si van hem spere dier
s uttelic van menigh' maniere
s emmeer sonc vindic tes
h ort wort serpente in ·G·

Sallamandra es ene maniere
V an serpenten die inde vier
l eet daer her inne draet
l a dat oec thier mede vllaet
p linius iacob ende adelin

A Et ende solin
S essen ende twen vstaen
D at va die laterte es gedaen
I sidorus spreit · sine maniere
T aet vor alle ghenemde dier
p linius spreit men siers met
S onder alst sere te reme pliet
S in spu dats vtermaten quaet
I st dattse een nieustche in gaet
h een outu allet al sin haer
v p bome cleimmet een daer
v emmet dapple so wiere of but
D at hi sterret in corter tiit
v allet mit water · hi es emmer doot
D ier af mit cleue af groot
a en vint erade maniere
v an salmandre die leue in vier
E n hebben wille of te haer
D men of sesset ouer waer
T ordel ende cled' maert
D ie uenimmice gheen brant genaert
a sesset vande paues alexandre
D at hi van ere salamandre
h adde een cleet alst selic was
w arpmeent mit vier een allic las
S o caemt vte sonc ende claer
B roeder adelbrecht sesset ouer w'
D at hi d' of een gordel lach
E n dat vor hem mit vier lach
a lst glocide so dedement vint
D ushelstaedt haer een hint
S olinus die sesset d' toe
S alamandre ne heet ye no luue
a lle drasheu si allwi reime
E n hebben eyer gelic heimen

Stellio sanz
I sidorus

Es bedi ghechetu dus
Hets van hude ende van haer
Ghelic alst ghesteret waer
So waer dat scorpioen dat siet
Hets vermaert ende het vliet
Sim venim es van sellen doene
Dat vleesch vande scorpioene
Ghelijnic ende daer up ghebonde
Hene set in corten stonden
Sellio ghedronken in wine
Ende ghed wesben d'mede amschine
Doet die selve ghiveten akgaen
Alsous meests wen verstaen

Scaura drasghet oec venim
Jacob seghet ende solim
Alst outes dat het wort bleut
Ni alst sine kauce heut
Soet enen wech d'een gat stadet
Dat tenesten ene gaet
D'stadet voren eu' siet
Alse die soume visens pliet
Ende vinewet eer iet lanc
Sim sien anter sonne op ganc
Ay enslhe al vestu worden bleut
Ke eerdim hertre in orient
D'die vrate soume riseut
Al vestu lecc du ivts gevilet
Du sout van hem outkaen dim lecht
Die mencuene ne doet ouverht

Situla
drasghe
venim

Alsous iacob ende solim
Een serpent ist vore gewot
Wien steet hi bluet van deste dot
Hets trasghe dan me vint iet el
Ay aer het heuet so stone ·r· vel
Dat het di liede doet stille stae
Dier sien so stone sond' waen
Dus houdt staende met sire gedane
Dier met vuolste mach met dane
So heet ist dat het te wintre wel
Alst somer waer ok doet sim vel
Wien soet steet hume cant vwinne
Me vderuet van diwochte binne

Virene sim serpente mede
Van vermate stoente sneldede
Ypinentaer die onbint
Datmense in arabia vint
Ni sim sneke dane pde
Ome vlieghen si hare vaerde
Aer venim heuet machte so gewot
Dat eer mens gheuocht es me dot

Scorpio dats een serpent
Solinus sermet diet beheut

D at het in tanschim sond' waen
S ocwlike seere es ghedaen
E nde heuet euc cuopte staeit
D ie seere scarp es achterwaert
D ie es ghevenimt tallir stout.

E nde cromtene alle me wont
E n' tallen tiden poghet ende pint
H oe het den menslic ghecemint
W ien meent het dit scorpioen
D an dien orstalle dien sim doen
A lso ghelet heuet dat hi poghe
H oe hi dat sloeuste bute toghet
A er sprekene met sconc gelate
A er all een gaet dannc sine strate
S teit hi die wuse vut na de mā
E n visiet hoc hi .elt can
D er seemesse ende stade
A et sineu ghecemmde rade
D ie ghecemint es inet scorpioēs slage
I euet wie anden tonden daghe
P silli sim crande liede
D ie om ghewin ed om mede
V euin singhen vten wonden
D ele biechten in allen stonde
I u yralen van beiach
A euich dier d' vemin in lach
D oe biechten si scorpioene met lant
A er si stonden alte hant
D och heuet men scorpioene gelien
D ie memen te scadene plien
D e menslic die van scorpioene
G helueelt es in emghen weue
I in allghen drinke dan in wine
H i ghenelet vanden venine
S corpio aerde tiretene plegz
A ll ons expinentator seghet
I st datmeint in olien v linort
B ambt ment dan v' sonne vort

E nde mer vp ghiet aisim dan
H et ghenelet en' leeft vort an
V an s. ne vindic ueinmee
S v hort vort uanen in t.

T ortuca es der wrtulbe name
Een lelic dier ende oulbeame
E n' es onder serpente ghetelt
D in dat soe ternipt acht' velt
E n' leghet tullche. ij. starke stilde
D ie hare gaf natuer milde
D ie men sualuke mach dor slae
H aer houet es na die yadde gedae
G helaert es soe na dat scorpioe
E yer leghet li all hemme doen
E nde die mert ghelout sinu
I euende es soe sonder vemin
A dert all aubrolis leghet
D ie thart d' haer lendine lesz
I of hare wort ghepint
W ant hi bluert ghecemint

T ardus dat es een serpent
Allrons plinius beleent
V an ghellachte van scorpioene
E n' vliechet na sine toene
W ant dien het steert hi es emer toot
H ine hebbe triakle ter noot

E nde d'we andr medicine
I n ytalien pleghet te sine
A sonder venim sim si beheut
D ie quade sim moeient
D ie moghen leuen sond' lasghe
S ond' eten ·xx· daghe
A en sal doot slaen dat tarant
E ñ latent in olie wten thant
D ie olie die es medicine
V ray ende goed van dien venine

Tylus dat serpen horic lieu
Es ontrint padme in sinubdie
Vi· voeter· of· vii· lanc sheemene
A chter groef ende voren cleue
S cawp es sim staert cleene eñ met tranc
D uttrint eer palmen lanc
T helut den paeldino cruper wel
E nde heets vtermaten snel
V eire spwughe so caut sheuē
E ñ altoe heuet thouet up geheuē
E n doet anders niemē quaet
E n si datment swarlike bestaet
V p den ric heuet ·iij· rode stricke
D ie met ontmetstrepe sim outstrekē
D ie doen wten dat vleesch vandele
E ñ mtteint all wat leleu
B ede m drauke ende m hatten
W ant heets heer groet toe vtermate

Tyrus spreic
Iadob vã vinti

E ñ liber terrinu oec daer bi
E s een serpent heet also
D uttrint tlant van iericho
E nde oec omtrint die iordane
T hue pleghet te bestane
V ogle ende oec heure eyer mede
W ant die vtheiet telli stede
D e vleesch hier of es darm lmuge
E nde met andren specie gheminge
D' mien triacle of maect
D e doet dat al venim slaet
S ulke leghen dat dit dier
E el was ende seer oughehier
A lleu lieden eñ ymlic sere
V or die pallie van onsen here
S o datmen een dat selleste vine
D oe ihc anden cruce hinc
E ñ ynghent hem ter siden
V ort wacht mcer in alleu tiden
A ether cracht van ihc bloede
D. nam ons ghout venim te goede
T riacle leghet men medicine
I eghen alirhande venine
S ouder ieghen tyrus venim
D at tyrium heet in latim
S nu vel dget ak na sine sede
E nde v' ynghet hem d' mede

Vlatus all liber terrñ leghet
Es een worm diete sine pleghet
I n menighen lande omtrint
E ñ alli wast wort een serpent
I ent worm heetment all it lende
W ant dat hi wast vter lende

Ende vcheert den boem met allen
Bimen so dat hi moet uallen
Dit serpent hort seer gwot
Ende doet allmen sesher grote noot
Ende sesten beesten eiten man
So wacht comen mach d'an
Dat t·ne spiet uic nemet uv
Ort hort een serpent in v

Upera sedhet iacob van vitri
ende plinius dat li
Een serpent van d'natuure
Al noten sal dese creature
Die so gracht van grot hitte
Ende die hie die an siet dicte
Sterft hem thouet inden monde
Ende so bitter ok tier stonde
Si ontfaet iondhe d'mede
Si all si comen ter vipede
So sceuren si der moeder siden
Si com vint in corten tiden
Dat hauet so vintmen indesen
Si haer vere es sonder ghenesen
Hi aer maderen sinu doet en sim
Ethen serpente vemim
Dat ons plinius te wetene wel
Ypmentator sesher haer vel
Dat soete salsdene ok doet
Standen entten ghen goet

Ghelosten in goeden wim
Hi aer sinaer macht dwilt osen sim
Wi dat si dat si die moed' vsluten
Spiet plinius in sine viten
I spiet dus in sine tale
Upera draechter·xx· te male
Ende werpt water een dashes te sam
So dat hem dandre vstramen
Die vinder moeder sim vellosten
Si storen met haren voten
Moed' ontlvee die siden
Si come vint in corte tiden
Ontel serpente vintme so tel
Ochtan nes sochte men weet wel
Eghen die sulve ghenesen hie
Dat wed' seit sente vaselis ine
Aut all soe es ouer emdre side
I wispelt na haer en es blide
Al hise veuoelt vi hem sinu
Dan spuwet hi vte sim venim
Si ontfaet met grote mine
Sine liene venootsinne
Nallich doep grim daert
Carnudi datin henes onbt
Oud' redene dim wnk
Eer an dit selle dier keyuk
Dat sim venim van hem spuwet
Alt sim ghenoot vnulbz
Aet varen dme selheit quaet
Si lef sonder beraet
Ouersthelike met bliden sine
Si dele hi weder dme mine
Ier ent der serpente boet
Adder neu onderloet
Eer ghelvonde it had seltrene
Sal it die redene ghene
Ende worm grot clene
Ende thersten spreke int ghemene
Roert sine deside

Alle wormen sint gheweene
Sonder voete hebbe bloets cleene
Sume sughent van andren dieren
Aer sap hebbi in hare manieren
Ghelijc oest ware ouer bloet
Wormen oec die sinu ghevoet
Hebben niet dan sap allene

Vele worme sonder waen
Vinden die mette sonne bestaen
Ende metten zomer neme ende
Al hem die sonne menes gelyende
Some worme die crupen
Ende some worme die mi bome climpen
Die vliegheu ende laten hare slaet
Vi louieren alst conde ane gaet
Ende all die dan comt metter sonnen
So lietmen datti walle comen
Wormen die meest hebbe va vier
Vliegheu vest dats hare maniere
Ende sim ghevarwet all pellechin
Die ghone die vand lucht meest sin
Copen sinelike hare vaerden
Die meest wates hebben eis aerden
Die sim traech in crupen in gane
Dus den oul meestes te vstane
Dies wormen natuur ghemeene
Hort van ellken vort alleene
Eist van a ende dan van b
Sa lettren vandeu a b c

Apes dates in dierlicho te bie

Sente ambrosius leshet dus mie
Ende basilius die grote
Dat dit sim worme loud genote
Sume noten noch sine riden
Ende wonen te samen tallen tiden
Hare vrouwe les si tere stede
Ende eten alle te samen mede
Vost een ghewin gwot een cleene
Dat es talre stout ghemeene
Hare maghedom hare reinichede
Es al ghemeene hem alle mede
Si winnen vrucht ende bringe
Sonder noten ende minghe
Al hem pleghet ghene luxuriesline
Dies winnen si vrucht sonder pine
Ochtan wort ghesladhte gwot
Si nemen coninghe in hi ghenoet
Ende alle gader so sinn si
Onder haren coninc vri
Want si heerne ende minen
Al dien si haren heer trinen
Ende bi haren wille ghelet
Up hem ne den si ghene ontbet
Ende dit nes te wonderen met tibet
Want die oc weder minnt
Ende es hem lochte loud waen
Ende si blinen hem onderdaen
Hi ov some sonnes sonder liehte
Onder alle wormen die vliegen
Aer te wonderne dan an vien
Aer eu mach hem houech gaderen lien
Dat vouen allen soete es soete
Ende te menigh mestame boete
Si malen wal ende raten
Aer eu ghen menschen te baten
Si hebben raet vosthet eu ghesten
Si hem beraden mosthen
Ende sine sim niewer fel
Van manieren noch loch te wel

Ende dats een wonderlic cuslen
Wmers en mach meer ghee lien
Ende sy dats lomers allmen wmme mach
Ende lint daer gheen ledich den dach
Ghes wozem dat gheir vruchtne deert
Ende alle bi hem heuet vrheert
Ic bloemen wen si dan spien
Et ofwaer hem goet mach gefuie
Ende si m vreind' stede bi nachte
Ho sim si m groter wachte
Oc hare vederen met ne wd' nat
Ende vulle vp wt den buut dor dat
Hare oneut deert hem m drien
Em machet wonghe en here lie
Ende middele die de ionge berechte
Ende andre ghelike rechte dieuet tmechte
In elken buut es emm een ghe
Ende die es stoerme emmermee
Ende allo groot alle ij bien
Ic vederen sim wtt an dien
En texel oghet op die been
Oz sim houet al m een
Ghelike alst waer cayne
Ouen den andren seer stone
Ende oec sedghen meests wale
Dat hi es al sonder strale
Sine oetheet datse sine weere
Atme outsedghet hem den spee
Dm dat prensen van erdrike
Exemple neemen an dese gelike
Ick teerste ordine vande bien
Andre dieinen d' mach sien
Ic sim tanghi' scarp en sucl
Ende verlichten die bedarne wel
Sine den lude no stille
Anders dan die meests willen
Ind' dese sim andre bien
Ic scallichlie te diene plien
Ende wimmert scallichlie en hale

Daer si den andren mede beralen
Dese ne hebben strael ne gheen
Ende si sim dienende al m een
Den rechte bien eute here
Dese strect men vut met ouerren
Des morghens slaepsi te lange
Erren si te vele mden vutghanse
Si bucle doot sonder gheenaden
Ist datsi bi hem te vele staden
Ist gomich ripe es en goet
Si bicule doot metter spoet
Ende all die ionghe sim staar genouch

Ende stelien voz die middel staar
Dn datsi vliedghen harentaar
In hare ruste en hare stede
Ende si somich meest volghet mede
Dese bereiht dus volgen si an
Haren meester hare wunne dan
Alla dins seghet dus me
Dasine te voren of te drie
Er si willen vliedghen vte
Nughen si mit groter gerute
Oo vaert die co-voren vut d'
Ende die ander volgen naer
Oo wd datsi te swaermene vande
Ist datsi teuen hope hande
Oo nesse m al tghelooy
Daer een co-uden hoop
Ist datsi oec meer hope malre
Oo weernen m waren salren
Dater alle menich co-es
Alle menich hoop sint sekt des
Dat edel weer van haren rate
Ach elc wonderen vtermaten
Si vulten indie morghe stont
Ore dien dat een onder den mont
Ende trimpt ij wk of te drie
Ec leert weder keme die bie

Ist dat die dach stone sal weseu
So vliesheu si alle vte met desen
En sal tiveder sim ourene
So vliesheu die scallie vur allene
En heuet bestreden ambacht
Al treu heuet haue last gebracht
O sim daer·iij· ok·iiij· geraeu
Diese outladeu sonder waeu
Ceue brinct homech vand' blome
Water sietuneu brunge somen
En sullie maken die wonighe
So dieuer some van sullie druse
Atsi ands niet ne wachte
Dau den inganc met crachte
Sullie sewulben ande sterren
Ef heu tiveder iet sal verren
En al eten si te male
Eslameu ende in ene sale
Ist anout es ruten si d'in
En emmer so lanc so nua
Uter te samen tiere somme
So dauter ene vliesheet al ome
En trouwpt ind' manere mede
Ist all' soele walken dede
Eerst maken si w' wone sal
En rusteu die gheneene al
So stone dats eiken mach lustre
So maetsi d' heeren rusten
Ist die iongheh dan vp com
So hebbi te haut vnomen
Ie si sim ist neente of heren
Ie heu sullen t' weeringhe here
Ie doen si te haut vande line
In dat daudre in paise blue
Ist haer co·ter weide vaert
Hi es met sine heer velvaert
Ie bi heu vliesheu en sines veide
En alsi alle pinen ter weiden
So es hi dan ledich alleue

En merct hoe si pine gheueno
In heu sim in sine seare
Sine seriaute en neme ware
Of heu hieneue doet leet
En die sim kel en dor wreet
En ne latene met ghine vlien
En dit nemach met dicke gestie
Ouder alst weder es ghestade
Ende dan es meme so stouc vanade
Ieneu vp sal vliesheh hore
Hare co·en vliesheh voren
Waert dat ieneue so coene ware
Die stoten wilde des co·stare
Hi moeste dat an gheldes see
Vlieten si oet haren heere
So es dat gheleiscap ondaeu
Ende volghet ene andre co·slaen
Om wilo strut een binnt op d'andre
In die bloemen d'si in wandre
Ef om honech des ghecloet
Dat elc andren of roet
Ee so vuetmen dorps hien
Die selre te welene plien
En die sim vromelic en wret
En altoes te winne gheret
Elc tint so die bie so steict
Dat haer dien stracl vte bieict
Volghet emich daeromlim naer
So moet soet beterueu d'
Hi stouven seer die quade lucht
Ogle van ganse mdie vlucht
Hi etmer crabben bi of bract
Hi sterue vander wlie quaet
Die lucht vand' dod' bie
Oot die andre seitmen ime
Nu oudeu ende blume si vmme
En leueu bi dat si vmmen
Hi minnen seer soete gherlanc
Mede vsadert mense ghemac

Dien laer ten lanesten of · vij ·
Ge yem natuur te leuene
Sem vulkels daerme mette drecke
Ende dat ouder daende drecke
Of sullen wallen vien
Nidius voelie lesten van dien
Elk euen tuer of osse of ave
Atuur wet hi cracht d'toe
Armer of siet wallen vien
Si noten als vliesten pliien
Och sim si harde naer
Eu edelen vien wetet ouer u
Ouech es heet nut beghin
Ni droghe als het wmt bet in
Ouech sinuert ende houd
Edieme in haur gheiwout
Ende meu tempt oec d'mede
D medicmen buterghede
Esheu die wnde mashe dat
Eemt houich eu tempt dat
Ey winen water ende laet in grac
Et sal die mashe sinuere ta laen
Et maliet oec dat anschim claer
Wachtu di d'mede daer
Na een sterf sonten houich brade
Ende doer we sout met straten
Ende mac een sypolitonis d'mede
Ey es gheet resh eu den rede

Hauea dats der coppen name
Een lelic worm eu oubecame
So weet vte heuen buke net
Soe die vliesten nide let

Dicken sietuenle so weuen
Dat haer cost haer leuen
So subtil es haer enghien
Dat meut noit ne mochte sien
So subtile salien spinne
In vliesghen stact al hi winne
Ni ne gheen dinc ne wacht bet
Ie dat comt in haer net
Ende als soeir een in siet v were
Oopt soeir toe souder merren
Ni etter of haer begomen
Ander ghaert soe in haer vme
Wacht die suye si dieir weuet
Mie hie die biter prore leuet
Vistorales die sesghet
Datsoe te leutme notens plegt
Van hongre ne sterfter ne gheene
Nicht nat een deel voetse allene
Ypmentaw die sesghet
Onde d'meu webbe vp sesghz
Datsoe met eu sivellet onuteut
Al die coppe siet een serpent
Isghen onder eue scade
Act soe neder vi haren drade
Ende strect so dichten ende stect
Dat soe heu die hersene dribect
Ni oec ne wil soes met beghene
Ey dat soe heu neme tleuen

Bisto als liber verui sedhet
Es onder worme delesghet
Ni heet die padde in ouse talle
Heuenmut el soe weetui wale

E nde heiselic te siene den man
E n vulic te tastene an
I n daerde nemet soe hare aerd
D ie soe nochtame so nauwe spt
D at soere nemmee te line en doet
D aghes dan belmet die worste wet
D n datsde dies vruchtet al
D atter haer ghebreken sal
D ie slachte sie den vrecken wel
D ie sinen lichamee sel
E nde ouchout hem sine bedarne
S o comt een man in sim aerne
D ie verdoet eude vertaert
D at hi sware heuet vlyt
E n dies dev sielen ne danket niet
V an al dat hi achter hem liet
A en vuut padden met lant van galle
A eest vider zoe hoere wi callen
D ie comen vte den leutin tide
E n singhen eu sim blide
A ls tweder warem es eude sochte
h ets benonden darmeule brochte
I n andren aert dan inde arey
E nde daer en songhe li met te wen
D ese slachten papen pdicare
D ie nieuwer buten predilie vare
D meule treut eu dichten plien
A ertse den meester· phyloslophen
D n dese meldaet alle it las
W as die prophete Jonas
V anden walnisghe vlonden
A ls ons sme worden ontwonden
E nde dardse manier vuutin mede
V an padden in sonier stede
I n ambghim nadem pnur ghedae
E pimenator doet verstaen
D at soe groot venin heuet nime
S oe verdt iesghen die copsprime
E nde ne can haer niet vivere
D ie coppe steet datmoet hi deren
S o wt soe gram en wil hi wiele
E n swellet van torne datsde meet breke
h are bere ne can me niet ghenese
E nen dieren steen vintin m dese
D ien draghet in mit vorhoost sim
E n men hectene crapandim
D ie v of sal sermen waer
I n lapidarise hier naer
W ronty seuwet so ruste dats w
E nde haet die sonne claer
S achts wandert soe meest alle westhe
E nde dicken in ghetarde westhe
D aghes laet soe hi node sien
W nnghaert wlze moet soe vlien
A eest sim in spaense hout gelvase
D ie die crapandine draghen

B Dubay alsous plinius lesthet
E s een worm die te sine plesz
I n allirien meest eu best
D ie maert van leeme so nalt-r nest
D armeert duerscieter niet ne can
D bunnen gadert wal gedan
A ddelikter dan die bien
E nde dame spinnet meede indien
W ulle een deel na coppe wise
D men of maert van dieren prise
E leder alle it hore ghewaghen
D ie menghore vivuwen draghen
h ier af maert men haer riden
V ruemende ghewant va siden

Brucus ad lacta dit sim dier
van also sulk manier
a ist wi hier die kurke sien
w aut dat si hier te sprunsene phe
e n al hebben si theuceene
l ort vorem bachte lanc die beene
b rucus dats een kurkel clene
d wilen bi egipten theucene
s od tere plashen eu quellen
d ist moyses boeke noch tellen
j n somich laut sicrucnsle come
b i iacobshaughe te grote onbrom
e n all si come si etent al
d at groene es up berch eu int dal
e n d'ues theene boete iesten
d eler sere dinke uu plesten
w rulter sprekers die in hare dene
v theeren ende vbiten thuene
d ats ter goeder lieder weldaet
v neemli datli wallen bestaet
s o gaen si kruauwe eu buten
e n vchceren eu vbliten
d ider goder lieder weldden
e n heerut in een vallich sermoe

Datendula all vliegrus lesthet
es een worm die te sine plesth
d ie bi nachte es clacr en lecht

Dacende eu vliegende echt
e en worem ist allond lieshe
b helic eenre cleenre vliese
d ie meu men in memch lant vheest
ch in ytalen es hi meest
v iertienacht eer die dach an gaet
e er die sonne ten hoechste staet
e n xiiij nacht daer naer
s ietmen nachts vliegen dats w
d ashes ne sietmen hare no dare
ch nachts sietmen inder ghebare
e echt all die sparke ghebard
s ine clacrheit es meest ande staet
d ele heet ene cracht
w onderlic van groter macht
w aut wie lore xiij oe hate
s im vleesch ne worde ongemate
s eunnerince noch lond blus
s one landhede heim ons wus
e n dit es warlike onderwonden
d ichten eu in vele stonden

Cynoma dats die houts vliesthe
zuli dat yslidrus liesthe
e n es een worm pimlic sere
e ethaughel ende tamsch emmetruce
s oene laet die hende met vuste
s o heim meer mach klapens luste
s o heim die vliesthe pimlik es
v int soele traech si danct he des
s oe taet hem bloet volste naer
d it duct mi weken ouer waer
v anden dunel ene kuganw

Want die hie vuut van trash nate
Die wont hi in die siele dan
En en es so wachtende man
Dat hine hiet uele vuste laet
Want hine so nauwe bestaet
Al constu ander werken raet
Dat his outhmishe god en daet

Quinkes heeten hi namen
Wormelume die nelete samen
Dsilven vliesthen in meinch lant
Ay et ouc sint melien shenant
Dat vet ende varsich eis warm es
Wasser vele des sint shelves
Hiet mede wal es upten shepla3
Al die helshe scrifture gewaset
En al noch indelen stonde
Reiet god d'mede adams sonde
Want die menschen adem volge
Ende maken menshe vbolgen
Ay et bieteren wike hore sterven
Ay ach meuse ene wile vdruven

Uler all yldrus sesthet
Es een worm die sinshens plez
Boet van lieden en van dieren
En stract heuet hi vand'manere
In sine monde stacnde wel

Dat hi meter dor boot een vel
En u'slicht sim bloet die es sim recht
Uler nimmet seer tlecht
En u'steden d'hut droshe weet
Oete dinshen heuet hi leet
Die in hulse of vp tvelt
Dese ontliet allinen ons telt
Ende loec slacht hi of waet
Sie shoen culers hem genaet

Candarides na dat wint gomen
Wassen in bladen van bomen
Dest all rupsene shedaen
Dan met uloshelen beuaen
En u'vliesthen dashes harentare
Acht vmrinen al openbare
Dat hem te gader houden
In enen hoop vaste shenoude
Wene es hare shedane

Sinn si shelue den gwonde claer
Ulc tint so die oest es naer
Sinn si bi nachte goet genaen
Ende in dyline vdronken saen
Ende als si doot sim sallmeuse d'naer
Et wine beshieten daer
En lesshen vp een velt te hant
Men maken wille enen brant
Onder wal shewelmet wale
Hecoller na die nootstralle
So wen si d'hesken dan
Ue bleue an enen man
Die bleme sallmen dan tor bore

Met ene bondrade all wint horen
In menighen stede alle
Of een vtersten met ene stro
Sal quade hymuur vut gaen
Ende heet vele es sond' waen
Ve. dathe die braut ouer waer
Dan een ander braut een iaer

Rabo all ous plinius seghet
Es een worm die te sine pleghet
In daerde ende vliegh na die bie
Ec d'we so seghet hie
Dat in wast van dden paerden
Meuse deluet onder der aerden
Ende vrselen wallen d'of mede
Nemen siet in menigh' stede
Appelen eten ende paren
Rabo die macht te waren
Onder daerde erande raten
Ic mienen en cont te baten
Ist d'si hanr vrucht vur winne
Rabo na dat ic mach bekinne
Inde mi sim die adel bie
Onder co. so sim sie
Ist so sim die vrselen mede
Dat staet hem te menigh' stede
Al si vleghen rute si seere
Hare houeth ne doch nmu no mee
Ist die hem nemen wille thare
Hi auentuert hem alte sware
Want haer straten es so fel
Ende cans gheuelen wel

Dyaida dats des
Luxhels name

Sone vintmeuls sone en bequme
Smighende sone en clare
Achteruolde harentare
Ende biden danwe algader leue
Al die suwe hare sal ghenen
De notene seghet soe up wt dan
Ende die hie gaeter an
Die so singhet all plinius seghet
Die hie ut die te singhene pleghet
Ene andre manier vintme mede
Die hebben altoes hare stede
In huisen en in waeyme dinge
Nemede saetelike singhen
Ader sine hebben vloghele ne ghene
Al dander hebben ghemeene
Ende tende manier vintme mede
Nemen heet an somigh' stede
Vlieghende lite in latim
Die alle gheuloghelt sim
Ende ghehoreut all wint were
Anden ende in tiveen ghehiplete
En die hem thouet of het leuet
Aughe na dat den buut beghenz

Aluta all liber pyri seghet
Es een worm die tetene pleghet
Ende olen ende loof van bomen
Also elic ghevariet mach menigh dom
Ende uplemen heetment in ouse tale
Ader telen wormen weetme wale
Als ebipten wilen geplaghet
Ende alf oest allinen ghevaghz
Al ist vrmt een tecl of dauwet wel

Wort anders gedaen haer vel
Ende wort vliegheende in die lucht
Seer scaden si die vrucht
Ende d'naer all h' hende an gaet
Eghen si haer saet
In louieren ende steruen dan
Dat ruer gheen lijf an sien can
Tote dien dat winter weder beginnet
Ende die dan die louieren winnet
So leuen si biden somer schijne
Ende biden dauue sonder pijne

Humica heten wi die meer
Een wormelijn vandesermanie
Aen horter of sallemon gheuase
Want hi sentet wed den trasghen
Ende heet an haer wijsheit leer
Want soene heuet meest no hem
Sochtan winnet soe te sonne toet
Datsde te winter wort gheuoet
Phinius segghet dat vstaet
Dat elc te haren ambachte gaet
Elc marte hoe sie haer beiaghet
Want elke mier bordme draget
Sa die giwt van haer huic
Dan gheen dier dinen af struic
Ende is dit es te wonderne seere
Ambrosius segghet die heer
Dat si die wrue biten outbee
Dat si ne wassen neimmermee
Dat si alle dinge hebben vstolen
Ende die [illegible] gwot den holen

Biten si outbee vortgat
Want haer oren van reine nat
Die drasghen si mit stone wed'
Ter sommen ende droghent wed'
Si leemen vi naturen rade
Dat een weder es ghestade
Als gheen dier ne wasser noch staet
Van sire houden dats ghemaent
Dat ghes werthen si ende bid' mane
Ede nachts dertmen te vstane
Vnsschen maenschine dwen si met
Ende all hem natuur wise gebiet
Sone leuet hi diet vulinhe mochte
Hoe naeuste elces ten ambochte
Ende all deen den andren gemoet
Hebaren si all een die guet
Sine ghebuere den een den andere
Dat si ouer die steene wandre
Laet si der in luttelijn langhe
Van haren heer van haer gange
Vp den handen marber steen
Ist dat si gaen ende heer'n een
Haer wor drasghen si vut
Ende deluense onder crut
Ende dit ne dwet elnesghoene manere
Siemen dan die mensche entie mere
Armutaleon segghet adelijn
Die also uele luid in latijn
Als die liebaert vanden mieren
Es een worm inder in amere
Dat ruieren sijn van beghinne
Als hi clene hi wasghet minne
Ende vriendschap iesen die mire
Dat beghout hi hem vstieren
Als hi gwot es eer belaghet
Die mieren ende nemt hem ontdaghet
Dat si winnen te haer wort
Ende sommwile buitghise dwot
Ee winter als so comt in die lake

Dat die mieren met ghemake
Wanen leuen van hare pine
Eout ende wnet die wormelkine
Wat dat hi hem ghenemen can
Want hi te somer meue wan
Dus den verre edelinghe
Ne den ghene neeringhe
Si neemen sout vbueren
En goeden getuuwen ghebuere
Dat ghelomen hebbe en gelyt
Ende nachtan hebbi ouwaert
Also dat hem nemen tleuen
Sine willen hem sout eetlighe geue
In India vinmen oec mieren
Van sere wonderlikere maniere
Ay eer dan men hier volle weet
Die sim wonderlike wreet
Ay er clauwen strant groot ou lanc
So strant sim si ende so stranc
Sien si den menslighe si steerne ontwee
Ay en vinsse ands nemmermee
Sieuer seghet die waerheit sim
Dan daer die goudine verghe sim
Besten noch oec ander dieren
Se stacdsi in ghecer manere
Want si wet die waerheit were
Dat si dat goudt mene eten
Dat si inden veerghe haeden
Ay eer vp den menslighe si vroede
Dan dat hebben willen tgoudt
Henetse ghelet gods ghelwoudt
Ende wrekene d'mede
Dat dieu menslich te ghecrichede
Ner wacr serue ons dus
Also sim ende ysidorus
Plinius seruet oec van delen
Dat die winter willen welen
Ende dacde om dat grote cout
So stelen hem die goden tgout

Maer die mieren rieken wel
Eer ghenallet want si sin snel
Dat si dicke bergen
Want gheen vaert mach he ouclope

Emays es ene maniere van slange
Die wi sien hi selnen recken
Ende traghelike heue daen
Ende vp meuraten doet vstaen
Dat se te winter es vloren
Se eenene so comt sie voren
Ende si seghen dat dat bloet van hare
Wet men vte eens menslighe hare
Die porrelime so vaste sluut
Dat geen haer mee gaer vut
Ende d'puulsten walleu in wonde
Ay en wrinsse ontwee tien stonde
Dat siese ghenelen dier
Van delen wormen welen vroet
Ese ne seghet in ghene seelle
Ay eer sie tuupt in his seluen velle

Doesta alsit hore vlieren
Es een turkel van ere maniere
Sin houet ghemaect als een pt
Dat ghe semelcle achter waert
Wenc en springhende achter velde
Si vliegh ende wert ghare lde

p linnus lesthet ende adelim
b eersten lesthet hi die eyer sim
d ie den winter ouer shediuen
b e somere comer of aranuen
s nlke als sulc te sine plesset
d ie moed die die eyer lesthet
s terwet wetchlke daer naer
e sipten wal sepladet sivaer
a et telen wormen als it vant
f och so vintu en menich lant
d si dichten sere m sladen
e n met menichten so verladen
d atsi ne laten m sheene dene
f och lost no garl no shen drene

L aubicus na datment kinnet
L es een worm die siden shinnet
a et nele voeten en bout
h ie shinnet in alre stout
e n hinc inut in sheenen tiden
d au moer bladen en ands inet
s i shinne d'nen tre siet
s iden alst ware om ene shille
e n d'binne all si wille
l uuet hi hem selue en d'na laen
e omen si bouen vte shesaen
a nders shemaett oce na delen
d au si te voren hebben selvelen
w ant hi te voren ando inet voete
v liesthet up uiet stoeder moeten
d ie dashe dan houdsi hare senoet
e nde dame bliuet die vader doot
s e lesthet die moeder up een eiaert
a en ich sadlum gheiset
l eteruus sherekent mede

e nde dame stiuet soe up e stede
s o neemt men selcelum mete slade
e n lesthet d'hem sheene scade
d ie winter shedden ne mach
a ls dan v clacht die lentum dach
s o lesthet men dat sadelum
v or dat wine somelum
e n bid sonne wt he segene
h are vorme en haer lenen
b helu ende wit vareiue de worme
a ier ander vareiue en vorme
d ie men an sneiuulle siet
d ie nes van nature met

M ultiplices een der worme
van ere wonderliker vorme
w ant hi heuet menshe wet
d ese ende es al soud bloet
v ander sen spreit s. augustim
d at sachi mete osen sim
d e worm cheere steden
l n so menich stut shekiede
e n ele leuede bi hem allene
s n dit nes shee wond eleene

M nsca dats die name d'vliese
liber verum spreit soud liese
d atsi nuinet slecht vorhet
l n roemsterhedu sone wilsemet
w me steden en daert es nat

V ertuelt li ende minnet dat
A lleu dieren wil soe an
E n alle houts vrit soeden man
V ersch vloesch velmit soe sonderlinge
E n velmit alle soure dinghe
S oe velmet dhaerne wrte salre
E nde men cant scone dhemalre
E en vader ouer es dhestaen
E ypmentator doet vstaen
V liedhen vdronken datli cone
W aer leuen metter sonnen
V an wesse weetnuen datli com
M vnt vethe an hem somen
D i mede stekken seere
T e wintre vliedhen li min no mee
W aer in hulse sichtmense sieten
D ie dicken sim vul viers vul hitte
T hemc all die waren doet
I chen oest vliese li clene eu dit
P mins spreidt sonder vedudede
D armen vint in typs vlieden
V ier voete ende meere met alle
D an wulse eu hecten pralle
D ese wone in honene al
E n vliedhen eu maken destal
S ond stade midden met vier
E n dit es te wonderne hier
A lse langhe als li sim inde brant
S in li leuende ende vaillant
V liedhen li vre hiet verre mede
S i bluien doot wy die stede

P apilio all liber verum sedz
E s een worm die te vliede pledz

B i bloemen leuet hi allinc waent
E n hi noot na die oestmaent
D ie hie noot eu sterruet ter stede
D ie sinne werpt slaet eu sinnet mede
D at slaet dheduert den winter duere
A l vhit es des soms natuere
S o wallen d'ok worme mede
E n vliedhen all die vader dede
S omme eu dan die can he stene
B ede vlogie ende leuen
S um wit som blaeu som pelim
S a dat die luchte dhetempt sim

P uler heten wi die vlo
P liber verm sedhet also
D arter van stone eu van mulle
I n wimen wedre wallen ctulle
D its vande clene wichte een
D wi mede indeu archste steen
T helellet sim in allen stonden
V an onse vader adams sonden
S achts sim li wied dan vi dashe
D in onse vader adams plashe
B octe vedhen die vloo beten
D oen onse wile meests weten
D atse dat een menslhe wrme wel
A l hi slapen slaet sim vel
A ey et ablinden all it weet
D ats teruuet datme allene heet
S mte ambrosis hoet bedieden
A l all allene in olie sieden
E n vestrieu dat vel sim
A lsene es d'vlo vemin
A lsene blade sedhopte mide

D mtrent vdrinense vter stede
E oloquintida gebroken stucke
ay et water dan gesparset dicke
D vele sim all wi strinen
ay achmer uede die vloen vpenue
A ist wout es outreint sinum maet
W alle minst allinc bewaent

Poditinins dats een worm mede
Die wast vte des menisch e lede
ay eu seshet ouer wallinent vstaet
D ie dicken sine lede duaet
ay et sie water dat hise vdruet
Q nic selu oet allinen struet
ay et boen olieu gheloden bet
E n een gordel d'n gheuet
D zasli iesthen hets mede goet
S em wit van eue eye eu doet
S arenstrikke uet quicselu minge
h et es goet te sulken dinge
A n een wullen gordel gedden
B oer dertinen ons vstaen
T hemengt met quicselu eu d'mede
B esteken cled' naest die lede
V drine sulke wormekine
T hebarnet loed met aylime
ay et olieu dulst belstruen
I of aylim met saelse gewreue
D ies al iesthen luse goet
ay eusthowel sier in dine moet
D die de worme dus omrene
V theeren eurie sim so cleene

Rana dats die
vsch of de puur

M etten worme tellet uenne vur
S om sim li root som grene
D ie wotste sim van quaetste dene
S im crayen schuur van sulke riche
A ls of hi altoes pinde om spriche
h i vrucht al dat hi siet
B edi springhet hi inden vliet
I n oestinaent seinne dat vstaet
D atsim mont niet vp eu gaet
S och ome eten noch om sane
S och selbs om wnkane drane
E n' alli noten in haren spele
S ieten li saets hide uele
ay en waent eu leet volc dat les
D ie del puurs wusthe neemt eu les
S lapende onder thineusche honet
D at hi cout of hi ware vdonet
E n' vur brinst dat vholen es
Q neuten gheloet des
P lurus sesthet diet weet
D at een puur rubera heet
D ie in wate aerde leuet
E n' an hem medicine heuet
L yramundarum hec die sesth
D at hi te pulueir vberent ples
W pment in een vat dats w
hi doet de mistic of dren al sim hat
T wee hoene heuet hi es men vrat
D men vele quaets mede doet
E n die auctore of struc te stude
E en beculum van sur rechte side
W p ment in een vat dat wallet
S me histe te hant te vallet
I esthen venin dat hi doet
E s sim pulu gedronke goet
E en ander puur lesz ond' riet blade
D iemen ne hort viu no spade
W ant hi tallen tiden stom dmet
A lsene eene beeste drmet

Valt hem die bunc bouc gelouc
Echt sit in ander punt in loue
Die can wel vorlien den reshen
Edi hi sunst der ieshen
En selden sunshet hi dame om nat
Van dien pude seit men dat
Wer pmemic enc hout nide mout
Dat hi bluft al stum tier stout
Lenc es dese sonder waen
En guene alf dat loef shedaen

Stella dats een worm mede
Want hi lecht na der stren sede
Aen lietene nieuwe oisel al
Dan na reu alst claren sal
Pluuins spreit hets sine maniere
Omt dese worm inden viere
Dat hem een wit venin vutdaet
Dat dat vier al te slaet
Ende comet ieuwer an eens huut
Al die haer die vallen vut
Unde stede daet vp ran
Die bluet guene vort wt an

Apoliaon colubri colubri
Es een worm heet dus bedi
Al ous libev terum lesthet
Want hi serpente te wdene plesz
Te hevarwet es hi na dat soud
Al een serpent in een hout

Lesthet ende slaept inder scaden
Omt hi crupende met staden
Dutthier eu hi thouet shelvinnet
Ersten hi crauwen beshinnet
So dat vel bint dour
Alst serpent shenoclt d'stour
So wanet den worm ontblien
Aer en mach hem met gelaen
Want spoliator wilnet vshete
Ecr hi hem thouet heuz der bete
Hier daet bendictheit vor cracht
Die sonwile leitel es shecht

Sanctus lusa spreit adelm
Es een worm die wille sim
In varlichen water eu sli shent ibloet
Sonwile quaet sonwile goet
Bede an beesten eu an man
Die strupte hebbe meest wsede an
Want li sushen dat quade vloet
Die swarte anders shecn dan goet
Ut mannidarum boet die lesz
Datmen dese te barne pleshet
De pulnere eu doet alsim d'ue
Ist datment teir stede de
Dat es detrecket haer
En wallet nemmermeer d'naer

Tanmir na dat men tiwant swet
Es datmen salemous vorme heet

Met delen dede salemon
wilen eer een wonderlic doen
Doe hi maecte den dierre temple
Salden tabernakel exemple
En d' toe oul heiren haer
Vieden horde hi ouer waer
Ay oiles mdie wet
Dat gheen steen moeste sim gelet
Inden outaer te gheer steden
Dienet yseir ware gheslieden
Doe dede bringhen doen
Van varren lande salemoen
Ay arber steen vint eene eylande
Dannen paruum wet nande
Dat wal so hart dat hi dochte
Hoemen dat best sinden mochte
Hier toe sochte hi bendichede
Also dat hi nemen dede
Dat houc van ene voghel struus
En dier bellinen clynus
Inden staur clater glakin vant
So dat die struus mochte sien dat
En alroes d' toe niet comen
Die voghel heuet sine weth genomen
D' hem natuere wilde die vaert
Ende liep ter woestine waert
Ende bewchte een wormelzim
Ende stiret mette bloede sim
Dat glas ende het leuerde te hant
Bi deser bendichede vant
Van sulken wormen salemon
Hoe hi mochte stur' doen
Die sinen handen marber steen
Soud' alroes hyser ne gheen
Dannur heetmen dese worme
Wanne weet met haer vorme

Tapula dats.i.
meinere

Van worme' eis heuet voete iiii.
Dese loopt ene meiter vaert
Op tiwater eis onuer naert
Op tlant loopt hi lijde seere
Maer op tiwater loopt hi meere
Ende alle hi wille ende he des lust
Blinet hi stadende op tiwater eis rust
Ende seer es te wonderne dat
Dat sine voete met en worde nat
Al street men onder tiwater mede
Al sie hi op comt heets sine sede
Dat hi altoes droghe blinet
Soe hi niet wat niet ne woet onclinet

Testudo es die name d' sleiken
Die haer cam in hi huus deiken
Bi schuut oft ware marbersten
Ende dat v hart dat sommesthin
Van haren lime een maiert hart
Sou sinu li root som bont som lijt
Ist datmen wiet op hare lout
Soe v deiniet met gheiwout
So dacter of blinet lijde cleene
Outer een lutel bloets allene
Ende dats goet te medicine
Also doese dat soud dijmen

Tardinus die walt uit wout
Ende es een worm die met gewout
Dat hout duur gaet al in een
Sochter dinc ne es en gheen
Sochtan en can hem niet v wer

Thout hune moet vteren
Un des lants hout sim worme mee
Dan mit hout van ouer see
Ic wane men luttel vome vinde
Onder die hecke ende linde
Vdit lant dies hem vweert
Die worme en moetse vtheert
Es dats ene vzemde sede
Ende der naturen hemelichede
Dat die linde den worm ourstact
Die andere hande vome dur gact

Ecspa allcoulplinius sedhet
Es een worem die te wallen plegt
Van dien parden sond' waen
Ende es na die vie ghedaen
Van steppenessen van viven met
Want mense alle ghelu siet
Dpele eten si ende paren
Sim stracl datmach seere daren
Vselen hetent in dit lant
Den vliesghen sim sim si viant
Ende maken raten alse vien
Aer daer ne mach ghen goet of delue

Ermus es ene name ghemeene
Van alle worm gwot ende clene
Doch ist proper des worms name

Die sond' sinette ende sond' blanc
Ende noten no gwot no clene
Vand' aenden wast allene
Aer teseu worme ist datme haest
Die hmisghene ende die villighe vdwaest
Ende bedict d'maghede kint
Die sonder meenstap een tilmt
Van matie wort gheboren
Dies taes d'men bi mach vdoren
Die viande no min no mee
Dan alle den visch mdie see
Worme sim spreect s. augustim
Die in eene lande sim
Hy eet echidma hets bestreuen
Dat si in wallende water leuen
Ende comen si vten heeten mit wude
Ob limen si toot alld houde
Die wond' na dat it outh oude
Dan exempel es memch sonde
Ende die name vande wormen
Die men vint van vele vormen
Hadd es mit latin meer pwonden
Ic hads in duutsche meer outbonde
Ende v sinldi vanden bome
D' ghi an vint wildus gome
Ter crusche ende medicine
Ende vate iesche menghe pme
Aer ic spreke mit ghemeene
Ende van elken sedghe alleene

Ghemeenlike vmtime van sonne
Bome die van slade comen

Als eken eñ elsthen mede
Some pootmense na die sede
Dat men wilsheu te poten plegh
Some wassen li allinen segheet
Vortvulle all wint sedouwen
Al daer eue hecke es gehouwe
Of eue boeke wasser te hant
Aender manere in menich lant
Some bome so gheneet
Datmense met ivertelen plante moet
Some wortli groet eñ ionc
Dat mense lymt op andre tvnc
Mitteut gheuassen oech vi voete
Ende tot borse met goeder moete
Ende beede tenden in daerde damme
Heluc allinen eneu boshe spanne
Es paseliers plante staet onder dat
Ende meu weise nassen int gat
Of gheedaen telghe ende blade
Eñ laetse met goeder stade
Vassen wel ter in aten dure
Some ueemt men ter seluer vre
Eñ stopt met auten gat
Ende biut valste te samen dat
Dat laetmen eeu iaer dan stae
Ende bome te samene gaen
So dach te samen v heelen
Eñ hare natuur onder heu deele
Dan sinit men ten pseker outbee
Eñ men ueemt vter aenden mee
So datmen dat dat so ho hoshe
Datmen bedect den wilde boge
Eñ men beghiet dicken in een
It waen pseker sonder steen
Men beste bome of winnet
Dats d'men goede vruchte bekinnet
Eder dat appele sinn so parin
Dats datmen h carnelle te ware
Eine allinense rip e waent
Ende mense in october maent
Dzoghen mdie sonne doe
Ende lesghese in enen pot d'toe
In wel gheslicht vetter aerde
Ende houdse te wintre waerde
Ende mense in maerte poten dat
Hir of comen bome goet
Hier eint die talle int gheuoene
Hort van elken vort alleue
Eñ teerst van a · daer na van b ·
Sa die ordine vanden a b c ·

Abores eden dat sim bome
Dwi gheluc eneu drome
Of spreken mosten of lettel ber
Si sim int padus gelet
Want eden des sim wi wns es in
Ende breus dat paradus
Dat sette onse heer god
Sa sine wille na sim gebot
Int hoghste eñ int edelste mede
Van alrehande hartighe stede
Iacob van vieri seghet wale
Dat die bome medicinale
Die god d'plante properlike
Int beghin van al erdrike
Alle menighen sim oubehent
Want hers wghesie van ouent
So verre lants so outweghet
Al ons die rechte wheet segh
Es tusschen dat eñ ons eleude
Dat noit man sond' adam en heude
Eñ al nochtmer we comen mede
So ec al ome benuiert die stede
Ay et eine muur vierin stone
Al wie den hoghen trone
Och quact indel no ghee man
Es dier we ghecome can

van vele bomen diere in staen
al wi weten sonder waen
se leuter die scriftuere te same
es neemuee dan ij bi namen
een heet die weten doet
onderstheet van quaet en goet
van vbrac adam tshebot
dat hem liet ouse hee god
andey heet des leuens hout
dat hi es van sulke gewout
al oul scrifturen wen vstalen
die ex ate sonder waen
van sine vruchte hi sonde vluee
nu eue state sonder outlue
Alhores solis ende luuee
die sim oec te wonderue mee
dan and bome diemen viut
Ware moyses van hem outbuit
een point al d'hie beuedide
joseph shellachte ende vrihede
hie nomede na mine wane
dappele d'sonne eut nane
ii al outbuit meent in andre sinne
ochtan meende hi hiet gots d'inne
vandesen bome shewashet des
elinen meester aristoteles
alexander en scriuet hie vant
dese bome in Jnden lant
ii sim oech hondert cubitus
heamtwort wal hem wi lesent d'
een bomen dat hi sine ende name
wart dat hi te babilone came
ende men wilt weten ouer w'
dat hem die duuel andwde d'
ii sulke wane nochtan mede
dat hem god d'andwdede
ier papen bome aten die vrucht
die d'an hymshen in die lucht
ende leueden · CCC · jaer

Dit vinden wi lesende ouer waer
Agnus castus al plate ar leez
es een boem d'cracht an leez
want hi es dwghe en heet

Nuten leutrim ne louert hi met
al alrehande hout meest pliet
al die somer es dur heet
sine natuure es allineut weet
dat hi purgiert en vdroghet mede
es menshen onsuerhede
dit doet sim sap en sine blade
a d'men sine telghe dade
a ene man en vp hem leide
si macten reine ende sachte bede
sine blade en sine blomen
oshen in medicine vromen
want tivat d'men dat m siet
wellels wel te slane pliet
n elmetelue oec mede
ote des menshe stamelichede
cider datmen oec hier m siet
o goet den menshe die pliet
ach toulimerne in drome
die die vrtuut vandesen bome
Albics dat es bekent
een dier boem in orient
die lanc wast ende lide slicht
sim hout es wit ende licht
datmen lichte rote en nach
orem sone eert vp shoene dach
hier int laut heetmen abeel
hune heet telet macht shoen deel
mandala dats die amand boem
ende cerste nemets doem
die bloeiet alst wmen beshimet
cetru lande telsen boem minet
el hi dratchtich en doet
nu eduden lande hut node doet

A Wie die lesthet
Datmen dese bome plesthet
Ic beterne hare natuure
Street meer enen nasthel dure
O wie men li viut erande somme
En die vrucht wort soete d'ome
Platarius lesthet dat sine
Ictere sun goet ter medicine
Soete die sun goet ter spise
O die sieke in alre wise
Die lisgh en indie heete sucht
Ec coudbreeit mede die vrucht

Aliana es een boem kint
In endi ist dare vele sun
Plinius spreet all ic some
Dat het riet na den louer bome
Ne vrucht can meene geneesen
Van alexander machmen lese
Dat all in endi cam sun hee
Dat hem die soete wine gheeft
Ak teerene dat quade criut
En hadde wel naer al viut
Wi sullen dine sun eer vloren
Ec wast d'erande dreen
Sim sap maect alle ogen bleut
Ec es d'een criut beleut
Dat riet vter matren wel
Aer meenich cleine serpentine fel
Ighgheter in dats eunner wi
Ien so li strelen hi stinet d'
Die hebbic bedi lyn ghenoeut
O waer dat een man coeut
Dat hi hem hoede al ontreut
Van dusghen die hi met en heut

Arborade
dat es
beleut

Es een boem in orient
Die adacus boem heet bedi
Al onl iacob sein van viti
Dat dati apple draghe vele
Cone eude van varse ghele
Ende elc appel met ear beten
O datmen sien mach en weet
Dat god wghet in endrike
Dacus souden prophete
A ous lesthet mede aldus
Vanden appelen iosephus
Men die meldaet dat bekent
Ibi sodoma was gelent
God sulfer en braut
Vanden hemele of warp te heut
En d'die dode zee nu lesthet
Dat nitreut doeuer all iosephs lest
Sacen bome die sunne apple draghe
Vinnen hont ghewaghen
Es el niet dan allsin en die stinke
En dit mach onl wond' dinke
Armen dese elverande mindaet
Indie appele noch vstaet

Edelnu all plinius seet
Es een edel boem die pleet
Int lant heet bactria te state
Wart so es sine gedane
Vander grote van eer olinen
Te dien bome sietmen drine
Erande ghomme seer goet
Al ter vte kerse bome doet
Die riet vtermate soete
Intsle te menighi boete
Die glose spreet vp genesis
Dat li met wine ghemenct best is

Buxus es een boem van die deene
Gouer eude winter el hi groene
Bustli boem heet in oude talle
En orbarteue weetmen walle

Dest te taflen d'men in stremet
D in dat lanshe gans en hart bluet
D och eet die worme all wi vinde
E er dan thout vand' linden
Edus es een d'edele bome
Die hoghest wast all it gome
W ies blade wel te riekene plien
E nde d' die serpente af vlien
S in hout viet oec wel t' eaten
E n' mach lanshe gedunen
H em loept vte eirande reline
D ie cedria heet in latine
D men voelie mede bestrinet
E n' neemmerme d' na en bluet
A ndien hone wozme ne gheene
S och sine roten groot no clene
S erpente vlien die tolie mede
W en vint cedre in hare stede
T wirande allinen ons ghewasher
E en die bloeit ende met en drasz
A nder die ne bloeit met een tlibet
E nde dats d'inen die vrucht an wint
D ie unnste drasshen dies gelouet
A pple groe all mans houet
I acob van vitri die seshet
D at sim apple · in · machte in heuz
T uctiste es van heet natuure
B et in getempert wel t' eure
E n' talre meeste dats cout
E dre vuirnen memich sout
D uurent den berch libanus
D ene drasshen met wi lesen ald?
Cypressus dat es een hout
Byna vandes teders gewout
W ant het wallet hoghe en swot
E n' ne kaltsiet dor gheene noot
A l daerment te ballen lesz
H et hout dat wel te riekene plesz
I nt lant d'dit hout wel gerdeet

P lesheene datum af maet
D' ode tiste om den stanc
D ie vanden oden wint te stranc
Galbus dat es die helelare
Ysidorus seshet openbare
D at putullus een groot heere
P oten wam met grote eere
E nde vellender ene port al te same
D ie cerasa hiet vi namen
E nde dat hi al d'int lant
D ie alre beste harsen vant
E n' brochtse eerst na dor die zee
E n' gaf hem die name emerinee
V ander stede cerasa
S e wart sine vrucht met so ga
S o waerle te prusene vele te bart
W ant si coel es ende nat
D ie harnelle hout gewase
S im goet d' blasen enter mashe
Castanea all ysidorus sesz
Es een boem die te drasshene plesz
V rucht die men castaense heet
D ie sim wel sinaliende allme weet
E n' maken goeden mont
D ies sim si goet in winter stout
W ant si d' mashe mette wine
T heue macht vlitt te te sine
Avenus all all ysidorus sesz
Es een boue die indya plesset
E n' ethyopen d' moren lant
T hchoulven wort hi al te hant
V hart gheluc enen steene
E n matchen berne gheen viervdene
W p men oec in gwten viere
A lwes in gheere manere
S e gheene blaecleme hi gheene can
A h hi vert met in allthen dan
D at van ethyopen comt
D at dat men ouer hoft

Hces sochte swart alsi hore wax
Ende dat van Indis comt hare
Dat es bede swart ende wit
Es met allo goet alle dit
A u weshen viurmen dustaen hout
W ant men seshet het heuet gesmout
De vdrinene vanden landen
Ke yslehken vorm die wi vinden
Dat si in haren slape sien
P latetarius seshet van dien
S im hout shepulnert hde clene
Bereet indie blale die steene
Estulus dats die meshelare
Suc vrucht en es met mare
Ser sde shewert es shewcene
Ende hevet in vus steene
S i es nutte ende bequame
H en die siet sim inden lichame
Hout es vier maten hart
Sochtan est eer iet lauc v vart
Hcus all ysidorus shewasz
Dats die boem die vishe drasz
S ine blade die sim quaet
W at so onder hem wast en staet
S me vrucht heuet die soete smake
Dien vmt van enigh salke
De serpente van endi
P leshen te leuene daer bi
Ay die sim soeter dan wuse sim
P linus seshet die meest sim
Dat si quaet sim vremden liden

A lc hi in India voer strideu
V ishen tetene tallen tideu
Ay ceisters sesshen ouer wheit hier
Ay en vinde enen weeden stier
A uden vishe boom hi salue mede
S ere verlieten sine felhede
S im wite sap dat wilnet weten

Es nutte iesen serpents beete
Ec en es dat sap met stuaet
Den sinette die in ogen staet
Alicuus te vstane doet
S ine sim te vduivene met goet
Ende raed al openbare
Datmense heet met shimshebare
Hasus na dat it beslelze
Es een boem diemen heet beke
S ine vrucht es soete mden mont
Ay stuaet tri vorst in alle stont
S e shene olie ne es so claer
Sok die beter in lampte ware
Dan diemen van boube slaet
S im hout es hart te houwe ar
Sochtan eet die porme te haut
Ese boem wast in menich land
Hbaem all ysidorus seshet
Es datmen die esche te eenepleg
Ene boem est nutte te stache
S me alsche hebben vele van ache
Ay en maeter mede wel ene braut
Ay en mingse met aysine te haut
En lesse d die braut sal welen
D bluet ene bleme van delen
Esche blade met aysine
Hestampt wel die sim medicine
Esshen stuerste en iese galen
Die swaere den memghe verdalen
Esshen stutse en esche loof
Siewe en mete hebbet gelaef
Wel shewreue met wine wine
Es ene starke medicine
D beene te broken sim
Van esche houte een lasellam
S ond and hout shenuanc
Houdet mer wim in ouer lauc
Die wines shedronken doet
Hem die de unte wee doet

Vmperus die nemt groen
Dmet wi slim die grenet boem
Ende die es dus gheneturet
Dat wilm vier een iaer geduert
Also datmen met sine allehe

Wille hie ghenenen visieren
Heet ende droghe van natuere
Aer doen es van rechter natuere
Imbinden en vrijheren vuuure
Eghen bunt eucl van sieden
So salme genenere sieden
Ure reine water en dat outtae
Dienet lanc eucl es bestaen
Siede genenere met wine
Es goet gesten sine pine
Vandesen houte maert men mede
Die van groter moghenthede
Eersten moet ghedroghet welen
Indie lucht dat hout vandeley
Dan setmen eneu pot ghehel
Indaerde diep ghenouch een deel
Ende dien ydel oet ter stont
Ende eneu andien vp sine mont
Die heuet inden bodem een gat
Vul vandien houte lezt men dat
En stoppet bouen so tien tuten
Dater ghecne lucht viet mach luten
Dan maert men anden pot een vier
Also staet ende also fier
Dat dat hout binnen vsinacht
Also comt met groter cracht
Te dien houte een lettellam
Die dier ende sim
Inden nederghen pot tier stede
Die es goet ieghen deu vierde wede
En ieghen dat lanc eucl mede
Bestruert mer mede des menschen lede
En mede ghemert in spiseley

Dec ist goet in alre wiseyn
Eghen tswere eucl sivaer
So comtmer mede salue d'
Eens menschen riebeen hout hyen
En die uele heuet melancolien
Die salse eten her sal hem blike
En oec sal hire hem mede bestrike
Die siet es vanden artetike
Dus ist ene medicine vilie
Laurus es oec een boem allene
Ouder danbre ghemeene
D' ghecne bleeme all wint binnen
Sinnerinnet dan ne mach winnen
Sine blade wat soes ghelniet
En vallen te winter met
En sim goet van wiken mede
En salst mene tonker stede
Dwghen daert es sond' wec
So blinen si goet tiaer on oec
En sim mute ter medicine
Platearius seghet in tsine
Dien die maghe smallike vduet
Die van onmurter spise spulbz
Zuike wim geseiden mede blade
Inwater sieden ende so besaden
Dat bouen geslopt es die mont
En hi die es ongesont
All dien toom mde mont ontsae
Vorhoet en slaep d'mede dwaen
Acta heet die vrucht in latin
Die van sulli vrucht zim vtuut zim
Dati vtheren en ontbinden
Ne olie machtin d'ofvinden
Die goet es ieghen tartulze
Ende ieghen eucl dies gelike
Dat oul comt van conde salke
En die olie moet men d' inalke
Die bocken van lauerbome
Oetmen breke all ic some

Ende laushe m olie sieden
Sū dan hynt duve sal het dieder
Ende dit heetmen olie laurine
Die goed es ieshen menge pine
Dies ghelike mathyme begraden
Ende van varllithen lauca bladen
Hericius all ysidorus sesz
Es een boem d'men af plesghet
Die te makene van sine vrucht
Siet hoghe ne wast hi indie lucht
Der loopt vter swartse sim
Sap heetmen mastrie m latin
Ende dats best nut heete lant
Platearius seghet diet vant
Dat sine blade mute sthymen
En goet in medicinen
Want men d'mede sline moet
Ende eustina dat sware bloet
Ende die bloetsucht sluutmer mede
Hem die van gwter cranchede
Dicken spuwen an hare dant
Sim si goet gheeten in drant
Sorcede tonghen lippen mout
Henelen si in outer stout
In suchte salmen die blade siede
In aysine so sulli dieden
Ende outkaen d'af den wee
Ende hyeelre mede dat gesiv elch ee
Medica all plinius seghet
Es een boem die te wallene plesz
In ghen lant in ghear stede
Dan in pseu of in meden
Ende neenden noit ghelbinne
In el ne ghieen lant dat wi kinne
Sine blade sim medicinale
Hem die vertout sim altemale
Dan wlken sim si seer goet
Hier ōme es het datmense doet
Ende cleder om soete te bluuen

Ende ōme datsi motte vdrinen
Die boem drashet apple talle tide
Alle die ripen ende wech liden
Sim dacv andre gewallen an
Ende bet ionghere cōm vut dan
Een hetet met desen boems vrucht
Een houtse om hare goede lucht
Ende om medicine mede
Somen lanshelt mach in hare stede
Dens dat es des moerboems name
Sine vrucht die es bellame
Indie bloesme es soe wit
Ende all die somme vlwet dit
Dan wt soe wot ende hart
Alsi ripe es wort si swart
Seghet dat sterpent bluet dat
Dan sinen bladen com si up he blot
Ulius heetmen desen boem mede
In latin in songhere stede
Platearius die seghet een wor
Dat sine vrucht welt ende dor
Dat sap daer af heet d'ranecin
Dat salmen dan sieden dren
Een ieshen ghinnaucie goet
Een ghedronken mede dat dat
Een lichame outsluten saen
Er houesche ghenauc gedaen
Vdrinet sulke luse ghewet
Dicmen lunubrici bi namen heet
Malum punicum es een boom vrucht
Diemen nut in hier sucht
Ende hetet vanden laude punke
Dat nut lant es van affrike
Want d'wacst datmense eerst vant
Swallen si m menich lant
Punne ghuate heetmense gremme
Want in hebben vele grime
Malostruata es des boems name
Die dese apple droghe name

Ende droghe leide · xiij

Ende drosche leide sonder lucht
Twee iaer bleue goet die vrucht
Som sier som soete heefmeuse geeft
Die soete sinu warm eu nat
Ende die sinre drosche eu cout
Die van coelren hout
Es best datmen die sinre brengt
Dat sap met sinre gheuengt
Oet die masche wel vdulven
Et sinu si goet iegheen spulven
Eet sim die sinre diemen vint
Aut die soete maken wint
Murus all ylidrus seghet
Es een boem diete wallen plegt
In woestinen ende vp steene
Ende vp ter zechoeuer gheemeene
Silke boeke die velariuen
Dat dese boem mette es den wine
Want hi ouer spitte ende cout
Empt al met sine gheweout
Latrarius die seghet
Dat sap van delen te helpe plegt
Getmen sine blade in wine
Die siechede of die pine
Ij leuer of an lougre heuet
Im puluer mede diemen gheuet
Helpt in spilen mede in dat
Die sartse es beter dan dat blat
Murus heten wi hier dat gasthel
Aer boeke segghen datmer lasthel
Ende nappe of maken mach
Och ne wetic met dat ic slach
So gewoet hasel aer lant hier bi
Dus tlvinelic wat murtus li
Ver heet die boem die noten drasgt
Eu also mede allinen gewasgt
Heet in latin die note mede
Latrarius seghet teler stede

Dat die haselnote wel voet
Ende ne gheenen wint walle ne doet
Ende die huut goet als es gedaen
Ermense sal in spisen outfaen
Vanden oberuoten hie seghet
Dat die boem te staten plegghet
Ruten ende boem mede
Die wallen bi sire stede
Die sim van so groter macht
Datmen ouer water dat acht
Dat li alsule veum vslaen
Alinen in spisen mach outfaen
Dat beteit es die note quaet
Si doet dat ene streme te gaet
Want si doet ene hees welen
Palladius die spreit van delen
Die ene note poten wille
Esse eer in water · iij · dasche stille
Ende pootse in laumaent iof in feuriere
Ende leese lauos dats die maniere
Ende eneu steen dan onder haer
Dat die wortelen spreden haerentaer
Ende neder niet rechte ne gaen
Si varen te bet sonder waen
Olea all ylidrus gheweghet
Dat een boem die te vrucht draegt
Dat ok cout olie van olinen
Wene en soete horicle strine
Ligt allinense in lampen dat
Es ongelonden oken goet
Die olie diemen eerst vint dulbe vore
Es best ende soetst all wint hore
Andre uum soetst dats die nate
Die derde die es wiret eu sinre
Ocke es die bloeme diere an staet
Haer wolle es vrouwe quaet
Diemet binde sinu beenaen
Hekout seere es soe sond' waen

Dalma all ons ambrosis lesz
Es een boem die mene plesz
De vmbene haer blat
Plinius die seghet ons dat
Dat een boem es sonder waen
Die seer menich raer mach staen
Al wast soe oec in menigh stede
Un ele lant na drasghet si met mede
So dat tripe wort haer vrucht
Un orienten in heter lucht
Drasghet soe best dus hort raden
Haer vrucht dat heetme daden
Dese boem heet sulve en hie
Ende neumermee ne drasz sie
Alle ne sta den andren so na
Dat ele telch bouen an andren sta
Al ele hem boghet tandre wt
Ende dat men leutin hi aet
Dat elke haer ten andre bosz
Ende elke pinet ende posset
Al die swelken haer genoot
Ende dit es een wonder groot
Die hie die blociet · en die sulve met
Sulc el die te seghene pliet
Dat soe moet hebben · C jaer
Eer sie drasghet ouer waer
Dan dan ic met ouer wort geue
Want ic mew vant bestreuen
Platanus all ysidrus lesz
Es een boem die te spirdene plesz
Sme telghe al omme ende ome
· lxxx · voete wint their somme
Sme blade bieet ende dinne
Al wint gaet blade allit lunne
Dm line telghe om line stade
Ende om line stone blade
Wal hi wileu wt ende vri
Ende cummer staet hi sonterne bi
Deu plantene wilen in sominges hone
Ende walvan allo gryte lone
Datmenme met wine beghoot
Dan dat hi sonde walleu groot
Punus dat es die pinboem
Sulc wit sulc swart des neut gre
Ten swarten can men per makhe
Ende vten witten ars ghemakhe
Dec loopter vut eraude traen
Die claer es ende wel gedaen
Ende wort hart ghelic den stene
Dat heten wi emmer hart gemene
Die pinboem nes menne quaet
Die onder hem wast ende bi he staet
Die pinapple die sim goet
Al plateanus te wetene doet
Den appel seghet men vp
Tier dan oec
Ende men outkaet d'ok den wet
Ay eter nelen dier af gaet
Wet wel dat an stalden staet
Dhersene ende maert gort blaet
Den droghen oeste ist oec goet
Ende menigh dinc ist medicine
Want dat die carnellekine
Sum van naturen all men weet
Aden boeken nat ende heet
Populus dat es die popelier
Ay en vinter tlviraude manier
Dene drasghet blade van sulke dene
An den side wit an dander grene
Ende dinke mi ghelike een deel
Al ok men meende den abeel
Ay die brune popelier
Dat zalz specie goet ende diere
Int vpperste vanden telghe geneet
In meye es dit geghadert best
Platearius die seghet

Dat ment dus te gaderne pleg
en neemt die cnope d'li staen
dat loef vnt sal gaen
ende dat sterken in boter smout
noit we ne tam gheen sout
en boter moet sinn vander coe
en meisghe nochtan d'toe
dat ghetruen dan so ouer lanc
ende dat gheene li al ghemanc
in een cleet so dulbet men dat
ende ontfaet dur een ardin vat
dus est goede salue te samen
en heet populioen bi namen
dus ieghen die hitte goet
ende all enen hoofdswere wee doet
ende hem heet salven doene
enne dit popelioen
en saluer mede slaep en vorhoofd
i gheneest saen des gheloofd
ede swellinghe ende wonden
heneset in corten stonden
ie durghinghe populioen
ebben wille sal dit doen
ne sal gheene boter toe sim
olie ende dysim
almeur doen ist in een vat
en laten te samen stinkende dat
en dan salment sieden d'mede
en puent alsinen tand dede
en datmen bonen d'ok vliet
dus datmen durghinge siet
dus goet ieghen sieneliet
en ieghen heete maledie
ie bet water populioen
ebben wille en coud'n doen
e weter gheene boter toe
olie ende water doe
ie te gader en liede d'mede

Dit es vander meest couthede
Qvercus dats der eekren name
Een stonc boem ende een beesme
die bede groot wast ende lanc
Want sine nature es so stranc
dat hi seere langhe mach gedure
Want wi vinden in scriftuere
dat ene eke van abrahams tuere
also langhe gheduerde hier
dat constantinn moghende lere
es gheweest mit weinsche rike
dat was meer dan drie .xx. jaer
dit staet te manbre dat es w
Rubus es een boem bekent
Int lantstap van orient
ie heet die stortsen bynen wort
Sinn hout es van ghelijcht groot
Nu ytalie men sommighen siet
lyme wast te bome met
Some voeke lesghen mi
dat dit bi namen rhum si
ie sterkte rubus die sim
Te medicine goet ende sim
Rosa all platearius segh
Es ene vrucht d'inen ak pleg
Vele te mecten in medicinen
ie boem mach het een drunckrum schine
dan een boem van rechte namen
Out ende droghe sim si altesame
al sal die wisen lesen wort
Vndaen ende gheswallen groot
ie bleche blade ende ghele
Sinn ommitte in allen spele
Wghetruense met sdume dan
machse .iij. raer mitte vort an
Van jolen maect men een doet
emghe medicine goet
ende maetter ok honeth wlaet

Aldus alst hier besturne staet
ay en siet honech eu stinnet d'naer
E in cloeuset dur een cleet d'naer
E nde d'eve mede dat witte daer
D at indie wse euoppe leghet
D it stoot men stichten all men plegh
S o clene ende siedet inden honech dan
D mhier eur wot var we vaet an
S o dat al dichten bestaet
D us ghedaen honech wlaet
E ouborteert tes menschē maghe
E in sinnertse van memghi plaste
E nde purgiert van himmiere
D ie sim van cruder natuurn
S ulier wlaet maet men mede
ay et eir behendichede
B ose blade goet ende sim
ay eetren met suiker gestampt sim
E in dat m een ghalsim vat
B er somme ghehanden dat
·xxx· dashe sonder een
E nde ellies dashes sond' late ghee
B heiwert te gadre wel enc stoint
E nde ghestopt valte tes vaets mout
D ie jaer houtmeut dat met en dreit
D ese salse aynborteert
B in coelt die heete vloetsicht mede
I eghen spuwen ist mutelichede
E nde ieghen teuel heet sinaopis
V p dat ghesteuen is
ay er wse water ende meut so outsaet
ay en maert oet dus cynoop wlaet
B in men siede wat· met wse blade
E in d'na met goed' stadey
S ietmen suiker ouer hoop
E nde dit wt wlaet cynoop
S ochtan helpt helpt bet en sude mij stade
V an salpe van grieue wsse bladen

E nde suiker ghesoden d'toe
d an dat men suiker in thwat doe
D it sywp alsie belimme
D ieghint den lichame ten bestinne
E in dame stoppet den lichame dre
h ets goet iegheen tmeuilden
I eghen cynapis vp dat meue name
D ie bestopt heuet den lichame
P olen wse diughe of gueme
E ouborteert in allen deene
h eerlene ende hte mede
a ll hem dreit enighe liechede
S Ethym dat ouer w' belieut
E s een boom in orient
D ie lanc walt ende hde groot
I et lichte dur eneghe noot
I et laet hem varuen dat hout
D eerst van suiker gewout
D at vroten mene math
D ies vintmen noch an telen dath
D ie arte die so iele diere
E nde so meughi maniere
I n die louie behelt
I och staende in haer gewelt
V p dien berghe van armenien
D ie ghemaert was horic lien
V an sethym dus ist ghedicht
S im houdt es wit ende licht
ay oyles arte all wi lesen
W as mede ghemaert van desen
I n salemons temple sonderlinge
W aren hir of oec vele diughe
S alu dats der wilghen name
E en mutelic boem van grot' vame
I nt lant d'in den acrd in heuet
W ant hi iele telghen ghener
S omen hem meer telge ak slaet
S o hem meer telghe vte gaet

Soe vlocket eu sheuet lucht
ay loc ne drashet sheene vrucht
ay en lesthet wie so wilde vloeme
In line spise heuet sheenomen
Dat heen luxurie ouer waer
Cinnemmeer en ponet d'naer
Say sheduluet vut line bloem
Ende in dranke dan sheenoemen
Dat es soet ie sheen den rede
Sine blade in water mede
Shestrvit outtrent hem die lesz
In hiten of lucht plesthet
Dnitrent te vevelue die lucht
Edi het es soet ie sten die zucht
Thymus es in orient
Een edel boem ons bekent
D'conishe boec doet dies sheiwach
Ende lesthet dat wy eenen dach
Die conishinne van saba cam
Te salomoene want soe vnam
Van sine gratier wisheit in are
Ende brochte met hare dare
Rosenre van sinter dierheide
Er houte van thymus mede
Die stole lesthet ons dat dit hout
Iet ne woet al es het houdt
Ende het van wisheit keert int cl'
Helnt alst eue cole waer
Therebintus allmen ons lesz
Es een boem die te wallene plesz
Hoshe ende heuet sconne blade
Henoesheit es sine stade
Te telen bome vut sine hunt
Oopt erande sap vut
Dat wel te riekene plesz
Latrarins die lesthet
Dat men salueme sheristin nele
Ü van deser duc met nele

Ende d'ak een plaest' maken
Die liveren hadde die mene laken
Si sonden semen dats belimt
Ay en lesset datmer vuuoc in vmt
Ay aer dats in dats in dat here lant
Ier es therebintus ysey genant
Daxus dies noemt ysidorus soem
Dat es een sheueinmt boem
Ay en maester of erande vemin
Het torium in latin
Ve heteret in onse tale
Dese boem dat weet men walle
Ay en maester of sentsaote en bose
Die lanshe sheduren mosen
In dacid ne mashet met lange sedure
Ay bouen ist van aider naturen
Sine blade sim van dien doene
Dat al naer bluen groene
Ylia dat es die leute
Ihu somer tut in dies lants ende
Die minliste boem van stalen
Es die minliste van bladen
Sin hout es wit en licht
En ne sheen worm comt in dit
In dit hout vuitme sulve en hie
Ay die suue ne drinch mee
Die hie drashet vrucht alleue
Van sinaliren soete ende clene
Ilis dat es die wingst
Een boem mittelnt en wt
Van houte sonder nochtan
Dat hi shedrashen met ne can
Sine telshe in sheuen lande
Dies sheuet hem die nature bande
Hi hem mede so valte hout
Dat hi crimpt vp wt met sewout
Sin sap maect wim som wit so wot
Die cracht dat heuet hor swot

Ende d'ak een plaest' maken
Die liveren hadde die mene laken
Si sonden semen dats belimt
Ay en lesset datmer vuuoc in vmt
Ay aer dats in dats in dat here lant
Ier es therebintus ysey genant
Daxus dies noemt ysidorus soem
Dat es een sheueinmt boem
Ay en maester of erande vemin
Het torium in latin
Ve heteret in onse tale
Dese boem dat weet men walle
Ay en maester of sentsaote en bose
Die lanshe sheduren mosen
In dacid ne mashet met lange sedure
Ay bouen ist van aider naturen
Sine blade sim van dien doene
Dat al naer bluen groene
Ylia dat es die leute
Ihu somer tut in dies lants ende
Die minliste boem van stalen
Es die minliste van bladen
Sin hout es wit en licht
En ne sheen worm comt in dit
In dit hout vuitme sulve en hie
Ay die suue ne drinch mee
Die hie drashet vrucht alleue
Van sinaliren soete ende clene
Ilis dat es die wingst
Een boem mittelnt en wt
Van houte sonder nochtan
Dat hi shedrashen met ne can
Sine telshe in sheuen lande
Dies sheuet hem die nature bande
Hi hem mede so valte hout
Dat hi crimpt vp wt met sewout
Sin sap maect wim som wit so wot
Die cracht dat heuet hor swot

W ünsche bloeme dwot dat serpent
D ic trane dier vte rent
E s ic sien die wunsche goet
W ant hetse sienelen doet
ay lelet dat sien mac mach sun
A lous sien triakel wim
D ie goet es allinen wille were
J es sien sien emmde beten
B ede sun aysin eutie drank
A lst tuder es anden anestanc
D udet men den trouc vt aerde
E n neemt men met sinot wde
V an sune marsche vt wonde
ay wachte dat soe tier stonde
J iet dan iij vinsternael si lanc
D an heet men trialiel met cranc
E n die doetmen indie wonde
E n bincse toe vaste tier stonde
E nde decse met aerde mede
ay vplantmense theer and stede
S o vliesen dan die wine
A lsemalle medicine
H ier maenc vanden bome ende
J c dichter ok dat its bekende
E n dats im dochte orborlic wesen
V ort waert meer so luldi lesen
V anden bome die specie drage
D ie lutel wassen in onse hasche
ay int lant van ouer zee
E er its v sesche nochtan mee
S al its in eine reene clene
D ok sesien int sienceene
S hemeenlike es het wel bekent
D at int lant van orient
J n esypten in surien
J n meden ende in tur-kien
E n namelike int lant van endi
D at den paradise es bi

D ie beste bome sim int sienceene
D ie beste crunt die beste steene
J iemen ne wete dan so sot
D at hi bedi dit houde ouer spot
D n dat in onse lant
D ese bome sun onbekant
D at bedi dit sienenlet math well
W ant wi dichten dat wi lesen
ay ait ese hore na die medicine
E n ese prisene int hete sine
D at niemen sienesunden en cam
H oe dat god onse heer dan
V an enen sape nu mert eni met
D at hi vier eiden tret
D ie trouc sine telshe ok sienet
E nde daer hi sine bloesemen an heet
E nde sine vruchten ende sine blade
J e waer hi niet van winne rade
D ie dit liet ende niet en vstaet
D e hi wilde weten goets raet
J v laten wis hem sienebruiedā
E n daulen hem dat hi ons ian
S ine sienten die hi ons sienet
W ant hi altoes sienenoch heet
H ier laten wi dese talle staen
E n sullen tonser materie gae
E erst van a d'na van b
J a die ordine vanden a b c

A loes alle yldorus seshet
E s een boem die te walle plet
J n arabia ende in endi
V an soeter wlken so es hi
J ochtan struet Jacob van vetri
D at miemen indie weert en si
D ie ont quam al d'hi slach
S ulken boem onder den dach
ay ait hare telshen hore wi calle
E onen van bersien sienalle

D aloes die bloemen staen
E n menen en mathet toe gaen
A lso alle ok hurt die wnt
E nde die vactmen ende vint
ay en netten dat es die manier
E c babilonie in die riviere
h ier onc spriken some wise
D at het wint vten paradise
B iden riviere dieir vut loyen
D us leert ment keime heim dier toye
D at het swaer si ende riekende wel
B uter ende met al te tel
B uum wot en met alte swart
E n onder die tande met alte hart
E n allinent cuivet dat die wlte
a lachant die herlene stolte
D en houede es goet horic gevase
E nde d'twe dev cranker mathe
d' leueren ende der siten mede
E nde menigh sieckede
ay en stra die onder bluen
h elpt het poren oet den wine
W in sheloden met aloes
S es het men dat al delen goet es
D ie wom van wine aldus gelode
A uut die herlene van noden
D ie van wouden es in oubaten
D ut factmen in die nose gaten
H monin walt in ermenie
H all plinius ende ysidorus lien
E n boemkin clene alkine gewas
D at sacts hande vele drasher
h et riect na hanecels natuur
h et dvet klapen welter cuur
E n deler manier heet candymome
d angher shelaet dan amome
E n d'mense vint gheene en vet
E n met starpheden velet

E nde hare node dan laet wrine
W ilmen ouer best bestrinen
E n een deel riekende na dat soete
D ie es tev cranker mashe boete
E nde dwet inede wel vduive
E n den sinaden mont viuulve
B ydre all platearius kent
E s een boem in orient
D ie inden somer een sap vut geuz
D atmen in visiken waert heet
E n es crande gomme
E n vdroshet al ome en ome
D uttent den tivulze dit
D ie beste es hart ende wit
B oray met honeshe shemant dats w
ay aert des menshen aushin claer
E nde hers mittelic en goet
h en die de wonshe wee doet
B alsamus als sesher solim
E nde menich meest fim
D ie es dedelste boem een diemen weet
J ut ende van endi daert es heet
I cletmen in alexand' ieeste
d' vintmen die alte meeste
W ilen vantme dien boem also
J n engaddi bi jeriko
J udes comuns salemons tide
D anc wal hi shenom lideu
J n esipten walt hi nv stone
J ut plem neuen babilone
S v ne mach meme d' balseme wine
D anne kartime all wit kime
W ant hets shepiouwet te vele stonde
a ll hem sarralime bewonden
D att' shecene vrucht wilde com
d och sim si heren vand' vrome
J ut velt d'dele bome staen
S un · vi · konteine sond' waen

In deene leshet men dat marie
Helias moeder die mashet vrie
Baedde haren lieuen sone
Dese sint temen sim gewone
Plenite benedene d'li stacen
De balsea bome sonder waen
Siewer sonder d'alleue
Sedrashet die boom gt no clene
Den wim shde shelkret thout al vre
Ui die blade shelkren der rute
Winter sim li met allen
Urie nemmet mee of ne vallen
Aldus moet men die vallene outkae
De ie vten houte sal gaen
En shalim mel of van steene
Dmede maet men ene wonde clene
In die stortse ende men outkaet
Dat slap dater vte gaet
Onder mit shalim vat
Want so datmen siede dat
Ey et yleet tgat sonde vdroshe
Want die boem ne coust gedshe
Balsamum hetet thout
Dat slaet van des boems selvout
Het carpobalsamum eu dat vat rinnet
Datmen ouer vallene linnet
Het opobalsamum bi name
Dese vallchet men eu dat te same
Die d'we cyprum
Dus prenet mense of si wlim
Bclinet soe sheen wulhin cleet
Hevallshede belimt shereet
Dorshimshel es soe seer beheut
Ey en orborse in onse sacrament
Quinanonum all ysidr' leshet
Ende plinius es een boem die plesz
In ethiopien vele te stane
En hoshelten vi voete all ic wane
Van brunne stortse van houte clene
Ist gwet sone heet wde ne shecne
Het wast met hiten eu met drose
Want het ne can shene ten gedose
Ist meive es eu meut bieut onte
Wt het eten wor vut nim no ma
Et stinnishen inder shebare
Als oft een unstum ware
Aucle men dit te hetene plesz
Latrarius die leshet
Dat het heet gwot shewout
Herlenen mashe sim li vwut
De ce macet goeden abeut
Ist dat het in lomer tut
Sin pulver wpt vp die spise
Oeden mont ende van goed' wise
Alet hem diet dichten cullet
Want het stadem adem vduwz
Eshen quaet tant vleesch oec mete
Salmen wrine d'ter stede
Et couden water eenst so dat blot
Dan el shepulvert cancel goet
In wmen wme ende ende d't stout
Mede shedwesshen wel die mot
Eshen sinwpin ieshen lit vane
Salmen dit pulver shemane
Ui shewskels nasle d'neue
Esamene in filiken shene
Allea lisuca all plim' lesz
Es een boem die te walle plesz
In arabia sine louren sim
Hevarwet all pimperim
Helstepen all geneuer blat
Viij. voeten oech wi lesen dat
Dichterlims es sine stote gedaen
Eneden wint dertmen vstaen
Idden iwt eu zlvt bouen
Dat zlvte ist dat die meest lou

Et in dacter wort es dats goet bediet
Sa acer dat witte en doghet met
D acter helt es dat es liwacer
P latearius seghet ouer wacer
D at ieghen coude rueme es goet
Et uter leueir enter londen doet
Et in der maghe sinn si v cout
Es wort doet met sure gewout
D an salmen in wine sieden
Et nde so gheuet den siekre liede
Q allia na dat ic weet
Es een boem dwghe en hoet
Et in walt helt in vioer lant
S ine vrucht es cleue alsic vant
Es helike jeniever lime
Doet sim si ter medicine
Ed die vrucht eniet blade
D ie dele wel sieden dade
Ay et starken wine dats bestrene
Hy et war goet iegen die jucht gesene
D ien vander jucht oet altemale
D uckallen war sine tale
W acer dat in die grene blade
Hy ier of onder sine wughe dade
Y of puluer vanden drogen bladen
Hy i soude te hant sprechen met stade
D it moeste men doen all wi hurme
A ist euel ware in sim beghinne
Q allia fistula een boem die plegh
All ons platearius seghet
D e wallen int lant van orien
Et s van natuur goet beliemt
S ine vrucht es lanc als si es ripe
Et in ck alst ware ene pipe
S acer dat
Et nde esser allmen ouer wi seghet
Ay ee dan el in eene pipe
S wart ende grene sim best en ripe

D at march hier of dat es bequame
W aut het outsluit den lichame
Et nde es goet iegen den heten rede
Et in die starte outtanghe mede
Et in ved' vint ghelate gaen
S uiert die zweier die in staen
Q alanus aromaticus
Als ons seruet ysidor
Et s crande stone riet
D at meint int lant van endi liet
W el riekende van soeter salre
Et een deel tanghertike van sin alre
P latearius die seghet
D at het te ghenesene plegh
D ie maghe van coude wene
Et in ghenesen wrlioene
Et in ieghen der dinen wint
S oueent slap datmer of wint
Ay et allene sape ende met wine
D in te ghenesene die pine
D in die maghet oet te v nuuwene
Et nde te maghe wel te v duuwene
Ay neme hier of puluer een deel
Et in d'twe puluer cancel
D at maeit dat v duuwe stranc
Et nde es goet iegen hant vanc
Q Vllo minuida all platearius segh
Es ene vrucht die een boem plegh
D e draghene int lant van orien
D e ilyrin ende d'ome tien
V anden applen blinet een dwet
Ay dat sacet heuet mach ghwet
A ls ons platearius seghet
D ie te tant sweere te hebbe plegh
Hy i sal sieden dit sacet in wine
Et in supeint inden mont sine
D in ne sacet niet neder wt gaen
S in gargarisereij ende dwaen

Dacer mede hele tant ende mont
hi gheuelet in corter stont
Dapparis es een voemlin clene
Datmen staende vint ghemeene
Jn poelgen ende in orient
De constantinoble ende d'ontrent
Dest sim si die van orient come
Sortelen bladen
Wortelen bloemen
Hebben in medicine virtuut
Als ghedroghet es sim huut
Ende soe vuter en brumu root
Ghelogen met wine heest soe machtigt
De ghenese van eucle viede
Den eir entey loughe mede
Een sallemen sine bloemen
Ende si alle gader vut comen
Jn bestaetse all si sim sim
Ende in soute en in aisim
So maken si abbeitt t'eure
Ende vdrinen die hymuure
Die die maghe inden cap hout
Jn vwmeuse es soe cout
Dubebe dats ene boem vuucht
Van orient van goeder lucht
Ghet plinius datten honede doet
Ghen conde reuure goet
Ende of riekende d'roe
Datmen vp colen doe
Ubeben berne en nem dor bate
En roec va indie nole gate
Salle cubeben inden mont lange
Dat hare macht ter heilene gange
Die van coude es ongedaen
Soe beteit hem die varive slaen
Dragantum hebbe wi beheut
Es van enen boume van orient
Ene gomme dier vit rinnet
Ende somme droghet en vivinnet
Dat beste es van withoden puur
Jn sulc es van water natuur
Dan es met also goet
Dat het bi naturen doet
Vuchten ende vroeden mede
En meusche in sine siechede
Die die barst met en heuz goet
Die dat hi van dragante doet
Die rivecedel ende tarde dysim
Dit es dyadragant sim
Dit es barst medicine
Ende mitelluc ieghen d'barst pine
Alsoe damme es vdroghet
Aut het sine machtigt wel toz
Galbanum all platearius leert
Es een boem van orient
Daer vte loet ene gomme
Die galbanum heet d'ome
Het loopt vte vides soms gelout
Ende vhart danne anchout
Doet galbanum es puer en wit
Weeren doet vut breke dit
Den lerarsien doet slape en dole
Esse galbanum vp coleu
Ende late den roc heets sine bate
Laten in sine nose gate
Sine wlie doet serpente vlien
Ende men purgiert rueme mette
Aristolion seghet platearius
Es in endi een boem dat waers
Andier gewt vutmeuse gemene
Dat geneer voemlime sim clene
Hewortels nasle dats sine vuucht
Van gewt macht van goed lucht
Dits die vallsche die mer te art
Neme ghaiwortels nasle goet
In vuecle te puluere sim

Die van scarp smakke sinn
Dat wermen wo starc aysinn
Ende oec wel vutrichende wynn
Dan neemt men nashele mede wt gart
Dat semen in een cledrkinn dort
Ende sy lesse d'in een nacht
Ende si nemen smakke eer macht
Ende dmsthen sond' sashe
Ende gheduren .yyy. dashe
Dat sinn nasse vallch eer loos
Onder wsthet en gheene altres
Die goede sinn der herlene dort
Ende p datmense dichten riche mort
Ende oec esghen memsoen
Ghmense in medicine dren
Galanga lestmen dat si
Een boem mt lauw van pli
Sinn wortel heuet groot geswout
.v. Jder lestmen datmen houdt
Dat brunn wot es hart een sw
Ende si scarp van smakken ist best dat sw
Machte vallchen all ghn vstoet
Dat men ghaussels nasse doet
Dat datmense met peper vnuwet
Ghsaen doet dat spise vdulbz
Dat nasse ist remedie mede
Van wunde ende van vcouthede
Ende p datmense met wine siet
Wel ghepulueert een ands met
Hat richten maect die hsene gelout
Ende maken si wel riekende mout
Lupurie weese tey sonn stonden
Ende wintre heuet soe meer gelonde
Dan soe mden somer heuet
Wat soe te uele hitten gheuet
Gummi arabicum es eue gumme
In arabia d'men ommme
Die wile groot ghele gheuet

Want si nele ghelonde heuet
In arabia staet een hout
Dat vte vinnet met ghewout
Wte gumme dats die beste
Die ite wde dats die leste
Die middelste dies dmme wort
Lateranus seruet hare macht st
Dat die gumme in water doe
Ore datsoe smelte een onde
Ende nn lime wusche spulwe d'mede
Die oec spulwet van groe crauchede
Een gheuc hec ghmmen pulu-r-dael
Ende dater mede gepulueert cancel
Esghen wude oest ok iesche drose
Dan dese gumme hare macht tose
In water met ghecrite geloden
Ende oec ist goet te sinc noden
Die die vorst heuet vdroghet
Ende van vier sinerte toghet
Pulu van gumme makets vgauc
Ende witten van eye gheman
Ivra all ylidorus seghet
Es een boem die wallens plez
.v. culbrus hoech all wnt horen
Ende heuet menighen starpe oren
Ader ohnen es sinn blat
Ader scaerp ghedreint so es dat
Ende ergher esset een wnder
.v. te desen boume loopt sap d'ond
Dat bitter es een groene
Dat vnt loopt sond iet te doene
Dat bete nele tallen stonde
Dan dat vte loopt tere wonde
Wt pmen die telghe hier of m vier
Si sinn van so fele manier
Dat si dichten maken siele
Ende si datmen stray riche
Van desen boume blade een bloem

Doen den sieken vele vrouwen
Ter sonne moet mense drosse doe
Si sim goet ieghen menseen
En ieghen spulven en bloet sucht
Sochtan es beter die vrucht
Dat mirtulus heet in latin
Of clap dauter of mach sin
Macis alle yldrus seghet
Es een boem des Judia plegt
Te delen vonne vloiet en heet
Die dunc diemen mastich heet
Wel rieckende ist ghevarwet root
Die van bleecheden heuet noot
Her maect hem taulichte claer
Die stortse hier of dats waer
En honech ghesoden te samen
Es goed den sieken lichamen
Het sluit den lichame te cure
Dec ist goet ieghen hymmure
Die vander heerseue te daelne pose
En tanden wacht emmen ogen
Latearius die seghet
Ende suic die hem te volghe plegt
Dat dit mastic dat die hier nome
Es d'noten muscaten bloeme
Of die bloeseue d'sim seghet
Echt all die note muscaseluote plegt
Ghebbene eue slume van haer
Die mastic salmen hebbe mare
Dien een deelum es bleec root
En sim sinaliten starpheit gevoet
Een salse cullen en inde mout
Houden eue langhe stout
En die lucht dan up wt sla
So dat sie ter heerseue ga
Muscata sarner iacob van vitri
Es een edel boem van indi
En sonne seer vermate

Dlinus volghet aler straten
Noten muscate el sine vrucht
Wel rieckende van sueter lucht
Hect ende draghe den deide gract
Een sal kiesen dat vstiet
Alle swartste die men vint
Die blade sim mede geveint
Muscate die es d'heerseue goet
Die maghe si ver wmen doet
En haer spise vdulven
Leche varwe doet soe vmulve
Ulike ghecten eue muscate
Es der heerseue goete bate
Ist datmer heet te mele
So gaet het al vten spele
Want soe el dmgaende bi natuere
Nu dinede geseoden ter eniren
Es der heseue harde goet
Istmen ons te wetene doet
Puer es een boem in indi
Ende wast alsmen seghet im
Terstonden wart alsmec ons segt
Calcalus die berch seghet
Linus seghet ende solim
Sin hout ende sine blade kim
Aden geneuer boem gedaen
Dat wont d'dele bonestaen
Wachten die ghenenunde dier
Ende die iaghet men vte met vie
Aldus wort het bruun al dit
Want sine natuer es wit
Anghet pep dans rupe met
Dat men onderwilen siet
En dats van starkin auiere
Want hets onghesuerst van vier
Iacob van vitri seghet im
Dat al aud'redene si
Wi hem es so swart sim vel

Ende dat duct mi sinn wedue wel
Hi sesher ende men mashes geloue
Dat men pep droghet mden ouen
Dm dat her de langsh doghe
Ende ment vlayse mene moghe
Dat sivarte peper dat es goet

Dat pepev mden vierde graet
Doghe ende heet es her dat vi staet
Pep of ghedaen die hmt
Ende die heest die wint d'vut
Es stichen shepulucet wel
Al of ghedaen es tfel
Ichen met wse watre nat
Ende dame gedroghet dat
Al sen colurum
Hedaen in cens oghe sinn
Dat maet des meuslih oghe claer
Ende doet die velme of dats vi
Peper es smaet den sangvien
Dm dat her maet lasers dien
Sin puluer bitet tallen stonde
Mmite vleesch vten wonden
Ey en heet in italen vonden
Rande pep hoet ozconden
Hmns · mder meiver na
En peper van India
Ey m hout met ouer dat
Dat yelw laut ofte stat
Dan m endi dus hoet luden
Die moeder es van allen enden
Storay seshet en yslidrus
Platearis ende plmnus
Es een boem in arabia
Dat ate bome gelue wel na
Die hoesh all die houstre uset
Also als ons die lecturen wiset
Allet d'vte menich traden

Dat moetmen hebben ende outkae
Et ghemanc es metter deide
Dat stacten es van meest wden
Dat men mach vande telge lesen
Dat sietmen wit en rime wesen
Ey metter somme wort het blout
Et ende wel riekende ist talre stout
Dats die beste die saen outlaet
Si d'soete lucht vte gaet
Illincuse handelt mest haut
Et es die beste duc beraut
Men of mochte gewasen
Rauker ende conder mashe
Sandali dus lesen wi
Es een boem wast in endi
Al ouc platearius seshet
Die duerhande hout te drashe plegh
Hets wit hets valu ende root
Dat valewe heuet wlke smoot
Wde hets warts riect het de mee
Alsmeut breket mids outtree
Pluer es goet van sandali
Dat het ghemunghe si
Et olie wlaet nv market dit
Al die leure es vhit
En placster ghemaet d'mede
Men ghelet vp die stede
Ander · leuetten dies es men vriet
Eht es oet dat puluer goet
Vn slapen die met slapen ne can
Ende ieshen die hoofsliven nochtan
So moet men mmushen dat vstaet
Et olien mandragoraet
Si met latuuen sop
Si noch ene doet heuet sond'stop
En neme puluer van sandali
Si die swetse semculi
Ende gummi arabicum

Sulker cude wit metopnn sinn
Pulver van lequirssien mede
Dit stampne met gut naturshede
Wel te samen cude men de
Simpel hyrope der toe
Dit es vtermate goed
Eshen hete siwer diet wee dert
Ni eshen dwst in here rede
Ni eshen hete leuere mede
Dwsher vorst ist mede goet
Ni hem die den hoest wee doet
Dit ist goet eshen tkorwost siwe
Als van hyten cout die der
Dit es dyalandali
Ni al ist oec dat salre si
Atrucnt macht in and manier
Ets best dus alsic visier
Ilmen oec dat wel slapen de
Eine pulver van mandrage der
Vs als platearius seghet
Ende plinius es een boem die pleg
Ewallene mit lant van arabi
Del wel riekende so es hi
Anc eu getelget sere
Hebladet wel na uo min uo mee
Dan iofte een pboem ware
Orden hoghelt tot alle iare
Mit men dor sine hunt
So loopter alle ene stume hunt
Ende die vhalt an dat hout
Cht vandes winters gewout
Heuallet dat ment selue wet
Dan ist met allo goet
Want hets wot eu teerste wit
Wit eu wint alse best es dit
Ni dat slaen outstreet van viere
Hort van wiewhe goede manere
Eu tibitste wiewot datme vint

Ende vut wel so pulvere ghint
Ni nem met we wasse dien
Ehant ghenom vande bien
Ni nem bote d mede
Men nott sont an en dede
Van delen drie d men ok leg
Ic dat elc boem eue nele weg
Doe dele iiij dan in i vat
Ni te viere so set dat
Ni wrughet te sam some best can
Act coelen vanden viere dan
Ni alsdunc dannc wilt orbare
Et te viere wed te waren
Ende lact outlaten een lettelhuy
Ni dan nem een vel straym
Ende smare ghint vp die vleesch side
Et es best vut allen stride
Dat varst dan el ict welen mochte
Want met ne maecle so lochte
Eshen tantliwere eu trauendose
Al sim pulver macht wel wse
Een placster der ok gemacht met wine
Ende die vander reume heuz pine
Houts ij stic lang hem sine mout
Ni heret d na hi wout gelout
Emmee ne can ic v ghewasen
Van bomen die specie drasghen
Dit van cruden
Mit ghemeene
Want dat wond
Nes met cleue
Doe li wallen sonder lact
Doe treen cromt biden andre stact
Ende treen heet es eu tand cwit
Ni treen van dwsher gewout
Ende tander van natter natur
Rev vp antwortden ter eiren
Alle die wise plementen

Een spreken van .iiij. elementen
Dat water aerde lucht en vier
Hier of sim alle dinghen hier
Ghemanc en also allmen meet
Sadien dat elx natuur treet
Van den water die nathede
Van aerde die swarthede
Van meer diverthede vand lucht
Van den vier hitte ende vlucht
Sooes ele cruut ghenatuert
Ende ghestrepen en ghefiguert
Want hier in ons menslich elichede
Ons leven gheler es mede
Ay oeten clemente sim genant
Ok ons lijf ware te haut vstant
Want puur aerde dwghe ghenevrut
Ghecen voghel levende in puur lucht
In puure water in puur see
Se levede ghecen visch nemmermee
Want tfier hier puer sonder gemanc
Sa ware laen alles dinges vstanc
Van dese .iiij. hem te samen mighe
Ghenen si voedinghe allen dinghe
En na dat ele ouckact van dat
Ist cout ist heet ist droge ist nat
Sooes elke dinc ghenatuert
Dat hier in dese werelt geduert
Hier bi el der crude gewout
Van droge nu nat nu heet nu cout
Vstaet dat meest van naturen
Hier ok spreken dus vi figuren
Es sedghen dus pep dat staet
Heet in sinen vierden graet
Van hout wat die grade meene
In cotten worden en in clenen
Derste ghenoeth en bekeft
Dand hem bet vp vheft
Die daude quelt die natuure

Die vierde vouvese aldmare
Aldus all dese redene luud
Es ghenatuert ghetic en cruut
Van natuur dwghe heet ok cout
Sadien dat natuure hout
Hier ent dese talle nu ghemeene
Hout van elken vort allene
Aloa dat es een cruut
All platearius segt ons luud
Dat stamptme en me dulbe da
Dat ouer vut ghedulven can
Dat lieden si diet lieden comme
Sa sim sieden setment tzomme
Ghyerste es ghelu ende puur
Dat middelste van brune nate
Onderste dichte en swart
Alst vitter en haut
Van sinalben en es te prouene wee
Ende dit cruut heetet alde
Aloe es goed ouer een
Ghebonden en te brolzen been
Want hers suveren doet
Hets ieghen serpentl bete goet
Jeghen flume eist goet geuut te eure
Hert suuert die maghe van hummure
En het vdruet melancolie
Die van quader appylatie
Leuer ok longhe wee doet
Aloe es hem ghenut goet
Hetpurgiert die herten laen
Van hummere die vp wt slaen
Dec ist medicine mede
Jeghen die stamelike lede
Die van siechet wt ongedade
Het maeth hem sine vatwee laen
Aloe es den monde ongheganc
Aloete d maghe en genanc
Et alsenen sapeok met wine
Almense ghenen sedt tlatine

a Albucium alle platearius tekt
es een cruut van grot groecke
Witer sere ende doet groot goet
Alincent met wine drinkē moet
Ook sap gheewrongen uut allene
Dan es sine mutscap met clene
Ist een cruut het helpt gheerde
Leueren cū der milten bede
Warm ende droghe es sine natuur
Lombricus spiritu die sterkenure
Drinct mer mede dies gelouet
Ni het purgiert mede thouet
Die hem appoplexie outliet
Wrade dat hi deser pliet
Want het vorinet haer come
Een die spraken es venomen
Es mutelic datmense gheuet
Die wonnen in sinen oren heuet
Hiertse term si blime doot
Dat maghen ist mutelic groot
Ec vdinet worme cū uite
Die bocken eten ende verbiten
Haer sap gedrinken ouer w
Dat maect tonker ogen claer
a Hucium dat es amis
Platearius leert die wal wis
Dat het droghe es cū heet
iij. Haer gheduert gheweet
Up dat het ghedrogheet si een deel
Het doet birsten den grauel
Eghen spuwen van coud' salre
Ni die hem verrisghen malre
Sio ist goede medicine
Hertsine alle hoe heuet pine
Alincent siedan cū drinken
Ni cuypen cū latent so sinkē
Doet ist der maghen allinent vint
Ni vdinet occten wint

Hem ist goede medicine
Die met pinen malre onne
a Pinum alle platearius tot
Dat vhit ende verdrogheet
Die wortel die es medicine
Hem die van tersiden henet pine
Ni es oec der leueren goet
Up dat meime stampen doet
Ende men drinkt met lauwe wine
Eghen sullierande pine
Porcus heeten wi sulfraen
Platearius doet ons vstaen
Dat ghetempert es droghe cū heet
Eghen sincopis ist goet gewet
Ni eghen dat die maghe tghet
Sulfraen in een steerk gedroghet
Ende ghepulueert een deel te het
Ni ghedronken in vleesscop het
Ondoet den lichame metten
Ay en gheuet gheen colonen
Het deele spulwe hetet he quaet
Die tghen dat rode beuaet
Dat van colren of van bloede
Doec des ic hem liet beuoede
Eine pulu van sulfrane
Ni witte van eye cū met slane
Al het minghen ende in dat
En sindacium maken nat
Ni sine oghen d' mede netten
Wien so quade lancken letten
En placster d' of ghemaect
Es mutelic cū wel gheraect
Ancur bita es coud ende nat
Platearius segher dat
Dat si ghetempert es uut genouch
In warmen lande walter ghenouch
Aduorden heet in onse tale
Hair slaet helpt te visiken wale

Hu luchte salmen · xiiij ·

In suchte salme liecken of bradem
Somich een van hareu vladem
Ende datmer auds met toe en dort
En dat es deu sieken goet
Salse in doshen mede ballen
Ende d'na salucense ontmalle
In water en mer sulker toe dort
Dit es synoop hde goet
Een die hirte en vrucht
Hebben vander heeter zucht
Oueander all it doshe
Es een crunt heet en droshe
Heermyt wel int sheuouch
Im slaet es mutelic sheenouch
Want het es goet d'couder malle
Ende het mach dien wint viasshe
Alincut met andre spise outfaet
In wine seloden sim saet
Of sim pulner sheswit in spise
Accse sinalrende van goder wise
Daubra eit all platearis heett
Es een crunt van orient
Van seer gwtey wolken beheent
Leet all die lentim ent
Dan stampuent en duwz vnt sip lop
Dan smet die droesen ouer ene trop
En vone bluet dat claer
Somoet tey somne staen d'naer
Alt dwshe es ilt claer en wit
Somachmen lichte breken dit
En met hande te pulner wrine
Ende meest met hande die met wine
Dnrunt sim want heets so sim
Dat sim drasheir reme moet sim
Ist dat hi dichen riect dat crunt
Bedi seit men ouer lunt
Dat claer wlie es sheenatuert
Also dat soe die manne vnt
Een house in een marberim vat
Of alabanstre wi vinden dat

Dyuum dat es commu
Platearis sesheet de meester sim
Dat heet droshe es ende heet
En dat oec deu wint verleet
En die uele licken van noden
Sheue hem wim d'mede sheslode
Oec ist meer te praten noch
Want heet meerlet d'vwulve zoch
So salmeut dan drinke sheue
Of eten te pulnere sheswiten
Oec alseue so sal wetten dite
Sine natuerlike hite
Euramea es dwshe en heet
Dat biterste crunt datm weet
Ies heteut bi na die meest alle
Bi namen der eiden galle
En salse sieden met wine
En sulk d'toe ieshen die pine
Van sire gwtey biterheede
So ist medicine mede
Eshen stoppinste allmeut hort
Die leur ende mite vlinort
Eshen lichede die wee doet
Ilte ende leure es dit goet
Sem dese wortele die it telle
A pye veuchel ende pieterselle
En dat salmen sieden daer na
Nu sap van sentaurea
Ende dat dulve dr een cleet
En sheuent den shone dien dat dort leet
It es ieshen clant euel goet
En shen die de zucht wee doet
In wine sheseoden en men outfaet
Dien drank alsmen te vedde gaet
A warm dat doet clivcet vnt com
Heets quaet dichten sheuome
Want heet maect de quade baut
Ende beter es het inde vaut
Heunt all es de wint cout
Dant es int somers gewont

Dyramus all platearis leshet
Es een cruut d'cracht an ledz
A n wetsen wallet wilme weten
E oet est iedh en sheuemunde bete
E hestampt ende seleit up die wonde
S im slap sedronken met monde
A et wine sheenanc dat es goet
V p datmer mede doet
S ap van meuten een lettellum
D at dese dingen wheet sun
W ort erste viten herten cout
W ant alli waren sewout
A et emsheen sheuemunde stralle
S asheu dat die iasheis walle
D atsi dat cruut lochten dan
E n wirnen hare wonde d'an
E n danne aten li mede dat cruut
E n sprulweden stralle ein vemin vut

F Euiculus all platearis wez
Es een cruut dat warmt ein drez
E n es van subtilen sahen
D ies doet wel onne malien
W ettel blade ende slaet
S im in filiken weuerlaet
A en sal neimen den wtel sim
V ter aerden inden lentim
D ie es goet sheloden in wine
H em die vnor heuet ein pine
A n multe an leme oec ist goet

P esten den steen ist goet t'eme
H een diene heuet cond'natime
D et venelzel selden all poelmit
E n allo sheheten es belzent
D at goet es thaller sulki siechede
E n den wmt vdruist hi mede
E n helpt hem diet vduwe heeft ist
D we sheqnluert wel sim slaet
D oet al dat selue dat andev doet

D ie de liene niet en heuet goet
S tampe den wortel ein dan
D at slap dat hire vut duwe can
E n hanshet in een copenin vat
·xv· dashe buten dat
D' na sal hut in doshen duwe
H i in dah wel der baten open

I vslnam es seer cout
Ende een cruut van ster sellout
An hoffteden honde all ict vant
W allet ucle hir int lant
E wene illet met ere blek bloeme
I e wane ment belie in duutsche noime
D en shonen die den slaep henz ter
A neme die blade ob dat slaet
E nde stampt ende bindet dan
A nden slaept ist wuf ob man
H i sal vulten ist dach ist dach ist nacht
S i slaet henet so sivte cracht
S laep ende ruste te sheuene
A neme tarive corne ende euene
E nde belie slaet ende men late valle
D at te sadev met allen
E n laten shint den voglen ere
S i sullen slapen ein hem vgere
D atneme mach nem met hant
A en shenet meme hime viant
D it slaet eten hi bleue doet
I ob hi velle in slape sivet
A lso dat sime meshame
I chte te letarsien name
A n sleshet dat een bisschop wal
D ie so sivte pine hadde das
D es luchurie den liden doet
E n hi menishen meest viet
D m raet d'ieshen vsochte
E nt hem helpen mene mochte
D at hi dit cruut stampe dede
E n sine manlike lede

Mettien slape vconde so
Dat hem dacrua slyade no viw
Ende omsche no swot no clene
Aloes meer ne cam ne sheene
Die hier ob es eue weer
Ende swot ieshen de tantsiveer
Al die dinc van hatten coemt
En ieshen mens he dinc onsencet

Mandragora alsplacearis heet
Es een cruut van orient
Eout ist ende drosche d'toe
Ay en vinter ob hie ende loe
Die hie es sichblaet nid sebaer
Wender alsi die heete waer
Die suwe alsi waren lauere blade
Apple drasshen dit gesade
Soete rieckende alsinem weet
Dat men d'aeden apple heet
Hiet eni blade eni wortelen sine
Sum mittelt der medicine
Die in heten luchte leshet
En te slapene met ne pleset
So sallmen met mandrage blade
Vruwen mele stampe eni besaden
En wite van eye des gelouet
En maken een plaester dat houz
Setet ende den slaep mede
Hem die van groter heetheden
Sum houet siweert
Esshe die blade gewrieue
Ypsinen slaep het salt beshieue
Dus alsi hiv sheslieue slaet
Ay aetmen olie mandragoraet
Die apple die stamptme clene
Ende minshele in olie shemeene
Dat syet meer te samen heet
Ende duwet dur een cleet
Dit olie mandragoraet
Die hoeft siweer vi vsaet

En wel slapen doet oec mede
En goet es ieshen heete rede
Ypdatmer mede bestribe doe
Ochoot ende slaep d'toe
Ay en sal oec die weetele zine
Ieten ene wile in wine
En shene drinke dient so staet
Datmen hem die lede ob slaet
I sal hem slapende so vshete
Dat hi det salken met sal wete

Mentra alsplacearis weet
Es een cruut drosche en heet
Hofinente es beter lesz men nu
Dan die ander mente si
Hem die tantuleesth enten mont
Nact henet eni onsedont
Siede hofinente in ailmo
En wintermede die tanto sine
Ochte eni wrine d'dan
Ypnluer van drosh mente dan
Salmen oec ieshen vemin
Hemen drane so moeter in zin
Wim d'mense in siet wilne wete
End dat puluer d'ob shieten
Dan der washen crachte vdulve
Ende doet ter cuere vdulven

Darubui alsplacearis toshz
Es een cruut dat heet eni drosz
Die de barst van coude heuet quaet
Doe d'mede dus minen naet
Die dat hi slap hir ab gewinne
En de houeth der inne
En puluer d'toe te hant
Van liquirilsie van dragant
Ende siede dese dinc radicke
Mehier eni dat wort dicke
Dit es der barst nutte eni goet
Dien die speene wee oec doet
Eme sout water eni wim

Ende sieder m dit crudeliny
Ende d'of een suppositoris make
Hets hem ene ommite salre
Dit moeste sim des nem wel ware
Er die speene te broken ware

Nardus alle ic hore hier
Es een cruut wastm surien
Ende mit lantscap van endi
Dat van sine lechten li
Dat veter si dan dat van mde
Sin wortel es cort alle wit vinde
Wart ende brooslih eñ d'ite vet
Sa cypresse riect in best
Dan na enich ander cruut
Sine blade d'si gaen vut
Sin stamp eñ het drabz hare
Alle ceurande coren ware
Sn dat riect vtermaten wel
Sine bloemen bet oec dan iet el
Hecteñ droshe es sine nature
Eshen sim tropim eist goet t'eure
Ñ oec ieshen hertuanc
Een necnut dit ende s'toe gemanc
Sulier ende men siedet bede
Sin wse water dit gheerde
Ñ wort een cynop dan t'toe gaet
Dien conde reume wec doet
Of die cranke hertseue heuet
Ist goet datmen te riekte gheuz
Eshen conde mashe of worloe
Dat conde hanuur weg
Almen nardus in wine siede
Ende gheeuent sulke liedey
Vand' have van nardus mede
Aetmen vingeme van st' diethede
Onder manieren alle ic gome
Dat men vande geneuer bome
Die maect alle het beterney
Hier bouen es een boem beneue

Oc pum hecet mede crassula
Dies vintmen vele vte eñ na
Sule hetet radele sule vrelonde
Sutelic es het talre stonde
Se broheue beque nad' strikten
Dat ende heet ist van natune
Wilde ist gheprweet vandesey
Ulmeut plocken ende lesey
Dien dashe vorden lanste dach
Demen mit iaer gheninde mach
Ist meut binde huse hangz
Met dan die lucht gelangz
Dat het vi na al dit iaer
Weiet ende schiet dits openb
Hi tu machme marke mede
Natumen heimelichede
Ende die mathe mede van gode
Iet almaect met sine gebode
Ic hem te wonderne cau gheue
Indmshen die lelne met ne leue

Petrualium es droshe eñ heet
Also alst platearius weet
Die in houen staet ylier te sine
Sutelicst in die medicine
Dzine soe wel make doet
Ñ es ieshen filiken goet
Wedert es so cruut so saet
Ist datmeut in spisen ontfaet
Het doet vduuven eñ vdruet
Den wint die meen mistlie blinz

Paqauer dats metopim
Platearius seshet li sim
Ont ende nat daet es wit
Vanden brune sesheet hi dit
Dat het si wout eñ droshe
Ñ het ten bestem mene dose
Ede wortel ende saet
Ñ es te filiker met quaet
En necnut wit metopim saet

Ende mele die van vivulve gaet
Ende van eneu eye dat wite
Eenen plaestere maect men dite
Ende so ist mutelic ende goet
Want het den menisthe slapen doet
Ende den slaep dheleit en gebonden
Eshen heete puuste mede ter stonde
Ist goet shebonden iesen die stede
Ende ieshen lenie mede
Ende almen mishen dat saet
Ende eiter olien wlaet
Dits oec ene silike hoshe
Eshen die barst die es droshe
Ende neme slaet van metopme
Ende slaet van letwille sine
Ende van arabia gummi
Ende d'tve mede drasanti
Hier of ende vandelen salre
Almen latuvarie maken
Ende datmet sirope minshen
Dit sim mutelike dinshen
Pecoma leshet platearis
Dat heet en droshe es alle wis
Ende alhenus leshet ouer water
Dat wilen ouer memich iaer
Dit ertmit shchangen wal ene tende
Ende den hals alle it bevinde
Ende het dat swot ende vdreef
Al wast dat hi dit streef
Vint dese macht
Ende ertmit datmen peonie acht
Eshen puchr so ist so goet
Ende datmer beuers eul toe doet
Ende mer dat dan liet in wine
Ende hepulnert slaet hare te sine
Pimpinela dat es een ertmit
Ende eerten dat lentim comt mit
Ende talie eerten dat bloeme drasz
Dit ertmit allmen ous gewasz

Ende heloden in woden wine
Dats vulnacete medicine
Ende hedronken in alle noot
Eshen dat swaer ende swot
Pillinum es cout ende nat
Platearis leshet dat
Ende suchte ist mute es men besrepen
Dat men des siers wonshe sal strepen
Ende vinden in een wekellin
Pillium en dat sal shenat sim
Ende wonden water en wrmense d'mede
Die vanden woste heuet pimlichede
Houde dat saet onder der wonden
Die van dwshen hoeste es bedwonden
Sal pillum dins shcene shile
Ende water lesten ene wile
Ende vte shieten dat d'naer
Neme cout water dame d'
Ende mute dan dat saet
Dit es der sisilen raet
Ruta es van grover geuout
Bi naturen dwshe en cout
Ende dat saet eniie blade
Hoden tev medicinen rade
Ende in met vute geloden allene
Dat men des menschen hersene rene
Ist datmer pulner mede in doe
Van peonien so esser toe
Ende ieshen die maladie
Dat men heet hipilentie
Een die oet niet wel en liet
Es goet dat hi vuie liet
Ende beuers met goeden wine
Ende mut ouer medicine
Al vrouwen hare gebiert
Dat men af spreit
Ende om shelosen tode lint
Dat dry vrouwen seer bint
Ende om shelosen die secundine

Dies de vrouwe hebbe ýme
Sulli mitten trifera
Ende etten sape van ruta
Of dat sap allene van rute
Alse vander noot ontsluten
Esthen melsname die lede ontlaet
In wormeren eñ in slaen
Of oec mede in andren salue
Almen rute warm maken
Eñ bindse d'vp ter steden
Esthen swellinge van leden
Ist been ist arm of ieuwe el
Ouem rute eñ stampse wel
Ende botre d'uoit sout cam an
Eñ lesse vp dat swelles dan
En cledelinn d'vonen reine
Hetwelt in wonder soutreine
Ende hant sal dat swelles suete
Of die craft van sthere hitte
Die sal vp waen vte slaen
Ende bleinen diere vnt sulle slae
Eñ sal weih gaen die swere dri
Esen seep osen eñ osen root
Pulner van wuine nem
Eñ wrikt ende mengt met he
Sap van rute eñ in dat
Ende sochte sudvulle nat
Eñ legt vp die osen dinn
Si worden claer ende fin
Dec drint rute iegen vennin
Ende die met beten geuenmit zinn
Of van euen zwoeden hout
Stampe rute in coter sout
Eñ lesshet vp die wonde
Het behoudt die dine gesonde
Ende wie sculwet die serpent
Also datmen ouer w dat kent
Ic so hem met groene rute
Lome ende ome behaugz bute

Hi mach sonder sorghe gaen
En basilisk ende dat vslaen
Ja heuet den wolf ict beseue
Het cost hem te hant sin leue
Ende rute sape dwach dinn haer
Die netten sullen vallen d'
Basilisca dat ter mit stalet
Droghe eñ heet in dere stalet
Ende seit dat flume vduwz
Ende mastich eñ wierroc gecuwz
Eñ wach thouet d'of claer
Ende alsine gedronke dats w
Ende set sde d'rantsiver vrede
Dat vleisch ghenest sie mede
Hepulnert eñ in een cleet genom
Doet sie te hant te hate com
Al een luse clene ende groot
Ende dan blinen si alle dwot
Ponsa solis dat die gouchlome
Slat ende cont ist dat ic nome
Hesthetten eñ wel ghewrene
Alnense iesthen vennin gene
Dat cont van ghenemmid' bete
Ende dan salmen uet vghete
Ende salse lesten vp die wonde
Dat sap es goet iegen wusselonde
Multen enter leure mede
Al van hiten es die siethede
Basilisca es droghe eñ heet
Een cruut dat te rechte dus heet
Ant het den steen ontlibec vrect
Die in blase eñ in lendine steet
Ist datmen den wertel sinn
Zinket geteupt in den winn
Die wertel ghepulnert sond' wal
Ende dan in een moru ey gedal
Eñ vut ghclopen met' spoet
Siegen clant cuel goet
Salma es heet eñ droghe

Hair blade sim te prisen hoshe
Want wim geloden dinede
Es goet ieshen suchtichede
En ieshen epileptime
Dat es euc swaer malladime
Ysolà dat cruut dat stact
Indeu eersten natmen ract
Twee iaer machmen houde dat
In iaren andre gract ist nat
Dat best es soe meive en groene
Den macht met dustamsche dene
Sinoep datmen heet vyolact
Violetten men sieden bestact
In water ende duvet dor-r cleet
D'we sulk dus ist gheeret
Want van violetten groene
Sowart dan van betten doene
Het goet allinen heeft den rede
Den luchame wonbmdene mede
Den maect olie violact
Dus d'mede dat vstact
Den siet in olie die bloeme
Ende dolie die mer vte siet comt
Dienen duvet dor dat cleet
Dats datmen violact heet
Sal hem dien sim houet zwert
Ist dat hem van hitte deert
Sorghoost slaep salmen d'mede
Het hem grote behoudenlichede
Zinziber dat cruut dat stact
Heet indeu deden gract
Ende indeu eerste gract ist nat
Platanus seghet dat
Den cruut ist een cout van endi hare
En heet die wortel ghmgebare
Over best dat wicke hout
Ieshen die borst die es vcout
En ieghen die coude maghe
Ist goet gheten alle daghe

Den lichame maket goet
Made hymmur het vduve doet
In wine gheloden of geruwet
Sertme dat al dit vduvet
Dyasinliber diet cam maken
Es best rote al delen saken
Cedeara es dordrose een heet
Een cruut dat in oriente steet
In ytalien ist ist occ vonden
Winterste es best tallen stonden
Ieshen lame cuel een wint
En ieghen stekken diene vint
Die sombvile ter lyten gaen
Es sedelbare goet outkaen
Wie so stelze beleft
Die verre vander lyten heft
Die dat hi zeedew syt
Want het tiertle ter lyten wt
Sim pulner in spilen gestrut
Dat maect goeden abetuit
Eucara es warem een nat
Platearis seghet dat
Sou ist wit een som ist brum
Dat witte is best int comun
Want dat brune es alte heet
Dies heuet meert in zuchte leet
Het es goet seghen die bant
En ieghen heeft een iegte dant
En dien van hitte sim houz sut
Dien vellaten luchame deert
Eene water sulzer vyoletten
Ier te samen sonder lette
Ende drinct het toghet sine virtuut
Der crude boec die gact hier vut
Addit meer vonden in latine
Dichters meer met mire pine

Themeenhte van alle soutenne
Ede van soete een van omenne

Es te verstane es men vroet
Es ene fonteine spraet ok goet
Sout jok staet iok heet ok cout
Ok claer iok groene iok menichfoud
Dat si die smalle entie gedane
Ander aerden plesher toukane
Soe nemet haer vesten
Is daer dadre lesz m
Van fonteine die hier staen
Oen ons die wene vstaen
Phisus eis sente anstin
Ende ydidrus ende solin
Ende oec die bible daer vi
Ende iacob van vitri
Doyles spreet de meest wis
Dat int aertsche padis
Eene fonteine springt so sr
Daer iiij. riuieren sonder genoot
Komen vte deser fonteine allene
Fylon nomet hi die ene
Gay aer auctore heteuse ganges
Die dor dacede int selver des
Sout vten aerdschen padise
Ende in eer wonderliker wise
Ouersi vte enen bersche gewalt
Van fidia ende vallet
Dat edel lant al duerstinr
Van haer edelr natuer
Intmen in haer lant schemene
Fin goud ende dier steene
Tyou die oet nilus heet
Springhet biden bersche adlas geweet
Na eer het es wel lanc
Oet hi in daerde echt sinc ganc
Ende loopt onder die wde zee
Na dats te wonderne mee
Sicet vetre vanden hoeuere dan
Springhet hi eu voet an
Sout hi sueltlike schelopen

Dor dat tlant van ethiopen
Ende maet met sine water nat
Egypten so datmen in dat
Oren wimet dus leeline dicke
Ende deelt hem in vij. sticke
In loopt indie zee scheet
Die mediterraneum heet
Tygris ende eufrates mede
Springhen bede vut eer stede
In datmeeste arnemen
Te ene bersche hoec lyen
Ende danne alre haut
In ellre loopt dornenich lant
Vt sesher dat dese fonteine
So groot so milde so duerteine
Beneiter schemenlike
Die plaetsen van al erdrike
Sowillen some wise vstaen
Dat alle fonteine adre gaen
Te deser moeder fonteine
In li ok goet ok omeme
Worden vi deser arden natuer
Si tomen schelopen duer
In alle lopende water heer
Een houete daense die machtos hem
Eerst sprinste dede moschendelike
Dm te lopene elvelike
Vt hoet wonderlike dinsche
Van elli fonteine sonderlinsche
Polinus en iacob van vitri
Seggen dat eue fonteine si
In epyrus daer men te hant
Luxen mach wel enen brant
Ende te haut wed'omstelike
Dit mach men ouer wond'spiele
In ethiopen dat hete lant
Volt woent heetet gharamat
Aghes so cout dat menie schemet
Achts so heet dat al vliet

¶ Jacob van vitri dicht leert
S eshet ene borne in orient
D men grieks vier an can maken
ay er toe min gheue ander salen
E n' alst wort ontstelten iet
S one can meent gheblusschen met
E nt met zande of met asine
D f met des menschen orine
p linius sent dat water si
D' oghen wonden gheenesen vi
E nde sulke water die wonden plesen
S henesen sim sire mede gedwesen
¶ A usustinus spreekt selzerlike
D at ene fonteine in abulie
E s die stone smisten doet
H em die d' of drinken moet
¶ p linius seghet dat si
E ne fonteine sekiri
D ie luyrinie doet vgaen
¶ A ustin doet verstaen
D at. ij. fonteinen sim in silile
D eene hoeft de macht talre wile
D at soe vrouwe gheuen macht
B onkaughene van manne dicht
E nde dander die veneemt saen
V rouwe datsi krim' outkaen
¶ D ese seghet hi mede dat in tessale
F linnen lopen. ij. te dale
W atheert men die staep in deene
S i worden swart al gheneene
E nde m dandre nu maert dit
W orden alle staep wit
W atheert mense nu hin nu daer
S o worden si vout gheghaer
¶ J acob van vitri die seghet
D at in yduinea seghet
E ene borne die loop pomeme heet
V iere wart ten jare all ment weet
S o vleert soe hare gedane
D ie maent after een ic wane
S vivort nu gheene nu dieene nu ek
E nde dese dinc vintmen dat ik
¶ D ese sent plinius dat water zin
D iere of drinct hi vghaet wim
A ugustinus die ontvint
D at suke water es dart in gewint
A lle dinc gaet die mer in lezt
E n' vander dodey zee men sezt
A l daer wilen eer wal klant
D at god met viere heuet vbrant
D at menne can gheedenken
D after emghe dinghe in sinken
¶ D ese seghet sunte augustim
D at noch sulke water zin
D ie die warf onder dach en nacht
S vsoete zim nu van sure eerdacht
¶ J acob seghet in sine scrifture
ay vint fonteine vand' nature
D ie water sim en ogen gheneset
ay en mach dienc kreme vi desen
W ant dick die ieghen dicke zwert
B e hant hem dat water dert
W ant hi wort bleint dat sietme wse
E s hi onschuldich hem vere dghe
¶ S olinus doet ons verstaen
D at eene fonteine es sond' waen
J n datmer vi vlaset ende ynpt
S i vaert all die die siethert grupt
E n' wast all die de note vstaen
S o dat si vouen hoeuere gaen
¶ I ber xxvii mede lezt
D at in clene bertaenge lezt
E ne fonteine ouer een
B hietmeusche vp ene steen
D ie al daer vi es gheleghen
D' wort een sweert stac en een rede
E n' een domr d' roe mede
B e ihr lin bider stede

E s die fontene van aloe
D ie water gheuet nu min no mee
a lso al god van den liden
D er horen wi istorie bediden
E ene flume loop wi lesen dus
B iden bergh libanus
L ilthen · ij · steden als ic las
L ilthen rafana en archas
E ri es ghelegen sabaet
D m dat vin alder welle ne gaet
D alwes water ne gheene
S onder des saterdaghes allene
D an es li vaerdich ende luel
E nde vullet van water wel
D ul strinet iaagh van vinti
D et leghet hi nu lant van pli
E s een vinciere die elke nacht
V vriesset mit so groter cracht
D ater liede ende beestie vp gae
E nde daghes weet loc wed' sae
B i siners so springhet ndie see
E ne adre ende neemmee
a lso sere vren gronde
D atmense machtalle stonde
B onen steppen soete en goet
S onder al die storm doet
h oghe elken die see baren
S one sietuer met te waren
D ie heb ic van fontenie vonde
h ort nu vort hier teilen stonde
V an cracht datmen vint an steene
E n voren die talle int ghemeene

Ghemeenlike sin
9 belt die steene
Die ons com ten clene
B iden vinciere neder te ware
V ten paradise gheuaren

S teene die come van orient
S iene ne tivinels diem viet adhet
S teene en sim van grot machet
W antmen siet ande seil steen
D ies ne onsbeert scipman ne geen
h oe hi die leetsterre wiset
S ochtan es hi ondiere gepriset
a bi teenen ne can men niet
E heproene die cracht diene sier
W anen si come mach hiet lichte
S ond bi ons heren ghichte
S v sal icle v bi namen nome
a lso al si in ordine come
S a ordine vanden · a · b · c ·
V ort alwes no min no mee
a metistus dien ic eerst sere
E s ghelic der vyolete
E n d'men vint so gedaen
D ats die beste sonder waen
S ome ametisten sim
E hendarwet naden waen wim
a citen water verheert
S u ethyopen allinen ons leert
V intinense ende in endi
E nde in germania hier bi
a ar die ne sim ne bore diere
S ch oer van sodemre manier
W der waer hi waer nim
D ie cracht die hi heuet in
D ats dat hi droubenstaf vormet
a lsinen ons leert ende strinet
A chates dat es een diere stee
a wart so vintiner menich een
D ar wiere adren in gaen
D er sert men ons sonder waen
D ar hi in heuet figuren
E hewallen hi wechter nature
a ls die istorie dien v staen
D ar ed · p n · rus sonder waen

Die wilen stuert ieset die womme
ne achaert hadde sowine
acter in stoert properlike
eshen instrumente d'musike
ndie middelt apollo
eter harper sittende so
ni dit ne maerte leet no clert
het wal d'natuere weer
clen steen v drinet vermin
en drashere doet hi staer sinn
ni shenet shelut ter eure
n menshe swaer auentuer
ni hi maertene vestine eni lick
i weert den dorst lesthet die buck
ni hi maert die osen claer
ondmemme den viere naer
o riert hi loere all wi lesen
neas die hadde desen
ic van troien vlo die man
ic menshe swaere noot v wan
Hlabanstus wi lesen dit
es een steen diemen vint wit
aer men vare ok maert goet
men specie ni doet
aut mert lichte ni langh stout
u worter specie ni ongelout
mirent damasch en teben mede
minent van gor wichede
dat beste wint van endi
en lesthet de steen es lesthe vri
ni hi vriendstepe beiashet
i diene ouer hem drag
udit vat brochte nasdalene
ic diere specie entie wene
loe ihc saluede mede
ldaer hi at rer seluer stede
Hdamas dat es een steen
Die shen atint es ni tiveen
en adamas vinmet datli

n talente van endi
ic vintmet ald' inde dale
nder kine werken van cristale
ni es na den kerstale claer
een weel shevariwet daer ni
ameen sheinste yser liet
clen ne mach men brekemet
et viere no met slashe ne shene
an met buxs bloede alleene
aren rimiende vter wonde
mede seuert hi d'ter stonde
et smen splenteren selet in stalle
uist men eni shesrauert wale
its de aerde steen dienet vint
ele es meere met een tivint
an men die alelnote weet
nle man delen dyamant heet
lesthet dat hi gratie shenet
een diene ouer hem henet
p datmet he dor vriendscap gaf
nde dat hi anders met een caf
e diet hime si also beiasz
i es die beteit allinet shelvasz
st datmen doet staen in stalle
ni ell dat vingerlim altemalle
an soude si shem aert al treene
ur die eer vanden steene
en vint enet andren dyamant
or arabien tint lant
ni mdie see mede allmen lesz
ic biden lande van cypes lesz
nde yserime die is
n stricken hi philippis
ni dieu heten wi seilsteen
es ne wmen wi ouer een
ic stipliede ombeern met
ur water allmen somme no stix en siet
iset heu die steen die leetsteric
nders bleuen si under werie

Didien datse die steen leert
Weten si wacr si sim belezert
Dese steen die houc lieu
Es mute te toueriey
Hi sheuet hem cracht eu beiadz
Esten simen viant ende dradz
Hi v̄ steet drome die ytel sim
Eu hi openbaert venim
Wantmen seshet dat hi siweet
Si dat venim bi hem steet
Dieuectē viant sim beleten
Es hi mutelic wilme wetey
Eu luchtre aruc houc selwase
Dat hi wille sim sedrasen
Albesten dats ouer een
In arthadia een steu
Al ylcr wesi sedaen
Dnesteken machme sond' wae
Aenermeer in sheie manier
Se wort hi sheblusschet van viere
Dus sesshen die wise meests al bloot
Eu dits wonder alte groot
Amantos men vint dat wale
Es een der steene oueutale
Ende es alse alne sedaen
Eu sidim cleet beldruct me sae
Et delen so dat sine manier
Dat outstaet bluet inden vier
Eu wt claer ind' sheba
Al of hi gevallen waer
Oet es hi ieshen sorterie
Eu ieshen alrehande touerie
Electorius es ouer een
Dat wi heeten den capoe stre
Al shi moshet outer soec
Ier voren wen under vosle boec
Anter grote van eer boue
Hedaen uaden herstale lone
Ders dan hi wuker es

Dieue inden mont drad sints gelles
Hme laet hem sheene dorst com an
Dus proestmen of hi vrai es dan
In wishe es hi seshe vn seer
Eu beiadsiz pas ende eer
Smen drashier maet hi vrai twus
Eu meest vivuve die mesprus
Vau haren mane moete gedose
Oet hi den mame vrienstap wse
Alsiur vordel an wilt iasen
Oetsime inden monde drasen
Ablinus dies es swart gedaen
D' witte adren dore gaen
Van sur grote seer swaer
Aetime int vier heet dats
Vij. dashe bluet hi heet
Hen es hi goet die sheuet
Eu sucht sim eu so seer riesen
Dat si haer lede verliesen
Alabandina es sheenant
Also want mense in een lant
Vindet dat heet alabanda
Ende es int saut van asia
Dier ende stone vtermaten
Eu deel sheluc der shinaten
Soch bet sheluc den wlue
Sovhoshet shire sine
Diese naren stelike an siet
Dats darmer an te prisenesliet
Hydromada es na seluer gedae
Ende vircaute sonder-waey
Hat sheluc den ademant
Indie wde see selit darmen vant
Dese socht des menschemoet
Die altre male dinct vivoet
D' toe es hi weer groot
Eshen der hieurie noot
Erillus es een stre openbare
Claer als oft see wat waer

Maer die beste souter waen
Sun na claer ofte shedaen
Ende bunne onbesmet
Want sommighe berille let
Aden binnen in dier sebare
Al die gelike van cuer hare
D' hi es all een appel wut
Ghenat mit wat d' ter stout
Ende die somme d' ore stinne
Doet hi souder ander pine
Doen colen vier ontkaen
Ende andre dinghe sond' waen
Die dinghe sim eu van lichte nature
Dese sent men under sterferuen
Dat hi stinuancie ghenesen can
Ende met wrinene ontmet den wan
Es hi wallende ant lik
Hi maect tusschen man eu wik
Veustap sinu si in ouvrede
Hi sheuet uele widicheden
Sielen ofshen es hi met quaet
Alsmen mit water dwaet
Sun water d' hi in es gedwesen
Es goet die ysschen eu chiche plesen
Sielen leuen es hi goet
Geshevn es hi ende wel gemoet
Geshenden ende machmeuse vinden
Die beste comen ons van yuden
Boars dats die padde steen
Van iij manieren ok van tiwen
Een deel spraluc vand' vormen
Aden bouc vanden wormen
Om sim si wit eu sou brun
Die witte comt selden mit comun
Het es die beste te voren
Want die all wit horen
Heuet een menschen in enich quaet
Es hi dan dien steen ontkaet
Es hi swelghet en in ghecheel

Hine laet miewer ghecen deel
Aden dann hine gaet dore
Es hi pursiert die nature
Es hi comt beneden vut
Ondhestaet sine virtut
Ende andre zwite met eir ore
Sietmen onderwile toghen
Ende dices goet iesche venin
Die erde es bore kim
Hi es swart ende souder ghe
Ende van prise ne bure hoghe
Want hi es souder medicine
Aswallich hete dit tragandine
Carbunculus dats die steen
Die ghelike heuet ne gheen
Die selliente dienen vint
Es d' men ok die wheet lint
Want hi heuet alle stene macht
Hi maect dien dach in die nacht
Dashes es hi all die cole wot
Achts so ghenet hi claerheit got
Aslibien der trasuditen
Ventmen lessen die viten
Uerhande sine manier
Die rechte ghelucht den vier
Wuk violetten wot
Och es sine widicheit so groot
Want warder es sine manier
Dan die jaspe ok die saphier
Calcedonius die es een steen
Dicke ghevarwet al in een
Ysschen den blawe ende claer
Es hi tordate te waren
Es in menne drashet all it vant
Standen hall ok ande heant
Hi doet dicken in ghedinghe
Pleit v winne souder linghe
Es in hie tempert steer mede
Hite de comt vande rede

D zerh ande vuutmen telen
a lso all wut belstrue lesen
Qorallus es een steen al wo
vandelen vuuten wi al blaet
D at het ernut es lange stont
E n walst up der see gront
E n allinent indie lucht brunt vut
D ut faet des steens vertunt
E uutrut sacerda ensē indie see
V uutmen dit ernut eu nieuw mee
l aut so vuutmen dele steene
a lf voert eu langh nu shene
l eshen vlexeme eu temp eest
E s dele steen mutelic verheest
d ies plashen wuter inge dicke
d atli coracl bralen sticken
E n worp eut upt velt nette sade
l eshen des weders oushenade
E n an olive bome hinge sitt
E n al om des hashels strutt
E uade geeste sinwen al
h i es goet ieshen menich melual
T helout es hi den lichame
l eshen der sleumen mestame
Qrisoprallus es een steen
van n. varwen ouer een
a lf poreide slap es hi gruene
ay et hi orthine van sulke drene
a lf oft goud wpellime ware
S elden vuutmen te ware
E n dies te warder so es hi
a lleue so wunt hi van endi
D eu ogen es hi seer goet
a lsmen ous te vstane wer
Qludwuns all men lest
Es die in die swalewe lest
l elit es hi ende met der hart
S uele es wot eu sule sutt
S walewe ionge diene hebbe inne
l eerit datmen dus beterme
D ie bee ieshen bee sitte in een
h ebben in deleu steen
D ie rode es goet gedrashen ane
h em die plieet ter nieuwer mane
E uade geeste te hebben inne
E nde hem die wort eee bute sine
E n de langhe quale drabet
S o drashen allinc hir gewash
l n een latin cleet gewonde
T er luchter hant te seluer stonde
a lsmen oee den swante vut
l st mede mutelic datme wut
l n. v latin cledelum eu dele es goet
h em die romenstap wee doet
E n voodstap draecht in vre lande
T ramstap so socht hi te hande
ay et wat gedwese dats waer
ay aect hi dunk ogen cl
l n een vuul wot cledelum
W ille sommvile gedrade zum
S o es hi goet ieshen den rede
E ude ieshen quade hummer mede
Qalewkanns heuz swante gedane
h eestene een sinter man ane
h i doet wel sinshe eu clacr mede
W ant hi vdrinet die heeshede
a lsmer met yleie an slaet
S oete ludelum van he gaet
Qoruclus die oramgelme
pleshet dunk wot ghue te sine
T helut allt ghelnede vleesch we
g ramstap benecent hi openbare
L oet dat vter ueleu rinnet
D e vter wonde allinent lunn
S tulpt dele steen met sure macht
ay eest nochtan heuet hi die cracht
V wilben te helpe in hart nore
a lsi in lants bedde sim te vnore

Nu dese streme vnrum figure
Se hedrauecert d'die scrifture
Hier na ok spreken wond' eu wel
Die heu die kind' van ilrl'
Wilen shanen indie wostrue
Si dshedru mem shepme
Quisolicus es lond' waen
Sta swene zeewane sodae
Se helike d'toe van gouds manere
Ne spaert shelike den viere
Ist darmen in gouds drasshet
Hi vdunkt ende viadz
Den liedeu vter shren vaer
Die ne weten wat ne waer
Ist darmer dore maert v gat
Ne mer danne twe in dat
Hier dat vp des elels halle staet
Hi vuaert des dnuels varaet
Die wille ter lucht lide
Se hedrashen sinu vro eu betide
Die wopmanne diene oul vcope
Zinshene vut ethiopen
Quistallus leshet men ouer een
Is van oude yle vden steen
Ay aer d'ieshen spreut solum
Ende leshet dat cristale sim
Al mer nout ne vixes hus
Si leshen die hier ok sim wus
Wzuetrne delen steen te stuche
Ne men drinken shenet diche
Vwuwen dien te melc vdroez
Dat hi dan leshe liue crakt wez
Dec es hi lichten oben goet
Ne gelonden hi wel doet
Quilolerus in liue wene
Shelict gouds ok lawene
Swenst es hi indie morshe stout
Die vocke maken ous cout
Dat die steen drashet die weer

Iesshen die swart hoostsiere
Ne can ogen shelout make
Die siet sim van hetten sake
Die oec henet den heten rede
Rashene indie haut he mede
Want hi die hitte vdruet
Ist darmen te pulner wrmet
Hi shenelet leuerne eu leer
Sulke vmtmen noch meer
Se hevarwet die tvier outliet
Ne die de heete manne vliet
Die vmtme gouet in allen steden
Hem die gesweliche van leden
Ne hi vdruet die wanne
Die den menische walle nochtanne
Eramius dats ouer een
Datmen heet den dune steen
Want hi vallet metter bleyeme ned
Ay en soche delen vort ende wed
Ay al eenlike in almadende
Vmtmen een mt laut van spadende
Den dundshen diene vmt swene
Den spadenshen van wden wene
So hart es hi men canne wale
Se helvinne met ysere no met stale
Ay leshet w so es dese steen
Dater doure ne staet en shee
Ay eeldes leshen hi ok mee
Ist onwed' mto laut in zee
Dat dese steen van alir pme
Se sonderlange medicme
Dzawurides dats war sake
Es een steen wint vten drake
Hime es weder stone no goet
Ist men hem leuende vut doet
Dat doet men met dustane wene
Iede die stout sim eu wene
Ay leen dat hol vande drake
Al all hi slaept wen si die sake

Datsi hem thonet breken sueer
Ende werpen vte die shume diere
ay lesher dese shume sim
Sutelic iesthen venin
En dacr toe hare manere
Verradher shenemde diere
Delen steen dar weer me wale
ay minen die comshe orientale
Ende hebber in shenoudhe sr
Laer sim si ende bernende root
Dyoulia es bekent
Een brui steen in oriente
ay et witten dropen dor sanet dicke
Ist datmen dese wrue te sticke
Un water hi rurt alle wim
Sochtam est die nature sim
Dat hi dronkenscap vdruet
Dit wonder datmen van he struet
Dvatochos es sonder waen
Een steen ua den bul gedaen
Alsmen werpt in water delen
Sonder manen ofte lesen
Sietmen daer te hant figure
Sware van duuclii nature
Also datmen hem autwort
Die hem wille vrashen vort
ay acer comt dese clene ofgwot
Un eenen menschie die es dwot
Sine crafte outdact he openbare
Helic all ofte onshelicne ware
Dat hi dwesche viele gwot
Saturlike iesthen die dwot
Amathytes dien mathni wpe
In arabia ende in ethiopen
Ni es shelic den westmale
ay et woden adren shemenge wale
Delen steen shemalen sticke
Int water shemint heuet hi dicke
Den shone shelwelen gwet
Die van eucle spulven bloet
ay slat vp eue gwene werstene
ay alen delen hande clene
Ni drinken shene dient so slaet
Dat hi bloet ter camer gaet
Ofte die nose ofte de wonde bloet
Heet stopt te hant die wde vloet
Ofte sim wolle sheuet nit stof
Datmen slipen mach der af
Helic vp die uele gate
Ofte vp wonden shenet die bate
Dec stop het dvrouwen tbloet
Asmen sim puluer in wine doet
Doet het shenelen scorf leere
Ni shenemde beten meere
Ist datmen sim stof oer sinn
Doet in een colirium
Somaect het die oghen claer
Dat stof shedronke oec dat w
ay ach den steen in die blale breke
Ni dwot vleesch datme liet stelc
In wonden biet de steen vut
Dustanich es sine virtut
Elhites dat el een steen
Diemen vindet al in een
Int nest d die aren broet
Ni lutkel nemen el sv viet
Die weet wane brinet die aren
In hem selven heuet hi te ware
Ende andren steen datmathui hoe
Dene lothet vor sine oren
Oec es hi seer sond waen
Wilven die in pine gaen
Want hi cort haren aerbeit
Ni oec waentuen die vlheit
Dat hi lenende behout dat kint
Sinerhede hi seere mint
Ni maect de sine sesthe vri
Ueghet so meerset hi
ay en sesher dat castor pallur
Ni delen hadde uele shelur

Ethiopia alle men sedhet
die steen in water gelegh
I n een vat een dat sonnestrijn
S ineende inde sie sijn
A ech die sonne alle wort gedaen
A ls of sie wrijt ware vdaen
E n dan springhet rijwat vrie vare
S o sere ende so ondherwane
D ijcluc dan alle wijf een wedhen
W aren d'liede dan die plegen
B eleten tijne van gheaden geeste
S i souden wepen ende mathen kreste
E n prijsetten oec vrij gheuen
D ese stree gheuet tijdse leuen
H em diene warlijc deadhet
B loet stemmet hi en venijn viaes
E n een lact een sijne met bedrieghe
D et en si of meest's liedhen
D ie desen steen belesen can
E n gondbloeme onder hem lees dan
H i wet datmen gelien ne can
D en ghone diene drashet an
I n cypren ende in affrike
V ninne desen seherlike
S a die miraude es hi groene
B edwept oec met woden toene
Ethydros dat vuurme wale
E es een steen gelijc kristale
D' altoos water of drupet mede
D at goet ghemint es iedre rede
E n dats wonder datmer of telt
D ie steen ne mindert no ne smelt
A' hart bluet hi ende ghehecl
E n hie ne wert oec self een del
Gratitus es een zwart stree
Beter es hi ouer een
V an crafte dan hi es gedaen
E erst sal een sine mont dwalen
E n in een mont een stree dan dgen
H i mach weten sond' gewaghe
A l dat een in sine sin
V an hem peulet meer of min
H ie maect liet wie sone drasz
D ns prueet me alsine hir gewasz
B estrike met honeghe ene man
H euet hi den steen met he dan
A lle vliedhen sulle he vlien
D ns machme sine crafte sien
Grauatus es een steene steen
welu a met rubine ou een
E ls dan dicker es sine gedane
D' wsen wel naet gelijc ane
S o hart datme gedrauc en tan
E n si datmen sinde der an
A er hi leuter vande adamant
A en vinden in esipte lant
E n omtreint sines vuirin mee
I n lant ghelworpe vint met zee
S i vdrine lerichede
E n vhoghen tiertd mede
S ulke hi euet violete gedane
E n dats die diefte alle ie wane
Gasates es een steen al swart
licht ende ne vore hart
I n licia es hi eerst vonden
E nde in bartaenstrn datmen stonde
I nghelant hi eert vinden mede
W ilt mene hi heft vp t stede
E ak ende polen van stro
D iet water lact en slaet alle
D ien radit wel dat sine drage
H i wet straen valt tande die wage
E n heuet nit wat en dane ontstelle
V ouwe diene gebiede
D ie wet hi te haut ghenesen
A' warhte he wel van desen

Die vanden grote cuel es velmt
Ist dat hi inden wlie lit
Hi mach harde lichte nallen
Doer die quade geeste vint calle
Si lusten gheriechli den moc
Eghen wuerte es hi goet oer
Vouwen die gaen in arbeide
Hi eiu waer nuttelic datmen leide
In een water · iij · dagghe delen
Dwuclint si souden te eer genesen
Ay eetien vante alluen lesz
Es datmen magheden te pruecuen plesz
Ghelalia es ouer een
Ghedaen na dat haghel steen
Summer meer in ghere maniere
Se verwarmt hi van viere
Ay eueluke bluet hi out
Die vdruet met sine gewont
Ramstepe eu quade lede
Es nu luxurie d'mede
Geolicus out van orient
Es nu es ghedaen allsmen behent
Aer olme kerruelle ic wane
Oudiere es hi inder ghedane
Ay van crachte es hi diere
Ay wrinc sticke hets sine maniere
Ay er waere eude men drinke dan
Wt aut hi den steen bielen can
Dienen in die blase draghet
Es nu die graucle hi viaghet
Galaritides all men lint
Es een steen diene in milus vint
Es nu es na die elle ghedaen
Voestren die haer loch wille te gaen
Wuene met melke stucken
Soe ghenesen drinc loc dat dicke
Hi oubint d'vivuben pinc
Es nu die leuruede ylede te sinc

Ay er wite van eye ghedweghe
Es hi nuttelic der iesghen
Ghelue eu goet hi beidz
Hi eiu dieue met hem dragz
Gadoterneus dats ouer een
Die ghecrichte seghe steen
Es nu es ghedaen all een reuel
Die delen heuet men weet datwel
Dat hi in wighe alle weghe
Sonder waen winnet die seghe
Ist vp riwater ist vp elant
Van delen ic velerenen vant
Dater hertules mede vwan
Ay eenghen ist int menigh man
Es nu all hus met eu hadde alwes
Dat hi dan deu wich verloos
Alpis es een steen al groene
Es nu sum es van sulke wene
Die gedrupelt es al wot
Ay die heuet die dogz groot
Die ghedraucert es eu claer
Es hi sumer me weet vor w
Dat den ghone diene dragz
Eu wors eu dats waer vsaget
Hi es der vrouwe die sim in pine
Hi maert waert eu seli den sine
Sdaerdmen hi vdruet noch
Gnade geeste eu elks gedroch
Van siluere sal sim sinte sim
Es nu gondin anders dat vmsim
Wte meesters die vilieren
Die van · xvii · maniere
Meut vint gedupt cl wot
Es hi van crachte groot
Es nu sulc es wot inder gebaer
Al oft gelepen teslen waer
Nu die nes ne bore diere
Eu ialpis van sulk maniere

Die wast int vorthoofe van de clel
a lle een wan hart all een hesel
l elic eude van varwen wit
p hilosophen lesen dit
v. sacr drashet hme willi were
h i es doet iesthen gevemude bere
l a sim pulu iesten verme
t hedwulken es medicine
a en stane sim pulu met ere vlie
e n gheuet ter selner wile
a et water drinken her doet vrede
h ebben saen iesthen den rede
a int oec dat es bekent
l n alpis dat quade serpent
s a ialpis ghedaen ene steen
d ie doghet an heeft menich een
I acinctus es een steen wel sone
lawer dan die calerdine
l n claer lucht so es hi claer
l int doukere doukere dits waer
v an middel varwen es hi best
s o hart es sine nature geuest
d ariuen ne graues met dine ne gheene
d an met adamans sylinte allene
s ere cout es hi talre stout
e n alre coutste mdes menschen mout
h i maect ene vlieden sim
b elghermenesse en groot gewin
e s hi den ghone andie hant
d ie verre gaet in vremde lant
t oet es hie sere iesten plaghe
l esthen vermin en serpents slage
h ie maect liek hout bedieden
d en menschc gode ende lieden
b thiopen ghenet ons delen
a ll wint inden boeke lesen
I Ennos dat es een steen
S eghet ylidonus ouer een
t helu na suffraen ghedaen

S en dcel clacr lucht sond' waen
d ie hem sochte wunc' laet
l st datmer mede weuet en' begaet
e en clect en cam gheen vier gewinne
a y het gloeiet all die vlamme binne
s ommvile ghelinct hi alme
t onerme int cominne
v drinct hi met lire cracht
e en dere es die men beter acht
a ll een wit heldl gedaen
d ie vdrinet doerme vstaen
d ie swere die cauvoulel heet
e n sochte sine hute geweet
s iehen ogen en' die trauen
d ie stuit hi van groe' bauen
t hepulnet allme' weten doet
e s hi iesen wunse goet
I s ghelinct den cristalle
l anc en' met cante' ghemaect wale
l atmen die schyne vand' sonne
l n een hynns d' dore wonen
h et sal maken alre hant
e nen resthen bosthe andie want
l esthen bleeme es hi goet
d ie stoenste vintme' des sim wi vroet
t er wder see dus horen wi lien
e n int ghebereche van loubdie
l n alnaendsen vint mense mede
l n weesen in sterkst stede
e na die steen heet die name
v an ere beesten oubeame
d it of sprac hier te voren
v te sine osthe all wint hore
s eenmen delen diere steen
a y esters drashen ouer een
d at hi doet vor weten dien
d iene drashet wat sal geschien
e n dan moet men hout gewaden
e nner onder die tonste drashen

Upparia es ouer een
Jn libia een wonderlic steen
A ist gheualler terisli stonde
D an beesten vlien vor die houde
S atuur leerdse d'te vliene
A ls ze hem diese van mesliene
A 1 beldhermer vor die houde
W ant hens die hem gestaden conde
Hyburius es een steen wel diere
Die comt van linxe dien diere
V an sinr ozine die her laer
A lso alst linr voren staer
J uden boec vanden dieren
L inx dat pleghet eer mamere
A lst sine ozine maect te hant
S o weipt daer vp dat lant
D in dat beenit des menschen vate
A er met ne dicht hem die ate
D ies daer vhart so te steene
S ine varwe dies ghemeene
Z oot end een deel bant d'mede
P luuius leghet ouer whede
D at hi woot es ouer een
T hellarwet all die carbonkel steen
Ch aer dat hi nachts met es claer
L apidaris leghet ouer waer
D at hi es van varwen grene
S uutelic es hi te menighe tene
A lexincest die den luchame
Z eltopt hi euet een die meghuame
V p dammen wante dwaet
H et doet dat die meghuame te gaet
Z in dien sine varwe es outkalle
H i gheuetse hem wed'met alle
P aelgen tuet hi ende outkaet
Z helur dat doet die gadaet
Margarita es ouer een
Een d'prienser steen
Hi het sim musselc diene d'ghey

Solinus hont gewaghen
D at die musselc sonder waen
D ie sin vanden dauwe outkaen
E n na dat die tint es int laer
D onli woot ok wit ok claer
S o es die margarite gedaen
A en heuet dat met vstaen
D at men oit in enich laut
A ee dan eenen in eene vaut
D ies heetmen steen vnoen
S ine varwe es belt in dit dren
D at hi wit es ghelic alume
S ine craft es dus nit wonune
D atmer ofmach malie toen
S pene heet dyamargariten
D ie maect sochte moet
E nde hi es cramli maghe goet
P ais vleent hi ende vrede
E n ghenet gwte ghelonde mede
H i maect te sine reme ghemoet
D nd' haer honet also es mens vat
T hemeenlike en ouer een
H eten wi perle deen steen
Magnes die es sond'waen
All een yserm del gedaen
S ine natuur es sulc genuert
D at hi yser an hem treert
J st daer ghen seilsteen en si
A er esser die seilsteen vi
S o seitme dat hus mene doet
T e wuerne es hi goet
E n oer heuet hi ene craft
D ienen oner wond' aint
W ie hem dies outsiet te uele
D at sim wuf met an dre spele
S al hi lesten den magnet
D nder haer hoofd' soe qnd' vet
A l slapende leghet sochte
E s soe van wemen gedochte

Soe sal clapende all ende all
hi aren man nemen om den hals
D ie ongetrouwe sal met allen
S eder vanden bedde uallen
D elen steen die maect den vrede
Wilchen man een vrouwe mede
Wewinnen een met mette bedaet
Es hi goet hem die tiwater laet
In Indien leit datmenne vant
In under trasoriten lant
Lidonus leget int leste
D at de gheluste sim die beste
In dat hi glas een ysler bede
In hem tiet ghierede
Menistes dat es een steen
Diemen vint onder een
In egipten een es wel naer
Goot all vier gedaen dats w
Elen steen wrikt men te stricke
In wrikte met alme dicke
In gheuet mutte tien tiden
Iemen bernen sal ob sinden
Sone gheuoelen si sit ob goet
Wanne haren line duet
Melonites es genouden
In arabia tien stonden
Dontl gwene sond'waen
En deel na die miraude gedaen
Met so der claer
Ele steen beter met datl w
Ind'in hare ionchede
Van ongrenalle in menisli stede
Medus es een steen van meden
Met een lettel gweneden
Met wen melke die henz ghedrade
Een eu apelin horic gewaden
Almen malen me sal mertien
Leude wed' ghene h' lien
Aelt men met water so es hi sit

Want diere mede sim ogen divaet
Hi verlieset bede sim oghen
Dunct hut hiue cant gedoghe
Och outsien noch outstuve
Me moet sine longhe sputve
Euichimus dats ouer een
Een vierwaten diere steen
In vand' gwete sond'waen

Dat een menschen nashel si
Aldus segghet die glose mi
Ie ons die bible outbint
Ie doghet diemen anvint
Eghen seuerste es hi goed dats w
In hi maect dunt anstinm cl'
In tiet der wel allinen leget
Alinen vp die colen leg
In die line ogen heuet quaet
Leghen d' vp hi gaet
Onder quetlinghe toge dure
In purgiert die nature
In dit es te wonderne wel
Wanmen legghet in vighel
Oghe es ene hiberghe clene
Want en onkaet gaste ne ghene
Onx datl een diere steen
Swart es hi meest ouer een
In ghetasiet some met witte
Some met blauen die wel sitte
Hi maect sine drasghere wene
In slape es hi van goeden dene
Want hi vdenkt serichede
In elis ghedroch een lillie dinc mede
Dits te lachterne all een all
Ist datmen drasz ande hall
Dat hi maect orkoste een ferrit
In vele spruwens talre tint
Teler quaetheit hi bes hent
Alinen [illegible] d [illegible] hent

Asculapius of astronms
Es een steen die heet alder
Dese heten alle brune
Datum ende beschimeer d'dieue
Wanr diene drasghet hi beert dien
Datmen meue can gelien
Also verdonkert hi haer siene
Dat es wonder van gesiene
Es drasghes oghen maert hi claer
Dat hi siet verre ende naer
Sine varwe sinsghet geduchte
Dat datmen niet en vinde lichte
Ostres es een steen groen al
Goet es hi iegen ongeval
Sulken vmtrent sijt en wint
Die van venine es gewont
Ecten in olie en strike vp dese
Hi sal te hant wel ghenesen
Een ende es na yser ghedaen
Die doet vrouwe lind' outdae
En drasghen si lind' sond' waen
Hi wese ghenesen saen
Pyrides of peridonius
Es een steen en heet aldus
Blout alliuent ou waer hout
En sonne gedaen naden crusout
Een gwerme inder schilre
Die ghenesset tartirike
En es nochtan te wondrne mee
Sy datmen desen dulvet seer
Dat hi des menschen hant bestout
Oetchilre wil hi datmen hout
Pantherra dats een steen ghedaen
Van menigh varwe sond' waen
Hen noemt na pantherra dat diu
Dat van stouent el so fier
Die desen drasghet hi sonder ane
Sulken metter sonne op gane
So sal hem dien dach alduer
Een beste gaen sine aenuane
Woetheit doet hi ghenesen
Iudia so brijcht mee desen
Alle menighe virtuit mee hee gen
Al hi menighe varwe henet
Prassius es een steen groene
Scone ende goet te ghenene dene
Sond' vand' vaer wel allene
Antmen verwoept menigh ene
Ner die miraude sim
Aer dichter es de varwe sim
Pyrolilus dats een steen
D'esculapius ouer een
Ote angustus octomaen
Dusteue dme of doet vstaen
Die spreekt mans hire die quer venine
Hedoet es of meer sulli pine
Al hire eucl es vluet doot
Datmen altoes in een vier sot
Sine hire vberne mene can
Pacer alter een dan
So salmen des mans hire lesse
In een vier dat es sim lesse
So woert loe te steene dus
Ende die steen heet pyrolilus
Die heuet sonder lause macht
Want sinen man bewacht
Van donner van bleyene mede
En maeckt lautlheart talre stede
Es ghevri altoes te sine
En seker van venine
En hi bestimet die sa doot
Want diene indie hant heeft al bloot
Hi mee ruit neemer neemerm sond' wa
Die steen en si van hee gedaen
Nuit eucl ende indie pine
Raet hem elke ilke time
In des serpents boet so es
Hi clarueen van aristotiles

Dat aristoteles dese dinch
Nu een clederkin dier sy genoech
Als tuit sinen line na
Doe hi keerde van india
Onde hi hem dor line bate
Waen ende baden mdie cuisdate
Dede hi van hem sy eenseene
Dat pinpurin clederkin metter steene
Een serpent sua d'geeet
Dat die steen vten clede beet
Ni synt bedd' mdie vinieer
Hem blaen es des steens manieer
Saturus dats een edel steen
Hemel blaen es hi ouer een
Die beste comen van endi
Eminuce ne dor sehyne li
Een lichame ist goet datm d'get
Ichte van binne hi viaet
Hi doet oec dat swet vdroge
Seer goet es hi den oghen
Die voor hoofd siweere hi doet genese
Es hem wonghe mach niet bet wesse
Dat swart cuel sy eenest hi dat mee
Dat heet noch nie tanseer
Hi ontkaudt ald' mede
Es hem uut ende loosheede
Es hi uute ende iesghen vaer
Epaile es hi goed ouer w
Diere ok wille hebben eer
Oetem houden reine seer
Vint saphire al nu
Onser vrouwe d'at heet anpu
An die menghe allinen sedt
Uutel vutute ghelesghet
Sume vintuer gedaen wale
O saphire oeuntale
Die sim van wgedn behent
Ouech salir van oient
Es ghemanc mette vubm

Dat sesghetmen dat de beste sim
Smaragdus es der minaude name
Van groenre varwe seer beraame
Een vinter seere meu ghtieer
Die sim sim ende dieer
Omen vten lande van aten
Vosse grupe d'sine vbaten
Ieden diese hem wille stelen
Hem vole ne caens bet getele
Dan liede hetem arm aspi
Ni ne waer een oge hebli
Dat voren int houet staet
Ri verchter omme hoe so hi gaet
Ni neineuse he met aachte
Aer vor vallich elc hem wachte
Ri sim te comen sentene goet
Die den goeden hebbe moet
Ri moete hebben dor claer
O groene dat al openb
Die lucht es binden stene
Wene mede sim ghemeene
O dat no weder sonne no stade
Ure groenede ne stade
Ardelike moet men drabe
O can hi tbroot cuel viabe
Ni hi maet die oghen claer
Ief maet hi sine heer dat w
Ni hi meerset tartsche goet
Dat es hi den ghone goet
Die beloeken hemelichede
Cuipeste vdriuet hi mede
Uyuric coelt hi hone gewabe
Ni hi moet reine sim diene sall d'be

Sardonix es een steen hart
Root ende wit een swart
Al ist hi van omchm
An onix een van sardins
An hem · iij · gelouert ware
Uutelic es hi een orbare

Die musche es in sinen sin
Want hi vsenuenter d'in
hi doet stulpen menkrua
van Iudi van arabia
Ende hi haer sinn si destruet
En die sinn meest van hanet
Saudius es sonder wacen
Een steen na wat aent shedaen
Bloet stelpt hi eu dier es mede
Se doet ouex sheene kellhede
Sullic wanen dat dese steen
En mangtlune si een
Syrus allic hore lien
Es een steen es in surien
Sidrus shrent die met nes sot
Dat hi shecel int water ioet vlot
En hi sinct es hi gebroken
Dit sinn wonderlike shryken
Saunus allinent belant
Es een steen dienet in lamos vant
In eylant indie sint see
Sa sine gote weshet hi mee
Dan mach draghen sine gewont
Ende hem policet men gond
Hi paliert des menschen sin
Aer ene qnaetheit henet hiem
Vnuwe diene heeft all wat hore
Hine laet haer vnucht met sinn vlore
Sucinus dats dammer steen
Sidrus seshet ouer een
Dat het lap van pumboe si
En daer vut rinnet een bedi
So vhart het teene steene
Dit vint men gewot een clene
Ende maet met wrmen warm allo
Hi eft het up calf ende stro
Sin woc dats ouer vb vbeent
Vlet bi naturen elc serpent
Vnuwen die in pinc gaen

Es die wlie goet sonder wacen
In ghoten vinnet dese steene
In somighen water gheneene
Selomtes es ouer een
Een vermaten diere stee
Purperin wot gwene eu wie
In Iudia wi vinden dit
So drashene die gote slechen
Wi hore wonder of vrechen
Dat dat hi leert te vorliene
Dmghen die sinn te gesliene
Die weten wille watsal gesuen
Eulc dit of dat van dien
Ende dan iet in sine moet
Dat sonder sond'tivinel gelac
Hi et bluet so naste in sinn gedacht
Dat het niemt vut brandt mocht
Ende etter manc in elke maent
Wat sine crast ende wacent
Ter manc outkandhe sond' gile
Heduert die crast eue wile
Is alst wallende sond' lashe
Heduert die crast te middashe
Al sloe wacent moet die crast vlie
In vieur ne mach hem met mellie
Ullighen viande maet hi vrede
Ilike ghenclet hi mede
Topalius heuet goet gelwont
Een steen es gedacht na gout
Vertraten wint van naturen
So datmen sesz in sertinnen
Dat hi een vat datmen siet walle
Wuden doet eutie wallu pralle
Occ es hi seir vermaert
Hi een die van spuwe es vzwaert
Tamstepe eu onsinnerhede
Drinet sine moghentlede
In arabia all wi lesen
Hi euet uten dichten vonde alen

Hier endic die wort vanden steene
Hees waer van andere sonnich ene
Vmtrent lichte in andrey voeke
Maer hier in mmy onderloeken
Sone vindic andere beschreet
Dan ic dichte tolle sheuet
Vslidi horen vort bedieden
Vanden sheen dies vele liede
Wonderen hoe meuse malre mochte
Wat trachte ic d' of belochte
Also wat so mer of seghz
Nu rade mer datmer an lesz
Se vallen waen no mm no mee
Allene an onsen heer
Dier al neemt en sheuet
Eni die eweliche leuet
Sulke es die vrilbt wont
Eni sulke steene sint diemen noet
Eneelm ende coopman
Die in wart sint gesrauede dan
Hetmen in sheesrauede steene
Dese hout rlatrin al mit gemeene
Hort den waen vadesen dinge
Alt ons sua vande onderinge
Nu wat steene sheesrauecert
Sheemacht stacht een hoe obram
Of sagitta ris dats beheut
Een streen emmer van orient
Hies goet ieshen den rede
Ende doet den man sheemnet sim mede
Hi sheuclet die tivanr heuet in
Eni hi verstacht enen sin
Eni macht sheradert van spraken
Eni seker van sine salren
Die steen die den sterr in drasz
Of capitorum of die masz
Den sesher men seer wort wele
Heldaert ende belesen
Du sheenuus in lies

Of aquarise sheloef dies
Hies goet iedre den vierden rede
Ende ieshen die puchrise lede
Ende ieshen den derden rede
Helaert hertmeuse mede
Vmtsin sheesrauecert ene man
Nudic rechter haut ene zekle dan
Die sheuet gute mosheuthede
Alle dashe an wallene mede
Vmtrnen stacnde des gelouet
Ene man ende eens rams houz
Acht sine drasheere lief getal
Et lieden mer veste ouer al
Vmtsin inden steene dan
Heuacht ene sheiwapende man
Of ene mashet souder waen
Aire cleder wide ondaen
Eni dan indic haut een rus
Hies sheclaureert in alre wis
Eni goet ieshen ou sheual
Nu wat steene mert vinde sal
Some ende mane sheesrauecert
Dat hi die luxurie weert
Vmtsin sheemacht enen man
Indic voete sheuloshelt dan
Eni ene wede indic lucht haut
Eni een serpent d'ome geraut
Die macht sine drasheere gelout
Vnl gracie en wis talre stout
Slinen sheemacht sicht ene man
Ene palme in sim haut nochtan
Hi sheuet sine drasheer sesche
Eni lief met prense alle weshe
Vmtsin sheuacht oer terisli stonde
Nu steene sasheers iofte honde
Of heert of hale hi doet sheencle
Van sirenelien all wi lesen
Den een serpent in vint
Ende men vp sine ric oet lint

Eenc cruce ende enc vanen
y sinc stacet hi macet van hauc
mc drasheet rike ende d' weet
n' quadt hirte hi temperc doet
so een scip met seile in stacet
ats der coopmanne toenerlacet
aut hi sheuet hem sen al
so men vindet ouer al
et enen sidre enen man
ats die lesche sheuc can
men in sieet staen den anen
ic behout die eere te waren
men in vint enc zwane
ic smitet die sivar quartane
n' hem die ic ſuecht vzwart
men sieet een sheulo selt pt
i es goet in wishe ende in tornoie
i hoet die pde van vnoie
n' hi sheuet dapperh eit eis moet
asheslin steen daer wilt in stoet
alome eis ome wide sheyaet
ic hant hansheende ned' wrt
Eenc triangle vp hi houet
utende in sterle des sheloet
ic sheuet toest eis vulte mede
a arbeit eis siechede
hencstu oec shemacht vlien
nc man knuelende vp die kinc
laende cenc hoen sier
of een ander wonderlic dier
i sheuet in alle stride lesche
eward wille hi sim in alle weshe
nutstu in enc steen · n · bare
n' tullthe hem · i · serpent te wen
i macte behendich diene houd
eyname den liceen staat eis stoud
ulvarte sach ic int latum staen
houder vrvedrlicher waen
ic at al [illegible] vlieke

Noch ouer rechte wheit spreke
Want meine weet d' auctore met
Dmeut ob bestrenc siet
Det vncent eis vstaet wet
dat een philosofe te sel
Een sneke dat hiv volchdeu
Van raeshen sterek al openb
n' seshet oec al sout spel
dat die kinder van ilke
in maecte eis van deseu dinge
oc si wie die woestine shinge
ochtan seshet broeder aelbrecht
dat hi met eu raet ouer recht
Arm eu desen sal al shelouen
aer gode alleue van hir bone
sinen in sashis gelien can
et enen schilte enen man
ende met enc scachte mede
nder sine voete d' ter stede
en serpent die heuet macht
eshen al datu viande acht
du in sies dru vlieende ma
ic es goet te comen stepe dan
nrme in · i · crisout
en wilt e dic · i · voshel hout
n' in dander hant · i · visch drag
ns goet die boodstap iag
st datmen tot eld mie vint
et enen relghe hi wort sheuenpa
and' weetet al sheuenene
ic drasheet el van shone steene
men in enc steen beheent
en sashitar ende een serpent
sl iof si onderinsthe sterden
ic heuet macht te vaste vrede
nrme in enc wite steen
Enc marmine ouer een
n dren haut enc spie del iv some
n dander enc relch van · i · bome

D ie wille staen in gonde sinn
E nde indie haut beloken sinn
S ulke cracht sesthet me van die
h me laet sine drasli met sien
a l in ene palpe gwene
E en crute stact hi es vandie dene
D ar sim drasheie niene mach
v dunken nacht no dach
ay osthestu in ene steen beinnne
E en basiliisch met ere naremune
D iene henet twost hem selt te sine
D nder beesten van venine
ay arke die out in steene vant
E ene man ende in dene hant
v an eneu viant die ghedane

E hchorent en gheulosz bede
I n dander hant een serpent gerede
D nder sine voete ene liebaert
B ouen delen figure vp wt
S ullen staen sonne en mane
D ese besthet in lede te stane
h ier mede me dieuele so vlagz
D atli sesthen des men he vindz
v intstu inden salp ene man
E en ghebout gart vpden hall dan
I n seluere moet sim sim stede
h i leert hemen alurhande siechede
E n stelpt bloet in elli stede
E n gheuet ere en wdichede
D eleu all ic beschrine vant
d wuch gallienus an sine hant
v intstu in eneu swarten steene
E nen man staende allic hu meene
I n sine recht hant ghedrghe
E ne septre all comnghe plesthe
v p die luchter hant ene vogel
W ide ondaen ellren vlogel
E nen cwadal onder die voete

h i drasthet ghetrechte boete
I esthen des viants wuerie
E n vdunet sine ptie
D bi die lede hebben beseten
a leyan der wilne weten
D wuch dustane lond waen
E n hi wille in ysere staen
v intstu in eneu swarten steen
E ne man sittende ouer een
v p ene lupt en houtt een riet
D ese ne laet onade beesten niet
S ine drasheie niet wine an
v intstu ghemaett ene man
E ne halem in sim recht hant
E en wede in die luchter hets beraut
D ar gondin sal sim sine stede
h i heuet macht te gheue vrede
E n sesthe mit ghedinghe
I esthen beesten doeth hi sonderlinge
I swomaniene ouer een
p lesthen te hebbene dese steen
a linen in steene gheuinde can
E nen vp thouet ghecrocende ma
E n hi in die recht hant hout
E en septre na co ghelbout
I n die luchter een palme rus
D nder sine voete een stoel of lus
I n gonde salmen delen drasthe
W ant hi doet ere beiagen
I e ghecne dinc bestaet hi mede
I a gode na wettachtichede
h ine comets ouer wet vor een
a linen vint in eneu steen
E nen boem ter rechte side dan
E en wnf enter lucht een man
D ie verloent al sonder blus
W ere inghe tussichen man en wnf
a linen in ene steen sinan
D ie in die rechte siede ecn man

E ne lampte indie luchter hant
E ens wines houet all ic vant
S o es hi die vrede vasthet
ay diene onder hem drasthet
a ll hi slaept slesthet tshedughte
ay came niet ghelvecken lichte
D ic in een streen vint leest me hier
E en ram ende enen stier
h i es goet enen tallem an
E n hem die tivater laet nochtal
v untme enen man allinc gewasch
D ie indie hant die sekle drasch
D ie vesthet gracie en liene
a llinen vint seggen die bricne
E ne man indie hant een wede
D ies heeu goet van ouermoede
a llinen vindet all ende all
E ne man een horen ande hals
D ie es goet ieghen verwoethede
E nde ieghen kawinen mede
a llinen oec ghevinde can
l n eenen steen alb olle all man
D ie ghenet ende start den sin
T allen toghesten met vesthin
v met men in streene all wint hore
E en halsetum met landhen hore
D ies goet ieghen der beste deen
v ntmen in steene ene hoen
h i es goet ieghen ydrepe ouer een
a llinen vint in ene steen
E ene tapiceren en ene aren
h i es goet in wmenstap te wen
a llinen den dromedaris vint
T hesparleder mane of dade wint
D at es hi die maken can
v ieustap tusschen wif en man
a ll in enen steene steet
E en wif en vp thouet een cleet
E n ome trent die hande mede

D ies goed ieghen moethede
S ieme in ene steene nochmee
E en tortelduue en ionge tivee
D ie es om gracie en goet
E n mettelic in storm see vloet
ay en vint gestrene in hem lom
E ne vogel met eer vloeme
l n sine vet die es mettelic seer
D m gracie en omme eere
a llinen in enen steen liet dit
E nen man die up ene stoel sit
T hetveert en die hande ondae
T e hemele waert en dane stae
h em · iij · die sim sitten drasen
S em datmen di sal gewasen
D ats malsic en terebint
E n lech onder die steene ghint
l n een selucrim vinghertim
E n dat allo swaer sim
· xij · waruen all die steen
l echt onder dim houet al in een
D ie sal diuuen die seluc dine
D ie in dine hette ghine
D ie du penseets en wils
D oc allen die wallende hils
a llen ghemindhet sies ouer een
l nde idemet enen witten steen
E nde inden witten dan · r · pt
D ie steen es te gracien waert
E n ghone en eer niet cleene
a ll du vints in ene steene
E en strinede part ende dan
D vp met eer septre ene man
D ie es mettelic ghealcht
h em die bouen liede heuet inacht
D ies dat ic vanden steene vant
D die men vint in menich lant
v an hare crachtt van hare tacke
E n weet dat · dat ic sout' kacke

Dat waer dichte sonder bestheuc
Sa dien dat ic vant bestreuc
Ghelic all in cersten stonden
Om ons vader adams sonde
Alle erdsche creaturen
Ontrent waren bi nature
So verloren die dier steene
Hare cracht ende mere gheemene
Ende ghelic oec all die man
Iden doplele vloent dan
Om te comene d'uede
Een stat der onmoselheide
Also doemen steene gheenelen
Ende wonden diemer we can lesen
Dat si metter cerste mestrame
Die si namen van adame
Ende vander sinette ende vand' plage
Die si nemen alle daghe
Dan onsen ouremen doene
Komen van cersten p̄dene
Ende hem die moghenchen comt an
Dies si hadden eer sonde bestan
Hier eint vanden stene die talle
Hort vort vanden · vij · metalle

Sal die adre vander aerden
Es menighe dinc van gout wde
Ander die metalle d' · vij · sim
D'si goet sim ende sim
Sim mutelijst van hem alle
Van dien mach het ons genalle
Sullen wi tellen waer salken
Eu dan des voets een ende maken
Aurum heeten wi dat gout
Hy lateatus sedz sim gelvout
Ende all ment in puluer wrinet
Ende ment in specien doet d'bliuet
Als sulke all die hard bestrinet
Dat het lasersteen vdrinet

Ende het wonghe doet ghenesen
Wonder met gonde all wi lesen
Die ne liwellet nemmermee
Ne malle van gonde die es · ij · vf mee
Water dan selver of rim
Se ghoen weet ne comt in
Het empt elt wel ende diere
Ende alwes van claer manere
Oet wder es in sine gedane
Oem meer prus lesz ane
Es menighe sieue macht het cl'
Ende vier prestinent dat es waer
Oe vluet al die vallchen dan
Ende vier die hem volsede an
Dien die vte bersghen springe
Nimmen die gond vor hem bringe
Als in menich lant verre ende bi
Ent lantscap van endi
Nimmen dat beste lond' waer
Ons doet ons moiles vstaer
Ende gentium dats selu in onse talle
Ghetempert cont ist weetu walle
Als ons plate arius seghet
Dese vertunt an leghet
Eghen flemme vet ende nat
Almen ghepuluert nem dat
Ende in latuwarie minghen
Ant het gaet te sullen dinghe
Wel ludende ist ende ghenet clant
Ep dat met copre es ghemanc
Ist vinnine in menighen lande
Se sladen menighen entre stande
Ant hers te waert entge dier
En purgiert metten vier
Ende nim wec es seer quaet
Nu weet hem te helpene raet
Et wlie vele die maert wiewoc
Ander specie oec
Ec viuimen quicsilver mede

Onder dacrde in menschi stede
d' menc winnet met groter pine
Si sch goet ter menschi medicine
ay sere cort ist van naturen
v or sinen wlke ist quaet gedure
h ech die zeeuewen grote vrucht
W ant d'ob so comt die lucht
Electrum es dat weetmen wale
Eene specie van metalle
D atmen vint onder die acrde
In cypre eit van grote wde
E n es wder dan silver sch
E n vleeker dan goud der bi
h ets wt men maect bid ard
ay acr dan es met so ward
A ls dat die natuur brunsz
D ie ghone diet maken can hi mitsz
S cluer met goude eit ele som
E nde dat hectmen clerum
ay air dan es dat vraie met
h out wat vraie electrum pliet
Si sch datmer ob maect een vat
E n men vemin doe in dat
h er sluerch eude verticelet mede
S ine varwe up die stede
S o datment puren moet met vier
D at es sine vraie manier
Es dats coper ouer waer
Slatuur gheuet hem luut claer
v p datmet hem met ghelvout
E hemenghet sch tin ob gout
A lene el sim lund so sch
D at het wiren sluest dats wt
Si civer vuutmen verre uo na
D an int lant van germania
D at wi zallen heten uv
v an cypre maet men sesrie v
ay er groter pine eit met vier
E en metacl van eir manier

D at auricalcus hectm latin
E n wanc wel mach latwe sin
D ner waer so wanen bocke sin
D at dit sch occ electrum
Stannum hetem wi dat ten
Dat vuutmen met verre hen
In cyrnus alse in ingelant
W ant ment wilen els mew vant
ay nv heuet myen in corte tinde
In germania vonde sidey
D ich van natuure claer eit wit
ay lichtelic het velmit
ay er cypre wel te rechte gemanc
E hemet hde so ectu sanc
Plumbum hectmen dan dudsch blu
lood int lant sesgen wi
v an sire natuure ist seer liv acr
E nde men sesz ouer waer
D at mn argher eit sluit
D an ghecen metacl in lande tut
D ock ist selne altemale
E nde dock maect ele metalle
S o wt so ment d'we doet
S ine stume die es dicke goet
ay etten lode eit met viere
S eet men van alirh andermanie
D at seluer eit malzet wit
E n meme vulcaems met wt dit
Hectmn dats vler in onse tale
Lout van natuure hart allo wale
D at alle and' metalle vuymet
Si ochtan vuutmen eit lamet
A n hem die cranch eit van natu
D at het met eu can ghedurey
E hemanc in acrdu eit in strene
D acrt natuur hout allene
S un west eu vteert all d'
E n men steert ucmet mee so d'
Si och vilet noch en slupt

Hy eu ontkandhet eu̅ bestuypt
Ic ichtelike een weilt smette
Dat hem of comt sunte lette
Dat mashe ist sunt allmeint vmt
Want het vcoelt eu̅ onbint
Sint tael math men van yser makē
Ay et sunt̄ pine met swaire sakken
Ay et nele slashen met sunte̅ vier
Ende dus wort van hder manier
Dat vint men in sommich lant
Ende ranke yser als als it vant
Dat armen adem heet openbare
Ay mashet smeiten alst coy ware
Ay aer eus te smedene met so groet
Ende si dattymer constr wedet
Hier enden die metale · vij ·
Dat es tbclok van minne̅ shenene
Dat ic beloede minen here
Sint es met rechte al die heere
Ende sker het groets in gelent
Want ic ne hadde den arbeit
Sint bestaen lude no stille
Ende ware dor linen wille
Dat ic emshe doshet in telen boche̅
Ay ach shevinden of gelocken
Dat oc vorten shonen sim gebede
Dat ic dit selue dichte̅ dede
Dat god alle sielen vlichtere
Ende oec mede vorten dichtere
Hem si shenadich ende verleene
Dat luk daer door es ne shceene

Amen amen

magnificauit dominus salomonem super
omnem israel. et dedit illi gloriam regni quem
nullus habuit ante eum rex israel. Igitur dauid filius
ysai regnauit super israel. et dies quibus regnauit super israel fuerunt. xl. anno
rum. In ebron regnauit. vii. annis. et
in iherusalem. xxxiii. mensibus. et mortuus est in se
nectute bona plenus dierum. et diuitiis
et gloria. Regnauitque salomon filius eius pro
eo. Gesta autem dauid regis prima et nouissima scripta sunt in libro samuelis uidentis. et in libro nathan prophete. atque
in uoluminibus gad uidentis. unusquisque regni eius. et fortitudinis. et
temporum quibus transierunt super eo siue israel
siue in cunctis regnis terrarum. Incipit prologus libri

Hieronimi presbiteri

Hortebamur hieronime domnione. et rogatus sancto
nos uestris in christo salutem. Quomodo de grecorum historiis magis
intelligimus quam athenas uidimus. et
tecum uirgilii librum quam troade pro
leucathen. et acroceraunia ad siciliam. et non ad hostia tiberis nauigauimus ita sedem scripturarum lucidiorem inuenietis quam oculis cernitis
platus est. et antiquorum urbium memorias locorumque uel eadem nouabula permutata agnouimus. Unde et nobis curae fuit cum eruditissimis hebreorum huic laborem subire. ut centum et quinquaginta
quinque uniuersae ecclesiae sonant. Tuque
cum in domnione. et rogatus me in diuinis uoluminibus
is edidisse uiribus habuisse magnam
opinionem meam. si ea et de quibus
scire me arbitrabar interrogare me solitus. Quanto magis de his si quibus
inceps eum. Denique cum ante uiginti
annis flagitasset. ut uobis psalmorum
non latino sermone transferem. de ty
beriade legis quidam auctore quasi ab hebraeos administrationibus hebraeos assumpsi
et quasi cum eo artifice ut aiunt. usque
ad extremum unguem. et si quid mandauisus sum facere quod uidebatis. Libe
cum uobis locuta in graecis et in latinis
codicibus hic nominis liberiosus est
ut nid tam hebraica quam barbara quam
et barmatica nomina quecta arbitrandum
sit. Nec hi. lxx. interpretes quasi spiritu sancto
plenis ea quae illa filiauerunt transtulerunt. si
septorum culpe ascribendum de mendatis
in mendacia septuaginta. et sepe ita
nomina subtractis e medio syllabis unum
uocabulum cogunt. uel e regione per
latitudinem in duo. uel ita uocabula
diuidunt. sicut et ipse appellationes. non
homines. ut plerique estimant. si urbes
et regiones. et saltus. et principatus so
nant. et oblique sub interpretatione. et si
gna eorum quidam narrant historiae. de
quibus in regnorum libro dicit. Nonne ecce
hi scripta sunt in libro uerborum dierum re
gum iuda. Quae incipit in minis codici
bus uel hinc. Hoc primum scias quod apud hebrae
os psalmorum non liber sit. et apud illos
uno cantu dabiramus. i. una diuina quasi per
magnitudinem apud nos diuisus est
quod nonnulli in bruto et ciceronis dia
logo fecimus. ut cum in tres partes ce
cerit. cum id a suo auctore sic editus
dicum et id antiquendum quod fecimus
nomina non uocabula hominum. si rerum
diuina significantia sonant. Ad extre
mum quod omnis erudito septuarum
in hoc libro continet. et historiae. uel
quae permisse sint in suis locis. perstricte